ERIK CEL ROȘU
ȘI ALTE SAGA SCANDINAVE

TRADUSE DIN ISLANDEZA VECHE
DE VALERIU MUNTEANU ȘI FLAVIA TEOC
ȘI ILUSTRATE DE RARES IONAȘCU

HUMANITAS

Valeriu Munteanu (1921–1999) a fost profesor la Facultatea de Limbi și Literaturi Străine a Universității București, unde a predat limba suedeză și limba daneză. A publicat traduceri din suedeză (Hjalmar Bergman, August Strindberg, Artur Lundkvist), din daneză (Hans Scherfig, Herman Bang), și numeroase lucrări cu caracter didactic și lexicografic, precum *Dicționar suedez–român, Svensk–rumänsk ordbok, Dicționar danez–român, Dansk–rumænsk ordbog*. A primit ordinul suedez *Nordstjärne* (Steaua Polară) în grad de cavaler, clasa I, (1981) și ordinul danez *Dannebrog*.

Flavia Teoc este scriitoare, traducătoare din engleză, daneză și islandeză veche și specialistă în filologie scandinavă; cercetător asociat la Centrul de Studii ale Antichității Târzii al Universității din Aarhus (Danemarca). A publicat studii și lucrări de specialitate precum: *Limbajul poeziei scaldice* (2017), „The ember of the hands: Memory and transmission through *kennings* in Haraldsdrápa" (2019), „The wolf of the wounds: Bodies, weapons and animals in skaldic poetry" (2020), *Perspectiva sofianică în Saga regelui Harald* (2020), „The undocumented conversion: The role of runic inscription and skaldic poetry in revealing the conversion of the Viking population between the 8th and 10th century" (2022), „Battle as a sacred game" (2023).

ERIK CEL ROȘU
ȘI ALTE SAGA SCANDINAVE

Traduse din islandeza veche,
prefațate și adnotate de
Valeriu Munteanu și Flavia Teoc
și ilustrate de Rareș Ionașcu

HUMANITAS
BUCUREȘTI

© HUMANITAS, 2024, pentru prezenta ediție

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
Erik cel Roșu și alte saga scandinave /
trad. din lb. islandeză veche, prefațate și adnotate de
Valeriu Munteanu și Flavia Teoc și ilustrate de Rareș Ionașcu. –
București: Humanitas, 2024
Conține bibliografie
ISBN 978-973-50-8341-0
I. Munteanu, Valeriu (trad.; pref.; adnotare)
II. Teoc, Flavia (trad.; pref.; adnotare)
III. Ionașcu, Rareș (il.)
821.113.3

EDITURA HUMANITAS
Piața Presei Libere 1, 013701 București, România
tel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51
www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro
Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro
Comenzi telefonice: 0723 684 194

La prețul de vânzare se adaugă 2%,
reprezentând valoarea timbrului literar.

NOTA EDITURII

Volumul de față este prima ediție consistentă și reprezentativă de literatură scandinavă veche în traducere română. Primele trei texte, *Saga despre Gísli, fiul lui Thorbiörn Súr*, *Saga despre Hrafnkell*, *Saga despre Gunnlaugr Limbă de Șarpe*, în traducerea și cu prefața lui Valeriu Munteanu, au fost publicate inițial în 1980, la Editura Eminescu. Prezentul volum le reia ca atare, cu minime unificări în aparatul de note (nu am unificat însă grafia numelor proprii, care diferă la cei doi traducători, tocmai pentru a da seamă de diversele convenții filologice). *Saga lui Erik cel Roșu* a fost tradusă de Flavia Teoc din islandeza veche special pentru acest volum, pentru a mijloci publicului de la noi întâlnirea cu cel mai celebru personaj al narațiunilor istorice scandinave. *Saga regelui Harald*, tradusă, prefațată și bogat adnotată de Flavia Teoc, a apărut în 2019 la Editura Casa Cărții de Știință. Ea încheie în mod firesc volumul: moartea lui Harald Hardrada pune capăt epocii vikinge.

PREFAȚĂ LA TREI SAGA ISLANDEZE

În Islanda cea pierdută în negurile îndepărtate ale nordului se conturează pe la începutul mileniului nostru, pentru prima dată în spațiul scandinav, o tradiție literară.

Apariția literaturii în Islanda se datorează norvegienilor, care au populat aceste pământuri nelocuite până în a doua jumătate a secolului al IX-lea. Se apreciază că în perioada 870–930 s-au stabilit în Islanda peste 30.000 de oameni.

Departe de țara de origine, izolați în singurătatea lor insulară, nostalgici, norvegienii păstrează timp îndelungat, prin transmitere orală din generație în generație, creațiile lor poetice. După ce *Althing*-ul (forul legislativ și judecătoresc suprem) din anul 1000 hotărăște încreștinarea islandezilor, scrisul pătrunde și în acest spațiu geografic, și tezaurul poeziei scandinave păgâne începe să fie consemnat în scris.

Distingem în cadrul literaturii nordice vechi:

1. *Edda*, o culegere de cântece eroice și legende despre zei, concepute într-un stil viguros, lapidar, plin de tensiune lăuntrică, păstrată într-un manuscris din secolul al XIII-lea.

2. *Poezia scaldică*, creată de poeții de la curtea regilor norvegieni. Ea cântă într-un ton panegiric faptele de vitejie ale domnitorilor și evenimente istorice mai importante. În Norvegia poezia scaldică apare prin secolul al IX-lea și dispare pe la finele secolului al X-lea, în schimb înflorește din plin în secolele următoare în Islanda, caracterizându-se printr-o mare varietate de forme strofice, printr-o limbă metaforică extrem de complicată și transcrieri poetice aproape baroce.

3. *Saga*[1] este cea mai originală specie literară, fiind în același timp specific islandeză. Într-o accepțiune mai restrânsă, prin saga se înțeleg narațiunile vechii literaturi scandinave, născute în secolele X–XIV, și care relatează despre momente istorice, sau evenimente din viața unor gospodari înstăriți, fiind împletite și cu elemente din mitologia nordică.

S-au păstrat peste treizeci de saga, la care se mai adaugă cam patruzeci de narațiuni scurte, de factură nuvelistică, care relatează numai despre o singură întâmplare.

[1]) Noțiune înrudită cu cuvântul german *Sage*, dar nu sinonimă; derivă de la verbul *sagen* (a spune, a zice, a relata) și înseamnă în accepțiunea cea mai largă „povestire".

Aceste narațiuni sunt foarte diferite ca epocă, stil și lungime. Proporțiile lor variază între câteva pagini și dimensiunile unui roman (de exemplu *Saga despre Niáll* cuprinde aproximativ 450 de pagini). Ele diferă și prin conținut. Astfel, sunt considerate drept saga povestirile hagiografice (traduse în majoritate din latină), biografiile ample ale episcopilor islandezi din prima perioadă de după încreștinare (secolele al XI-lea și al XII-lea), cronicile despre viața și faptele regilor norvegieni, povestirile despre personaje mitice și evenimente din epoca eroică[1] (numite și *Fornaldar sögur*, adică „povestiri din timpurile vechi").

Cel mai autentic și specific tip de saga îl reprezintă însă așa-numitele „saga de familie" (*Isländinga sögur*)[2], care relatează despre fapte de vitejie și întâmplări din viața unor gospodari înstăriți, în special din perioada 900–1030, consemnarea în scris având loc abia prin secolul al XIII-lea.

„Saga de familie" reia deci, pe plan literar, o serie de povestiri orale despre evenimente petrecute cu două–trei secole înainte, de multe ori în epoca descinderii – fapt care explică frecventa strămutare a acțiunii din Norvegia în Islanda și înapoi.

Se pare că povestirile s-au născut aproape simultan cu evenimentele zugrăvite și au supraviețuit multă vreme prin transmitere orală, din care cauză întâlnim variații de la un manuscris la altul, mici inconveniențe în succesiunea episoadelor și chiar inadvertențe în conexiunile cauzale.

Așadar, saga reprezintă, în forma sa scrisă, o construcție dusă până la desăvârșire a unui cadru oral preexistent. În mod inevitabil vom găsi deci o continuitate între perioada orală și cea scrisă și este probabil că varianta scrisă a preluat în mare măsură forma și tehnica variantei premergătoare.

În ce constă saltul calitativ de la o variantă la alta și cum s-a petrecut consemnarea în scris? – iată o problemă care a suscitat în decursul timpului numeroase discuții.

Teza apariției spontane în scris a acestor saga, ca niște capodopere lipsite de trecut și provenite din imaginația unui singur poet, nu rezistă unei analize critice mai profunde (de altfel, chiar și numai frecvența unor formule ca: „se spune că...", „se povestește că...", „oamenii spun că..." etc. implică accepțiunea unei tradiții orale preexistente).

[1]) Adică din secolele X–XII. [2]) Ele ocupă și numeric un loc considerabil, și anume cam douăzeci din totalul de saga cu conținut laic.

Dar nici teza consemnării automate în scris a unei versiuni orale nu poate fi acceptată. E greu de imaginat că unele saga de mari proporții, care ajung și până la 60.000 de cuvinte, s-ar fi putut naște fără nici o contribuție din partea celui care a scris-o.[1]

Cu alte cuvinte, autorul anonim preia tradiția orală, dar el este și un poet creator; saga este compoziție literară, și nu simplă tradiție codificată, cuantumul de aport personal variind, bineînțeles, de la o povestire la alta.

Apariția acestor narațiuni adeseori simultan cu evenimentele care le-au generat le asigură până la un anumit grad un fond istoric, care constă mai ales în amplasările geografice, numele unor prinți și domnitori din acea epocă, ecoul unor evenimente istorice mai importante, anumite elemente privitoare la obiceiurile și moravurile timpului. Valoarea acestui fond nu trebuie însă exagerată. Astăzi, teza că saga ar oferi o sursă de cunoaștere nemijlocită a istoriei culturii scandinave din jurul anului 1000 este privită cu scepticism, având în vedere numeroasele adaosuri mistice, legendare și romantizante.

La aceasta se mai adaugă faptul că consemnarea în scris are loc cu unul–două secole după geneza lor, ceea ce duce la o întrepătrundere de elemente din diferite epoci. Pe fondul preluat prin tradiție se grefează caractere specifice unei epoci mai noi, iar osmoza nu este totdeauna deplină și convingătoare. Și acest lucru se evidențiază cu o deosebită pregnanță când analizăm fondul religios și etic al povestirilor.

Momentul încreștinării face parte din acțiunea multor saga – unele evoluează aproape integral în era creștină –, eroii clădesc biserici, sunt înmormântați în ele... și, cu toate acestea, în majoritatea lor etosul dominant rămâne cel păgân, elementele creștine fiind interpolări supraadăugate.

Saga reflectă în special spiritul unei societăți eroice precreștine, al cărei cod etic nu era cu nimic mai puțin strict decât cel creștin; și nimeni nu putea să se încumete să sfideze opinia colectivității fără a fi pedepsit.

Constituente determinante ale acestei etici sunt conștiința faimei și sentimentul onoarei. Cu cât individul era mai independent, cu atât mai mult era supus unor reguli de comportare izvorâte dintr-un cod al onoarei

[1]) Ceea ce pare să se fi preluat intact sunt faptele nude, genealogiile și uneori strofele scaldice.

generat pe de o parte de solidaritatea de clan, pe de alta de libertatea de acțiune. Vikingul era obligat să-și apere membrii familiei și să-i răzbune pe cei lezați în integritatea lor fizică sau morală. Vătămarea onoarei impunea obținerea unei cât mai grabnice și depline satisfacții, gradul de gravitate al delictului fiind stabilit de partea vătămată, în funcție de măsura în care onoarea fusese lezată. Dacă partea lezată se considera superioară ca poziție socială față de vinovat, ea putea omorî pe o rudă mai însemnată a acestuia, obținând astfel o *restitutio in integrum* (de exemplu Hrafnkell din *Saga despre Hrafnkell* se consideră răzbunat ucigându-l pe Eyvindr, fratele lui Sámr, pe care îl considera mai valoros decât pe Sámr).

Bineînțeles că, în asemenea condiții, abuzurile nu erau o raritate, din care cauză vechii islandezi ne apar din perspectiva de astăzi ca niște oameni extrem de sângeroși. Acest lucru nu poate, evident, să fie negat în întregime; trebuie totuși să subliniem că ei nu doreau neapărat vărsarea de sânge, ci doar să obțină satisfacție pentru onoarea lezată. Aceasta, însă, se realiza de cele mai multe ori, în mod paradoxal, tocmai pe calea vărsării de sânge!

Tot o trăsătură a spiritului vechii societăți eroice este fatalismul care străbate cele mai multe saga. El nu se manifestă numai în existența unor obiecte aducătoare de nenorociri (de exemplu paloșul din *Saga despre Gísli*), ci este parte organică a însăși concepției de viață a eroilor, devenind o componentă structurală a povestirilor. Credința în atotputernicia destinului era atât de înrădăcinată, încât îi erau supuși și zeii, iar trecerea la creștinism nu a diminuat-o cu nimic.

Toate acestea nu afectează însă mult lăudatul „realism" al vechilor saga islandeze, care în esență caută să zugrăvească viața în toată duritatea ei.

Saga este o narațiune în proză, întreruptă pe alocurea de versuri scaldice. Aceste versuri au o funcționalitate foarte clară: pe lângă elementul panegiric preluat din faza lor de evoluție pre-islandeză (de exemplu unele din poeziile din *Saga despre Gunnlaugr*), ele reprezintă de multe ori o parte componentă a conținutului, rezumând succint o evoluție trecută sau anticipând una viitoare. Între stilul contorsionat, criptic, metaforic al versurilor scaldice[1] și proza simplă, lapidară, clară, săracă în epitete există incontestabil o doză de incongruență.

[1]) Metaforele sunt uneori foarte greu de interpretat, descifrarea lor necesitând și numeroase cunoștințe asupra epocii. Din această cauză, majoritatea traducătorilor redau doar sensul general al lor, în limbaj comun.

Pe plan temporal evoluția este lineară, totuși saga cunoaște atât retrospectivele, cât și anticipările. Acestea din urmă sunt deosebit de numeroase, fiind reprezentate – pe lângă unele versuri scaldice – și prin vise care se împlinesc, presimțiri, avertismente, profeții, obiecte fatale sau observații directe ale autorului. Retrospectivele constau în genealogiile intercalate cu ocazia introducerii unui nou personaj în acțiune. Aceste genealogii constituie unul din elementele cele mai obositoare pentru cititorul de astăzi, mai ales datorită acribiei autorului de a nu sări peste nici o verigă a complicatelor încrengături familiale. Legăturile sunt uneori atât de ramificate, încât editorii și traducătorii obișnuiesc să anexeze câte un arbore genealogic, care să ușureze lectura (de exemplu în *Saga despre Njáll* apar cam 600 de personaje, din care vreo 25 sunt activ angajate în conflict). Simultaneitatea acțiunilor este sugerată prin formule ca: „În aceeași vreme trăia...", „Tot în vremea aceea...", „Toți cei amintiți au trăit în aceeași vreme..." ș.a.

Arhitectonica narațiunilor și măiestria lor artistică impresionează și astăzi.

Acțiunea unei saga este îndeobște dinamică, concentrată, vie, orientată stringent și logic spre climax și deznodământ. Digresiunile sunt rare și apar doar atunci când – în spiritul tradiției și al gustului literar al epocii – autorul le considera necesare (căci pentru cititorul de astăzi unele digresiuni sunt resimțite ca inutile) pentru elucidarea povestirii. Foarte rare sunt descrierile naturii (și ele apar numai funcțional) și discursurile moralizatoare.

O trăsătură caracteristică a realismului manierei narative este atitudinea obiectivă și neutră a autorului. Deși se poate presupune că autorii sunt uneori descendenți ai uneia sau alteia dintre familiile al căror conflict este prezentat în saga respectivă, aceștia încearcă în mod consecvent să se situeze pe o poziție de neutralitate plină de demnitate și umanitarism, apreciind cu obiectivitate și fără părtinire caracterele și faptele eroilor. Analiza psihologică directă este însă aproape inexistentă, eroii nu-și dezvăluie gândurile și sentimentele decât cel mult – în formă criptică și metaforică – în unele versuri scaldice. Și totuși, momentul psihologic este prezent, decurgând din modul de a acționa al eroilor, din comentariile succinte ale altor personaje – uneori chiar din reticența eroilor de a-și etala sentimentele. S-a spus nu o dată că farmecul acestor povestiri rezidă tocmai în simplitatea lor monumentală, în imboldul pe care lipsa de verbozitate a eroilor ni-l dă să citim printre rânduri și să intuim modulații și inflexiuni sufletești ascunse, dar nu mai puțin gingașe.

Acțiunea unei saga evoluează în conformitate cu o schemă destul de stereotipă:

După capitolul (sau capitolele) introductiv, care prezintă personajele principale, eventual și unele date istorice, urmează partea centrală, care conturează înnodarea conflictului. Acesta are loc fie între două personaje, fie între un personaj și un grup advers, fie între două grupuri de oameni. Conflictul este declanșat de obicei de o insultă sau de lezarea integrității fizice a unui erou; el este agravat prin diferite mașinații și intrigi, prin vorbe de ocară sau acte de violență, atinge un punct culminant dramatic și apoi se îndreaptă spre deznodământ. În șaisprezece saga, acesta constă în moartea eroului principal, în trei pier alți eroi, iar în două finalul aduce înfrângerea morală a eroului, fără vărsare de sânge.

Uneori lanțul continuă, moartea sau înfrângerea eroului fiind răzbunată – pe calea legii sau în mod sângeros – de către membrii familiei, și în câteva saga această răzbunare este și ea răzbunată în continuare.

Există însă și povestiri (cam zece la număr) în care deznodământul duce la împăcarea părților învrăjbite, fie prin înțelegere reciprocă, fie prin hotărârea unei instanțe judecătorești (*Althing*-ul sau vreun *thing* local), pe care părțile se obligă să o respecte.

Cercetările mai recente au constatat prezența unei serii de asemănări structurale și tematice între saga și poemele eroice scandinave și germanice din *Edda*.

Astfel, acțiunea se bazează îndeobște pe un conflict generat de lezarea onoarei, de setea de mărire sau de iubire; ea se grupează în jurul acestui conflict central, galeria personajelor se împarte între cele două tabere învrăjbite, deznodământul este de cele mai multe ori tragic și sângeros. Și atmosfera îmbibată de fatalism și elemente prevestitoare, exacerbarea simțului onoarei, disprețul față de primejdie și moarte, precum și evoluția baladescă de la un punct culminant la altul și dialogul plin de vervă apropie saga de cântecul eroic.

S-a conchis de aici că autorii anonimi de saga nu au creat o specie literară cu totul nouă, ci au prelucrat, perfecționat și completat un cadru tradițional, și anume cadrul poemului eroic. Dar, spre deosebire de cântecele din *Edda*, saga este strâns legată de viața reală a timpului.

Publicăm în acest volum, pentru prima dată în traducere românească, trei saga islandeze care prezintă, fiecare, un alt specific în cadrul acestei originale specii literare.

Cu ambianța sa plină de patetism și melancolie, *Saga despre Gísli* este considerată de mulți autori drept cea mai impresionantă narațiune de acest gen, evoluția ei tragică fiind inspirată din ciclul despre Sigurd din *Edda*.

Saga povestește despre soarta tristă a unui proscris care devine victima unui destin neînduplecat, în ciuda forței sale fizice și a tăriei de caracter.

Caracteristic pentru această saga este locul important pe care îl ocupă elementele creștine. Opoziția creștinism–păgânism devine pregnantă în special în versurile care sintetizează visurile lui Gísli în legătură cu cele două femei: cea binevoitoare, luminoasă, care aduce mângâiere în sensul învățăturii creștine, și cea neprietenoasă, întunecată și sângeroasă, care câștigă încetul cu încetul preponderență asupra celei dintâi, ca întruchipare a păgânismului.

Interesant este însă că și Audr, soția lui Gísli, acționează într-un mod mult mai apropiat de creștinism decât majoritatea personajelor feminine din celelalte saga. Astfel, când Audr are de ales între fidelitate față de soț sau față de gintă, ea îl alege pe soț, în timp ce, de pildă, Gudrun, fiica lui Giúki – personajul feminin din poemul eroic „Atlakvida" din *Edda* – pusă, la curtea regelui Atila, în fața aceleiași alternative, nu pregetă nici o clipă să treacă de partea fraților ei, conform tradiției vechi germanice.

Anii triști și grei de pribegie ai lui Gísli sunt luminați de abnegația și dragostea soției sale, care îi rămâne credincioasă până la capăt. Iar după moartea lui Gísli, Audr se încreștinează și pleacă „spre sud" (adică spre Roma), de unde nu se mai întoarce.

Toate acestea întăresc supoziția că poetul care a așternut în scris *Saga despre Gísli* a fost un cleric și că versurile sus-amintite nu sunt versuri scaldice, ci reprezintă aportul personal al autorului.

Dar cu toate acestea autorul nu a reușit să modifice fondul structural și concepția de bază a povestirii. Lucrurile se îndreaptă spre calea predestinată, în ciuda tuturor încercărilor de a o contracara, după cum recunoaște Gísli resemnat.

Gísli însuși este un personaj armonios, pozitiv, demn și integru, dornic să întrețină relații bune cu semenii săi. În ciuda calităților sale incontestabile, el este însă împins spre pieire de un destin implacabil, pe care autorul încearcă în zadar să-l atenueze, numindu-l pe Gísli un „om fără noroc".

Pare ciudat la prima vedere că un erou ca Gísli nu este în final răzbunat – căci încercarea neizbutită a surorii sale Thórdís rămâne un episod

lipsit de importanță. În realitate, Gísli obține o compensare pe plan moral prin confruntarea cu adversarii săi, care sunt prezentați ca niște oameni lipsiți de curaj și de demnitate. Astfel că, în cele din urmă, Gísli, cel doborât, apare ca învingătorul moral.

Din punctul de vedere al compoziției, *Saga despre Gísli* este foarte rotunjită și coerentă. Partea introductivă prefigurează deja acțiunea viitoare, iar conflictul central evoluează într-o gradație bine dozată și dramatică până la climax și apoi la deznodământ. Gísli intuiește de timpuriu linia fatală de evoluție a evenimentelor și se ridică la o măreție tragică tocmai prin modul în care își înfruntă, pas cu pas, soarta.

Saga despre Hrafnkell este o povestire moralizatoare prin excelență. Ea vrea să demonstreze că trufia poate fi până la urmă înfrântă. Personajul principal evoluează pozitiv: în urma umilirii sale bine-meritate, Hrafnkell devine un om mai înțelept, mai înțelegător, mai bun. O asemenea transformare este relativ rară în saga, unde personajele sunt prezentate linear, rămânând de obicei neschimbate de la început până la sfârșit.

Saga despre Hrafnkell reprezintă un punct culminant al măiestriei artistice. De o concizie și o claritate remarcabile, ea are o compoziție nuvelistică perfect echilibrată, ca o sferă în care toate punctele de pe suprafață gravitează în mod egal în jurul centrului. Contururile psihologice ale celor opt personaje angrenate în acțiune sunt sesizate cu o deosebită finețe, digresiunile împovărătoare lipsesc de data aceasta aproape cu desăvârșire, iar spațiul mare acordat dialogului (cam 55 la sută) conferă narațiunii fluență și un ritm dinamic. Pentru cititorul de astăzi lectura este facilitată și de faptul că autorul renunță la genealogii, astfel că saga se apropie cel mai mult de o povestire realistă modernă.

Deși nu însumează toate calitățile primelor două, *Saga despre Gunnlaugr Limbă de Șarpe* pare să fie una din cele mai cunoscute în afara Islandei. S-ar putea ca la această popularitate să fi contribuit și faptul că acțiunea este proiectată pe un fond istoric – domnitorii și luptele amintite fiind consemnate în cronici. Dar și tema tratată a cucerit cititorii, căci saga reprezintă un mic roman de dragoste în care vitejia și spiritul de aventură ale vikingului merg mână în mână cu o atitudine de autentic cavaler medieval. În ultimă instanță, Gunnlaugr luptă mai mult pentru dragoste decât pentru onoare. Or tocmai din acest punct de vedere saga formează o excepție în comparație cu altele. Și Helga cea Dalbă,

care se ofilește din cauza dragostei și moare în cele din urmă cu privirile ațintite asupra mantiei primite de la Gunnlaugr, se apropie prin sentimentalismul ei mai mult de Ophelia lui Shakespeare și de Gretchen a lui Goethe decât de femeile-bărbat, vajnice și neînduplecate, din alte saga sau din vechile poeme eroice.

Ceea ce i s-a reproșat acestei narațiuni este că autorul diluează în oarecare măsură povestea de dragoste, acordând un spațiu prea întins peregrinărilor lui Gunnlaugr de la o curte princiară la alta. În concepția autorului, însă, și în conformitate cu gustul epocii, aceste episoade erau necesare, ele conturând cavalerismul și vitejia lui Gunnlaugr.

Și Helga cea Dalbă a fost considerată ca o figură prea palidă, mai ales că relațiile ei cu Gunnlaugr sunt lăsate în umbră, putând fi doar indirect intuite.

Cu toate acestea, atmosfera sentimentală, spiritul cavaleresc și cultul femeii au făcut ca *Saga despre Gunnlaugr Limbă de Șarpe* să devină de timpuriu una din cele mai cunoscute pe continentul european.

VALERIU MUNTEANU, 1980

Pronunțarea unor nume de persoane și toponime

– Accentul în limba islandeză cade totdeauna pe prima silabă.
– Spre deosebire de limba română, unde avem doar vocale relativ scurte, în limba islandeză există, ca și în celelalte limbi germanice, atât vocale lungi, cât și scurte. Cele lungi sunt marcate prin semnul : după vocala respectivă.
– În transcrierea fonetică, dată în paranteză, semnul *Θ*, corespunzând lui *th*, redă consoana aspirată ce se pronunță cu limba ținută între dinți (ca în limbile engleză, spaniolă și greacă).
– *Ö*, în transcrierea fonetică, reprezintă vocala *ö* (de ex. din numele orașului german Köln), care se pronunță cu poziția limbii ca pentru *e*, iar cu buzele rotunjite ca pentru *o* (*cf.* și cuvintele franceze *peuple*, *feu* etc.).
– *Ü*, în transcrierea fonetică, reprezintă vocala islandeză *u* sau vocala *ü* (de ex. din numele orașului german München), care se pronunță cu poziția limbii ca pentru *i*, iar cu buzele rotunjite ca pentru *u* (*cf.* și cuvintele franceze *prune*, *lune* etc.).

Ádalból (audalboul)
Álfdís (aulfdis)
Althingi (aleingi)
Ásgerdr (ausgierdr)
Audr (öidr)
Biörn (biördn)
Brú (bru:)
Dýra (di:ra)
Eyólfr (eloulfr)
Eyvindr (elvindr)
Fliótsdalr (flioutsda:lr)
Freyr (freir)
Geirmundr (giermündr)
Gísli (gisli)
Gudrídr (gvüdridr)
Gunnlaugr (günlöigr)
Gudrún (gvüdrun)
Hávardr (hauvardr)
Hóll (houtl)
Hrafn (hrapn)
Hrafnkeil (hrapnkietl)
Illugi (itlüi)
Jófridr (ioufridr)
Lagarfliót (la:garfliout)
Öláfr (oulaufr)
Önundr (önündr)
Öxará (öxarau)
Saeból (saiboul)
Sámr (saumr)
Súr (su:r)
Sandá (sandau)
Sveinn (sveidn)
thing (Θing)
Thórdís (Θourdis)
Thórarinn (Θourarin)
Thorbiorn (Θorblördn)
Thórdr (Θourdr)
Thorgeir (Θorgieir)
Thorgrímr (Θorgrimr)
Thorkell (Θorketl)
Thorsteinn (Θorsteidn)
Thingvellir (Θingvetlir)
Vésteinn (viesteidn)

SAGA DESPRE GÍSLI, FIUL LUI THORBIÖRN SÚR

Pe vremea când începe această povestire, în Norvegia domnea regele Hákon[1]; el fusese crescut de regele Ethelstan al Angliei[2] și domnia lui se apropia, acum, de sfârșit. În valea Súrnadalr[3] trăia tot pe atunci un bărbat numit Thorkell, cu rang de *hersir*[4]. Thorkell era însurat cu Ísgerdr și avea trei fii. Cel mai mare se numea Ari, al doilea Gísli, iar cel mai mic Thorbiörn. Toți trei crescuseră acasă, în valea Súrnadalr.

În fiordul Fibuli din ținutul Nordmoeri își durase gospodăria un bărbat cu numele de Ísi. El era căsătorit cu Ingigerdr, de la care avea o fiică, pe Ingibiörg. Pe aceasta a pețit-o Ari, fiul lui Thorkell din valea Súrnadalr, și părinții i-au dat-o de nevastă. Ingibiörg a primit o zestre frumoasă și un rob numit Kolr, care a însoțit-o în fiordul Fibuli.

Tot în vremea aceea țara era străbătută în lung și în lat de Biörn cel Negricios, un *berserk*[5] care-i provoca la luptă pe toți cei ce nu voiau să-i facă pe plac. În iarna aceea Biörn veni la Thorkell, în valea Súrnadalr. Gospodăria era condusă de Ari, fiul lui cel mai vârstnic. Biörn îi ceru lui Ari să aleagă una din două: ori să se bată cu el în duel în insula Stokkahólm din mijlocul râului ce curge prin valea Súrnadalr, ori să-i cedeze nevasta. Ari nu stătu mult pe gânduri și-i răspunse că mai degrabă se bate decât să se facă de rușine și el, și soția lui. Și astfel hotărâră să-și măsoare puterile peste trei zile. La sorocul dat, cei doi se întâlniră în insulă[6], și în duelul care avu loc Ari își pierdu viața.

[1]) A domnit între anii 935–961. [2]) A domnit între anii 925–940. [3]) Súrnadalr, numele văii de unde se trăgea Thorbiörn, fiul lui Thorkell. [4]) Căpetenie peste un ținut. Rang de conducere asupra locuitorilor dintr-un *héred* (district), inițial ocupat de o ceată de călăreți. [5]) Războinic viking care lupta în primele rânduri (de pildă la prora unei corăbii). *Berserk*-ii se băteau cu o furie turbată. Nu se gândeau la propria apărare, unica lor preocupare fiind să răpună cât mai mulți adversari. [6]) Înainte de anul 1008 (când au fost interzise în Islanda), duelurile aveau loc,

Biörn crezu acum că dobândise atât averea, cât și nevasta. Dar Gísli susținu sus și tare că își dă mai bine și el viața decât să se întâmple așa ceva, și că e gata să se bată în duel cu Biörn. Atunci Ingibiörg îi spuse:

— Dacă m-am măritat cu Ari, nu înseamnă că nu aș fi dorit mai mult să mă mărit cu tine. Robul meu Kolr are un paloș căruia îi zice Argint-Cenușiu. Roagă-l să ți-l împrumute; cel care îl mânuiește în luptă izbândește negreșit.

Gísli îl rugă pe Kolr să-i împrumute paloșul. Acesta i-l dădu, dar nu bucuros. Gísli se pregăti de luptă și, în duelul care avu loc, Biörn fu până la urmă răpus. Gísli era încredințat că obținuse o mare izbândă. El îi ceru mâna lui Ingibiörg, gândindu-se că ar fi bine ca o femeie atât de vrednică să rămână în familie, și Ingibiörg consimți. Gísli luă în stăpânire întreaga avere și deveni un om cu vază. Curând după aceea muri și tatăl său, și Gísli îl moșteni. El dădu ordin să fie omorâți toți cei care îl însoțiseră pe Biörn. Robul Kolr își ceru înapoi paloșul, dar Gísli nu voi să i-l mai dea, oferindu-i în schimb bani. Kolr însă nici nu voia să audă de așa ceva, ținând morțiș să-și reprimească paloșul. Și cum Gísli întârzia să i-l înapoieze, Kolr se înfurie și se năpusti asupra lui, lovindu-l atât de puternic, încât îi pricinui o rană adâncă. Gísli îl lovi și el pe Kolr, dar cu atâta forță, că, după ce crăpă țeasta robului, Argintul-Cenușiu se frânse în două. Și astfel muriră amândoi.

După toate acestea, Thorbiörn luă în stăpânire întreaga avere rămasă de la tatăl său și de la cei doi frați. El se stabili la Stokkar, în valea Súrnadalr, și o ceru de nevastă pe Thóra, fiica lui Raudr din insula Fridarey; întrucât tatăl ei

de obicei, pe o insulă. După aceea, multe dueluri s-au dat și în locuri neînconjurate de apă.

consimți, se făcu în curând și nunta. Thorbiörn și Thóra se înțelegeau foarte bine și rând pe rând se născură mai mulți copii. Cea mai mare era o fată, Thórdís, după care urmară trei fii: Thorkell, Gísli și Ari. Toți copiii crescuseră în casa părintească de la Stokkar și în scurt timp se răspândi vestea că nu existau în tot ținutul flăcăi care să se fi putut asemui cu băieții lui Thorbiörn. Mai târziu Ari fu trimis la unchiul său Styrkár[1], dar ceilalți doi fii rămaseră la părinți.

Tot în valea Súrnadalr trăia un bărbat numit Bárdr, un om tânăr, care luase doar cu puțin timp înainte în stăpânire averea rămasă de la tatăl său, precum și Kolbiörn, stabilit la Hella, în Súrnadalr; și acesta preluase doar de scurtă vreme averea tatălui său. La un moment dat, oamenii începură să vorbească că Bárdr o ademenise pe Thórdís, fiica lui Thorbiörn, care era o fată frumoasă și deșteaptă. Thorbiörn se mânie grozav auzind aceste clevetiri și spuse că, dacă Ari ar fi fost acasă, de bună seamă că nu s-ar fi întâmplat așa ceva. Aflând aceasta, Bárdr zise că oricum nu s-ar fi sinchisit de cuvintele unui nevârstnic.

Thorkell era prieten bun cu Bárdr și ținea mult la el, Gísli însă era tot atât de indignat ca și tatăl său de vorbele scornite pe seama lui Thórdís. Se spune că într-o zi Gísli, Thorkell și Bárdr mergeau împreună către Granaskeid, unde locuia Bárdr. Caın pe la jumătatea drumului, Gísli, nici una, nici două, luă paloșul și îl străpunse pe Bárdr, omorându-l pe loc. Thorkell se mânie, ocărându-l pe Gísli pentru această faptă necugetată. Dar Gísli îl rugă să se liniștească, ba îl luă chiar puțin peste picior, zicându-i:

[1]) La vechii scandinavi era frecvent obiceiul ca o familie să-și trimită un copil sau chiar mai mulți la alte familii (înrudite sau nu) ca să le dea educație. Aceeași familie putea, la rândul ei, să primească copii de la rude sau prieteni spre a-i educa.

— Hai să schimbăm paloșele; să fie al tău cel mai ascuțit![1]

Thorkell se mai liniști și se așeză lângă cadavrul lui Bárdr. Gísli se întoarse acasă și-i povesti tatălui său despre cele întâmplate. Thorbiörn fu mulțumit de întorsătura lucrurilor, dar nu mult timp după aceasta relațiile de prietenie dintre cei doi frați se răciră.

Thorkell nu vru să schimbe paloșul și nici nu se întoarse acasă, ci plecă la Hólmagangr-Skeggi, care locuia în insula Saxa și era o rudă apropiată a lui Bárdr. Rămase câtva timp la Skeggi și îl îndemnă pe acesta să-l răzbune pe Bárdr, cerând-o în căsătorie pe sora sa Thórdís. Însoțit de Thorkell și de alți douăzeci de oameni, Skeggi plecă la Stokkar, unde îi spuse lui Thorbiörn că ar vrea să-i devină ginere.

Dar Thorbiörn nu consimți să i-o dea pe Thórdís de soție. Oamenii vorbeau acum că Thórdís se întâlnea cu Kolbiörn. Skeggi crezu că aceasta era pricina pentru care n-o poate lua de nevastă pe Thórdís și îl chemă pe Kolbiörn să se bată cu el în duel, în insula Saxa. Kolbiörn spuse că primește, fiindcă „n-ar fi vrednic de mâna lui Thórdís dacă i-ar fi frică să se lupte cu Skeggi". Thorkell și Skeggi se întoarseră acasă, la Saxa, și așteptară acolo, împreună cu cei douăzeci de oameni, ziua duelului. După trei zile, Gísli se duse la Kolbiörn și-l întrebă dacă e gata de duel. Kolbiörn, la rândul său, îl întrebă pe Gísli dacă poate să fie sigur că după duel se va însura cu Thórdís. Dar Gísli răspunse că nu e chiar atât de sigur.

— Atunci nu vreau să mă mai bat cu Skeggi, spuse Kolbiörn.

Gísli îi spuse că este un ticălos fără pereche și că va merge el să se bată, chiar dacă îl va face pe Kolbiörn de rușinea lumii. Apoi Gísli se duse în insula Saxa însoțit de unsprezece oameni. În ziua hotărâtă, Skeggi se îndreptă spre locul stabilit pentru

[1]) În concepția lui Gísli, îndatorirea de a-l răpune pe Bárdr și de a salva astfel onoarea familiei i-ar fi revenit lui Thorkell, ca frate mai mare.

duel. Acolo el rosti cu voce tare regulile după care trebuia, potrivit legii pământului, să se desfășoare duelul și măsură locul pe care urma să aibă loc lupta dintre cei doi potrivnici[1]. Dar nu-l văzu nici pe Kolbiörn, și nici pe altcineva, care ar fi vrut să se bată în locul acestuia.

Skeggi îi spuse atunci lui Refr – un meșter în slujba lui – să cioplească în piatră două chipuri: unul să semene cu Kolbiörn și unul cu Gísli.

— Și chipurile astea să stea unul în spatele celuilalt și să amintească veșnic de rușinea cu care s-au acoperit cei doi[2], adăugă Skeggi.

Auzind aceste cuvinte, Gísli, care era ascuns între copaci, ieși la iveală și spuse:

— Pune-ți oamenii să facă lucruri mai folositoare, căci iată-l pe cel ce se încumetă să se bată cu tine.

Apoi începu lupta. Ambii se apărau vajnic cu scuturile. Skeggi mânuia un paloș numit Gunnlogi. Când îl ridică să-l lovească pe Gísli, paloșul șuieră puternic, iar Skeggi spuse:

Șuieră Gunnlogi
Cu bucurie pe insula Saxa*.

Gísli ripostă cu o lovitură de secure, cu care zdrobi o parte din scutul lui Skeggi și-i reteză acestuia un picior. Gísli zise:

[1]) Lupta în doi, sau duelul, era la început reglementată riguros. După anul 950 regulile duelului și-au pierdut treptat strictețea. În 1008 duelul a fost interzis în Islanda. [2]) În ținuturile din nordul Europei se făceau, pe lângă versuri de ocară la adresa cuiva, și unele „chipuri cioplite" (statui mici, basoreliefuri etc.) menite să fie o batjocură mai ales la adresa celor lași, a celor care nu și-au ținut cuvântul etc.

*) Valoarea poeziei scaldice constă, în mare măsură, în tiparele prozodice complexe, greu de redat în traducere. Metaforele *kenning*, care vor fi explicate de multe ori în subsolul acestor pagini, se încadrează în aceste tipare și contribuie la crearea ritmului, aliterației și asonanței (n. red.).

Securea luci ca fulgerul,
Cu ea i-am răspuns lui Skeggi.

Skeggi părăsi locul duelului. De atunci înainte el umblă cu un picior de lemn. Thorkell se întoarse acasă împreună cu Gísli și cei doi frați trăiră din nou în cea mai bună înțelegere. Această întâmplare îmbogăți mult experiența de viață a lui Gísli.

Și acum trebuie să-i amintim pe cei doi frați Einar și Árni, fiii lui Skeggi de la Saxa, care locuiau la Flydrunes, la miazănoapte de ținutul Thrándheim. În primăvara aceea, ei adunară o ceată mare de oameni și plecară cu aceștia în ținutul Súrnadalr, la Kolbiörn. Ajunși acolo, ei îi spuseră lui Kolbiörn că poate alege: ori merge cu ei să dea foc casei lui Thorbiörn, pentru ca toată familia acestuia să piară mistuită de flăcări, ori îl omoară pe loc. Kolbiörn se învoi să-i însoțească și plecară; erau șaizeci de oameni. În toiul nopții sosiră la Stokkar și dădură foc casei. Înăuntru toată lumea dormea. Thorbiörn, fiii acestuia și Thórdís se aflau în aceeași încăpere. În odaie mai erau și două putine cu zer. Gísli și ceilalți bărbați luară două piei de țap, le înmuiară în zer ca să se apere de flăcări și în trei rânduri izbutiră chiar să potolească focul. Apoi făcură o gaură în perete și scoaseră prin ea zece oameni, salvându-i. Ei o luară în direcția spre care se trăgea fumul și ajunseră atât de departe către munte, încât nici câinii nu puteau să-i mai simtă și să latre după ei. Doisprezece oameni arseră de vii în casă. Fiii lui Skeggi, Einar, Árni și însoțitorii lor credeau însă că muriseră cu toții.

Gísli și oamenii săi își continuară drumul până ajunseră la Styrkár, în insula Fridar. Acolo adunară o ceată de oameni care să-i ajute, se întoarseră, patruzeci cu toții, la gospodăria lui Kolbiörn și îi dădură foc. Kolbiörn fu mistuit de flăcări împreună cu alți unsprezece oameni. Apoi Thorbiörn și fiii săi își

vândură pământul, cumpărară o corabie și plecară cu șaizeci de oameni și cu tot avutul spre insulele Aesundir, așezate în largul mării. De acolo se îndreptară cu două corăbii și patruzeci de oameni spre miazănoapte și sosiră la Flydrunes. Cei doi fii ai lui Skeggi, Einar și Árni, plecaseră de acasă împreună cu nouă oameni, ca să strângă dările de la arendași. Gísli și ai săi se abătură din drum, le ieșiră în cale și-i omorâră atât pe cei doi frați, cât și pe însoțitorii lor. Cu acel prilej Gísli răpuse trei oameni, iar Thorkell doi. Apoi ei se întoarseră la Flydrunes, la gospodăria celor doi frați, și se încărcară cu o mulțime de bunuri, iar Gísli îl trimise pe lumea cealaltă și pe Skeggi, care tocmai venise în vizită la fiii săi.

După aceea, întreaga familie a lui Thorbiörn Súr se îmbarcă, și corabia ieși în larg. Ei navigară peste șaizeci de zile și în cele din urmă ajunseră în Islanda, pe țărmul dinspre miazăzi al fiordului Dýra, la gura râului Haukadalsá. De o parte și de alta a fiordului trăiau doi bărbați, amândoi având același nume: Thorkell. Unul dintre ei, Thorkell fiul lui Eiríkr, locuia la Saurar, în valea Keldudalr de pe țărmul de miazăzi al fiordului, iar celălalt, căruia îi zicea Thorkell cel Bogat, se stabilise pe țărmul de miazănoapte, la Alvidra. Thorkell fiul lui Eiríkr, fu primul dintre oamenii de vază ai ținutului care se duse la corabia abia sosită, să-i dea bineț lui Thorbiörn, poreclit Súr, de când se apărase cu zer acru de flăcări[1]. Pe vremea aceea tot ținutul de cele două părți ale fiordului era deja populat, dar încă nu era cultivat. Thorbiörn Súr își cumpără pământ în

[1]) O inadvertență, fiindcă, de fapt, Gísli se apărase de foc. În cursul timpului s-a ajuns să se confunde cuvântul *súrnn* (din numele toponimic *Súrna-dalr*, adică „valea Súrn" din Norvegia, cu *súr* sau *súrn*, adică „zer acru". În orice caz, după această întâmplare, familia a fost numită a lui „Thorbiörn Súr".

partea de miazăzi, la Saeból, în valea Haukadalr. Acolo Gísli dură o gospodărie nouă, unde se stabili toată familia.

La capătul fiordului Arnar locuia un bărbat cu numele de Biartmar; el era căsătorit cu Thurídr, cu care avea mai mulți copii: o fiică, Hildr, care era cea mai mare, și trei fii: Helgi, Sigudr și Vestgeir. În gospodăria lui Biartmar se stabilise un oarecare Vésteinn, venit în Islanda pe vremea ocupării acesteia de către norvegieni[1]. După un timp, el se însură cu Hildr, fiica lui Biartmar, și avu cu ea doi copii: o fată, numită Audr, și un băiat, care primi tot numele de Vésteinn. Acesta ajunse un negustor foarte destoinic și se stabili la Hest, în fiordul Önundr. Soția lui se numea Gunhildr iar fiii săi, Berg și Helgi.

După un timp, Thorbiörn Súr se săvârși din viață, și nu mult după aceea și soția sa, Thóra. Întreaga gospodărie fu atunci preluată de Gísli și de fratele său Thorkell, care le ridicaseră lui Thorbiörn și Thórei un gorgan[2] înalt.

În apropierea muntelui Kvigandafiall din fiordul

Tálkna trăia un bărbat numit Thorbiörn Stânca Focilor. Soția lui se numea Thórdís, iar fiica lor, Ásgerdr. Pe aceasta o ceru în căsătorie Thorkell, fiul lui Thorbiörn Súr, și părinții consimțiră să i-o dea. Gísli, fratele lui Thorkell, o peți pe Audr, sora lui Vésteinn, și curând după aceea o luă de nevastă. Cei doi frați locuiau împreună la gospodăria din valea Haukadalr.

Într-o primăvară, Thorkell cel Bogat se duse la *thing*-ul de la Thorsnes[3], însoțit de fiii lui Thorbiörn Súr.

[1]) În jurul anului 900. [2]) Movilă de piatră, ridicată deasupra sau lângă mormintele străvechi. [3]) *Althing*-ul era o adunare generală de tip parlamentar, înființată în jurul anului 930. *Althing*-ul era forul legislativ, judecătoresc și executiv central al islandezilor. Se întrunea totdeauna vara și lucrările durau câteva săptămâni. Pe lângă *Althing*, care se întrunea, pe câmpia Thingvellir de lângă lacul Thingvallavatn, existau și *thing*-uri (adunări) locale, care se țineau de obicei primăvara și toamna.

Pe vremea aceea la Thorsnes locuia un bărbat numit Thorsteinn Mănâncă Pește. El era însurat cu Thóra, fiica lui Ólafr, și avea trei copii, pe Thórdís, Thorgrímr și Biörkr cel Gras.

După ce Thorkell cel Bogat își termină treburile la *thing*, fu invitat să vină împreună cu fiii lui Thorbiörn Súr la Thorsteinn, care la despărțire îi încărcă cu daruri. Aceștia, la rândul lor, îi rugară pe fiii lui Thorsteinn ca în primăvară, când se vor duce la *thing*-ul de la Valseyrar, în fiordul Dýri, să se abată și pe la ei. Și cu aceasta plecară cu toții acasă.

În primăvara următoare, fiii lui Thorsteinn veniră la *thing*-ul de la Valseyrar însoțiți de zece oameni. Acolo se întâlniră cu fiii lui Thorbiörn Súr, care, după terminarea *thing*-ului, îi poftiră la ei, făcându-le o foarte bună primire. Thorgrímr o îndrăgi pe Thórdís, sora lui Thorkell și Gísli, și o ceru în căsătorie. Curând după aceea se făcu și nunta. Thórdís primi ca zestre gospodăria de la Saeból, iar Thorgrímr se mută și el acolo. Biörkr rămase la Thorsnes împreună cu nepotul său Saka-Stein. Torkell și Gísli întemeiară o gospodărie înfloritoare la Hóll, chiar la hotarul celei de la Saeból. Stăpânii celor două gospodării aveau relații de foarte bună vecinătate. Thorgrímr primi curând rangul de *godi*[1], și cei doi frați, Thorkell și Gísli, se bucurau de mult sprijin din partea lui.

În primăvara care urmă, cei din valea Haukadalr plecară la *thing*. Se adunase o ceată de patruzeci de oameni, îmbrăcați cu toții în straie viu colorate. Printre ei era și Vésteinn, cumnatul lui Gísli.

Trăia pe vremea aceea un bărbat cu numele de Gestr, fiul lui Oddleifr, care venise și el la *thing* și locuia în adăpostul[2] lui Thorkell cel Bogat. Într-una din zile, cei din valea Haukadalr

[1]) Căpetenie religioasă și civilă în același timp. [2]) În timpul cât durau adunările, participanții locuiau în adăposturi permanente, ai căror pereți erau zidiți din piatră amestecată cu turbă. Acoperișul, din pănură groasă, nu era permanent; stăpânii adăpostului îl demontau la plecare și îl duceau acasă.

rămăseseră în adăpost și își treceau vremea cu băutura, în timp ce ceilalți bărbați erau la *thing*, unde se judecau diferite pricini.

În adăpostul lor intră deodată Arnor, un mare flecar de felul său.

— Ciudați oameni mai sunteți și voi, cei din Haukadalr, zise el, n-aveți altă grijă decât să beți, în loc să fiți și voi de față când se judecă pricinile din ținutul vostru.

Atunci Gísli zise:

— Hai să mergem la *thing*, s-ar prea putea ca și alții să vorbească la fel despre noi.

Plecară la *thing*, și Thorgrímr întrebă dacă cineva din cei prezenți are nevoie de ajutorul lor.

— Atâta timp cât ne stă capul pe umeri, adăugă el, nu vom șovăi să dăm tot ajutorul celor cărora le-am făgăduit sprijinul nostru.

Thorkell cel Bogat răspunse:

— În momentul de față nu se judecă pricini prea însemnate, dar o să vă dăm de știre când vom avea nevoie de ajutorul vostru.

Oamenii începură să vorbească între ei, spunând că cei din Haukadalr erau tare falnici și știau să rostească vorbe mărețe.

— Ce crezi, îl întrebă Thorkell pe Gestr, cam cât timp își vor păstra cei din valea Haukadalr întâietatea și până când o să fie încă uniți între ei?

— Unitatea dintre ei n-o să dureze mai mult de trei ani de acum înainte, răspunse Gestr.

Arnor, care auzise cuvintele lui Thorkell și Gestr, se duse în adăpostul oamenilor din Haukadalr și le povesti tot.

— Mai sunt și alții de părerea lui Gestr, zise atunci Gísli. Dar noi să facem tot ce ne stă în putință ca prezicerile lui să nu se adeverească. Cred că în primul rând ar trebui să ne întărim și mai mult prietenia și să ne jurăm toți patru credință nestrămutată.

Ceilalți îi dădură dreptate lui Gísli. Apoi se duseră pe țărmul fiordului, dezgropară o brazdă de pământ cu iarbă pe ea și o îndoiră în formă de arc, sprijinind-o cu ambele capete de pământ. Sub ea înfipseră o lance încrustată cu rune[1]. Lancea era atât de înaltă, încât un stat de om ajungea până la locul unde era fixat vârful de fier. Thorgrímr, Gísli, Thorkell și Vésteinn trecură pe sub brazdă, apoi se înțepară, lăsară câteva picături de sânge să se scurgă în pământul dezgolit prin ridicarea brazdei și amestecară bine sângele cu pământul. După aceea îngenuncheară toți și se legară prin jurământ ca fiecare să-l răzbune pe celălalt ca pe propriul său frate, chemând ca martori pe toți zeii și rostind răspicat numele acestora. Dar când să-și împreune mâinile în semn de legământ, Thorgrímr zise:

— Îmi iau o îndatorire destul de grea legându-mă să-i răzbun pe cumnații mei Thorkell și Gísli. Cred că nu mai e nevoie să fac același legământ și față de Vésteinn.

Și Thorgrímr își trase mâna înapoi.

— Nu vreau, zise atunci și Gísli, să-mi iau o îndatorire față de cineva care nu e gata să facă același lucru pentru cumnatul meu Vésteinn.

Și își trase și el mâna înapoi.

— S-a întâmplat așa cum am bănuit, îi spuse Gísli fratelui său, Thorkell, legământul nostru de azi nu folosește la nimic. Lucrurile o să meargă așa cum va hotărî soarta.

După aceea se întoarseră cu toții acasă.

Oamenii vorbiră încă multă vreme despre toate acestea.

Într-o zi din vara aceea o corabie trase la țărm în fiordul Dýra; stăpânii corabiei erau Thórir și Thórarinn, originari din ținutul Vík din Norvegia. Thorgrímr coborî călare

[1]) Cele mai vechi semne grafice germanice. Runele erau totodată și semne magice.

până la corabie și cumpără 460 de bușteni. O parte din bani o plăti pe loc, cu cealaltă rămase dator. Negustorii traseră corabia la mal la gura râului Sandá, apoi își căutară un adăpost și de-ale mâncării și găsiră tot ce le trebuia la Oddr fiul lui Örlyg, care locuia la Eyri, în fiordul Skutil.

Thorgrímr îl trimise pe fiul său, Thóroddr, să adune și să numere buștenii, fiindcă voia să-i aducă cât mai repede acasă. Thóroddr se duse la corabie și strânse buștenii, dar i se păru că nu erau așa de buni cum îi spusese tatăl său. El avu atunci un schimb de cuvinte cu norvegienii, pe care-i învinovăți că nu-i dăduseră buștenii făgăduiți. Înfuriați, norvegienii se năpustiră fără multă vorbă asupra lui Thóroddr și îl omorâră. După aceea părăsiră corabia, trecură prin fiordul Dýra și își făcură rost de cai ca să se întoarcă la gazda lor. Ei călătoriră toată ziua, precum și în noaptea următoare, ajunseră la valea care se varsă în fiordul Skutil, prânziră și apoi se culcară.

De îndată ce află despre cele întâmplate, Thorgrímr porni la drum, trecu fiordul cu o luntre și o luă pe urmele negustorilor norvegieni. În cele din urmă dădu peste ei și îl trezi mai întâi pe Thórarinn, îmboldindu-l ușor cu mânerul lancei. Thórarinn sări în picioare și, când își dădu seama pe cine are în față, întinse mâna după paloș. Dar în clipa aceea Thorgrímr îl străpunse cu lancea. Acum se trezi și Thórir și vru să-și răzbune tovarășul, dar Thorgrímr îl răpuse și pe el. De atunci locului aceluia îi spune valea Dögurdardalr[1] și Austmannafall[2]. După aceea Thorgrímr se întoarse acasă și toți îl lăudară pentru fapta sa vitejească.

[1]) *Dögur* înseamnă în islandeză „prânz" iar *dalr* înseamnă „vale". Deci valea a fost numită „Valea Prânzului". [2]) *Austmadr* înseamnă în islandeză „norvegian" (adică „om care vine dinspre est") iar *fall* înseamnă „cădere", deci *Austmannafall* înseamnă „căderea norvegienilor" (locul unde au căzut norvegienii).

Thorgrímr petrecu iarna aceea acasă, la Saeból, dar în primăvara următoare pregăti împreună cu Thorkell o corabie și ieși cu ea în larg. În aceeași vară, Gísli și Vésteinn plecară și ei cu o corabie pe mare. Önundr din valea Medaldalr urma să conducă gospodăria în lipsa lui Thorkell și Gísli, iar gospodăria de la Saeból fu lăsată în grija lui Thórdís și a lui Saka-Steinn, nepotul lui Thorgrímr. În vremea aceea, în Norvegia domnea regele Harald Gráfeldr[1]. Thorgrímr și Thorkell debarcară pe țărmul de miazănoapte al Norvegiei și primiră curând după aceea încuviințarea de a se înfățișa regelui, pe care îl salutară dându-i cinstea cuvenită. Regele îi primi bine; ei intrară în slujba lui și dobândiră avuții multe și ranguri înalte.

Gísli și Vésteinn navigară și ei peste șaizeci de zile pe mare și pe la începutul iernii ajunseră într-o noapte întunecoasă și pe un viscol puternic în ținutul Hördaland[2]. Corabia se izbi de stânci și se sfărâmă, dar oamenii scăpară nevătămați și reușiră să-și salveze toate bunurile.

Un bărbat numit Skegg-Biálfi avea o corabie cu care dorea să meargă spre miazăzi, în Danemarca. Gísli și Vésteinn îl întrebară dacă nu vrea să le vândă jumătate din corabie. Skegg-Biálfi răspunse că auzise că ar fi oameni de treabă și le vându jumătate din corabie, pe care ei i-o plătiră curând cu vârf și îndesat. Apoi plecară spre Danemarca și se opriră în cetatea Viborg[3], unde rămaseră să ierneze la un om numit Sigrhaddr. Vésteinn, Gísli și Biálfi petrecură toată iarna la Viborg și legară o prietenie strânsă, schimbând o mulțime de daruri. La începutul primăverii, Biálfi pregăti corabia pentru a se întoarce în Islanda.

[1]) Regele Harald Gráfeld a domnit între anii 961–969. [2]) Ținut din Norvegia, situat la est de orașul Bergen. [3]) Oraș în provincia Jutlanda, în partea de apus a Danemarcei.

Vésteinn avea un prieten cu care era părtaș la negoț. Acesta se numea Sigurdr și era norvegian. Din Anglia, unde se afla, el îi trimise vorbă lui Vésteinn că nu mai vrea să facă afaceri cu el, nemaiavând nevoie de banii lui. Vésteinn ceru atunci de la ceilalți doi încuviințarea să se ducă în Anglia ca să-l întâlnească pe Sigurdr.

— Făgăduiește-mi, zise Gísli, că, dacă te întorci cu bine din călătoria asta, n-o să mai pleci niciodată din Islanda fără voia mea.

Vésteinn făgădui.

Într-o dimineață, Gísli se duse la un meșter fierar deosebit de priceput și iscusit în toate. Acesta bătuse un ban cu greutatea și valoarea unei *öre* de argint[1]. Banul era alcătuit din două jumătăți prinse una de alta cu douăzeci de cuie, câte zece în fiecare jumătate. Când cele două părți erau prinse, părea că este un singur ban. Se povestește că Gísli desfăcu banul în două și îi dădu lui Vésteinn o jumătate, rugându-l s-o păstreze ca semn „pe care să și-l trimită unul altuia dacă ajung în mare primejdie".

— Fiindcă, continuă Gísli, am o presimțire că vom fi nevoiți să ni-l trimitem, chiar dacă noi doi nu ne mai întâlnim.

Vésteinn plecă spre Anglia, iar Gísli și Biálfi spre Norvegia, și de acolo se întoarseră către sfârșitul verii în Islanda. În această călătorie ei dobândiră mulți bani și mare faimă. Biálfi cumpără înapoi jumătatea de corabie de la Gísli și ei se despărțiră ca buni prieteni. După aceea Gísli se întoarse cu o corabie mai mică de negoț în fiordul Dýra, însoțit de unsprezece oameni.

Thorgrímr și Thorkell se întoarseră pe alt drum în

Islanda și sosiră la gura râului Haukadalsá, care se varsă în fiordul Dýra, chiar în ziua în care Gísli plecase cu corabia sa spre casă. Dar ei se reîntâlniră curând și se bucurară foarte mult de

[1]) Greutatea unei *öre* de argint era de aproximativ 26 de grame.

revedere; apoi plecară la gospodăriile lor. Thorgrímr și Thorkell aduseseră și ei un frumos câștig bănesc din călătoria lor. Thorkell era un om fudul și nu prea lucra în gospodărie, în timp ce Gísli trăgea din greu, zi și noapte. Într-o zi, vremea era foarte bună, și Gísli se duse cu argații la strânsul fânului. Acasă nu rămăsese decât Thorkell. După prânz, el se culcă în odaia în care se afla vatra. Această odaie era lungă de o sută de coți și lată de zece coți[1]. Lângă ea, spre miazăzi, se afla o încăpere mai scundă: odaia de lucru a lui Audr și Ásgerdr[2]. Acestea coseau de zor. Auzind vorbă când se trezi, Thorkell se apropie de odaia femeilor și se culcă pe un pat de la peretele care dădea spre acea odaie.

— Audr, zise Ásgerdr, dă-mi o mână de ajutor și croiește-mi o cămașă pentru bărbatul meu, Thorkell.

— Nu mă pricep mai bine ca tine la croit, răspunse Audr; în schimb, știu că nu m-ai ruga să te ajut dacă ar trebui să-i croiești o cămașă fratelui meu, Vésteinn[3].

— Asta e altceva, zise Ásgerdr, și încă multă vreme n-o să pot uita.

— Am bănuit eu de mult cum stau lucrurile, continuă Audr, dar hai să nu mai vorbim despre asta.

— În zadar vrei să mă învinuiești că-mi place de Vésteinn, ripostă Ásgerdr. Parcă eu n-am auzit că înainte de a te mărita cu Gísli te întâlneai destul de des cu Thorgrímr?

— O, dar nu înseamnă nimic, zise Audr; de când m-am măritat cu Gísli, nu poate nimeni să arate cu degetul că m-aș fi întâlnit și cu alți bărbați. Și acum să nu mai vorbim despre asta.

[1]) Probabil că lungimea menționată aici este exagerată. Odaia cu vatra era cea mai importantă odaie din gospodărie; aici se lua masa, erau primiți oaspeții etc. [2]) În această odaie-atelier femeile torceau, țeseau, coseau etc. [3]) Când o femeie îi făcea unui bărbat o cămașă, însemna că îl iubește.

Thorkell auzi fiecare cuvânt și, când cele două femei tăcură, el spuse:

Mare minune-am auzit!
E ceva nemaipomenit!
Dar fără urmări nu va fi,
Căci mai mulți ar putea pieri
Nu se știe ce va mai fi!

După aceea se înapoie la locul lui.

Atunci Audr zise:

— Multe nenorociri se întâmplă din cauza flecărelilor femeilor. Cine știe ce rele ne mai pasc și de data asta. Trebuie să vedem ce putem face ca să ocolim necazurile.

— M-am gândit la ceva, spuse Ásgerdr, care ar putea să-mi fie de folos, pentru tine însă nu văd nici o ieșire.

— Ce vrei să faci? întrebă Audr.

— Să-l îmbrățișez pe Thorkell la noapte, când vom împărți așternutul, răspunse Ásgerdr, și să-i spun că am vorbit minciuni; iar el o să mă ierte.

— Cred că nu e destul, se îndoi Audr.

— Dar tu ce vrei să faci? întrebă Ásgerdr.

— O să-i mărturisesc totul lui Gísli, zise Audr, așa cum am făcut și altădată când am dat de necaz.

Când se înseră, Gísli se întoarse de la lucru. Thorkell avea obiceiul să-i mulțumească în fiecare seară pentru munca depusă în ziua aceea; de data aceasta însă el tăcu molcom. Gísli îl întrebă dacă nu cumva este bolnav.

— Nu-i boală, răspunse Thorkell, e mai rău.

— Te-am nemulțumit cumva cu ceva? întrebă iarăși Gísli.

— Nici vorbă, răspunse Thorkell, dar mai curând sau mai târziu o să afli și tu.

Apoi își văzu fiecare de ale sale și nimeni nu mai spuse nimic. Thorkell mâncă foarte puțin în seara aceea și fu primul care se

duse la culcare. Când se întinse în pat, Ásgerdr veni și ridică pătura, ca să se strecoare lângă el.

— Nu vreau să te mai culci cu mine în pat, declară Thorkell, nici în seara asta și nici de acum încolo.

— Dar de ce te-ai schimbat așa dintr-odată, se miră Ásgerdr; ce s-a întâmplat?

— Știm acum amândoi despre ce este vorba, răspunse Thorkell, cu toate că mi-ai ascuns atâta vreme adevărul. Și nu ai auzi cuvinte de laudă dacă aș vorbi mai deslușit.

— Poți să crezi ce vrei, zise Ásgerdr, dar să știi că n-am de gând să-mi răcesc gura rugându-te să mă lași să împart cu tine așternutul. Poți alege: ori mă primești lângă tine în pat și te porți ca și când nu s-ar fi întâmplat nimic, ori aduc chiar acum martori și dau de știre că mă despart de tine, apoi îl chem pe tata să ia înapoi zestrea și darurile primite la nuntă. Și după aceea o să ai loc destul singur în pat.

Thorkell tăcu un timp, și în cele din urmă spuse:

— Eu zic să faci așa cum crezi că ți-e mai bine; cât despre noaptea asta, n-o să te opresc să împarți așternutul cu mine.

Fără să stea mult pe gânduri, Ásgerdr se urcă în pat, lângă Thorkell, arătând prin aceasta cam ce înțelegea că ar fi mai bine pentru ea. Și nu peste mult ajunseră la înțelegere în legătură cu toate problemele despre care fusese vorba, ca și când nu s-ar fi întâmplat nimic.

Audr se culcă și ea lângă Gísli și-i povesti ce vorbise cu Ásgerdr. Apoi îl rugă să nu se supere și s-o sfătuiască ce să facă.

— Nu văd ce sfat ți-aș putea da, zise Gísli, ca să-ți fie de folos. Dar nici nu sunt supărat pe tine, fiindcă fiecare rostește până la urmă cuvintele pe care i le hărăzește soarta, și ceea ce trebuie să se întâmple se întâmplă.

*Iarna trecu și sfârșitul primăverii aduse ziua schim-*bării de proprietate[1]. Thorkell îi spuse fratelui său, Gísli, că ar vrea să stea de vorbă cu el:

— Frate, începu el, iată cum stau lucrurile: aș vrea să fac o schimbare în ceea ce mă privește, și anume îți propun să împărțim averea, fiindcă vreau să mă mut la cumnatul meu Thorgrímr.

Gísli răspunse:

— E mai bine ca ceea ce s-a preluat întreg de la părinți să nu fie împărțit de către frați. Aș fi bucuros dacă totul ar rămâne așa cum a fost și n-am mai umbla cu împărțeli.

— Așa nu mai merge, continuă Thorkell. Nu se mai poate să stăpânim totul împreună. Păgubitul ești în primul rând tu, fiindcă pe umerii tăi apasă toate greutățile gospodăriei și tu ești cel care face toată treaba, în timp ce eu nu ridic nici măcar un pai.

— Nu văd ce rost are să-mi spui *tu* toate astea, ripostă Gísli, atâta timp cât *eu* nu obiectez nimic; de altfel, ne-am obișnuit deja ca legăturile dintre noi să fie când mai bune, când mai puțin bune.

— Cele spuse de tine nu folosesc la nimic, zise Thorkell; averea se va împărți fără doar și poate; dar, fiindcă eu sunt acela care cere acest lucru, m-am gândit să-ți rămână ție casa și pământul și să iau eu averea mișcătoare.

— Dacă chiar nu se poate altfel, răspunse Gísli, atunci fă cum vrei: împarte sau alege, mie mi-e totuna.

Și până la urmă împărțeala se făcu: Thorkell luă averea mișcătoare, iar Gísli pământurile și acareturile. Ei își împărțiră chiar și copiii pe care îi creșteau[2]: fata, numită Gudridr, rămase la Gísli, iar băiatul, Geirmundr, îl urmă pe Thorkell. Apoi

[1]) Ziua în care deținătorul unei proprietăți urma să cedeze altcuiva proprietatea. Ea se situează la începutul lunii iunie. [2]) Obicei vechi scandinav, ca un copil să fie crescut până la o vârstă oarecare de o altă familie (v. *supra* p. 20, n. 1).

Thorkell se mută la cumnatul său Thorgrímr și se instală acolo. Gísli rămase să stăpânească singur gospodăria de la Hóll și lucrurile nu mergeau cu nimic mai rău ca înainte.

Vara trecu și veni și iarna. Mulți aveau pe atunci obiceiul să sărbătorească începutul iernii[1] cu ospețe și jertfe aduse zeilor. Dar când fusese la Viborg, în Danemarca, Gísli încetase să mai aducă jertfe, dar în schimb continua să dea ospețe la care invita mulți oameni. Și astfel, când veni sorocul, el se pregăti și de data aceasta de o petrecere mare. Gísli îi chemă pe cei doi Thorkell – adică pe Thorkell, fiul lui Eiríkr, și pe Thorkell cel Bogat –, pe cumnații săi, fiii lui Biartmar, și pe mulți alți prieteni și cunoscuți.

Când sosiră oaspeții, Audr îi spuse soțului ei:

— La dreptul vorbind, simt lipsa unui oaspete, care tare aș fi dorit să fie între noi.

— Și cine e acela? întrebă Gísli.

— E Vésteinn, fratele meu, răspunse Audr. M-aș fi bucurat așa de mult să fie aici, să se veselească și el cu noi.

Dar Gísli spuse:

— Eu sunt de altă părere și aș da nu știu cât să nu vină astăzi.

Și după aceea nu mai vorbiră despre asta.

La Nefstadr, către izvoarele râului Haukadalsá, trăia un bărbat cu numele de Thorgrímr, poreclit „Năsosul". Thorgrímr se pricepea la tot felul de descântece și farmece și era unul din cei mai mari vrăjitori. Cei doi cumnați, Thorgrímr și Thorkell, îl chemară pe Thorgrímr Năsosul la ei, la Saeból, fiindcă și ei dădeau un ospăț. Thorgrímr Năsosul era și un foarte priceput meșter fierar. Se povestește că cei doi Thorgrímr

[1]) Din cauza condițiilor climaterice, în Islanda se distingeau doar două anotimpuri: vara, care începea aproximativ la 25 aprilie, și iarna, care începea aproximativ la 20 octombrie.

și Thorkell se retraseră în fierărie și zăvorâră ușa. Apoi scoaseră dintr-un ungher fărâmele paloșului „Gràsida"[1], pe care Thorkell le luase cu el când plecase de la fratele său, Gísli. Până seara Thorgrímr făcu din aceste fărâme un vârf de lance în care săpă cu dalta câteva semne runice; apoi îl înfipse cam pe o adâncime de o șchioapă în mânerul de lemn. După aceea se duseră toți la culcare. La ospățul dat de Gísli luă parte și Önundr din valea Medaldalr. După ce sosi, el îi spuse între patru ochi lui Gísli că Vésteinn se întorsese în Islanda și că s-ar putea să pice din clipă în clipă. Gísli îi chemă de îndată pe argații săi Hallvardr și Hávardr și le spuse s-o pornească spre miazănoapte, până în fiordul Önundar, să-i dea binețe lui Vésteinn din partea lui și să-l roage să rămână acasă până când el, Gísli, se va duce să-l caute; și să nu vină în nici un caz la ospățul de la Hóll. Gísli le dădu celor doi argați și o boccea mică în care se afla jumătatea de ban, ca să slujească drept dovadă în caz că Vésteinn nu ar fi dat crezare celor spuse de Hallvardr și Hávardr. Argații luară o barcă și trecură de partea cealaltă a fiordului Dýra, la Loekjarós. Acolo traseră barca la mal și merseră la un gospodar numit Bersi, care locuia la Bersastadr. Hallvardr și Hávardr îi dădură binețe și-l rugară din partea lui Gísli să le împrumute cei doi cai numiți „perechea de mănuși"[2], care treceau drept cei mai iuți cai din tot cuprinsul fiordului. Bersi le dădu caii și argații o luară din loc. În cele din urmă ei sosiră la Mosvöllu, în fiordul Önundar, și de acolo se îndreptară spre Hest, unde locuia Vésteinn. Dar Vésteinn plecase între timp de acasă și întâmplarea făcu ca el s-o ia de-a lungul țărmului nisipos de la Mosvöllu, în timp ce argații lui Gísli aleseseră alt drum. Și astfel ei nu se întâlniră.

[1]) Este vorba de paloșul numit „Argint-Cenușiu", (v. *supra* p. 19). [2]) În limba islandeză există mai multe astfel de cuvinte care denumesc perechi de animale.

La Holt trăia un bărbat numit Thorvardr. Cei doi argați ai acestuia se luară la harță pentru o pricină oarecare și se răniră unul pe altul cu securile tocmai când Vésteinn trecea pe acolo. El îi împăcă și cei doi fură mulțumiți. După aceea Vésteinn își continuă drumul spre fiordul Dýra, însoțit de doi norvegieni.

Între timp, Hallvardr și Hávardr sosiră la Hest și aflară că Vésteinn plecase și pe ce drum o apucase. Argații lui Gísli se întoarseră și o luară pe urmele lui Vésteinn, grăbindu-se să-l ajungă. Când ajunseră la Mosfell îl zăriră pe Vésteinn străbătând cu însoțitorii săi Valea Bjarnardalr. Dar curând ei dispărură în spatele unei coline. Hallvardr și Hávardr își continuară drumul prin valea Bjarnardalr și ajunseră la Arnkelsbrekka. Caii erau rupți de oboseală, așa încât cei doi descălecară și începură să strige. Vésteinn și tovarășii săi de drum îi auziră; ei se opriră pe câmpia Gemlufall și îi așteptară acolo pe cei doi argați. Hallvardr și Hávardr îi împărtășiră lui Vésteinn cele transmise de Gísli, dându-i și jumătatea de ban. Vésteinn scoase cealaltă jumătate de ban din pungă și, când văzu că cele două jumătăți se potrivesc, se înroși tot.

— Aveți dreptate, le spuse el apoi argaților. Dacă v-aș fi întâlnit mai curând, m-aș fi întors. Dar din locul unde mă aflu acum toate apele curg spre fiordul Dýra, așa că mă îndrept și eu într-acolo. Pot chiar să spun că îmi face mare plăcere să merg la Hóll. Norvegienilor, întoarceți-vă; cât despre voi, luați o barcă și, când ajungeți acasă, spuneți-i lui Gísli și surorii mele că sosesc și eu în curând.

Cei doi argați ajunseră acasă și-i povestiră lui Gísli cele întâmplate.

— Așa a fost să fie, zise acesta resemnat.

Vésteinn se duse la Gemlufall, unde locuia Lúta, o femeie cu care era înrudit. Aceasta îi dădu niște oameni care să-l treacă peste fiord, dar la despărțire îi spuse:

— Vésteinn, fii cu ochii în patru. O să fie nevoie!

Apoi se despărțiră.

Vésteinn trecu fiordul, ajunse la Thingeyri și îl căută acolo pe un bărbat numit Thorvaldr Scânteie. Acesta îi împrumută un cal împodobit cu zurgălăi la căpăstru și cu o pătură sub șa. Thorvaldr îl însoți pe Vésteinn până la gura râului Sandá și voi să-l petreacă și mai departe, până la Gísli, dar Vésteinn îi spuse că nu e nevoie.

— În valea Haukadalr s-au schimbat multe, zise Thorvaldr, așa că fii cu băgare de seamă! Apoi se despărțiră.

Vésteinn își continuă drumul până ajunse în valea Haukadalr. Era o seară senină cu lună. Oamenii lui Thorgrímr tocmai duceau vitele în grajd pentru noapte. Geirmundr le mâna înăuntru și o slujnică, Rannveig, le lega de iesle. Vésteinn străbătu călare curtea și îl întâlni pe Geirmundr, care îi spuse:

— Nu te opri aici, la Saeból, ci du-te mai departe, la Gísli, și fii cu ochii în patru.

Rannveig ieși din grajd și i se păru că-l recunoaște pe Vésteinn; apoi intră în casă, ciorovăindu-se cu Geirmundr și neputând ajunge la înțelegere dacă bărbatul care sosise călare era Vésteinn sau nu.

Thorgrímr ședea cu ai săi în jurul vetrei; el îi întrebă pe Geirmundr și pe Rannveig de ce se ceartă; nu cumva întâlniseră pe cineva și nu știau cine este?

— Cred că cel pe care l-am văzut afară era Vésteinn, zise Rannveig. Era îmbrăcat cu o mantie neagră, în mână avea o lance, iar calul avea zurgălăi la căpăstru.

— Dar tu ce zici, Geirmundr? întrebă Thorgrímr.

— Nu l-am văzut prea bine, răspunse Geirmundr, dar cred că era argatul lui Önundr din valea Medaldalr; purta mantia lui Gísli, dar șaua era a lui Önundr; în mână avea o prăjină de pescar, ferecată la vârf.

— Unul din noi doi minte, zise atunci Thorgrímr. De aceea, Rannveig, du-te la Hóll, și încearcă să afli ce se întâmplă pe acolo.

Rannveig ajunse la Hóll tocmai când bărbații se apucaseră de băut. Gísli era chiar în ușă. El îi dădu bineț lui Rannveig și o pofti înăuntru. Dar ea îi răspunse că trebuie să se întoarcă îndată acasă și că voia doar s-o vadă pe micuța Gudrídr. Gísli trimise pe cineva s-o cheme pe fetiță, dar aceasta nu era pe-acolo.

— Unde e nevastă-ta, Audr? întrebă apoi Rannveig.

— E aici, răspunse Gísli.

Audr ieși afară și o întrebă pe Rannveig ce dorește. Aceasta îi spuse că nu era ceva de prea mare însemnătate, și mai mult nu reușiră să afle de la ea.

Atunci Gísli o rugă să se hotărască dacă vrea să rămână cu ei, ori să plece acasă. Rannveig se întoarse la Saeból și acum părea să fie și mai nătângă ca înainte, așa încât nu izbuti să povestească ce se întâmpla la Hóll.

În dimineața următoare, Vésteinn desfăcu cei doi saci cu mărfuri, pe care îi aduseseră Hallvardr și Hávardr cu barca lor. El scoase din saci un sul de velințe cu o lungime de șaizeci de coți, un alt sul lung de douăzeci de coți cu pânză pentru marame întrețesută cu trei fire aurii, precum și trei cupe mari încrustate cu aur.

Apoi dărui cele aduse surorii sale, Audr, cumnatului său, Gísli, precum și lui Thorkell, fratele său de jurământ, dacă acesta consimțea să primească ceva. Cei doi Thorkell se duseră împreună cu Gísli la Saeból, la Thorkell, fratele lui Gísli. Acesta povesti că Vésteinn se întorsese și că adusese mai multe daruri scumpe, pe care i le oferise lui și lui Thorkell. Apoi Gísli i le arătă și-l rugă pe Thorkell să-și aleagă ce dorește.

— Cred că ar fi mai bine să păstrezi tu totul, răspunse Thorkell, mai ales că nu știu când aș putea să-i fac și eu un dar asemănător lui Vésteinn. Și Thorkell nu voi cu nici un preț să primească ceva. Gísli se întoarse acasă și i se păru că de acum încolo toate se îndreptau spre un singur sfârșit cu putință.

La Hóll se răspândi vestea că Gísli se văitase două nopți de-a rândul în somn. Îl întrebară ce visase, dar el nu voi să spună.

În a treia noapte adormiseră deja cu toții, când se iscă o furtună puternică și vântul smulse jumătate din acoperișul casei. După aceea se porni o ploaie atât de puternică, cum nu-și amintea nimeni să mai fi apucat până atunci. Și deoarece jumătate din acoperiș lipsea, ploaia pătrunse în șiroaie în casă. Gísli se sculă imediat și-și trimise oamenii să acopere repede fânul. Unul din argați, numit Thórdr Fricosul, rămase acasă, în timp ce Gísli și ceilalți bărbați plecară în grabă să ajute la acoperitul fânului. Vésteinn voi să se ducă și el, dar Gísli nu-l lăsă. Cum începuse să plouă foarte tare în casă, Vésteinn și sora sa își întoarseră paturile de-a curmezișul și le împinseră spre mijlocul odăii. Toți ceilalți erau afară, așa încât Vésteinn și Audr rămaseseră singuri.

Cu puțin înainte de a se fi luminat de ziuă, cineva intră tiptil în odaie și se îndreptă spre patul lui Vésteinn, care în momentul acela se trezi. Dar în aceeași clipă o lance îi străpunse pieptul.

— M-a nimerit din plin, izbuti el să mai spună.

Cel care săvârșise fapta se făcuse deja nevăzut. Vésteinn încercă să se ridice, dar căzu jos, mort. Audr se trezi și-i spuse lui Thórdr Fricosul să scoată lancea din rană. Pe vremea aceea era obiceiul ca cel care scotea arma ucigătoare dintr-o rană să-l și răzbune pe cel omorât. Dacă arma era lăsată în rană, se zicea că s-a săvârșit „ucidere tainică"[1], și nu „omor". Lui Thórdr îi

[1]) În vechiul drept islandez se făcea deosebire între ceea ce se numea „ucidere tainică" (*launvig*) și „omor" (*mord*). În cazul „uciderii tainice", cel care omorâse pe cineva putea, la rândul său, să fie omorât de oricare din membrii familiei victimei, fără ca acesta din urmă să fie pedepsit. De asemenea, cineva putea să fie înlăturat tot prin ceea ce se socotea „ucidere tainică" dacă adusese un prejudiciu serios onoarei sau averii

era atât de frică de morți, încât nu îndrăzni să se apropie de Vésteinn. În momentul acela Gísli intră în odaie și, văzând cum stau lucrurile, îi porunci lui Thórdr să se liniștească. El scoase lancea din rană și o aruncă, așa plină de sânge cum era, într-o ladă, nepermițând nimănui s-o vadă mai de aproape. Apoi se așeză pe pat.

După aceea le spuse celor ai casei să aibă grijă de trupul lui Vésteinn după cum era obiceiul în timpul acela[1].

Moartea lui Vésteinn îi îndureră mult atât pe Gísli, cât și pe ceilalți. Gísli îi spuse lui Gudrídr, fiica sa adoptivă:

— Du-te la Saeból și vezi ce fac cei de acolo. Te trimit pe tine fiindcă am avut totdeauna cea mai mare încredere în tine și am și acum. Deschide-ți bine ochii, ca să-mi poți spune apoi ce se întâmplă pe acolo.

Gudrídr o luă din loc și ajunse peste câtva timp la Saeból.

Cei ai casei se sculaseră deja iar cei doi Thorgrímr și Thorkell ședeau în odaie cu armele lângă ei. Când intră Gudrídr de abia îi răspunseră la binețe, de parcă și-ar fi pierdut graiul. Într-un târziu, Thorgrímr o întrebă ce mai e nou. Ea le povesti atunci despre uciderea sau mai bine zis omorârea lașă a lui Vésteinn.

Thorkell spuse:

— N-a trecut mult timp de când această știre m-ar fi impresionat foarte mult.

Iar Thorgrímr adăugă:

cuiva. Acest gen de administrare a justiției, în care orice membru al unei familii „își lua dreptul în propriile mâini", această procedură penală „privată", care, după cum e ușor de înțeles, a dat loc la numeroase abuzuri, a trecut ulterior în competența instanțelor judecătorești. În schimb, omorul (însoțit de tâlhărie, de atrocități, omorul pasional etc.) era considerat crimă, și criminalul era declarat în afara legii, ceea ce însemna că oricine îl putea omorî fără să fie pedepsit. [1]) Printre altele, gura, ochii și urechile mortului erau astupate pentru ca sufletul să nu mai poată reintra în corp.

— A murit un om pe care avem cu toții datoria să-l cinstim; o să-i facem o înmormântare frumoasă și o să-i înălțăm un gorgan măreț, așa cum se cuvine. E o mare pierdere. Spune-i lui Gísli că venim încă astăzi la Hóll.

Gudrídr se întoarse acasă și îi spuse lui Gísli că Thorgrímr era în armură, avea coiful pe cap și paloșul în mână; Thorgrímr Năsosul ținea în mână o secure, iar Thorkell o sabie scoasă de câteva degete din teacă. Toți bărbații din casă erau sculați, câțiva fiind chiar înarmați.

— M-am așteptat la așa ceva, zise Gísli.

Gísli și cei de la Hóll făcură pregătiri să-l înmormân- teze pe Vésteinn pe câmpia nisipoasă ce se întinde de-a lungul țărmului lacului cu trestii de la miazăzi de gospodăria de la Saeból. În timp ce Gísli se îndrepta spre locul unde urma să se pregătească mormântul, apăru și Thorgrímr însoțit de mai mulți oameni, ca să ajute la ridicarea gorganului. După ce îl așezară pe Vésteinn în mormânt, potrivit obiceiului, Thorgrímr se apropie de Gísli și-i spuse:

— Se obișnuiește ca cei ce pleacă spre Valhalla[1] să fie încălțați cu ghete de mort; acum o să-l încalț și eu pe Vésteinn.

Când sfârși, Thorgrímr spuse:

— Dacă se desfac, înseamnă că nu sunt în stare să înnod șireturile ghetelor unui mort.

După înmormântare se așezară jos, în jurul gorganului, stătură de vorbă și cei mai mulți își dădură cu părerea cum că va fi greu să se afle cine a săvârșit această faptă nelegiuită. Thorkell îl întrebă pe Gísli:

— Cum a suportat Audr moartea fratelui său? Plânge mult?

[1]) Valhalla era, în mitologia scandinavă, palatul ceresc al lui Odin. Aici erau găzduiți eroii căzuți pe câmpul de luptă.

— Poți să-ți închipui, răspunse Gísli. E adevărat că se ține tare, dar pierderea aceasta e o grea încercare pentru ea. Am avut tot felul de visuri și alaltăieri noapte, și ieri noapte. Chiar dacă eu nu vreau să spun cine a săvârșit omorul, o fac visurile. Acum două nopți am visat că de la o casă s-a furișat un șarpe, l-a mușcat pe Vésteinn, după care acesta a murit. Dar încă n-am povestit nimănui despre visurile astea, fiindcă nu am vrut ca vreunul din ele să se adeverească.

Apoi Gísli spuse următoarele versuri:

Nu vreau și-a treia noapte să mai văd
Ce-n două nopți în vis mi-a apărut.
Lui Vésteinn îi doream o altă soartă
Atunci când împreună ne aflam
În casa lui Sigrhadr, de la Viborg,
Și veseli din gustosul mied[1] sorbeam,
Și nimeni altul nu ședea-ntre noi.

Atunci Thorkell întrebă iar:

— Cum suportă Audr moartea fratelui său? Plânge mult?

— Îmi pui mereu această întrebare, frate, răspunse Gísli; pesemne că dorești foarte mult să știi.

Și Gísli spuse versurile:

Sora sub vălul cenușiu
Durerea mare și-o ascunde.
Iar lacrimile i se scurg
În taină peste-al său obraz.
Cu mâna-i dalbă pe furiș
Ea caută să și le șteargă.
Dar moartea fratelui cel drag
În suflet jale i-a sădit.

Apoi el continuă:

[1]) Băutură obținută prin fermentarea alcoolică a mierii de albine cu apă.

În poală-i lacrimi cad mereu
Ca boabe de mărgăritar,
Și-n al durerii trist ogor
O floare gingașă răsare.
Durerea mare-o ține-n taină,
Și cu o mândră resemnare.
Doar dragostea ce mie-mi poartă
Îi mai aduce alinare.

După aceea cei doi frați se îndreptară spre Hóll, și Thorkell zise:

— Ceea ce s-a întâmplat e foarte dureros, și pentru tine e chiar și mai dureros decât pentru noi. Dar fiecare cu partea lui de jale. Aș vrea să nu te lași prea copleșit de ea, pentru ca oamenii să nu intre la cine știe ce bănuieli; ar fi poate bine să reluăm unele din jocurile noastre cu mingea[1] și să facem ca legăturile dintre noi să fie iarăși mai strânse.

— Bine zici, răspunse Gísli, și sunt gata să începem din nou jocurile, dar făgăduiește-mi mai întâi un lucru: dacă ți se va întâmpla vreodată și ție ceva tot atât de dureros cum mi s-a întâmplat mie acum, să te porți și tu așa cum mă rogi pe mine să mă port.

Thorkell îi făgădui. Ajunși acasă la Gísli, ei se așezară la praznicul dat în amintirea lui Vésteinn. După aceea plecă fiecare la casa lui și lucrurile se liniștiră.

[1]) Un joc între două persoane sau între două formații de câte două persoane. Un jucător lovea mingea grea de lemn cu un fel de paletă, iar celălalt încerca s-o prindă. Dacă-i reușea, atunci era rândul lui s-o lovească cu paleta. Dacă mingea ieșea în afara terenului de joc, adică nu era prinsă, atunci cei doi jucători se luau la întrecere care să pună mâna pe ea mai întâi. Cel care cucerea mingea avea din nou inițiativa jocului. Această competiție cerea o mare desfășurare de forțe, fiind adesea însoțită de brutalități. De multe ori întrecerea degenera în bătaie. [Jocul este similar cu oina, cricketul, baseballul etc.; nr. red.]

Peste puțin timp începură jocurile cu mingea, de parcă nu s-ar fi întâmplat nimic. Cei doi cumnați, Gísli și Thorgrímr, erau de cele mai multe ori adversari la joc. Cei din jur nu se puteau hotărî care din doi era mai iscusit; cei mai mulți erau însă de părere că Gísli juca mai bine. Jocul se desfășura în apropiere de lacul Sef și de fiecare dată se adunau foarte mulți ca să privească. Într-o zi, când numărul spectatorilor era mai mare ca oricând, Gísli ceru ca participanții la joc să se împartă în două cete la fel de mari.

— Ar fi foarte bine, răspunse atunci Thorkell; și ar fi, de asemenea, foarte bine dacă nu l-ai mai cruța atât pe Thorgrímr. Unii au început deja să se întrebe ce motive ai să-l cruți tot timpul. Iar eu doresc din toată inima ca tu să primești laudele, din moment ce ești cel mai tare.

— Încă nu ne-am măsurat forțele, zise Gísli, dar s-ar putea să ajungem și acolo.

Jocul începu, dar după câtva timp Thorgrímr nu mai reuși să facă față. Gísli îl trânti la pământ și mingea ieși în afara terenului de joc. Gísli voi să ridice mingea, dar Thorgrímr îl trase înapoi, încercând să-l împiedice. Atunci Gísli îl împinse cu atâta putere, încât Thorgrímr căzu zdrelindu-și genunchii și începu să-i curgă și sânge din nas. Într-un târziu, el se ridică, își îndreptă privirile spre mormântul lui Vésteinn și zise:

Lancea în piept adânc i-a pătruns,
Dar rău nu-i pare nimănui.

Gísli aruncă mingea, care îl lovi atât de rău pe Thorgrímr între umeri, încât acesta căzu din nou la pământ. Apoi Gísli zise:

Mingea în spate bufnind l-a lovit,
Dar rău nu-i pare nimănui.

Thorkell se ridică atunci și spuse:

— Ne-am lămurit care din voi e mai puternic și mai priceput la joc. Dar acum încetați.

Și așa și făcură, iar jocurile luară sfârșit. Vara trecu, dar prietenia dintre Thorgrímr și Gísli se răcea tot mai mult.

Către sfârșitul lui octombrie, Thorgrímr dădu un ospăț mare pentru a sărbători începutul iernii și a aduce jertfe zeului Frey. Cu acest prilej îi chemă pe fratele său Börkr, pe Eyólfr, fiul lui Thórdr, și pe mulți alți bărbați de frunte.

Gísli dădu și el un ospăț mare la care îi invită pe cumnații săi din fiordul Arnar și pe cei doi Thorkell. Cu totul se adunară vreo șaizeci de oameni. Băutură era din belșug atât la Hóll, cât și la Saeból. Cei de la Saeból pardosiră podeaua cu trestie din lacul Sef.

În timp ce pregătirile erau în toi și oamenii începuseră să atârne pe pereți scoarțe și velințe – fiindcă oaspeții urmau să sosească încă în seara aceea –, Thorgrímr îi spuse lui Thorkell:

— Ce bine ne-ar prinde acum velințele acelea pe care a vrut să ți le dăruiască Vésteinn. Ar fi bine să te hotărăști odată: sunt ale tale, sau renunți pentru totdeauna la ele? Aș fi mai mulțumit dacă ai trimite după ele.

— Un om cu adevărat puternic se poate stăpâni, zise Thorkell. Eu, unul, nu trimit după ele.

— Atunci trimit eu, răspunse Thorgrímr, și îl rugă pe Geirmundr să se ducă să le ia.

Geirmundr zise însă:

— Fac orice altceva, dar după astea n-am chef să mă duc.

Thorgrímr se duse la el, îi arse o palmă zdravănă și țipă:

— Asta ai vrut? Și acum șterge-o imediat!

— Bine, mă duc, zise Geirmundr, chiar dacă n-am vrut asta. Dar să știi că palma o s-o primești înapoi cu vârf și îndesat. N-am de gând să-ți rămân dator.

Și Geirmundr plecă. Când ajunse la Hóll, Gísli și Audr tocmai se pregăteau să atârne velințele pe pereți. Geirmundr le spuse de ce venise și povesti totul așa cum se întâmplase.

Gísli o întrebă pe Audr:

— Ce zici, vrei să le împrumutăm velințele?

— Știi prea bine, răspunse Audr, că nu doresc să ajut la sporirea faimei lor.

Atunci Gísli îl întrebă pe Geirmundr:

— Dar fratele meu Thorkell ce-a zis? A vrut și el să vii după velințe?

— N-a avut nimic împotrivă, răspunse Geirmundr.

— Atunci ți le dau, fără doar și poate, zise Gísli, înmânându-i velințele; apoi îl însoți până la gard și-i spuse: Sper că te-am ajutat să duci la bun sfârșit însărcinarea primită; dar aș dori acum să mă ajuți și tu la ceva de mare însemnătate pentru mine. Dar pentru dar. Vreau să te rog ca diseară să nu tragi zăvorul la trei din uși. Adu-ți aminte în ce fel ai fost rugat să vii încoace.

— Pe fratele tău Thorkell nu-l paște nici o primejdie? întrebă Geirmundr.

— Pe el nu, răspunse Gísli.

— Bine, zise atunci Geirmundr, așa să fie.

Geirmundr se întoarse acasă și aruncă jos sulurile grele.

— Nu există om mai răbdător ca Gísli, zise Thorkell, și se poartă mai frumos cu noi decât noi cu el.

— De velințele astea aveam acum nevoie, spuse Thorgrímr și se apucă să le atârne pe pereți.

Când se înseră sosiră și oaspeții. Afară se înnourase foarte tare și începu să ningă des și liniștit. În curând toate cărările fură acoperite de zăpadă.

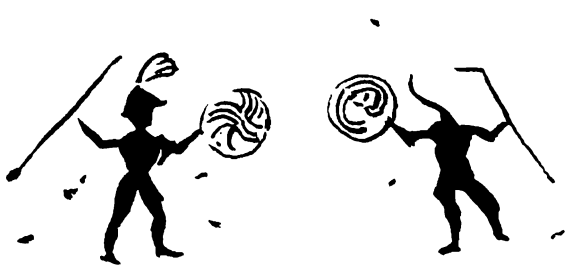

Börkr și Eýolfr veniră la Saeból însoțiți de șaizeci de oameni, așa că erau acum acolo cu toții vreo o sută douăzeci, în timp ce la Gísli se adunaseră doar pe jumătate atâția. Bărbații își petrecură seara cu băutura, iar într-un târziu se duseră la culcare. Gísli îi spuse soției sale, Audr:

— Nu i-am dat încă de mâncare calului lui Thorkell cel Bogat: vino cu mine, și trage zăvorul la ușă după ce plec. Să nu adormi încă cât timp sunt plecat, ca să-mi deschizi când mă întorc.

După aceea Gísli scoase din ladă lancea făcută din paloșul Argint-Cenușiu. Avea pe el doar o cămașă și niște pantaloni de pânză și se înfășură într-o mantie neagră. Apoi o luă pe cărare până la pârâul care curgea între cele două gospodării și din care se aprovizionau amândouă cu apă, trecu pârâul și se ținu de cărarea de pe celălalt mal până ajunse la Saeból. Gísli cunoștea bine gospodăria de la Saeból, fiindcă el o durase cândva, și știa cum se îmbinau casele și acareturile și că din casă se putea trece în grajd. Gísli se duse întâi acolo. În grajd erau șaizeci de vaci așezate în două rânduri pe cele două laturi ale încăperii. Gísli legă cozile la câte două vaci de pe cele două rânduri. Apoi închise bine ușa, pentru ca nimeni să nu poată ieși afară din casă trecând prin grajd. După aceea se îndreptă spre casă, unde dormeau cei mai mulți membri ai gospodăriei. Geirmundr își ținuse făgăduiala, ușa de la intrare era nezăvorâtă. Gísli pătrunse înăuntru fără zgomot și închise ușa cu zăvorul, ca și când acest lucru s-ar fi făcut încă de cu seară. Toate mișcările lui erau liniștite și chibzuite. El se opri ascultând încordat, ca să vadă dacă nu trezise pe cineva, dar își dădu seama că toți dormeau. În odaie ardeau trei lumânări. Gísli ridică de pe jos câteva fire de trestie, făcu din ele un mănunchi, și-l aruncă pe o lumânare stingând-o. Apoi trase din nou cu urechea, ca să vadă dacă nu trezise pe cineva, dar nu auzi nici o mișcare.

Atunci mai făcu încă un mănunchi din fire de trestie și-l aruncă pe a doua lumânare, care era mai aproape de el. Dar de data aceasta își dădu seama că cineva nu dormea, și la un moment dat văzu cum mâna unui bărbat mai tânăr se întinde spre cea de-a treia lumânare și o stinge.

După aceea Gísli intră în odaia în care dormeau sora sa, Thórdís, și Thorgrímr. Ușa era doar rezemată și amândoi erau în pat. Gísli se apropie de pat orbecăind prin întuneric și atinse pieptul lui Thórdís, care dormea la margine.

— De ce ți-e mâna atât de rece, Thorgrímr? întrebă Thórdís.

— Vrei să mă întorc spre tine?

Thórdís credea că fusese mâna lui Thorgrímr.

Gísli așteptă un timp, încălzindu-și mâinile în sân, dar cei doi adormiră din nou. Atunci Gísli îl atinse ușor pe Thorgrímr, care deschise ochii crezând că îl trezise Thórdís ca să se întoarcă spre dânsa. În clipa aceea Gísli ridică cu o mână pătura și cu cealaltă îl străpunse pe Thorgrímr cu lancea Argint-Cenușiu, care rămase înfiptă în scândura de dedesubt.

Thórdís începu să țipe din toate puterile:

— Sculați-vă! Sculați-vă! L-au omorât pe Thorgrímr!

Gísli alergă repede spre grajd, ieși afară trăgând zăvorul după el și plecă spre casă pe același drum pe care venise. Dar urmele pașilor săi nu se mai zăreau. Când ajunse acasă, Audr îi deschise și el se culcă de îndată, de parcă nu s-ar fi întâmplat nimic și n-ar fi întreprins nimic.

Cei de la Saeból, mahmuri după băutura multă din ajun, nu știau ce să facă mai întâi. Cele întâmplate îi luaseră prin surprindere, așa încât ei nu reușeau să ia hotărârile de care ar fi fost nevoie în clipa aceea.

Într-un sfârșit, Eyólfr zise:

— Aici s-au întâmplat lucruri grave și foarte rele, iar oamenii din casă parcă și-ar fi pierdut mințile. Sfatul meu e să aprindem luminile și să închidem repede ușile pentru ca ucigașul să nu poată fugi.

Și așa și făcură, dar, deși nu putură să dea peste ucigaș, li se părea că cel ce săvârșise omorul trebuie să fie undeva prin casă.

În cele din urmă se lumină de ziuă. Atunci ridicară din pat trupul neînsuflețit al lui Thorgrímr și, după ce fratele său Börkr, îi scoase lancea din piept, îl pregătiră pentru înmormântare. Vreo șaizeci de oameni plecară spre Hóll, la Gísli. Thórdr cel Fricos era în curte; când văzu ceata apropiindu-se, el fugi speriat în casă spunând că o mulțime mare de oameni se îndreaptă spre ei.

— Foarte bine, zise Gísli, apoi cită următoarele versuri:

Vorbe multe, năvălire
Deloc nu mă-nfricoșează.
Căci curajul meu făcut-a
Mulți viața să și-o piardă.
Despre a lui Thorgrímr moarte
Eu nimic nu vreau a spune.
Oamenii din jurul nostru
De neliniște-s cuprinși.

Thorkell și Eyólfr sosiră la Hóll și intrară în odaia în care dormeau Gísli și soția sa. Primul care pătrunse în casă fu Thorkell, fratele lui Gísli. Văzând că ghetele lui Gísli erau pline de zăpadă, el le împinse repede cu piciorul sub scăunelul din fața patului, înainte ca altcineva să le fi putut vedea. Gísli le dădu bineț și îi întrebă ce vânt îi aduce pe la el. Thorkell spuse că se întâmplase ceva foarte grav, și îl întrebă apoi pe Gísli cum crede că s-a putut ajunge la așa ceva și cam ce ar fi de făcut.

— O faptă gravă și rea aduce după sine pe alta, răspunse Gísli. Să vă dăm însă acum o mână de ajutor și să-i ridicăm un gorgan lui Thorgrímr; aveți tot dreptul să așteptați asta de la noi și e de datoria noastră să-i dăm toată cinstea.

Toți fură de părere că e bine așa și apoi plecară la Saeból, ca să înalțe gorganul. Trupul lui Thorgrímr fu așezat într-o luntre[1]. Oamenii ridicară gorganul, după obiceiul vechi, dar, când fu să-l închidă, Gísli se duse la gura pârâului care se vărsa în fiordul Dýra și scoase din apă un pietroi mare, pe care îl aruncă în luntre; din pricina greutății, aceasta aproape că se desfăcu în bucăți, pârâind și trosnind din toate încheieturile.

— Dacă vântul reușește să urnească luntrea asta, zise Gísli, atunci chiar că nu știu să trag o luntre la edec.

Unii din cei de față își amintiră că cuvintele lui Gísli semănau destul de mult cu cele spuse de Thorgrímr, când se lăudase cât de bine îi legase ghetele de mort lui Vésteinn.

Apoi se îndreptară cu toții spre casă.

Gísli îi spuse fratelui său Thorkell:

— Cred, frate, că pot aștepta de la tine să ne înțelegem tot atât de bine ca pe vremea când eram foarte apropiați unul de altul. Hai să începem iar jocurile.

Thorkell consimți și apoi se întoarse fiecare la gospodăria lui.

Gísli invitase și el destul de mulți oameni la ospăț, dar cum acesta luă pe neașteptate sfârșit, el le dădu tuturor daruri frumoase la plecare.

După praznicul dat în amintirea lui Thorgrímr, Börkr, fratele acestuia, îi încărcă cu daruri de preț pe cei ce luaseră parte.

Apoi îl plăti pe Thorgrímr Năsosul să facă farmece, pentru ca nimeni și nimic să nu-i poată veni în ajutor aceluia care îl

[1]) La vechii islandezi era obiceiul ca oamenii de vază să fie „înmormântați" într-o luntre.

omorâse pe Thorgrímr, chiar dacă s-ar fi găsit mulți doritori să-l sprijine. Pentru farmecele sale Thorgrímr Năsosul primi un viței de nouă ani.

Thorgrímr începu să facă vrăji, așa cum era obiceiul în astfel de împrejurări: el înălță o movilă de pământ, se așeză pe ea și se porni să bolborosească tot felul de blesteme, cuvinte de ocară și vorbe pline de venin. Curând oamenii băgară de seamă că în partea dinspre miazăzi și apus a gorganului lui Thorgrímr zăpada se topea aproape imediat după ce cădea și pământul nu înghețа. Ei credeau că, prin jertfele aduse, Thorgrímr câștigase bunăvoința zeului Frey și că acesta nu voia ca simțămintele sale de prietenie față de Thorgrímr să se răcească.

Iarna trecu și cei doi frați luară din nou parte la jocuri.

Börkr se mută la Saeból și o luă de nevastă pe Thórdís, care aștepta un copil de la Thorgrímr; curând ea născu un băiat, pe care îl stropiră cu apă[1] și îi dădură numele de Thorgrímr, după tatăl său. Dar, cum pe măsură ce creștea se făcea tot mai ursuz și mai neînduplecat, ei îi schimbară numele în Snorri[2]. Börkr locuia deja de câtva timp acolo când începură jocurile.

În partea locului trăia o femeie numită Audbiörg; ea era sora lui Thorgrímr Năsosul și se stabilise la Annmarkstadr, în partea de sus a văii. Audbiörg fusese măritată cu Thorkell cel Pistruiat și avea un fiu, pe Thorsteinn. Acesta era, după Gísli, cel mai iscusit la jocuri.

Gísli și Thorsteinn jucau de obicei împreună, contra lui Börkr și Thorkell. Într-o zi se adunase o mulțime de privitori dornici să vadă care din jucători era cel mai tare și mai destoinic.

[1]) În perioada păgână, la ceremonia dării numelui copilul se stropea cu apă. [2]) *Snorri* sau *Snerri* înseamnă în limba islandeză „om sucit", „om cu care e greu s-o scoți la cap". Acest personaj, aici doar menționat, joacă un rol important în alte câteva saga.

Și se întâmplă și de data aceasta ceea ce se întâmplă de obicei; jucătorii se înfierbântară cu atât mai mult cu cât veneau mai mulți oameni să-i privească. Se povestește că în ziua aceea Börkr nu izbuti nicidecum să-i vină de hac lui Thorsteinn; în cele din urmă el se înfurie și-i rupse bătătorul de lemn. Thorsteinn se repezi atunci la Börkr și îl trânti jos, pe gheață. Văzând aceasta, Gísli îi spuse lui Thorsteinn să ia bătătorul lui și să-l țină cât mai din scurt pe Börkr.

Thorsteinn făcu întocmai, iar Gísli se așeză jos și începu să dreagă bătătorul rupt, privind spre gorganul lui Thorgrímr. Pământul era acoperit cu zăpadă. Mai sus, lângă gorgan, erau mai multe femei, printre care și sora sa, Thórdís. Atunci Gísli spuse câteva versuri, pe care n-ar fi trebuit de fapt să le spună nicicând:

Au apărut firicele de iarnă
Sus, pe gorganul lui Thorgrímr.
Iar pe a lui casă, precum și în curte
Zăpada mereu se topește.
Prin vârf ascuțit și tăios de lance
Zilele i se sfârșiră.
Dar curtea și casa și celelalte
În dar de poet i-au fost date.

Thórdís învață versurile pe dinafară și după ce ajunse acasă își tălmăci tâlcul lor.

Jocurile luară sfârșit, iar Thorsteinn se întoarse acasă la el.

La Orrastadr trăia un bărbat cu numele de Thorgeir Cocoșul de Munte, iar la răsărit de pârâu locuia Berg, poreclit Picior Scurt. După această poreclă, și gospodăria pe care o conducea primise numele de Lunca lui Picior Scurt. După terminarea jocurilor, oamenii plecară spre casele lor. Pe drum, Thorsteinn și Berg avură un schimb de păreri în legătură cu jocurile

și din vorbă în vorbă ajunseră la ceartă. Berg lua partea lui Börkr, dar Thorsteinn era împotriva lui. Până la urmă Berg îi dădu lui Thorsteinn o lovitură cu latul securii. Thorgeir sări să-i despartă, astfel că Thorsteinn nu izbuti să se mai răzbune. El ajunse acasă și mama sa, Audbiörg, îi legă rana, fierbând de furie din cauza pățaniei lui Thorsteinn. Nici după ce se culcă ea nu reuși să închidă ochii de mânie. Afară era frig, dar cerul era senin și nu bătea vântul. Audbiörg înconjură de câteva ori casa, mergând contra mișcării soarelui și adulmecând tot timpul cu nările în aer. În urma farmecelor făcute de ea vremea se schimbă brusc: mai întâi începu să ningă tare, după aceea veni moină, apele se umflară și de pe dealul învecinat se prăvăliră peste gospodăria lui Berg nămeți mari de zăpadă care uciseră doisprezece oameni. Urmele acestei prăbușiri se mai pot vedea și astăzi.

Thorsteinn se duse la Gísli, care îl ținu ascuns un timp. Apoi el se îndreptă spre miazăzi, până în fiordul Borg, iar de acolo se îmbarcă într-o corabie și părăsi Islanda.

Când află despre farmecele lui Audbiörg, Börkr plecă la Annmarkstadr, o prinse pe Audbiörg și o duse la Saltnes, unde ea fu omorâtă cu pietre. Auzind aceasta, Gísli plecă și el la Nefsstadr, îl prinse pe Thorgrímr Năsosul și-l duse la Saltnes, unde îi traseră o piele de viței în cap și îl uciseră cu pietre; apoi îl îngropară alături de sora sa pe o colină dintre valea Hökadalr și valea Medaldalr.

După aceea lucrurile se liniștiră. Iarna trecu și veni primăvara. Börkr plecă spre miazăzi, la Thorsnes, cu gândul să se stabilească acolo. El socotea că nu câștigase nimic de pe urma mutării sale în ținuturile apusene. În schimb pierduse pe un om ca Thorgrímr, fără să fi putut dobândi nici un fel de despăgubire. Ajuns la Thorsnes, Börkr se apucă să-și pună în ordine

noua sa gospodărie, dar între timp mai făcu un drum înapoi, ca să-și aducă soția și lucrurile. Thorkell, fiul lui Súr, avea și el de gând să se mute și se pregăti să plece împreună cu cumnatul său, Börkr.

Se povestește că Börkr porni la drum însoțit de Thórdís, soția sa și sora lui Gísli.

— Spune-mi, de ce erai atât de abătută astă-toamnă, când am încetat jocurile? o întrebă Börkr pe Thórdís. Mi-ai făgăduit că o să-mi spui înainte de plecare.

Tocmai atunci treceau pe lângă gorganul lui Thorgrímr. Thórdís se opri și zise că nu vrea să meargă mai departe. Apoi îi repetă lui Börkr versurile pe care le spusese Gísli în timp ce privea gorganul lui Thorgrímr.

— Cred că nu trebuie să mai cauți în altă parte pe ucigașul lui Thorgrímr, continuă Thórdís, și ar fi cât se poate de potrivit să-l dai în judecată.

Auzind aceasta, Börkr se înfurie peste măsură.

— Mă întorc acum, pe loc, zise el, și-l omor pe Gísli.

— Parcă poți să știi cât adevăr e în ceea ce spuse Thórdís, interveni Thorkell. Poate că nu-i nimic adevărat și că sunt doar vorbe femeiești.

Thorkell îl înduplecă pe Börkr să-și continue drumul și după un timp ajunseră la gura râului Sandá; acolo descălecară de pe cai ca să se odihnească puțin. Börkr aproape că nici nu deschise gura. Thorkell zise că ar dori să-l vadă o clipă pe prietenul său Önundr, încălecă repede și se făcu în curând nevăzut. Dar el se îndreptă spre Hóll, unde îi spuse lui Gísli ce se întâmplase și că, din versurile sale, Thórdís își dăduse seama cum stau lucrurile.

— Poți să te aștepți să fii adus în fața judecății, încheie apoi Thorkell.

Gísli tăcu un timp și pe urmă spuse următoarele versuri:

Prevăzătoarea și slaba mea soră
Nu are tăria lui Gudrún[1],
Care cu mult curaj își ucise
Chiar soțul, pe-al hunilor rege.
Fiindcă al fraților sânge-l vărsase,
De moarte lovit fu Atila.
Familia-și iubea mai presus de toate
Gudrún, și o răzbunase,
Dar sora mea asta nu face.

— Nu m-am așteptat la așa ceva de la sora mea, continuă Gísli, mai ales că nu o dată am apărat-o ca și când m-aș fi apărat pe mine însumi, atunci când a dat de necaz. De câte ori nu mi-am pus viața în joc de dragul ei, și iată că ea îmi dorește moartea. Dar aș vrea să știu, frate, ce ajutor pot aștepta din partea ta acum, când lucrurile au luat întorsătura asta.

— Îți voi da de știre dacă cineva vrea să te omoare, răspunse Thorkell, dar nu-ți pot da nici ajutor și nici adăpost, fiindcă mi-ar dăuna mie. Am suferit o mare pierdere prin uciderea lui Thorgrímr, care îmi era cumnat, tovarăș de muncă și prieten.

— Doar nu credeai că un om ca Vésteinn poate rămâne nerăzbunat, zise Gísli. Dar să știi că eu nu ți-aș fi răspuns așa și nici nu m-aș fi purtat cu tine așa cum te porți tu.

Cu acestea se despărțiră. Thorkell se întoarse la Börkr și cei trei își continuară drumul. În cele din urmă ajunseră la Thorsnes, unde Börkr își dură noua gospodărie. Thorkell cumpără

[1]) Este vorba de Gudrún, fiica lui Giúki, din poemele „Atlakvída" și „Atlamál" (din culegerea *Edda poetică*, care cuprinde cântece pe teme din mitologia nordică și germanică). Gudrún și-a omorât soțul, pe regele Atila al hunilor, răzbunând astfel uciderea, din ordinul lui Atila, a fraților ei, Gunnar și Högni.

pământ în ținutul Bardastrand, la Hvamm, ca să-și facă și el o gospodărie.

Sosi și timpul când se făceau dările în judecată. Börkr plecă, însoțit de patruzeci de oameni, la *thing*-ul de la Thorsnes, ca să-l dea în judecată pe Gísli. Din ceata lui Börkr făcea parte și cumnatul său Thorkell al lui Súr, nepoții săi de soră, Thóroddr și Saka-Steinn, precum și un norvegian cu numele de Thorgrímr. Când ajunseră la gura râului Sandá, Thorkell spuse:

— Eu o iau puțin înainte; trebuie să mă reped până la o gospodărie din apropiere – el pomeni și numele gospodăriei – ca să iau niște bani pe care mi-i datorează cei de acolo. Voi urmați-mă în pas domol, fără grabă.

Thorkell o luă repede din loc. Când sosi la gospodăria de care vorbise, el o rugă pe stăpâna casei să-i împrumute un cal de-al ei, iar calul său să-l lase în fața porții.

— Acoperă șaua cu o pătură, mai zise el, iar când vor sosi tovarășii mei de drum, spune-le că sunt în odaie și număr banii.

Femeia îi dădu un alt cal, și Thorkell încălecă și plecă ca vântul până într-o pădure din vecinătatea gospodăriei, unde se întâlni cu Gísli. Acolo îi povesti fratelui său cum stau lucrurile și îi spuse că Börkr va intra în pădure venind dinspre apus.

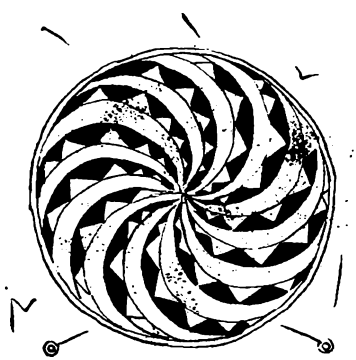

La thing-ul de la Thorsnes Börkr îl dădu în judecată[1] pe Gísli pentru a-l fi omorât pe fratele său Thorgrímr.

În timpul acesta Gísli își vându pământul lui Thorkell, fiul lui Eiríkr, primind în schimb bunuri mișcătoare, de care avea mare nevoie acum. Gísli îl mai întrebă o dată pe fratele său Thorkell dacă vrea să-i dea vreun ajutor sau să aibă grijă de lucrurile sale. Thorkell răspunse însă și de data aceasta că e gata să-l prevină dacă se pregătește vreun atac împotriva lui, dar că se va feri să facă ceva care să atragă bănuieli asupra persoanei sale. Thorkell plecă, făcu un ocol și îi ajunse din urmă pe Börkr și pe ceilalți, zăbovindu-i astfel în drumul lor.

Gísli își încărcă lucrurile pe doi cai de povară și plecă spre pădure, însoțit de argatul său, Thórdr cel Fricos.

— Tu nu mi-ai ieșit niciodată din vorbă și ai făcut tot ce ți-am spus fără să cârtești, îi spuse Gísli; se cuvine deci să te răsplătesc cu dărnicie.

Gísli obișnuia să poarte o mantie neagră, căci îi plăcea să fie bine îmbrăcat. El își scoase mantia și zise:

— Îți dau ție mantia asta, prietene, dar s-o îmbraci chiar acum și să te bucuri de ea. Așază-te în sania din spate, iar eu o să mân caii îmbrăcat în mantia ta.

Zis și făcut.

— Dacă s-ar întâmpla ca cineva să te strige, mai adăugă Gísli, să nu răspunzi, iar dacă ar vrea să-ți facă vreun rău, fugi repede în pădure.

Dar Thórdr era pe cât de fricos pe atât de lipsit de înțelepciune. Gísli mâna caii, iar Thórdr, care era oricum înalt de stat, se înălță acum și mai mult în sanie, căci îi plăcea cum arăta în mantia aceea frumoasă.

[1]) Partea vătămată trebuia să adreseze plângerea acestor instanțe și să-l citeze pe cel pârât în fața lor în anumite zile dinainte stabilite. Chemarea în judecată se făcea în prezența martorilor.

Când se apropiară de pădure, Börkr și oamenii săi îi zăriră pe cei doi și își întețiră pasul, ca să-i ajungă din urmă. Văzându-i, Thórdr sări repede din sanie și fugi în pădure. Încredințați că cel ce fugea era Gísli, oamenii lui Börkr se luară îndată după el, strigându-l pe nume. Dar Thórdr nu răspunse nimic și continuă să fugă. Atunci norvegianul Thorgrímr aruncă lancea după el și aceasta îl lovi atât de puternic între umeri, încât Thórdr căzu mort pe loc.

— Frumos ai mai aruncat lancea! exclamă Börkr. Chiar că ești mare meșter.

Cei doi frați, nepoții de soră ai lui Börkr, se hotărâră să se ia după argat, ca să vadă măcar dacă avea un dram de curaj în el, și intrară în pădure.

Börkr se duse cu ceilalți la omul îmbrăcat în mantie neagră, dar, când îi scoaseră boneta, își dădură seama că nu fuseseră chiar atât de norocoși cum crezuseră, fiindcă cel ucis era Thórdr cel Fricos, și nu Gísli.

Cei doi frați intraseră în pădure; ei îl zăriră pe Gísli și Gísli îi zări pe ei. Unul din frați aruncă cu lancea după Gísli, dar acesta o prinse din zbor și o aruncă înapoi, nimerindu-l pe Thóroddr, care rămase mort pe loc. Saka-Steinn se întoarse atunci în grabă la tovarășii săi și le povesti că pădurea e foarte greu de trecut, dar, cum Börkr ținea morțiș să-și continue drumul pe acolo, ei intrară în ea. La un moment dat norvegianului Thorgrímr i se păru că vede într-un loc niște crengi mișcându-se și își aruncă lancea în direcția aceea, nimerindu-l pe Gísli în pulpa piciorului. Acesta aruncă însă lancea înapoi și-l străpunse pe Thorgrímr, omorându-l. Ceilalți cutreierară pădurea în lung și-n lat, dar nu dădură de Gísli. Atunci se întoarseră la gospodăria de la Hóll și făcură cunoscut că-l dau pe Gísli în judecată pentru că-l ucisese pe Thorgrímr. Ei nu luară nimic din gospodăria lui Gísli ca despăgubire și plecară acasă. În timp ce Börkr și însoțitorii săi se aflau în curtea gospodăriei de la Hóll, Gísli se urcă

pe o stâncă din apropiere și-și legă rana. După plecarea lui Börkr, el se întoarse acasă și se pregăti de mutare. Își vându tot pământul și primi bani buni pentru el, își cumpără o corabie pe care încărcă o mulțime de lucruri, se îmbarcă împreună cu soția sa, Audr, și cu Gudrídr, fetița pe care o creșteau, și ieșiră în larg, navigând până la Húsanes. Acolo se opriră și traseră la țărm.

Gísli se îndreptă spre curtea unei gospodării, unde întâlni pe un bărbat, care îl întrebă cine era. Gísli spuse un nume la întâmplare, apoi ridică de jos un bolovan mare și-l aruncă pe un ostrov care se întindea dincolo de țărm.

— Să încerce și fiul gospodarului de acolo să facă același lucru când se va întoarce acasă, mai spuse el, și poate că atunci se va lămuri cine a fost bărbatul care a aruncat bolovanul.

Dar nimeni nu reuși să-l arunce atât de departe ca Gísli, care se dovedi a fi mai destoinic decât mulți alții.

După aceea el se îmbarcă din nou, înconjură peninsula și intră în fiordul Arnar, iar din acesta în prelungirea sa numită fiordul Geirthiófr. Acolo coborî la țărm și zidi clădirile de care avea nevoie pentru iernat.

Gísli trimise vorbă cumnaților săi Helgi, Sigurdr și

Vestgeir, fiii lui Biartmar, să se ducă la *thing*-ul de la Thorsnes și să ofere în numele său despăgubiri, pentru ca să nu fie pus în afara legii[1]. Cei trei plecară la *thing*, dar nu izbutiră să ajungă la nici o înțelegere în folosul lui Gísli. Se povestește că nici măcar nu se purtară ca niște adevărați bărbați, fiindcă aproape că le dădură lacrimile când văzură că nu mai aveau altceva de

[1]) În perioada mai veche, cei ce se făceau vinovați de omucidere puteau fi declarați în afara legii (adică oricine îi putea omorî fără să fie pedepsit). Cu timpul s-a ajuns la aranjamentul ca ucigașul să nu mai fie și el omorât din răzbunare, ci să-și poată ispăși vina prin plata unei despăgubiri pecuniare familiei victimei (v. *supra*, p. 41, n. 1).

făcut decât să se lase păgubași. În cele din urmă ei se duseră la Thorkell cel Bogat și-i povestiră cele întâmplate, spunându-i că nu îndrăznesc să meargă la Gísli și să-l încunoștiințeze că fusese pus în afara legii. De fapt, la *thing*-ul acela nici nu s-a mai dezbătut altceva decât punerea lui Gísli în afara legii. Atunci Thorkell cel Bogat se duse el la Gísli și-i aduse la cunoștință hotărârea *thing*-ului. Gísli spuse următoarele versuri:

O! ai lui Biartmar fii
În piept de-ar fi avut
O inimă de fier
Cum Vésteinn a avut,
La Thorsnes nu așa
Sfârșitul ar fi fost,
Și în afara legii
Poate nu m-ar fi scos.

Ale soției mele rude
Curajul își pierdură
În clipele în care
Mai tari ca niciodată
Ar fi trebuit să fie.
Și s-a-ntâmplat de parcă
De robi o-adunătură
Ouă clocite-aruncă
În chipești flăcăi.

Dar nu le face cinste
Că greu m-au osândit
La *thing*-ul de la Thorsnes.
Iar vestea mi-o aduse
Un bun și vechi prieten
Venit din miazănoapte.
Dar Saka-Steinn și Börkr

Curând cu al lor sânge
Cred c-o să ispășească

Apoi Gísli îl întrebă pe Thorkell cel Bogat la ce ajutor se putea aștepta din partea lui. Acesta îi spuse că este gata să-i dea adăpost, atâta timp cât nu este amenințat să-și piardă el avutul din această pricină[1].

Gísli rămase timp de trei ani în fiordul Geirthiófr. Din când în când locuia și la Thorkell, fiul lui Eiríkr.

În următorii trei ani el cutreieră toată insula, încercând să câștige de partea sa diferiți oameni de frunte. Dar, din pricina farmecelor și a blestemelor lui Thorgrímr Năsosul, Gísli nu izbuti să găsească înțelegere și sprijin la nici o căpetenie. De câteva ori i se păruse că e cât pe-aci să izbândească, dar până la urmă nu se alegea nimic. Locuise acum în repetate rânduri la Thorkell, fiul lui Eiríkr, și se împlineau deja șase ani de când fusese pus în afara legii. Apoi rămase o bucată de vreme la Audr, în gospodăria din fiordul Geirthiófr, având în același timp un ascunziș la miazăzi de râu, și altul printre stâncile din partea de miazăzi a gospodăriei. Și așa stătea ascuns când într-un loc, când în altul.

Auzind despre toate acestea, Börkr se duse la Eyólfr cel Cenușiu, care locuia la Otradalr, în fiordul Arnar, și-l rugă să iscodească unde stă ascuns Gísli și să-l ucidă. Börkr îi oferi trei sute de monede de argint curat, pe care Eyólfr să-i întrebuințeze cum va crede de cuviință, pentru ca să-l prindă pe Gísli. Eyólfr primi banii și făgădui să facă tot ce-i va sta în putință.

În gospodăria lui Eyólfr locuia Heilgi Pândarul, un om iute de picior, care avea și o vedere foarte bună, și pe deasupra mai

[1]) Celui care era pus în afara legii i se confisca averea. Aceeași pedeapsă i se aplica unuia care îl adăpostea pe cel pus în afara legii.

cunoștea ca pe buzunarul său tot ținutul fiordurilor. Helgi fu trimis în fiordul Geirthiófr ca să vadă dacă Gísli era acolo. El zări de fapt un bărbat, dar nu izbuti să afle dacă era în mod neîndoios Gísli sau nu. Helgi se întoarse acasă și-i povesti totul lui Eyólfr, spunându-i că dinspre partea lui era încredințat că omul pe care-l zărise fusese Gísli. Apoi se duse din nou în fiordul Geirthiófr însoțit de șase oameni, dar nu dădu de urma lui Gísli și se întoarse iar acasă fără a fi isprăvit nimic.

Gísli era un bărbat înțelept: el avea adesea vise, și visele sale se adevereau. Toți oamenii știutori sunt de părere că, în afară de Grettir, fiul lui Ásmundr[1], Gísli este acela care a reușit să trăiască cel mai îndelungat timp în afara legii. Se spune că într-o toamnă, când Gísli era la Audr, fu chinuit într-o noapte de vise tulburătoare. Când se trezi, Audr îl întrebase ce visase.

— În vis mi s-au arătat două femei, începu Gísli, una era prietenoasă, dar cealaltă îmi povestea numai lucruri rele și urâte și-mi prevestea numai nenorociri. Acum am visat că sosisem la o casă, mi s-a părut că am intrat înăuntru și am recunoscut mai mulți oameni care îmi sunt rude sau prieteni. Ei erau așezați în jurul câtorva focuri și beau. Erau cu totul șapte focuri, unele arseseră aproape de tot, altele erau încă în plină vâlvătaie. Femeia cea prietenoasă se apropie de mine și-mi spuse că focurile însemnau numărul anilor pe care îi mai am de trăit; ea mă povățui să mă lepăd de vechea credință și să nu mai am de-a face nici cu vrăjitorie și nici cu alte obiceiuri din cele vechi; în schimb să-i ajut pe cei surzi, pe cei șchiopi, pe cei săraci și pe cei în suferință. Atât ținu visul.

Apoi Gísli spuse următoarele versuri:

Văzui focuri șase-afară
Și-unul când intrai în casă.

[1]) Grettir, fiul lui Ásmundr, a fost pus în afara legii și a peregrinat prin Islanda timp de 19 ani, iar Gísli, la rândul său, aproximativ 14 ani.

Dar văpăile încinse
Nimic bun nu prevesteau.
Toți cei ce erau în casă
– unii rude, alții prieteni –,
Cu o mare voie-bună
Și cu cântece, urale,
Bucuroși mă-ntâmpinară.

O, războinice! femeia zise-atunci
Vorbind cu mine:
Câte focuri ard în juru-ți,
Al lor număr îți arată
Câte ierni vei mai trăi.
Și să știi că scurtă vreme
Pe acest pământ nevolnic
Dat ți-e a te chinui.

Tu voinice! spuse încă:
Vrăji și farmece nu crede.
De la barzi vezi de învață
Doar ce e frumos și bun.
Mare adevăr zic ție:
Pe-un bărbat nu-l prețuiești,
De singura-i vitejie
Sunt descântece și vrăji.

Să te ferești din răsputeri
Pe-ai tăi semeni să-i omori.
Și nici să fii tu cel dintâi
Ce pacea o nesocotești.
Pe orbi, pe-ologi, pe nevoiași
Ajută-i, unde poți, mereu.
Și să știi că-i un lucru rău
Pe alții dacă-i ponegrești.

Se povestește că Börkr îl ținea din scurt pe Eyólfr, lăsându-l să înțeleagă că nu încercase tot ce-i sta în putință ca să dea de urma lui Gísli. Börkr era de părere că Eyólfr nu făcuse mare lucru pentru banii pe care îi primise. Pe de altă parte, el era încredințat că Gísli era în fiordul Geirthiófr. De aceea îi trimise vorbă lui Eyólfr să afle neapărat în ce loc e Gísli, căci, dacă nu, se va duce *el* în fiord să-l caute. Eyólfr se puse pe treabă și îl trimise din nou pe Helgi Pândarul în fiordul Geirthiófr. Acesta luă cu el merinde și stătu la pândă timp de o săptămână, ca să-l surprindă pe Gísli. Într-o zi îl zări ieșind din ascunzătoarea sa. Cum Helgi nu avea nici cea mai mică îndoială că bărbatul pe care-l văzuse era Gísli, se înapoie în grabă la Eyólfr și-i povesti ce descoperise. Însoțit de opt oameni, Eyólfr se îndreptă spre fiordul Geirthiófr și sosi la gospodăria lui Audr. Dar Gísli nu era acolo și ei nu izbutiră să-l găsească, deși cutreierară toate pădurile din jur. Atunci se întoarseră la Audr și-i făgăduiră bani mulți dacă le spune unde stă ascuns Gísli. Dar ea nici nu vru să audă de așa ceva. Ei trecură la tot felul de amenințări, dar Audr nu se lăsă înduplecată. Și astfel ei fură nevoiți să se întoarcă acasă fără să fi isprăvit nimic. Călătoria aceasta lungă și obositoare s-a dovedit a fi fost zadarnică. Eyólfr rămase acasă toată toamna aceea.

Chiar dacă încercările de a-l prinde pe Gísli dăduseră greș, acesta își dădu totuși seama că ar putea să fie prins, fiindcă de la el până la Eyólfr nu era o cale prea lungă. De aceea el părăsi ascunzișurile din apropierea gospodăriei lui Audr, îndreptându-se spre miazăzi; după ce străbătu ținutul Strand, Gísli ajunse la Hvamm, unde voia să-l întâlnească pe fratele său. Thorkell se culcase deja când Gísli bătu la ușa odăii sale, dar se sculă, ieși afară și-i dădu binețe.

— Aș vrea să știu, întrebă Gísli, dacă vrei să-mi dai ajutor. Aș avea mare nevoie de sprijin din partea ta, fiindcă sunt

încolțit din toate părțile. M-am ferit multă vreme să te supăr cu ceva rugăminți.

Thorkell îi dădu același răspuns ca și cu ani în urmă, spunând că nu poate să-i ofere nici adăpost și nici întreținere, fiindcă în cazul acesta ar putea el să fie dat în judecată, dar că e gata să-i pună la dispoziție bani, un cal de drum sau alte lucruri, după cum îi făgăduise.

— Văd bine că nu vrei să mă ajuți, zise Gísli. Dă-mi trei sute șaizeci de coți de dimie și fii liniștit, că de aici încolo n-o să-ți mai cer niciodată ajutorul.

Thorkell îi dădu dimia cerută și încă și niște bani.

Gísli spuse apoi că e nevoit să primească totul, dar adăugă că el nu s-ar fi purtat atât de neomenos dacă ar fi fost în locul lui Thorkell.

Gísli se despărți cu inima grea de fratele său, îndreptându-se spre miazănoapte. Înainte de a se fi luminat de ziuă el ajunse la Vadil, la mama lui Gestr, fiul lui Oddleifr, și bătu la ușă. Stăpâna casei îi deschise. Ea obișnuia să găzduiască oameni puși în afara legii și avea sub pământ un gang, care la un capăt răspundea jos, în apropierea râului, iar la celălalt în bucătăria ei. Urmele gangului se mai pot vedea și astăzi. Thorgerdr îl primi bine pe Gísli.

— Mă învoiesc să te găzduiesc un timp, zise ea, dar nu-ți pot făgădui alt ajutor decât ceea ce e în stare să-ți dea o femeie în vârstă.

Gísli răspunse că e gata să primească ajutorul lui Thorgerdr, adăugând că bărbații se poartă atât de netrebnic, încât nu e greu ca o femeie să fie mai de ispravă decât ei. El rămase toată iarna la Thorgerdr și putu să spună că în anii săi de pribegie nu-i mersese nicăieri atât de bine ca acolo.

Când veni primăvara, Gísli se întoarse în fiordul

Geirthiófr, mânat de dorul după soție, Audr, atât de puternică era dragostea care-i lega.

El rămase ascuns acolo toată vara. La începutul toamnei, când nopțile începură să crească, Gísli avu tot mai des vise urâte. I se arăta mereu o femeie răuvoitoare, ceea ce făcea ca visele să fie foarte grele. Audr îl întrebă odată ce visase, și Gísli îi răspunse cu versurile următoare:

De prevestirea se-mplinește
Ce o femeie-mi face-n vis,
Pe-acest pământ de-acu-nainte,
Rămasu-mi-a puțin de mers.
Poetul vede foarte ager
Care-i a soartei sale cale.

Apoi el povesti că femeia răuvoitoare vine adesea la el în vis, îl mânjește cu sânge, vrea să-l scufunde în sânge și se poartă dezgustător. Și spuse următoarele versuri:

Nu tot ce văd în vise
E bun și-mbietor.
De-ndată ce am adormit,
De vise grele-s năpădit.
Femeia-n sânge îmbăiată
Vine și somnu-mi chinuiește.
De sânge toată șiroiește
Și bucuria mi-o înecă.

După aceea mai adăugă:

Tălmăcire de vise pe Gísli-l așteaptă
Cuvinte să spună ce-n somn a văzut.
În afară de lege dușmanii m-au pus,
Și în veci nu putea-voi să-i iert.

Clocotește în mine o furie grea,
Ca de foc să le fie frică de ea.

Urmă un timp în care nu se întâmplă nimic deosebit. Gísli plecă la Vadil, la Thorgerdr, unde petrecu toată iarna, iar în vara următoare se întoarse în fiordul Geirthiófr și rămase acolo până toamna. Apoi bătu încă o dată la ușa fratelui său, dar cum Thorkell nu voi să iasă afară, Gísli luă un băț, încrustă pe el câteva semne runice și-l aruncă înăuntru. Thorkell luă bățul, îl privi cu luare-aminte și ieși afară; el îi dădu bineț și-l întrebă ce mai e nou, dar Gísli spuse că nu are noutăți.

— Am venit pentru ultima oară la tine, frate, ca să-ți cer ajutor, în schimb îți făgăduiesc să nu te mai rog niciodată nimic.

Thorkell răspunse și de data aceasta ca până acum, făgăduindu-i lui Gísli un cal sau o barcă, dar nimic altceva. Gísli primi barca și-l rugă pe Thorkell să-l ajute s-o pună pe apă. Thorkell îl ajută și-i mai dădu și merinde de drum și o sută douăzeci de coți de dimie. După ce se sui în corabie, Gísli îi spuse lui Thorkell, care rămăsese pe țărm:

— Tu stai acum bine din toate privințele; ești prieten cu multe căpetenii și nu te temi de nimic; eu, în schimb, sunt pus în afara legii și am o mulțime de dușmani. Și totuși îți spun că tu o să fii omorât înaintea mea. O să ne despărțim acum, dar nu așa cum ar fi trebuit; iar de văzut nu ne vom mai vedea; dar să știi că eu nu m-aș fi purtat așa cu tine.

— Prea puțin îmi pasă de prezicerile tale, răspunse Thorkell.

Și cu aceasta se despărțiră.

Gísli vâsli pînă la insula Hergil din fiordul Breda. Acolo scoase din barcă scândurile, băncile, vâslele și toate celelalte lucruri, apoi răsturnă barca și o împinse înapoi în apă, ca să plutească spre o limbă de pământ, care înainta departe în mare. Cei ce văzură barca crezură că Gísli se înecase și barca, primită probabil de la fratele său Thorkell, fusese azvârlită de valuri la țărm.

Ajuns în insula Hergil, Gísli se îndreptă spre casa unde locuia Ingialdr cu soția sa, Thorgerdr. Ingialdr era văr cu Gísli, fiind fiul surorii mamei sale. El venise în Islanda odată cu Gísli. Ingialdr îl primi foarte bine pe vărul său și îi dădu tot ajutorul pe care i-l putea da, oferindu-i să-l adăpostească un timp. Gísli consimți, și petrecu acolo câteva luni liniștite.

Ingialdr avea un rob care se numea Svartr și o roabă cu numele de Bóthildr[1]. El avea și un fiu, pe Helgi, un băiat redus la minte, care era atât de nătâng, încât nu avea asemănare. El mânca iarbă ca vitele, cu o piatră legată de gât, și oamenii îi spuneau Helgi Nebunul. Era însă înalt de stat, ca un uriaș.

Gísli rămase acolo toată iarna și-i meșteri lui Ingialdr bărci și încă multe alte lucruri. Tot ce ieșea din mâna lui era mai bun și mai frumos decât ce făceau alții. Oamenii începuseră deja să se întrebe cum de tot ce-i aparținea lui Ingialdr era atât de bine lucrat, cu toate că acesta nu trecea drept un meșter prea iscusit.

În timpul verii, Gísli se întoarse iar în fiordul Geirthófr. Trecuseră acum trei ani de când avusese vise. Sprijinul dat de Ingialdr îi fusese de mare folos.

Dar oamenii începuseră să intre la bănuieli: se vorbea tot mai mult că Gísli e în viață și că stă ascuns la Ingialdr, deci că nu se înecase, așa cum se răspândise la un moment dat vestea.

[1]) În Islanda de la începutul celui de-al doilea mileniu exista condiția socială a robiei. Robii proveneau mai ales din celții din Irlanda și Scoția, care fuseseră aduși cu forța în Islanda în urma expedițiilor de pradă ale vikingilor islandezi. Numărul robilor era redus; el nu depășea câteva procente din totalul populației (pe vremea aceea de circa 50.000 de oameni). Situația juridică a robilor din Islanda era mult mai ușoară decât cum fusese, de pildă, în Imperiul Roman. Robii din Islanda își puteau obține libertatea relativ repede, iar dacă fugeau de la stăpân nu erau totdeauna urmăriți. În mod practic, robii se bucurau de aproape același statut ca argații.

Se mai spunea că Ingialdr are trei bărci și că toate erau foarte bine lucrate. Zvonul acesta ajunse și la urechile lui Eyólfr cel Cenușiu. Eyólfr îl trimise pe Helgi Pândarul în insula Hergil. Când veneau oameni necunoscuți în insulă, Gísli obișnuia să se ascundă într-o odaie de sub pământ. Ingialdr era un om foarte primitor și-i oferi lui Helgi adăpost, așa că acesta rămase acolo peste noapte. Dar Ingialdr era și un om foarte întreprinzător: dacă vremea îi îngăduia, el ieșea cu barca pe mare. În dimineața următoare, când era gata să iasă în larg, Ingialdr îl întrebă pe Helgi de ce mai stă în pat, din moment ce i-e grabă să plece. Dar Helgi îi răspunse că nu se simte bine și începu să tușească și să se frece cu mâinile pe frunte. Ingialdr îi spuse atunci să rămână liniștit în pat, iar el plecă pe mare. Helgi începu să ofteze din greu.

Se povestește că în dimineața aceea Thorgerdr se duse în bucătărie ca să pregătească mâncarea pentru Gísli. Între bucătărie și odaia în care era culcat Helgi era doar un perete despărțitor scund. Helgi se cățără pe peretele acesta și văzu că în bucătărie se prepara o porție de mâncare în plus. Dar în momentul acela Thorgerdr veni înapoi și Helgi coborî atât de repede, încât căzu cu zgomot. Thorgerdr îl întrebă de ce se urcă pe perete și nu stă liniștit în pat. Helgi se plânse că are dureri atât de mari, încât nu poate sta în loc. Apoi o rugă pe Thorgerdr să-l ajute să se urce iar în pat. Thorgerdr îl ajută și apoi plecă cu mâncarea. Helgi se sculă din nou și se luă după ea. În cele din urmă înțelese despre ce este vorba. Apoi se culcă iar și rămase toată ziua în pat. Când se înseră, se întoarse și Ingialdr, care se duse la patul lui Helgi și-l întrebă dacă se simte mai bine. Acesta spuse că e mult mai bine și-l rugă pe Ingialdr să-l ajute să părăsească insula în dimineața următoare. A doua zi Helgi plecă cu o luntre spre insula Flat și de acolo își continuă drumul către miazăzi, până la Thorsnes. El povesti că acum e limpede că Gísli se află la Ingialdr.

Atunci Börkr se îmbarcă împreună cu cincisprezece oameni, o luă spre miazănoapte și intră în fiordul Breida. Ingialdr tocmai ieșise cu barca la pescuit, însoțit de Gísli. Robul și roaba lui Ingialdr îi urmau într-altă barcă. Ei ajunseseră în apropierea unor insule mici numite insulele Skutil.

Ingialdr zări o barcă apropiindu-se dinspre sud și spuse:

— În zare se vede o barcă care vine spre noi; cred că e Börkr cel Gras.

— Oare ce e de făcut? întrebă Gísli. Ești tot atât de isteț pe cât de curajos?

— Trebuie să găsim cât mai repede o cale de ieșire, zise Ingialdr, chiar dacă n-oi fi eu atât de iscusit. Cred că ar trebui să vâslim din răsputeri până la ostrov, să ne urcăm pe dealul Vadsteina și să ne apărăm până la ultima suflare.

— Ai ales calea pe care mi-am închipuit-o, și anume cea prin care poți să dovedești că ești un om de curaj. Dar dacă ți-ai jertfi viața pentru mine ar însemna că tare rău te-am răsplătit pentru marele ajutor pe care mi l-ai dat. Și nu vreau în ruptul capului să se întâmple așa ceva. Trebuie să găsim o altă cale ca să ieșim din încurcătură. Eu aș zice ca tu și robul să vâsliți până la ostrov, să vă urcați pe deal și să vă pregătiți de apărare. Când vor ajunge în dreptul vostru, Börkr și ai lui vor crede că unul din voi doi sunt eu. Eu însă o să schimb hainele cu robul, așa cum am mai făcut odată, mai de mult, și o să rămân în barcă împreună cu Bóthildr.

Ingialdr făcu așa cum îl povățui Gísli. După ce se despărțiră, Bóthildr întrebă:

— Și acum ce-o să fie?

Gísli răspunse prin următoarele versuri:

Războinicul a sa destoinicie
Mereu e nevoit să folosească.
Poetul trebuie însă chiar acum
De Ingialdr, vărul său, să se despartă.
Dar orice-ar fi ca soarta să-mi aducă,
Voi face totul spre a ocoli
Ca grija al meu cuget să apese.

Apoi vâsliră înspre miazăzi îndreptându-se către barca lui Börkr și prefăcându-se că n-au nimic de ascuns. Gísli îi spuse lui Bóthildr ce avea de făcut.

— Să le spui că în barcă e neghiobul. Eu o să stau în față și o să fac ca el, o să mă înfășor în năvod, o să mă aplec peste marginea corabiei și o să mă prefac cât mai nebun. Iar după ce trecem de ei, o să vâslesc din răsputeri, ca să ne îndepărtăm cât mai repede.

Apoi Bóthildr se apropie puțin de barca lui Börkr prefăcându-se că e în căutarea unui loc cu mult pește.

Börkr o întrebă dacă Gísli este în insulă.

— Nu știu, răspunse Bóthildr, dar știu că în ostrov e un om care îi întrece pe toți în înălțime și în destoinicie.

— Bine, continuă Börkr, dar ia spune-mi, Ingialdr e acasă?

— Nu e mult de când s-a întors în insulă, zise Bóthildr, și după câte știu era și robul Svartr cu el.

— Nu prea cred, spuse Börkr. Fără îndoială că era cu Gísli. Hai să ne luăm după ei cât mai repede.

— Tare mai e șugubăț nebunul ăsta, râseră oamenii din barcă. Ia uitați-vă ce ghidușii face! Apoi mai spuseră că pentru femeia asta nu poate fi chiar plăcut să stea cu un nebun în barcă.

— Nici nu e, le dădu Bóthildr dreptate. Dar mi se pare că voi faceți doar haz, și de mine nu vă e milă deloc.

— Să nu mai pierdem timpul cu prostiile astea, îi zori atunci Börkr, ci să ne continuăm cât mai repede drumul.

Astfel cele două bărci se depărtară una de alta, iar Börkr și oamenii lui traseră barca la țărmul insulei și coborâră. Zărindu-i pe cei doi bărbați pe dealul Vadsteina, ei o luară într-acolo. Nădăjduiau cu toții că sunt pe calea cea bună. Dar pe deal dădură doar de Ingialdr și de robul său. Börkr îi recunoscu de îndată și îi spuse lui Ingialdr:

— Te sfătuiesc să ni-l predai pe Gísli sau să ne spui unde este. Ești un mare ticălos că l-ai ținut ascuns pe ucigașul fratelui meu. Și asta fără să ții seamă de faptul că ești arendașul meu. De fapt, ar trebui să te omor pe loc.

— Tot ce am sunt hainele rele de pe mine, răspunse Ingialdr, și nu mi-ar părea chiar atât de rău dacă n-aș ajunge să le port până se zdrențuiesc de tot. Îmi dau mai bine viața decât să nu-l ajut pe Gísli la nevoie.

Într-adevăr, Ingialdr i-a fost de foarte mare ajutor lui Gísli. Se spune că, atunci când a făcut farmecele, Thorgrímr Năsosul l-a blestemat pe Gísli ca nimeni din țară să nu-i poată fi de ajutor, chiar dacă l-ar ține ascuns; dar în blestemul său Thorgrímr trecuse cu vederea insulele. Și tocmai de aceea lucrurile au mers bine pentru Gísli destul de multă vreme, chiar dacă într-o bună zi norocul l-a părăsit.

Börkr socoti că nu era potrivit să-l atace pe Ingialdr, care pe deasupra mai era și arendașul său. De aceea el se duse cu oamenii săi la Ingialdr acasă și-l căutară pe Gísli acolo, dar nu-l găsiră, după cum era de așteptat. Apoi ei străbătură insula în lung și în lat căutându-l pe Gísli peste tot și în cele din urmă ajunseră în vâlceaua unde nebunul păștea iarbă, cu o piatră legată de gât.

— Multe am mai auzit spunându-se despre nebunul lui Ingialdr, zise atunci Börkr, dar nu mi-am închipuit că e chiar așa. În schimb nu încape nici o îndoială că am fost trași pe sfoară, și nu știu cum putem îndrepta lucrurile. Fiindcă cel din barcă, care se prefăcea că e nebun, era fără doar și poate Gísli. Se știe că e mare meșter în a imita pe alții. Mare rușine pentru noi că ne-a scăpat, deși eram atâția. Hai să ne luăm după el cât mai repede, ca să nu ne mai scape încă o dată.

Apoi se îmbarcară cu toții și începură să vâslească din răsputeri. În cele din urmă îi zăriră pe cei doi fugari vâslind din greu departe, printre insule. Barca lui Börkr înainta mai repede și până la urmă se apropie așa de mult, încât, când Gísli sosi la țărm, Börkr și ai săi ajunseseră la distanța de la care se putea slobozi o săgeată.

Atunci Gísli îi spuse roabei Bóthildr:

— Acum trebuie să ne despărțim; uite aici un inel de aur pe care să i-l dai lui Ingialdr și altul pentru nevastă-sa. Și să-i rogi din partea mea să vă slobozească din robie și pe tine, și pe Svartr. Mi-ai scăpat viața, și aș vrea să fii răsplătită.

Apoi ei se despărțiră, și Gísli sări pe țărm și intră într-o strâmtoare dintre două stânci, la punctul numit Hiardarnes.

Bóthildr plecă cu barca, frântă de osteneală.

Börkr trase la țărm și coborî cu oamenii lui. Saka-Steinn o luă primul pe urmele lui Gísli; dar în dreptul strâmtorii Gísli îl aștepta cu paloșul întins și-i despică cu o singură lovitură capul

în două, până la umeri. Saka-Steinn căzu mort pe loc. Börkr începu să urce cu ceilalți oameni spre strâmtoare. Gísli sări în apă cu gândul să înoate până la țărm, dar Börkr aruncă cu lancea după el și-l nimeri în pulpa piciorului, făcându-i o rană adâncă. Gísli scoase lancea din rană, dar în schimb își pierdu paloșul în valuri; era atât de sleit de puteri, încât nu-l putea ține în mână.

Când ajunse la țărm, se făcuse întuneric de-a binelea; Gísli se înfundă în pădure, căci în locurile acelea era destul de multă pădure pe atunci.

Börkr intră cu oamenii lui în pădure în căutarea lui Gísli, și înconjură pădurea ca să nu-l scape. Gísli era atât de obosit, încât abia se mai ținea pe picioare, în schimb auzea cum se apropie oamenii din toate părțile. El căută o cale de scăpare și coborî pe întuneric de-a lungul unui povârniș până la un lac și de acolo la o gospodărie căreia îi spune Haugr. Gospodarul se numea Refr și era cunoscut ca un om foarte șiret. Refr îi dădu bineț lui Gísli și îl întrebă ce e nou. Gísli îi povesti ce i se întâmplase cu Börkr și cu oamenii acestuia.

Refr era însurat cu Álfdís, o femeie frumoasă la chip, dar rea de gură; cu limba ei ascuțită, se potrivea foarte bine cu Refr.

După ce-i spuse lui Refr cum stau lucrurile, Gísli îl rugă să-l ajute.

— Urmăritorii se apropie, zise Gísli, și în curând vor fi aici. Primejdia crește, și puțini mai sunt aceia care mă pot sprijini.

— Bine, răspunse Refr, dar pun de la început o condiție: și anume *eu* hotărăsc în ce chip te ajut, tu nu te amesteci în nici un fel.

— Primesc orice, zise Gísli. Oricum, sunt atât de obosit, încât nu mă mai duc picioarele nici cu un pas mai departe.

— Vino înăuntru, spuse Refr.

Ei intrară în casă și Refr îi spuse lui Álfdís:

— O să împarți acum așternutul cu alt bărbat.

După aceea scoase rufăria de pat, îl ascunse pe Gísli în paiele de dedesubt, așternu patul la loc și Álfdís se culcă deasupra.

— Orice s-ar întâmpla, tu rămâi culcată așa cum ești, îi porunci Refr.

Apoi o mai învățâ să fie cât mai neînduplecată și furioasă:

— Să nu-ți pui căluș în gură, dimpotrivă, dă drumul la cele mai grele vorbe de ocară: eu în schimb o să-mi potrivesc cuvintele cât mai frumos.

Refr ieși afară și văzu un pâlc de oameni: erau opt din tovarășii lui Börkr. Acesta rămăsese mai în urmă, la gospodăria de la Forsá, dar trimisese o parte din oamenii săi la gospodăria lui Refr, ca să-l prindă pe Gísli, în caz că acesta s-ar fi ascuns acolo.

Refr îi întrebă ce vânt îi aduce.

Oamenii lui Börkr îi spuseră:

— Vei fi aflat și tu până acum de ce am venit. Ia spune, l-ai văzut cumva pe Gísli, a trecut pe aici?

— Nu, răspunse Refr, pe aici n-a trecut și nici nu i-ar fi mers prea bine dacă ar fi încercat să vină. Nu știu dacă mă credeți, dar și eu doresc tot atât de mult să-l omor pe Gísli ca voi. Și apoi, atâta înțelepciune am și eu să-mi dau seama că e de mare folos să te poți sprijini pe un bărbat ca Börkr și să te numeri printre prietenii lui.

— Ai ceva împotrivă dacă ne uităm prin casă? întrebară oamenii lui Börkr.

— Nicidecum, zise Refr. Intrați și căutați: știu că, după ce veți fi scotocit pe aici și vă veți fi încredințat că nu-i, o să puteți căuta cu mai multă nădejde în alte părți și până la urmă o să-l găsiți. Duceți-vă liniștiți și căutați cât mai amănunțit.

Oamenii intrară în casă.

Auzind gălăgia, Álfdís începu să țipe întrebând furioasă ce adunătură de necioplițși și de mârlani se abătuse în casa ei și cine erau nesimțiții ăștia care tulbură liniștea oamenilor în puterea nopții.

Refr o rugă să vorbească mai frumos, dar ea continuă să-i împroaște cu cele mai grele cuvinte de ocară, de care oamenii lui Börkr de bună seamă că nu-și vor fi amintit cu plăcere mai târziu.

Totuși ei căutară prin casă, dar nu chiar așa de amănunțit cum ar fi vrut. Sudalmele nesfârșite ale lui Álfdís le tăiară din avânt.

În cele din urmă plecară fără să fi găsit nimic, după ce-i dădură binețe gazdei și acesta le ură drum bun.

Apoi se întoarseră la Börkr foarte nemulțumiți de rezultat: nu era destul că unii dintre ai lor fuseseră omorâți, dar se mai și acoperiseră de rușine, fără să fi izbutit nimic.

Zvonul despre nereușita lor se răspândi în curând în tot ținutul și oamenii începură să spună că cei ce-l fugăresc pe Gísli nu fac decât să-și atragă până la urmă asupra lor înșiși o belea după alta.

Börkr se întoarse acasă și îi povesti lui Eyólfr cele întâmplate.

Gísli rămase la Refr timp de o lună întreagă; apoi plecă, dăruindu-i lui Refr la despărțire cuțitul și chimirul; de fapt, nici nu-i mai rămăsese altceva.

Gísli se întoarse în fiordul Geirthiófr, la soția lui; în urma acestor întâmplări faima sa crescu și mai mult. Oamenii spuneau pe drept cuvânt că nu-și aminteau să fi existat până atunci un bărbat mai curajos și mai destoinic ca Gísli. Și totuși norocul nu era de partea lui.

Și acum povestirea ne duce în altă parte.

Trebuie să amintim că în primăvara aceea Börkr plecă însoțit de mulți alți oameni la *thing*-ul din fiordul Thorska ca să-i întâlnească pe prietenii săi. Din părțile apusene venise Gestr, care își avea gospodăria la Raudasandr, în ținutul Bardaströnd, precum și Thorkell, fiul lui Súr. Amândoi porniseră cu barca. În timp ce Gestr se pregătea de plecare, sosiră la el doi flăcăi prost îmbrăcați și cu câte un toiag în mână. Oamenii băgară de seamă că Gestr se întreținu în taină cu ei; flăcăii îl rugară să le dea voie să meargă în barca lui, și Gestr consimți. Și astfel cei doi flăcăi plecară și ei la *thing*. Dar ei coborâră într-un anumit loc și o luară pe jos, pe drumul care ducea la *thing*-ul din fiordul Thorska.

Trăia pe vremea aceea un bărbat numit Hallbiörn – un cerșetor care cutreiera tot ținutul însoțit de alți zece sau doisprezece cerșetori, dar avea un adăpost propriu la *thing*.

Cei doi flăcăi se duseră la Hallbiörn și-l rugară să-i primească și pe ei în adăpostul lui, fiindcă și ei sunt cerșetori. Hallbiörn răspunse că el oferă adăpost oricui dacă îl roagă.

— Am fost în multe primăveri la *thing*-ul de aici, zise Hallbiörn, și cunosc pe toate căpeteniile și pe toți *godi*.

Flăcăii îi spuseră că vor fi foarte bucuroși să primească găzduire și învățăminte de la el, fiind doritori să-i vadă pe oamenii puternici și vestiți despre care se vorbea atâta.

Hallbiörn le mai promise că o să-i ducă jos la țărm, fiindcă cunoștea aproape toate bărcile care soseau și putea să le spună cui aparțineau. Flăcăii îi mulțumiră pentru bunăvoință, apoi coborâră împreună la țărm, până la marginea apei, și se uitară cum sunt trase la mal bărcile.

— A cui e barca asta de aici? întrebă flăcăul mai mare.

— E a lui Börkr cel Bogat, răspunse Hallbiörn.

— Dar cea de colo?

— Aceea e a lui Gestr cel Înțelept.

— Dar barca ce vine după a lui Gestr și e trasă la țărm tocmai în capătul fiordului a cui e?

— A lui Thorkell, fiul lui Súr.

Hallbiörn și cei doi flăcăi văzură că Thorkell coboară la țărm și se așază jos, în timp ce oamenii lui scot sacii cu mărfuri din barcă și-i rânduiesc pe mal, dar mai sus, ca să nu-i ajungă apa fluxului.

În timpul acela Börkr și oamenii lui pregăteau adăpostul unde urmau să locuiască în timpul lucrărilor *thing*-ului.

Thorkell era îmbrăcat cu o mantie de culoare cenușie, prinsă pe umăr cu o pafta de aur, în cap avea o cușmă și în mână ținea un paloș.

Hallbiörn și cei doi flăcăi se apropiară de locul unde se așezase Thorkell.

Cel mai mare dintre flăcăi întrebă:

— Oare cine să fie bărbatul acesta ales, care șade aici? N-am văzut în viața mea un om atât de frumos și de chipeș.

— Știi să-ți alegi cuvintele, răspunse Thorkell. Mă numesc Thorkell.

— Paloșul pe care îl ții în mână pare să fie de mare preț, continuă flăcăul. Aș putea să-l văd și eu puțin?

— Ciudată rugăminte, observă Thorkell, dar hai să-ți dau totuși voie să te uiți la el. Apoi îi întinse paloșul.

Flăcăul luă paloșul, se dădu cu câțiva pași înapoi, îi desfăcu legăturile și-l scoase din teacă.

Văzând aceasta Thorkell zise:

— Dar nu ți-am dat voie să-l scoți din teacă.

— Nici nu te-am rugat, strigă băiatul. Apoi se repezi la Thorkell și-i tăie capul cu paloșul.

Hallbiörn sări în sus și o luă la picior. Băiatul aruncă paloșul, așa plin de sânge cum era, își luă toiagul și fugi împreună cu fratele său după Hallbiörn. Îngroziți, ceilalți cerșetori alergau

care încotro, ajungând în cele din urmă la adăpostul pe care Börkr îl pregătea pentru el și însoțitorii săi.

În jurul lui Thorkell se adunase o mulțime de oameni, dar nimeni nu părea să știe cine săvârșise omorul. Börkr întrebă ce înseamnă gălăgia și zarva din jurul lui Thorkell.

Dar tocmai când Börkr punea această întrebare, Hallbiörn, cei doi flăcăi și încă vreo doisprezece cerșetori sosiră în goană la adăpost. Cel mai tânăr dintre flăcăi, pe nume Helgi – ucigașul lui Thorkell era Berg –, zise:

— Nu știu ce tot fac acolo, dar cred că se ciorovăiesc fiindcă unii spun că Vésteinn a lăsat la moartea lui numai fete, alții susțin că ar fi avut și unul sau doi băieți.

Hallbiörn alergă spre adăpost, dar cei doi tineri fugiră în pădurea din apropiere și se făcură nevăzuți.

*La adăpostul lui Börkr se adună o mulțime de oa*meni ca să întrebe cum se întâmplaseră lucrurile. Cerșetorii spuneau că cei doi flăcăi se alăturaseră cetei lor fără veste. Ei stăruiră că nu-i cunoșteau, în schimb dădură tot felul de amănunte în legătură cu cele spuse de flăcăi și cu înfățișarea lor.

Börkr zise că, după cele ce aflase de la Helgi, s-ar putea ca cei doi băieți să fie fiii lui Vésteinn.

Apoi Börkr se duse la Gestr ca să se sfătuiască cu el ce-i de făcut.

— Eu sunt primul care trebuie să aduc la cunoștința judecății uciderea cumnatului meu Thorkell, începu Börkr. Ar fi foarte posibil ca ucigașii lui Thorkell să fi fost feciorii lui Vésteinn, fiindcă nu cunosc pe nimeni altcineva care să fi avut vreo pricină cu Thorkell. De data asta se pare că ne-au scăpat. Dar sfătuiește-mă ce-i de făcut.

— Dacă eu aș fi săvârșit omorul, răspunse Gestr, aș încerca să îndepărtez orice bănuială schimbându-mi numele. Și, dacă

cineva m-ar da în judecată, nu mi-ar putea face nimeni nimic, de vreme ce aș avea alt nume.

În cele din urmă Gestr îl sfătui pe Börkr să nu înfățișeze pricina la *thing*.

Oamenii erau de părere că Gestr ținea cu băieții, fiind înrudit cu ei. Până la urmă însă nimeni nu întreprinse nimic. Thorkell fu înmormântat și i se ridică un gorgan, după obiceiul din bătrâni. Oamenii se întoarseră acasă de la *thing*, și câtva timp nu se mai întâmplă nimic deosebit.

Börkr era foarte nemulțumit de felul cum se sfârșise călătoria sa la *thing*. Nu era destul că suferise și până atunci atâtea înfrângeri, dar se mai acoperise și de data asta de rușine și ocară.

Cei doi flăcăi își continuară drumul și după zece zile ajunseră în fiordul Geirthiófr, unde o căutară pe Audr. Gísli era și el acolo. Băieții sosiră noaptea și bătură la ușă. Audr se duse să deschidă, le dădu binețe și-i întrebă ce noutăți au.

Gísli dormea în patul său, sub care se afla o încăpere zidită sub pământ. Când o auzea pe Audr vorbind cu vocea mai ridicată ca de obicei – semn că îl păștea o primejdie –, Gísli cobora imediat în acea încăpere.

Băieții îi povestiră lui Audr despre uciderea lui Thorkell, la care ei fuseseră părtași, și îi mai spuseră că nu mâncaseră de zile întregi nimic.

— O să vă trimit peste deal, la Mosdalr, la fiii lui Biartmar; vă dau merinde și vă dau și niște lucruri care să slujească drept semn de recunoaștere; o să puteți sta ascunși acolo. Sunt nevoită să fac așa fiindcă nu mă încumet să-l rog pe Gísli să vă adăpostească aici.

Băieții intrară în pădure, se opriră într-un loc unde nu puteau fi găsiți și începură să înfulece de zor, căci erau nemâncați de zile în șir. După ce se săturară, se culcară să doarmă puțin, fiind rupți de oboseală.

Audr intră în odaie și-i spuse lui Gísli:

— Aș vrea să știu ce-o să crezi despre mine după ce îți voi povesti ceva. O să mă prețuiești tot atât de mult ca până acum?

— Știu ce vrei să-mi spui, o întrerupse Gísli, fratele meu Thorkell a fost omorât.

— Așa este, zise Audr. Au fost aici băieții și au spus că ar trebui să vă sprijiniți unii pe alții. Au mai spus că, după părerea lor, e singura cale prin care puteți să vă apărați.

— Nu vreau să-i văd pe ucigașii fratelui meu, spuse Gísli, și nici să am de-a face cu ei.

El sări din pat și vru să scoată paloșul din teacă. Apoi spuse versurile următoare:

Gísli e din nou chemat
Paloșul să-l mânuiască.
Și curând afla-vor toți
C-a trebuit să se răzbune.
Tristă veste am primit,
C-al meu frate e răpus.
Ucigașul să ia seama,
Căci pedeapsa îl așteaptă.

— Au plecat acum, mai spuse Audr, am avut atâta cap să nu le pun viața în primejdie lăsându-i să rămână aici.

Gísli răspunse că e foarte bine că nu s-au întâlnit. În curând el se liniști și totul rămase ca mai înainte.

Oamenii spuneau că Gísli nu mai avea decât doi ani de trăit dacă prezicerile femeii ce-i apăruse în vis se adevereau.

Către începutul verii, când Gísli era în fiordul Geirthiófr, îi reveniră toate visele și somnul neliniștit. Femeia răuvoitoare i se înfățișa foarte des, câteodată și cea prietenoasă.

Într-o noapte o visă pe femeia cea prietenoasă. I se părea că merge călare pe un cal sur și că-l roagă s-o însoțească până la

casa ei. Ei ajunseră la o casă care semăna cu un fel de hală. Gísli fu poftit înăuntru și i se păru că vede multe perne așezate pe bănci și totul frumos aranjat. Femeia îl rugă să rămână acolo și să se simtă bine, apoi adăugă:

— Iată unde o să ajungi după ce mori. Aici o să fii bogat și fericit.

Gísli se trezi și povesti în câteva versuri ceea ce visase:

Veni înspre mine-o femeie
Și-mi spuse cuvinte blajine.
Apoi amândoi ne-ndreptarăm
Spre casa ce o locuia.
Acolo cu bunăvoință,
Cu inima caldă-mi deschise.
Și-mi dete curaj și speranță
Zicând că voi fi fericit.

Apoi continuă:

Această femeie blajină
Poetului loc îi făcu;
Odaia era-mpodobită
Cu perne frumoase și moi.
Ce bună și blândă-i cu mine
Și greu îmi va fi ca s-o uit.
În pat mi-a făcut ea culcușul
Și dulce, o! somnul mi-a fost.

Aici vei veni – îmi mai zise –
Când nu vei mai fi pe pământ.
Ferice vei fi să te afli
Aici, după ce vei muri.
Mereu vei putea să te bucuri
De cele ce vezi împrejur,

Și-n astă-ncăpere ședea-vom
În pace și liniște-atunci.

După câtva timp, Helgi Pândarul fu din nou trimis la pândă în fiordul Geirthiófr. Cei mai mulți socoteau că Gísli trebuie să fie ascuns acolo. Helgi plecă însoțit de un bărbat numit Hávardr, care venise în Islanda doar cu o vară înainte și era înrudit cu Gestr, fiul lui Oddleifr. Cei doi fuseseră trimiși în pădure chipurile să taie lemne, dar de fapt trebuiau să-l caute pe Gísli și să-i găsească ascunzișul.

Într-o seară ei văzură în valea strâmtă dintre stâncile de la miazăzi de râu arzând un foc. Soarele asfințise și se făcuse întuneric de-a binelea.

— Oare ce e de făcut? întrebă Hávardr. Tu trebuie să știi mai bine, ești mai obișnuit cu astfel de împrejurări.

— Nu putem face decât un singur lucru, răspunse Helgi, și anume, ridicăm o movilă de piatră pe locul unde stăm acum, ca să-l regăsim când se luminează; iar de pe movila asta vom putea privi spre valea dintre stânci, care nu pare să fie prea departe.

Zis și făcut. După ce înălțară movila de piatră, Hávardr spuse că l-a pocnit un somn cumplit și nu se mai simte în stare de altceva decât să doarmă. El se culcă, dar Helgi rămase de veghe și sfârși de clădit movila. Când termină, se trezi și Hávardr, care îl rugă pe Helgi să se culce, fiindcă o să vegheze el acum. Helgi se culcă și adormi imediat. Hávardr se apucă atunci să dărâme movila, împrăștiind pe întuneric toate pietrele. Apoi luă un pietroi mare și-l trânti cu atâta putere de o stâncă în apropierea capului lui Helgi, încât se cutremură pământul. Helgi sări în sus ca ars și întrebă îngrozit ce se întâmplase.

— E cineva în pădure, răspunse Hávardr, care a aruncat mai mulți bolovani de-ăștia spre noi în timp ce dormeai.

— Numai Gísli poate să fie, zise Helgi. Fără îndoială că ne-a văzut și mă înțelegi, prietene dragă, că dacă ne nimerește cu un pietroi ca ăsta ne-a făcut de petrecanie. N-avem altceva de făcut decât s-o ștergem de aici cât mai repede.

Helgi o luă la goană, alergând cât putea mai repede, iar Hávardr se ținea după el, rugându-l să nu se depărteze prea mult. Dar Helgi nici nu-l auzea, fugind de-i sfârâiau călcâiele.

În cele din urmă sosiră amândoi la barcă și săriră în ea; apoi se apucară să vâslească din răsputeri și nu se mai opriră până ajunseră acasă, la Otradalr. Acolo Helgi povesti că știe acum unde este ascunzișul lui Gísli.

Eyólfr se pregăti de drum și plecă în curând, însoțit de alți unsprezece oameni, printre care și Helgi și Hávardr. Ajunși în ținutul fiordului Geirthiófr, ei cutreierară toate pădurile în căutarea movilei de piatră despre care s-a pomenit și a ascunzișului lui Gísli. Dar nu dădură nici de una, nici de cealaltă.

Eyólfr îl întrebă pe Hávardr unde înălțaseră movila aceea de piatră.

— Nu mai știu, răspunse Hávardr. În primul rând mi-era atât de somn, încât nici nu-mi mai dădeam prea bine seama de cele ce se întâmplă în jurul meu, în al doilea rând Helgi a fost acela care a clădit movila în timp ce eu dormeam. S-ar putea ca Gísli să ne fi văzut și să fi dărâmat movila, după plecarea noastră.

— Norocul nu e nicidecum de partea noastră, zise atunci Eyólfr. Din nou nu ne rămâne altceva de făcut decât să ne întoarcem acasă.

Dar pe drum Eyólfr spuse că ar dori să mai stea o dată de vorbă cu Audr. Ei se îndreptară spre gospodăria acesteia, și intrară în casă.

— Audr, începu Eyólfr, hai să cădem la învoială. Spune-mi unde e Gísli și îți dau în schimb trei sute de arginți, tot atât cât am primit eu pentru capul lui. Nu trebuie să fii de față când îi

luăm viața. Apoi te ajut să te măriți din nou și să-ți faci o viață mai bună ca asta de acum. Gândește-te cât e de greu pentru tine să trăiești în pustietatea asta de fiord; de fapt, singura răsplată pe care o primești pentru necazurile lui Gísli este că nu mai ajungi să-ți vezi nici rudele, nici prietenii.

— Nu cred că putem ajunge la o înțelegere, zise Audr, și nu cred nici că mă poți ajuta să închei o altă căsătorie care să mi se pară mai bună ca cea de acum. Dar, după cum spune și zicala, e adevărat că dacă îți moare bărbatul doar banii te mai ajută. Aș vrea să văd dacă banii aceștia sunt chiar așa de mulți și frumoși cum spui.

Eyólfr îi deșertă banii în poală și Audr își trecu mâinile prin ei, în timp ce el îi număra și încerca s-o înduplece. Văzând aceasta, Gudrídr, fata pe care o creștea Audr, începu să plângă.

Gudrídr ieși afară, se duse la Gísli și-i spuse:

— Maica mea Audr și-a pierdut mințile și vrea să te trădeze.

— Fii pe pace, răspunse Gísli. Nu mor eu din trădarea lui Audr. Și apoi spuse versurile:

Acum mi-a fost dat să aud
Că Audr mi-e necredincioasă.
Se spune că m-ar fi vândut
Lui Eyólfr pentru arginți.
Dar totuși eu nu vreau să cred
Că Audr așa ceva face.
Căci cugetul ei cel curat
Să-l pun la-ndoială nu pot.

Fata intră din nou în casă, fără să spună unde a fost.

Eyólfr tocmai terminase de numărat banii, și Audr zise:

— Banii nu sunt nici mai puțini, nici mai urâți decât mi-ai spus. Cred că îmi dai acum voie să fac ce vreau cu ei.

Eyólfr se învoi numaidecât și-i spuse că, fără îndoială, poate să facă ce dorește cu banii.

Atunci Audr luă banii, îi puse într-o pungă mare, se ridică în picioare și îl lovi pe Eyólfr atât de tare cu punga cu arginți peste nas, încât sângele începu de îndată să curgă, împroșcând peste tot. Apoi Audr spuse:

— Na, ține, asta fiindcă ai fost atât de credul, și să te ajungă toate relele! Cum ai putut să-ți închipui, om de nimic ce ești, că o să-mi dau bărbatul pe mâinile tale? Fire-ai să fii de rușine și de ocară! Așa, nemernicule, să-ți aduci aminte cât trăiești că te-a lovit o femeie, dar n-ai putut s-o înduplecі să facă ce-ai vrut tu.

— Pune-ți mâna pe lighioana asta și omorâți-o, strigă Eyólfr, chiar dacă-i femeie!

Dar Hávardr interveni:

— Nu-i destul că în drumul ăsta ne-am atras atâtea belele? Să mai facem și așa o mișelie? Țineți-l, oameni buni, și nu-l lăsați s-o omoare!

— Bine zice vorba veche că „răul nu-ți vine pe drum dacă nu-l ai cu tine încă de acasă", zise atunci Eyólfr.

Hávardr era iubit de ceilalți, așa că cei mai mulți se dădură de partea lui, ca să-l împiedice pe Eyólfr să săvârșească o mârșăvie. Eyólfr nu mai zise nimic și ieși pe ușă.

Hávardr vru și el să plece, dar, înainte de a ieși din casă, Audr îi spuse:

— Nu s-ar cuveni să nu-ți dau ceea ce îți datorează Gísli: uite aici un inel de aur, aș vrea să-l iei.

— Dar nu ți l-aș fi cerut niciodată, spuse Hávardr.

— *Eu* vreau să ți-l dau, insistă Audr.

De fapt ea îi dăruia inelul pentru ajutorul dat lui Gísli.

Hávardr își făcu rost de un cal și o luă spre miazăzi, mergând la Gestr, fiul lui Oddleifr. Nu mai voia să aibă nimic de-a face cu Eyólfr.

Eyólfr plecă cu ai săi acasă, la Otradalr. Erau cu toții foarte nemulțumiți de călătoria lor, socotind că nu-i făcuse cinste nimănui.

Vara trecu repede. Gísli rămase ascuns în încăperea lui de sub pământ și nici nu se gândea să plece de acolo. I se părea că celelalte ascunzișuri nu mai erau sigure și, pe deasupra, trecuseră și anii care îi fuseseră prezișii în visurile sale că-i mai avea de trăit. Într-o noapte Gísli gemu în somn. Când se trezi, Audr îl întrebă ce visase. El răspunse că i se arătase din nou femeia răuvoitoare și îi spusese:

— O să răstorn acum tot ce ți-a spus femeia binevoitoare, și o să fac în așa fel încât nimic din cele ce ți-a prezis să nu-ți mai fie de folos.

Gísli continuă cu versurile următoare:

De-acum înainte eu nu mai vreau
Ca voi să fiți împreună.
Căci grija cea neagră întunecă mult
Momentele de bucurie.
Al lumii stăpân atotînțelept
Din cer pe pământ mă trimise –
Pământ ce de rele e plin.

— Am mai visat, zise Gísli, că femeia asta a venit la mine și mi-a pus pe cap o scufie plină de sânge. Dar mai întâi mi-a spălat capul în sânge și a turnat sânge pe mine, mânjindu-mă de sus până jos.

Apoi Gísli spuse versurile următoare:

În visul meu mi s-a părut
Că dintr-o rană larg deschisă
Femeia varsă sânge mult
Pe părul meu frumos bălai.
Femeia aceea – îmi păru –
Pe mâini era de sânge plină,
Ca și-un războinic încercat.

Și pe urmă continuă:

Și tot în vis am mai văzut
Cum o valkyrie[1]-mi așeza
Pe capu-mi cel cu păr bălai
O scufie de sânge plină.
Femeia aceea mă trezi
Cu grele mâini și duritate,
O, cât de greu mi-a fost să-i văd
A chipului ei răutate.

Din pricina viselor tot mai dese Gísli ajunsese să fie atât de îngrozit de întuneric, încât nu mai îndrăznea să rămână singur. Îndată ce închidea ochii, i se arăta femeia răuvoitoare. Într-o noapte Gísli avu din nou un somn foarte neliniștit.

Audr îl întrebă ce visase.

— Am visat, începu Gísli, că spre noi veneau mai mulți bărbați, printre ei și Eyólfr. Când au ajuns în dreptul nostru, ne-am repezit unii la alții. Unul dintre ei venea urlând și am visat că l-am tăiat în două; mi s-a părut că avea un cap de lup. Apoi m-au atacat și ceilalți; eu aveam scutul în mână și m-am apărat vreme îndelungată.

După aceea Gísli spuse următoarele versuri:

Văzut-am bine cum vrăjmașii
În zori de zi la drum porniră,
Dar frică nu mi-a fost deloc,
Deși erau destui la număr.
Ai mei s-ajute nu putură,
Și ale tale brațe dalbe
De al meu sânge se-nroșiră.

Apoi continuă cu versurile:

[1]) În mitologia scandinavă, divinitate care pe câmpul de luptă îi alegea pe cei ce urmau să moară și să meargă în Valhalla.

Iar al meu paloș avântat
Tăie adânc în scutul lor;
De-a lor arme ascuțite
Eu apăratu-m-am cu scutul.
Dușmanul trebuia să simtă
Că e curajul desperării.
Al paloșelor vuiet surd
E-al luptei aprige ecou.

Și pe urmă adăugă:

Cu paloșul eu doborât-am
Pe unul, făr-a fi rănit.
Tăișul lui cel plin de sânge
Picioarele i-au retezat.
Da, arma mea cea ascuțită
Răni grele și adânci tăie,
Și nu i-a fost munca ușoară;
Iar corbii-avură hran-un timp.

Sosi și toamna, dar visele nu se rărira deloc; ba chiar dimpotrivă. Într-o noapte Gísli avu din nou un somn foarte agitat. Când Audr îl întrebă ce visase, el răspunse cu strofa următoare:

Și văd cum sânge curge tot mereu
Ori încotro privirile-mi îndrept.
Cu bărbăție trebuie să-nfrunt
Și osteneli și alte greutăți.
Și ori de câte ori mă culc să dorm,
De vise tot mai grele-s năpădit.
Greșeli oricât de mici am săvârșit
Mai rele sunt urmările acum.

Apoi continuă cu versurile:

Văzut-am, o! femeie, foarte bine,
Cum sânge începu pe loc să curgă
Din rana grea ce o făcu la umăr
A paloşului cruntă lovitură.
Văzând atâta neagră duşmănie
Se nărui şi-a mea speranţă-n viaţă.
Zadarnic e să mai aştepţi acuma,
Ca milostenia să înflorească.

După câtva timp începu iar:

Văzut-am, o! femeie, foarte bine
Cum paloşul cel crunt lovit-a
Şi amândouă mâini mi-a retezat.
Din cele două răni curgeau întruna
De sânge nesecatele şuvoaie;
Apoi cu-acelaşi paloş blestemat
În două chiar şi capul mi-au crăpat.

Şi în cele din urmă încheie cu versurile:

În vis mi s-a părut apoi că văd
Domniţă mândră şi frumoasă,
Iar ochii ei înlăcrimaţi
Trădau că este-ndurerată.
Femeia aceasta minunată
Cu multă-ndemânare mă legă.
Dar ce pot toate-aceste semne
Să-mi prevestească pe viitor?

Gísli rămase toată vara acasă. Sosi și ultima noapte a verii[1]. Se povestește că nici Gísli, nici Audr și nici Gudrídr nu puteau dormi. Vremea era liniștită și căzuse multă brumă. Gísli spuse că ar vrea să meargă în ascunzișul său de sub stâncile dinspre miazăzi, ca să vadă dacă nu cumva va putea dormi acolo mai bine.

O porniră toți trei la drum; femeile purtau haine lungi, cu care lăsau urme pe pământul acoperit de brumă. Gísli avea în mână un băț lung pe care cioplea semne runice, iar așchiile cădeau pe jos. După ce ajunseră la ascunziș, Gísli se culcă și încercă să adoarmă. Audr și Gudrídr stăteau de veghe. În cele din urmă Gísli adormi și visă că în curte intraseră câteva păsări ceva mai mari ca găinușele. Acestea scoteau țipete puternice, și se băteau cu furie, fiind pline de sânge. Audr îl întrebă dacă nu cumva visase iarăși ceva rău.

Gísli răspunse cu următoarele versuri:

Un strigăt ascuțit a răsunat
Și-n vis s-aude parc-ar fi aevea.
Văzui cum două găinușe se băteau
Lovindu-se cu ciocuri ascuțite.
Eu cânt a păsărilor bătălie
Și lupta dintre ele fără preget.
M-aștept ca visul care l-am avut
O luptă-nverșunată să prezică.

În clipa aceea de afară se auziră mai multe voci; era Eyólfr, însoțit de paisprezece oameni. Ei se opriseră mai întâi la gospodăria lui Audr, iar de acolo se luaseră după urmele lăsate de hainele femeilor pe pământul acoperit de brumă, până ajunseseră la ascunziș. Când Gísli și cele două femei dădură cu ochii

[1]) Adică noaptea de 19 spre 20 octombrie.

de ceata de bărbați, se urcară pe niște stânci din apropiere, oprindu-se într-un loc unde era mai ușor să se apere; femeile aveau câte o bâtă în mână.

Eyólfr se apropie cu oamenii săi și-i spuse lui Gísli:

— Te sfătuiesc să n-o iei iarăși la goană și să nu te lași fugărit ca un laș, fiindcă se spune despre tine că ești un om plin de curaj. E mult de când nu ne-am văzut și am dori ca întâlnirea asta să fie cea de pe urmă.

— Treci la atac bărbătesc, răspunse Gísli, de data asta stau pe loc. La drept vorbind, tu ești cel care trebuie să atace, căci ai mai multe motive să mă dușmănești decât oamenii tăi.

— Tu să nu te amesteci, strigă Eyólfr; eu poruncesc cum să se bată oamenii mei.

— Era și de așteptat ca o târâtură ca tine să n-aibă curajul să mă înfrunte în luptă dreaptă, spuse Gísli.

Eyólfr i se adresă lui Helgi Pândarul:

— Ți-ai câștiga mare faimă dacă te-ai urca pe stâncă să-l înfrunți primul pe Gísli. O astfel de faptă vitejească ar fi pomenită multă vreme de aici înainte.

— Nu-i prima dată, zise Helgi, că îi împingi pe alții înainte când primejdia e mare. Fiindcă îmi dai ghes, o să pornesc atacul, dar tu urmează-mă curajos, și vino îndată după mine, dacă nu vrei să fii socotit un laș între lași.

Apoi Helgi se cățără pe stâncă ca să atace dintr-un loc care i se părea mai potrivit. Era înarmat cu o secure mare.

Gísli avea într-o mână o secure, în cealaltă scutul și era încins cu paloșul. El purta o mantie cenușie legată peste mijloc cu o funie.

Helgi își luă avânt și sări pe stânca unde stătea Gísli. Acesta se întoarse repede spre el, ridică paloșul și-i dădu o lovitură deasupra coapsei în așa fel, încât îi despică trupul în două și cele două părți se prăvăliră pe stâncă în jos. Eyólfr încercă să-l atace pe Gísli dintr-altă parte a stâncii, dar acolo îl întâmpină

Audr, care îl lovi cu atâta putere cu bâta peste mâini, încât Eyólfr nu se mai putu ține pe picioare și alunecă de pe stâncă.

Atunci Gísli zise:

— Am știut totdeauna că mi-am ales o nevastă vrednică, dar nu mi-am închipuit că e chiar atât de vajnică. Adevărul este însă că mi-ai dat mai puțin ajutor decât ai fi vrut – chiar dacă lovitura ta a fost strașnică –, fiindcă pe ăștia doi ar fi trebuit să-i trimit în același loc.

Doi dintre oamenii lui Eyólfr se repeziră atunci la Audr și la Gudrídr și se pare că reușiră numai cu mare greutate să le țină. Iar ceilalți doisprezece se urcară pe stâncă ca să-l atace pe Gísli. Dar el se apără atât de vitejește cu pietre și cu armele, încât faima sa dăinui încă multă vreme.

Unul din oamenii lui Eyólfr se apropie de Gísli și-i spuse:

— Dă-mi mie armele bune pe care le ai și dă-mi-o și pe nevastă-ta, Audr.

— Vino fără teamă să le iei, răspunse Gísli, căci numai așa te vei arăta vrednic de ele.

Eyólfr aruncă cu lancea în Gísli. Dar Gísli prinse cu securea sa lovitura și desprinse vârful lancei de mâner. Iar lovitura sa fu atât de puternică, încât securea sări în stâncă și se rupse. Atunci el luptă mai departe cu paloșul și se apără cu scutul.

Ceilalți atacau tot mai puternic, dar Gísli se apăra cu dârzenie. În focul luptei el răpuse încă doi din oamenii lui Eyólfr. Astfel căzuseră deja patru.

Eyólfr își îndemnă oamenii la luptă:

— Avem pierderi grele, și în felul acesta, chiar dacă izbânda va fi a noastră, nu vom mai avea mare folos de ea.

La un moment dat, când nimeni nu se aștepta la așa ceva, Gísli sări pe o stâncă numită Einhamarr, de unde se putea apăra mult mai bine. Această mișcare neprevăzută îi descumpăni pe

atacatori, care se găseau într-o situație foarte grea: patru din ei fuseseră omorâți, ceilalți erau răniți și sleiți de puteri. Și astfel lupta încetă pentru câteva clipe.

Atunci Eyólfr își îmbărbătă oamenii, făgăduindu-le daruri prețioase dacă-i vin de hac lui Gísli.

Ceata lui Eyólfr era alcătuită din bărbați unul și unul atât în ce privește curajul, cât și dârzenia.

Primul care îl atacă pe Gísli era un bărbat cu numele de Sveinn. Dar Gísli îl lovi cu paloșul, despicându-i capul până la umeri, apoi îl aruncă de pe stâncă. Cei de jos nu mai știau acum în ce fel ar putea să-l doboare pe Gísli, și nici nu îndrăzneau să se urnească din loc.

Gísli îi spuse lui Eyólfr:

— Aș vrea ca cei trei sute de arginți pe care i-ai primit pentru capul meu să te coste scump de tot; și aș mai vrea să dorești să dai *tu* trei sute de arginți pentru ca să nu ne fi întâlnit niciodată. O să te faci de rușine când o să se afle câți oameni ai pierdut.

Eyólfr se sfătui atunci cu oamenii săi și se hotărâră să nu se dea bătuți, nici dacă ar fi să moară toți.

Apoi se năpustiră asupra lui Gísli din două părți. Cot la cot cu Eyólfr luptau doi bărbați înrudiți cu el: Thórir și Thórdr. Amândoi erau foarte curajoși. Atacul asupra lui Gísli fu năvalnic și dârz. Oamenii lui Eyólfr îl răniră de câteva ori cu vârful suliței, dar Gísli continuă să se apere cu multă înverșunare. Atacatorii fură greu încercați de loviturile de paloș ale lui Gísli și de pietrele pe care le arunca; și nu rămăsese nici unul nerănit, căci loviturile lui Gísli nu-și greșeau niciodată ținta.

Eyólfr și cele două rude ale sale se năpustiră din nou, cu îndârjire, asupra lui Gísli, știind că de data aceasta erau în joc

înseși cinstea și faima lor. În cele din urmă îl împunseră cu lăncile, de-i ieșiră măruntaiele afară, dar Gísli le împinse înapoi, și își strânse cămașa în jurul rănii, încingându-se strâns cu funia.

— Așteptați puțin, zise el apoi, și lupta o să se sfârșească așa cum ați dorit.

După aceea spuse versurile următoare:

A mea soție dragă, Audr,
Întruna-n luptă m-a îmbărbătat,
Și mândră va putea mereu să fie,
Doar laude s-audă despre mine.
Curajul meu e încă neînfrânt,
Măcar că paloșul și lancea m-au străpuns.
Dar de când era încă mic de tot,
Eroul știe paloșul să-nfrunte.

Acestea au fost cele din urmă versuri ale lui Gísli. Îndată după aceea el se aruncă de pe stâncă, despicând cu paloșul capul și trupul lui Thórdr până la cingătoare. Apoi căzu și el peste Thórdr și își dădu sufletul.

Toți oamenii lui Eyólfr fuseseră greu răniți. Gísli avea și el atâtea răni, când se săvârși din viață, încât era de necrezut. Dar oamenii spuneau că nu se dăduse nici cu un pas înapoi și că cea din urmă lovitură nu fusese cu nimic mai slabă decât prima.

Astfel se sfârși din viață Gísli, și toți erau de părere că fusese un bărbat de o vitejie fără seamăn, chiar dacă norocul nu îi surâsese totdeauna.

Oamenii lui Eyólfr îl traseră jos de pe stâncă, îi luară paloșul și îl îngropară acolo sub pietre. După aceea coborâră la marginea fiordului. Acolo își dădu sufletul al șaselea din ceata lui Eyólfr, în urma rănilor primite.

Eyólfr îi propuse lui Audr să plece cu el, dacă dorește, dar ea nu primi.

Eyólfr se îmbarcă cu oamenii care îi mai rămăseseră și plecă acasă, la Otradalr. Încă în aceeași noapte muri și al șaptelea, iar al optulea zăcu timp de douăsprezece luni și până la urmă se sfârși și el. Ceilalți se vindecară cu timpul, dar rămaseră acoperiți de rușine.

Și se spune până în ziua de astăzi că, fără îndoială, nu a mai existat în țara asta alt erou care să lupte cu atâta vitejie împotriva unui număr așa de mare de dușmani.

Eyólfr plecă însoțit de alți unsprezece oameni spre miazăzi, la Börkr cel Gras, ca să-i povestească despre cele întâmplate.

Börkr se bucură aflând cum se sfârșise lupta și o rugă pe Thórdís să-l primească bine pe Eyólfr.

— Adu-ți aminte cât de mult l-ai iubit pe fratele meu Thorgrímr, spuse Börkr, și fii prietenoasă cu Eyólfr.

— Mai întâi o să-l plâng pe fratele *meu*, spuse Thórdís; și apoi cred că-i fac o primire destul de bună ucigașului lui Gísli dacă-i dau doar niște terci.

Iar seara, când aduse cina, Thórdís scăpă jos castronul cu mâncare și lingurile. Eyólfr pusese paloșul lui Gísli între banca pe care ședea și picioarele sale. Thórdís recunoscu paloșul și, când se aplecă să ridice lingurile de jos, îl luă repede în mână și se năpusti asupra lui Eyólfr, vrând să-l străpungă. Dar Thórdís nu băgase de seamă că mânerul se întorsese în sus și astfel, când vru să lovească, paloșul se împiedică de marginea mesei, și ea îl nimeri pe Eyólfr mai jos decât ar fi dorit, și anume în pulpa piciorului; dar chiar și așa îi făcu o rană adâncă. Börkr o prinse pe Thórdís și-i smulse paloșul din mână. Și ceilalți săriră de la locurile lor și răsturnară masa, vărsând toată mâncarea.

Börkr îl rugă pe Eyólfr să hotărască singur ce despăgubire pretinde, și acesta ceru plată deplină pentru sângele vărsat[1] și spuse că ar fi cerut chiar mai mult dacă Börkr nu s-ar fi purtat atât de bine cu el.

Thórdís chemă mai mulți martori și făcu cunoscut că se desparte de Börkr și nu mai vrea să împartă așternutul cu el. Ea se ținu de făgăduială și se mută în ținuturile de miazănoapte, la Thórdissarstadr, lângă Eyr. Eyólfr se întoarse la Helgafell, foarte nemulțumit de călătoria sa, și rămase acolo până când fu alungat de *godi*-ul Snorri. După aceea se mută la gospodăria de la Glerárskógum.

Helgi și Berg, fiii lui Vésteinn, se duseră la unchiul lor Gestr, rugându-l să-i ajute să plece din Islanda cu o corabie, împreună cu mama lor, Gunnhildr, cu Audr, văduva lui Gísli, cu Gudrídr, fiica lui Ingialdr, pe care o crescuseră Gísli și Audr, și cu Geirmundr, fratele lui Gudrídr. Gestr le dădu bani și ei se îndreptară mai întâi spre Hvítá, unde se îmbarcară într-o corabie și plecară spre răsărit. După câtva timp ajunseră în Norvegia și debarcară în preajma unui oraș. Într-o zi Berg se duse împreună cu alți doi bărbați să caute o locuință pentru ei toți. Pe drum îi ieșiră în cale doi oameni: unul din ei era mai tânăr, înalt de statură și purta veșminte de culoare roșie închisă. Acesta îl întrebă cum se numește, Berg își spuse numele adevărat și preciză și din cine se trage, crezând că își va putea continua mai ușor călătoria și va mai trage și foloase de pe urma faptului că era fiul lui Vésteinn. În nici un caz nu s-ar fi gândit că acest nume o să-i atragă pieirea. Căci, într-adevăr, bărbatul în haine

[1]) În cazul vătămării onoarei sau a integrității corporale, cel vătămat putea cădea la învoială să primească despăgubiri pecuniare de la cel care se făcuse vinovat de această faptă.

de culoare roșie închisă scoase imediat paloșul și-l omorî pe loc. Era Ari, fiul lui Súr, și fratele lui Thorkell și al lui Gísli.

Însoțitorii lui Berg se întoarseră la corabie și le povestiră celorlalți islandezi ce se întâmplase. Stăpânul corabiei părăsi de îndată locul acela.

Celălalt fiu al lui Vésteinn, Helgi, ajunse în cele din urmă în Groenlanda. Acolo el dobândi cu timpul mare faimă. La un moment dat câțiva oameni fură trimiși în Groenlanda ca să-l piardă, dar ei nu izbutiră. Helgi se înecă mai târziu, când ieșise odată cu barca la pescuit, și moartea lui a fost socotită o mare pierdere. Audr și Gunnhildr rămaseră câtva timp la Hedeby, în Danemarca; ele trecură la credința creștină și mai târziu plecară mai departe, spre miazăzi, de unde nu se mai întoarseră.

Geirmundr se stabili în Norvegia și deveni un bărbat de ispravă. Gudrídr se mărită și ea în Norvegia și cei ce au cunoscut-o zic că era o femeie cu mult scaun la cap. Ea lăsă în urma sa mulți copii și nepoți.

Ari, fiul lui Súr, se întoarse în Islanda; el debarcă la Hvítá, unde își vându corabia, apoi cumpără pământ la Hamarr și rămase câțiva ani acolo. Mai târziu se mută la Myrar și își întemeie acolo o gospodărie. Ari avu foarte mulți urmași.

Și aici saga despre Gísli, fiul lui Súr, ia sfârșit.

SAGA DESPRE
HRAFNKELL

Pe vremea când în Norvegia domnea regele Haraldr cu Părul Frumos[1], un bărbat numit Hallfredr sosi cu corabia sa în Islanda și trase la țărm în gura văii Breiddalr, la răsărit de podișul Fliótsdalr[2].

În corabie se mai aflau soția sa și fiul său, Hrafnkell, un flăcău de cincisprezece ani, promițător și înzestrat cu însușiri alese.

Hallfredr își întemeie acolo o gospodărie. În iarna aceea o slujnică străină, Arnthrúd, care nu venise cu el din Norvegia, se sfârși din viață, iar locului aceluia i s-a spus de atunci Arnthrúdarstadir. În primăvara următoare, Hallfredr își mută gospodăria mai spre miazănoapte, dincolo de podiș, în ținutul numit acum Geitdalr.

Într-o noapte, Hallfredr visă că un om vine spre el și-i spune: „Aici, unde ți-ai durat gospodăria, nu ești în siguranță și te pasc multe primejdii. Mută-te mai spre apus, dincolo de Lagarfliót[3], și norocul o să-ți surâdă". Hallfredr se trezi și își mută gospodăria în ținutul Tunga, dincolo de râul Rangá, pe locul care de atunci se numește Hallfredarstadir. Hallfredr a rămas acolo până la bătrânețe. Când a plecat din Geitdalr, el a lăsat acolo un vier și o capră. Chiar în ziua plecării lui, s-a produs o prăbușire de teren, care a îngropat case și acareturi și cele două animale au pierit. De atunci locul acela a fost numit Geitdalr.

[1]) Fiul lui Hálfdan cel Negru al lui Gurdödr Regele Vânător, care era fiul lui Hálfdan cel Darnic al lui Eysteinn Fret, care, la rândul lui, era fiul regelui suedez Ólafr Tăietorul de Lemne. [2]) Acțiunea se petrece în partea de răsărit a Islandei. [3]) Râu care la un moment dat se lărgește formând un lac.

Hrafnkell luase obiceiul ca, în timpul verii, să străbată călare podișurile din părțile acelea. Valea Jökulsdalr[1] era locuită pe vremea aceea până sus, la Brú. Hrafnkell traversă podișul Fliótsdalr și ajunse la un punct unde din valea Jökulsdalr se desprinde o vale pustie. Această vale nelocuită încă i se păru mai primitoare decât altele pe care le întâlnise până atunci prin partea locului.

Când se întoarse acasă, Hrafnkell îl rugă pe tatăl său să-i dea partea de avere care i se cuvine, fiindcă vrea să-și clădească o casă și să-și întemeieze o gospodărie proprie. Hallfredr îi îndeplini dorința și Hrafnkell își dură în valea aceea o gospodărie pe care o numi Adalból. El se însură apoi cu Oddbiörg, fiica lui Skiöldólf, care se trăgea din ținutul Laxárdalr. Hrafnkell și Oddbiörg avură doi fii: cel mare se numea Thórir și cel mic Ásbiörn.

După ce luă în stăpânire ținutul de la Adalból, Hrafnkell aduse jertfe zeului Freyr[2] și îi zidi un templu mare în apropiere. El îl prețuia pe Freyr mai mult decât pe ceilalți zei și obișnuia să-i dea jumătate din toate bunurile de valoare pe care le avea. Hrafnkell puse încetul cu încetul stăpânire pe întreaga vale și dădu oamenilor pământ. Dar acum ridică pretenția să fie conducătorul lor și le ceru să-l recunoască drept *godi*[3]. Apoi își completă și numele zicându-și *Freysgodi*[4]. Hrafnkell era un om mândru, dar altfel priceput în toate. El îi supuse autorității sale pe locuitorii din valea Jökulsdalr și astfel o parte din aceștia deveniră *thingmennii*[5] lui. Blând și binevoitor cu supușii săi, el era aspru și necruțător cu ceilalți locuitori din Jökulsdalr, care nu puteau să se aștepte la înțelegere din partea lui. Hrafnkell se bătea adesea în duel, dar nu plătea nici un fel de despăgubire

[1]) Vale situată paralel cu Fliótsdalr, înspre vest. [2]) Zeul fertilității în mitologia scandinavă. Cultul său era foarte răspândit. [3]) V. *supra* p. 26, n. 1. [4]) *Godi* al lui Frey. [5]) Persoane supuse autorității directe a unui *godi*.

pentru cei pe care îi omora; orice faptă ar fi săvârșit, el despăgubiri nu plătea nimănui.

Podișul Fliótsdalr este greu de străbătut, ținutul fiind stâncos și mlăștinos. Totuși Hrafnkell și tatăl său mergeau des unul la altul, fiindcă se înțelegeau foarte bine. Dar cum lui Hallfredr drumul prin podișul Fliótsdalr i se păru prea anevoios, el căută un altul, pe la miazăzi de colinele care străjuiesc podișul, și găsi în cele din urmă un drum mai uscat, dar ceva mai lung, numit de atunci „calea lui Hallfredr". Dar acesta este folosit numai de cei ce cunosc foarte bine podișul Fliótsdalr.

În valea Hrafnkelsdalr trăia un bărbat, Bjarni, care își făcuse o gospodărie numită Laugarhús. Bjarni era însurat și avea doi fii: pe Sámr și pe Eyvindr. Amândoi erau chipeși și înzestrați cu calități frumoase. Eyvindr era încă acasă, la tatăl său, Sámr însă se însurase și își întemeiase o gospodărie la Leikskáli, în partea de miazănoapte a văii Hrafnkelsdalr. Sámr era foarte bogat, dar îngâmfat și ambițios, în același timp un bun cunoscător al legilor. Eyvindr se apucă de negustorie și ajunse cu timpul să colinde mările în lung și în lat. Mai întâi plecă în Norvegia, unde petrecu o iarnă, și de acolo o luă spre alte țări. Câtva timp se opri și la Constantinopol, unde se bucură de multă prețuire din partea împăratului Bizanțului[1].

Printre bunurile la care Hrafnkell ținea mai mult ca la orice altceva se număra un armăsar sur cu coamă neagră și o dungă neagră de-a lungul spinării, pe care îl numise Freyfaxi[2] și-l oferise pe jumătate în dar zeului Freyr, prietenul său. El îl iubea atât de mult, încât se jurase că va omorî pe cel ce s-ar încumeta să-l încalece fără învoirea sa.

[1]) În original, „regele grec". [2]) În traducere: coama lui Frey.

Bjarni avea un frate, pe Thorbiörn. Gospodăria acestuia era situată tot în valea Hrafnkelsdalr, la Hóll, pe malul drept al râului, față în față cu Adalból, care era pe malul stâng. Thorbiörn nu era înstărit, și mai avea și multe guri de hrănit. Fiul lui cel mai mare era Einar, un flăcău voinic și isteț.

Într-o primăvară, Thorbiörn îi spuse lui Einar să se ducă să-și caute de lucru în altă parte.

— Asta, zise Thorbiörn, fiindcă pentru a face față nevoilor gospodăriei îmi este suficient ajutorul celorlalți copii; tu, însă, cum ești așa de iscusit, poți găsi ușor de lucru. Nu lipsa de dragoste mă face să te trimit printre străini, căci de fapt te iubesc mai mult decât pe ceilalți copii ai mei, ci sărăcia și nevoile de tot felul. Frații tăi se vor tocmi până la urmă ca argați, tu însă o să găsești, fără îndoială, ceva mai bun.

— De ce-mi spui asta așa de târziu? ripostă Einar. Locurile cele mai bune le-au luat deja alții și nu-mi convine să mă mulțumesc cu ce-a rămas.

Într-o zi însă Einar încălecă și-o luă către Adalból. Hrafnkell, care era în odaia cea mare, îl primi foarte bine.

Einar îi spuse că ar vrea să se tocmească la el.

— Vii cam târziu, îi spuse Hrafnkell. Ești primul pe care l-aș fi luat, dar mi-am tocmit deja toți argații de care aveam nevoie. Îmi mai trebuie unul singur, dar nu cred că munca acestuia îți va fi pe plac.

Einar întrebă despre ce este vorba.

Hrafnkell îi spuse că nu angajase încă un păstor pentru oi, deși avea mare nevoie de el.

Einar răspunse că-i este totuna la ce fel de muncă se tocmește, singura lui dorință este să fie pentru un an întreg.

— Să-ți spun atunci despre ce e vorba, începu Hrafnkell. Urmează să duci la pășune cincizeci de oi de lapte și să aduni în timpul verii vreascuri pentru iarnă. Asta timp de un an, pentru casă și masă. Dar îți spun și ție, cum le-am spus și

celorlalți păstori: bagă de seamă, căci Freyfaxi paște în aceeași vale, alături de toată herghelia; să nu-l slăbești din ochi nici vara, nici iarna. Și te previn: n-ai voie să-l încaleci niciodată, oricât de mare nevoie ai avea de el, fiindcă am jurat să-l omor pe cel ce ar face așa ceva. Herghelia mai are doisprezece cai și oricare din ei îți stă la îndemână ziua și noaptea. Urmează-mi sfatul întocmai, fiindcă o vorbă din bătrâni spune: „cine previne nu mai are vină". Așa că bagă-ți bine în cap ce ți-am spus.

Einar răspunse că nu va fi atât de nesăbuit să încalece tocmai calul interzis, de vreme ce mai avea atâția alții la îndemâna sa.

Einar plecă acasă să-și ia hainele și se întoarse la Adalból. Apoi urcă cu oile pe valea Hrafnkelsdalr, până la stâna de la Grióttеigr. La începutul verii totul merse foarte bine și nici o singură oaie nu se rătăci. Dar pe la mijlocul verii[1] dispărură dintr-odată treizeci într-o singură noapte. Einar le căută prin toate pășunile, dar nu reuși să dea de urma lor. Trecuse aproape o săptămână de când lipseau oile. Ieșind într-o zi, dis-de-dimineață, din stână, Einar văzu că ceața dinspre miazăzi se risipise, iar ploaia măruntă încetase și ea. Luă o bâtă, o zăbală și o pătură de cal și trecu râul Grióttеigsá, care curgea prin fața stânii. Pe prundișul râului stăteau culcate oile pe care le adunase în ajun. El le mână spre stână, apoi plecă în căutarea celor dispărute. Zărind lângă albia râului și caii herghelіei, îi veni ideea să ia unul din ei, deoarece călare putea să înainteze mai repede decât pe jos. Ajuns în apropierea lor, Einar începu să-i fugărească, dar, nefiind obișnuiți să fie urmăriți și încălecați de cineva, caii se speriară și se risipiră care încotro. Singur, Freyfaxi rămase pe loc, parcă ar fi prins rădăcini.

[1]) În jurul datei de 15 iulie.

Gândindu-se cât de repede trece dimineața, Einar își zise că, la urma urmei, Hrafnkell n-avea de unde să afle dacă o să ia o dată calul ăsta.

Prinse calul, îi puse frâul, întinse pătura pe spatele lui, încălecă și o luă în sus, pe valea râului Griótá, până la ghețari, apoi spre apus până la izvorul râului Jökulsá, și de acolo coborî de-a lungul râului la stâna de la Reykr. Einar îi întrebă pe toți ciobanii de la stânele din drumul său dacă nu cumva îi văzuse careva oile, dar nici unul nu le văzuse. Astfel el îl călări pe Freyfaxi din zori și până spre seară[1]. Acesta parcurse repede un drum foarte lung, căci era un cal minunat. La un moment dat, Einar își aduse aminte că era timpul să se întoarcă și să mâne la stână oile scoase la pășunat, chiar dacă nu le găsise pe celelalte. Luând-o spre răsărit, el trecu coama dealului și coborî în valea Hrafnkelsdalr. Dar când ajunse la Griótteigr, auzi din fundul văii un behăit de oi, foarte aproape de locul pe lângă care trecuse de dimineață, în drum spre ghețari. Îndreptându-se într-acolo el dădu peste câteva clipe de treizeci de oi; erau oile rătăcite cu o săptămână în urmă. Einar le mână înapoi la stână.

Calul era ud leoarcă; asudase prin toți porii, era plin de noroi și rupt de oboseală. El se rostogoli la pământ de vreo douăsprezece ori, necheză cu putere, și o porni în galop pe vale în jos. Einar se repezi după el, ca să-i bareze drumul și să-l aducă înapoi, la ceilalți cai. Dar Freyfaxi era atât de năbădăios, încât Einar nu reuși nici măcar să se apropie de el.

Freyfaxi străbătu valea în galop întins și nu se opri până la Adalból. Hrafnkell tocmai lua masa. Când ajunse în fața ușii, calul necheză puternic. Hrafnkell îi spuse femeii care servea la masă să vadă ce se întâmplă, „fiindcă – zise el – am auzit un cal nechezând afară, și parcă ar fi nechezatul lui Freyfaxi".

[1]) În jurul orei șase după-amiază.

Femeia ieși în ușă și-l zări pe Freyfaxi, care arăta ca vai de lume.

Ea îi spuse lui Hrafnkell că în fața casei era într-adevăr Freyfaxi, dar într-un hal fără de hal.

— Ce-o fi vrând odorul meu de-a venit acasă? se întrebă Hrafnkell. Nu-i semn bun.

Apoi ieși și, văzând în ce stare era Freyfaxi, îi zise:

— Îmi pare foarte rău, băiatul meu drag, că ai fost atât de căznit. Dar bine ai făcut că ai venit să-mi spui. Fii liniștit, o să te răzbun. Acum întoarce-te la herghelie.

Și Freyfaxi o luă îndată în susul văii, spre herghelie.

Hrafnkell se duse seara să se culce și dormi toată noaptea. În dimineața următoare puse șaua pe cal și o porni spre stână. Era îmbrăcat în straie de culoare neagră și nu luă cu el decât o secure.

Einar tocmai mânase oile în țarc. Rezemat de gard, el le număra, în timp ce câteva femei le mulgeau.

Când sosi Hrafnkell îi dădură cu toții binețe. Acesta îi întrebă cum merge treaba.

— Mie mi-a mers prost, zise Einar, mi-au lipsit aproape o săptămână treizeci de oi, dar acum le-am găsit.

Hrafnkell spuse că asta se mai întâmplă și nu este ceva prea grav.

— Și ceva mai rău nu s-a întâmplat? La urma urmei în anii din urmă nu s-au pierdut prea multe oi. Dar nu cumva l-ai încălecat ieri pe Freyfaxi al meu?

Einar răspunse că nu poate tăgădui acest lucru.

— De ce l-ai luat tocmai pe Freyfaxi, întrebă Hrafnkell, când știai prea bine că n-ai voie și aveai destui alți cai la îndemână? Poate că te-aș fi iertat de data asta, mai ales că ai mărturisit totul de la început, dar am jurat să-l pedepsesc foarte aspru pe cel ce-mi nesocotește porunca.

Și, în credința nestrămutată că cel ce nu-și ține făgăduiala este un netrebnic, el sări de pe cal și-l ucise pe Einar cu o singură lovitură de secure.

După aceasta, Hrafnkell încălecă și se întoarse la Adalból, unde povesti cele întâmplate. Apoi trimise pe altcineva să-i păzească oile și dădu ordin ca Einar să fie îngropat pe o colină ce se ridica la apus de stână; lângă mormânt înălță un gorgan. Locul acesta se numește „movila lui Einar" și se află spre asfințit de stână.

Vestea despre uciderea fiului său Einar ajunse și la Thorbiörn, la gospodăria sa de la Hóll. Thorbiörn fu peste măsură de îndurerat. El luă un cal și se duse în grabă la Adalból, unde îi ceru lui Hrafnkell să-i răscumpere uciderea fiului său. Acesta îi spuse că Einar nu era primul om pe care l-a omorât.

— Știi foarte bine că nu plătesc nimănui despăgubire; lumea trebuie să se obișnuiască cu asta. Dacă mă gândesc însă la alte împrejurări, care m-au împins la omor, poate că de data asta n-ar fi trebuit să-mi pierd cumpătul. Ești de multă vreme vecinul meu și avem simțăminte de prietenie unul față de altul. Iar între mine și Einar nu s-ar fi întâmplat nimic dacă el nu l-ar fi încălecat pe Freyfaxi. Ne căim adeseori fiindcă vorbim prea mult. Fără îndoială că, dacă am vorbi mai puțin, am avea mai rar prilejul să ne pară rău de cele spuse. Ca să-ți dovedesc că fapta asta trage și pentru mine mai greu la cântar ca altele pe care le-am săvârșit, vreau să-ți pun la îndemână vaci și oi de lapte vara și carne toamna. Și asta în fiecare an de două ori, atâta timp cât tu vei fi în capul gospodăriei. Iar pe fiii și fiicele tale îi voi căpătui și înzestra ca să se poată căsători cum se cuvine. Dacă ai nevoie de ceva din hambarele mele, n-ai decât să-mi spui, ca să nu duci lipsă de cele trebuitoare. Îți țin casa și gospodăria atâta timp cât mai poftești, iar când simți că nu mai

poți, vii aici și o să am grijă de tine cât trăiești. În felul ăsta cred că ne vom înțelege. Și nu m-aș mira dacă mulți ar socoti că omul ăsta m-a costat foarte scump.

— Nu primesc ce-mi propui, zise Thorbiörn.

— Atunci ce vrei? întrebă Hrafnkell.

— Vreau să mergem la judecată și să se hotărască acolo.

— Vasăzică socotești că ești deopotrivă cu mine! Așa n-o să ajungem niciodată să ne împăcăm.

Thorbiörn o luă pe valea Hrafnkelsdalr în jos, până ajunse la Laugarhús; acolo îl căută pe fratele său, Bjarni, căruia îi povesti cele întâmplate, rugându-l să-l ajute.

— Eu nu pot să mă socotesc deopotrivă cu Hrafnkell, zise Bjarni. Chiar dacă avem și noi ceva avere, tot nu ne putem măsura cu el. Și nu uita vorba veche, că „înțelept e acela care își cunoaște lungul nasului". Doar e lucru cunoscut că Hrafnkell a câștigat când s-a judecat cu oameni mult mai înstăriți ca noi. Rău ai făcut că nu ai primit propunerile așa de bune pe care ți le-a făcut. Eu, unul, nu vreau să mă amestec în afacerea asta.

Thorbiörn îl împroșcă pe fratele său cu multe cuvinte aspre și batjocoritoare, învinuindu-l că-și pierde tot curajul tocmai atunci când ar avea mai mare nevoie de el. Apoi plecă, dar despărțirea lor nu fu deloc prietenoasă.

Thorbiörn goni în galop până la Leikskáli. Acolo bătu la ușă și Sámr veni să-i deschidă. Thorbiörn îl rugă să iasă puțin afară. Sámr îl primi bine pe unchiul său și îl pofti să rămână la el câtva timp, dar Thorbiörn nu răspunse. Sámr își dădu atunci seama că unchiul său este foarte supărat și-l întrebă ce se întâmplase. Thorbiörn îi povesti cum fusese omorât Einar.

— Nu-i nimic nou în faptul că Hrafnkell a omorât un om, zise Sámr.

Thorbjörn îl întrebă apoi pe Sámr dacă ar vrea să-l ajute.

— E drept, zise el, că cea mai apropiată rudă a celui omorât sunt eu, dar lovitura n-a căzut prea departe nici de voi, ceilalți.

— Ai cerut vreo răscumpărare de la Hrafnkell? întrebă Sámr.

Thorbiörn îi povesti în amănunt ce-i propusese Hrafnkell.

— Încă n-am auzit până acum ca Hrafnkell să-i fi făcut vreodată cuiva astfel de propuneri, se miră Sámr. Hai să mergem împreună la Adalból. Să-l luăm pe Hrafnkell cu binișorul și să vedem dacă mai vrea să-și țină făgăduielile. Sunt încredințat că va fi binevoitor.

— S-ar putea, zise Thorbiörn, ca Hrafnkell să nu mai vrea să-și țină făgăduielile; dar, și dacă ar vrea, ele sunt și acum tot atât de puțin pe placul meu ca atunci când am plecat de la el.

— Ar fi foarte greu, spuse Sámr, să ne judecăm cu Hrafnkell și să câștigăm.

Dar Thorbiörn răspunse:

— Așa sunteți voi, tinerii, nu izbutiți în nimic fiindcă vedeți peste tot numai greutăți de neînvins. Cred că n-are nimeni așa rude slăbănoage ca mine. E cât se poate de greșit ca un cunoscător de legi, cum zici că ești, să se lăcomească numai la pricini mărunte și să nu vrea să apere o cauză atât de dreaptă ca asta. Mulți o să-ți aducă învinuiri, după cum ar fi și de așteptat, fiindcă ești cel mai trufaș din neamul nostru. Îmi dau de pe acum seama cam ce o să se aleagă din toată pricina asta.

— Și cu cât vei fi mai câștigat, întrebă Sámr, dacă consimt să te apăr și până la urmă ne facem amândoi de ocară?

— Oricum s-ar sfârși lucrurile, pentru mine ar fi o mare mângâiere dacă m-ai ajuta.

— Nu pot să spun că preiau cu dragă inimă apărarea în pricina asta. O fac mai mult în numele legăturii noastre de rudenie. Dar să știi că a te sprijini în afacerea asta înseamnă – după părerea mea – a sprijini pe un neghiob.

Apoi Sámr îi întinse mâna, dând a înțelege prin aceasta că preia pricina.

Sámr luă un cal și o apucă pe vale în sus, până ajunse la o gospodărie unde, după ce câștigă de partea sa câțiva martori împotriva lui Hrafnkell, făcu cunoscută uciderea lui Einar. Hrafnkell află de toate acestea și i se păru ciudat că Sámr și-a luat însărcinarea de a-l chema la judecată.

Iarna trecu. În primăvara următoare, când sosi timpul pentru a face citațiile în judecată, Sámr se duse la Adalból și-i aduse la cunoștință lui Hrafnkell că trebuie să se înfățișeze în fața judecății pentru că l-a ucis pe Einar. Apoi coborî înapoi în vale și-i invită pe vecini să-l însoțească la *Althingᵃ* ca să depună mărturie. După aceea Sámr așteptă liniștit acasă, ca oamenii să se pregătească de plecare la *Althing*.

Hrafnkell trimise vorbă oamenilor săi, stabiliți în diferite părți ale văii, să se adune pentru plecare. Apoi porni la drum însoțit de șaptezeci de oameni. Ei se îndreptară mai întâi spre răsărit, străbătând podișul Fliótsdalr, apoi trecură pe lângă capătul dinspre miazăzi al lacului Lagarfliót, prin trecătoarea Hallormsstadr, și ajunseră în valea Skridudalr. După ce urcară pe această vale, își continuară drumul spre miazăzi prin podișul Öxarheid, până în fiordul Beru, și de acolo trecură pe la Sída și luară drumul care duce la *Althing*. Din partea de miazăzi a văii Fliótsdalr până în câmpia Thingvellirᵇ sunt șaptesprezece zile de drumᶜ.

După ce Hrafnkell părăsi ținutul, Sámr își adună și el oamenii cu care urma să plece. În afară de cei pe care îi chemase

ᵃ) Adunare generală de tip parlamentar, înființată în jurul anului 930. For legislativ, judecătoresc și executiv al islandezilor, *Althing*-ul își începea lucrările pe la mijlocul lunii iunie. Acestea durau aproximativ trei săptămâni. Participau numai bărbați în puterea vârstei, circa 10-15% din populația Islandei. V. *supra*, p. 25, n. 3. ᵇ) Câmpie unde se adunau cei care participau la lucrările *Althing*-ului, situată la circa 47 km est de Reykjavík. ᶜ) Aproximativ 470 km.

încă dinainte ca să depună mărturie, Sámr mai găsi și câțiva tineri neînsurați dornici să-l însoțească și le făcu rost de arme, haine și merinde. Sámr și oamenii lui ieșiră din valea Jökulsdalr pe alt drum. Astfel ei o luară spre miazănoapte până la Brú și de acolo purceseră spre valea Mödrudalr, străbătând podișul Mödrudalsheidi. Prima noapte o petrecură în valea Mödrudalr. A doua zi își continuară drumul către Heidibredstunga, apoi trecură pe la miazănoapte de muntele Bláfell și coborâră în valea Króksdalr. De acolo o apucară spre miazăzi, trecură prin valea Sand, pe la poalele muntelui Sandafell, și în cele din urmă se îndreptară spre câmpia Thingvellir.

Hrafnkell nu sosise încă. El ajunse mai târziu la Thingvellir, fiindcă alesese un drum mai lung.

Sámr amenajă adăpostul[1] pentru oamenii săi la o oarecare depărtare de locul unde obișnuiau să se instaleze cei ce veneau din fiordurile de răsărit ale Islandei. Nu peste mult sosi și Hrafnkell cu ai săi și își pregăti adăpostul la locul obișnuit. Aflând că Sámr era acolo, el făcu mult haz. În anul acela veniseră foarte mulți oameni la *Althing*, printre ei cele mai multe din căpeteniile din Islanda. Sámr merse la fiecare cu rugămintea să-l ajute și să-l sprijine, dar toți îi răspunseră în același fel: că nu se socotesc atât de îndatorați față de Sámr încât să se învrăjbească cu Hrafnkell și să-și pună în joc renumele. Ei îi mai spuseră că și până acum toți cei care se încumetaseră să-l dea pe Hrafnkell în judecată și să-l aducă în fața *Althing*-ului fuseseră umiliți, fiindcă Hrafnkell câștigase de fiecare dată.

Sámr se întoarse la adăpostul său. Atât el, cât și Thorbiörn își pierduseră tot curajul. Ei se temeau acum nu numai că vor pierde pricina, dar că se vor face și de rușine în fața *Althing*-ului. Încetul cu încetul își pierdură amândoi atât pofta de mâncare,

[1]) V. *supra* p. 26, n. 2.

cât și somnul, fiindcă până la urmă toate căpeteniile refuzaseră să-i sprijine, chiar și acelea pe ajutorul cărora ei nădăjduiseră că se pot baza.

Într-o dimineață Thorbiörn se trezi devreme. El îl trezi și pe Sámr și-l rugă să se scoale.

— Nu pot dormi, zise Thorbiörn.

Sámr se sculă și se îmbrăcă, apoi se duseră amândoi la Öxará[1], din jos de pod, și se spălară.

— Sfatul meu, începu Thorbiörn, e să ne luăm caii și să ne întoarcem acasă; aici nu ne putem aștepta decât la umilințe.

— Mi se pare foarte ciudat să te aud vorbind așa, ripostă Sámr; tu ai fost acela care ai vrut cu orice preț să-l dai în judecată pe Hrafnkell; tu n-ai vrut să primești din partea lui propuneri care ar fi putut mulțumi pe oricine voia să răzbune uciderea unei rude. Și tu ești cel care s-a îndoit de curajul nostru și al celor ce șovăiau să te sprijine în pricina asta. De aceea, acum nu mai vreau *eu* să mă dau bătut, până nu voi fi încredințat că n-are rost să lupt mai departe.

Auzindu-l pe Sámr vorbind așa, Thorbiörn fu atât de mișcat, încât începu să plângă.

În momentul acela zăriră cinci bărbați ieșind dintr-un adăpost așezat la o oarecare depărtare, pe țărmul dinspre apus al râului. Cel care mergea în fruntea lor era înalt, dar nu prea vânjos, purta o haină verde și ținea în mână un paloș cu mânerul împodobit. Avea trăsături regulate, o față rumenă, un păr bogat, de culoare castanie deschisă și părea să fie un om ales. Era și ușor de recunoscut, fiindcă în partea stângă avea o șuviță de păr căruntă.

— Hai să trecem de partea cealaltă a râului, zise Sámr, și să stăm de vorbă cu oamenii ăștia.

[1]) Afluent al lacului Thingvallavatn, în nordul căruia se află câmpia Thingvellir.

Şi o luară în jos, pe malul râului.

Bărbatul care venea în fruntea celor cinci le dădu bineţe şi îi întrebă cine sunt. Sámr şi Thorbiörn îşi spuseră numele.

Apoi Sámr îl întrebă pe străin cum îl cheamă şi acesta spuse că este Thorkell, fiul lui Thióstar.

Sámr îl mai întrebă din ce neam se trage şi de unde este de loc, iar Thorkell răspunse că este de obârşie din apusul Islandei şi că locuieşte în fiordul Thorska.

— Eşti cumva *godi*? îl întrebă Sámr.

Dar Thorkell spuse că e departe de aşa ceva.

— Atunci eşti poate ţăran gospodar? mai întrebă Sámr.

Thorkell răspunse că nu este.

— Dar atunci ce eşti? continuă Sámr.

— N-am un cămin al meu, zise Thorkell. M-am întors în Islanda astă-iarnă, după ce am stat şapte ani prin ţări străine. Am ajuns departe spre miazăzi, până la Constantinopol, unde am fost în slujba împăratului Bizanţului. Acum locuiesc la fratele meu, căruia îi zice Thorgeir.

— Dar el e *godi*? întrebă Sámr.

— Da, răspunse Thorkell, e *godi* în ţinutul fiordului Thorska şi în fiordurile din apusul Islandei.

— A venit şi el la *Althing*? se interesă Sámr.

— Da, e aici.

— Câţi oameni are cu el?

— Şaptezeci.

— Sunteţi mai mulţi fraţi?

— Suntem trei.

— Cine e al treilea?

— Se numeşte Thormódr şi locuieşte la Gardar[1]. E însurat cu Thórdís, fiica lui Thórólfr al lui Skallagrímr de la Borg[2].

[1]) Situat pe promontoriul Álftanes, în sud-vestul Islandei, în apropiere de Reykjavík. [2]) Situat în fiordul Borg, în vestul Islandei.

— Vrei să ne ajuți? continuă Sámr.

— De ce aveți nevoie? întrebă Thorkell.

— De ajutorul și de sprijinul căpeteniilor, fiindcă am dat în judecată pe Hrafnkell, *godi* la Adalból, care l-a ucis pe Einar, fiul lui Thorbiörn. Dacă ne-ai sprijini, am avea curajul să ne susținem pricina dreaptă în fața judecății.

— V-am spus adineaori că nu sunt *godi*.

— Dar de ce ai fost dezmoștenit? întrebă Sámr. Doar și tu ești fiul unei căpetenii, ca și frații tăi.

— N-am spus că n-am avut rang de *godi*, răspunse Thorkell, dar înainte de a pleca în străinătate i l-am încredințat fratelui meu Thorgeir și nu l-am mai luat înapoi, fiindcă socotesc că este în mâini bune, atâta vreme cât îl are Thorgeir. Duceți-vă la el și rugați-l să vă ajute. Thorgeir are o fire mărinimoasă, e binevoitor, desăvârșit în toate, tânăr și plin de ambiție. Tocmai de oameni ca el aveți nevoie.

— N-o să primim nici un ajutor de la el, spuse Sámr, dacă nu vii cu noi, să ne susții.

— Un lucru pot să vă făgăduiesc, se hotărî Thorkell: voi fi mai degrabă alături de voi decât împotriva voastră, fiindcă, după părerea mea, este o îndatorire obligatorie să te judeci atunci când o rudă apropiată a fost ucisă. Așa că duceți-vă la adăpostul nostru și intrați înăuntru. Oamenii noștri dorm încă. O să vedeți că în fund sunt două saltele așezate de-a curmezișul; de pe una m-am sculat eu, pe cealaltă doarme fratele meu Thorgeir. De când a venit la *Althing* are un buboi mare la un picior și n-a prea putut dormi nopți întregi. Dar astă-noapte buboiul s-a spart, puroiul s-a scurs și Thorgeir a adormit în sfârșit. El și-a scos piciorul cu buboiul de sub pătură și-l ține pe marginea saltelei, ca să se mai potolească durerea. Să intre mai întâi bătrânul. Mi se pare că din pricina vârstei i-au slăbit și puterile, și vederea. Așadar, unchiașule, îi spuse Thorkell lui Thorbiörn, când ajungi în apropierea saltelei, fă-te că te împie-

dici și cazi pe marginea ei; în momentul acela apucă degetul bandajat al piciorului, trage-l spre tine și așteaptă să vezi ce va face Thorgeir.

— Nu mă îndoiesc, zise Sámr, că vrei să ne dai un sfat bun; dar ceea ce ne propui nu mi se pare totuși prea potrivit.

— Din două una, i-o reteză Thorkell: ori faceți cum vă spun, ori nu mai veniți la mine să-mi cereți părerea.

— Sfaturile tale vor fi urmate, zise atunci Sámr.

Thorkell le spuse că va veni și el mai târziu, deocamdată voia să-și aștepte oamenii.

Sámr și Thorbiörn se îndreptară spre adăpostul in- dicat și intrară înăuntru; acolo toată lumea dormea încă. Ei văzură îndată culcușul lui Thorgeir. Thorbiörn o luă înainte poticnindu-se, și, când ajunse în dreptul saltelei, căzu pe marginea ei. În cădere el apucă cu putere degetul bolnav de la piciorul lui Thorgeir. Acesta se trezi imediat, se ridică brusc de pe saltea și întrebă cine era atât de neîndemânatic de se împiedica de picioarele oamenilor, care pe deasupra mai erau și bolnave.

Sámr și Thorbiörn nu știau ce să răspundă, dar în clipa aceea intră Thorkell în adăpost și-i spuse fratelui său Thorgeir:

— Nu te supăra pentru atâta lucru, frate, că nu-ți vrea nimeni răul. Se întâmplă adesea ca oamenii să săvârșească fapte mai rele decât ar fi dorit și să le fie greu să se gândească la toate numai fiindcă sunt apăsați de o mare supărare. Te înțeleg și ai dreptate să fii pornit, fiindcă piciorul bolnav te-a făcut să suferi mult în ultima vreme. O știi mai bine ca noi. Dar să nu uităm că pentru bătrânul ăsta uciderea fiului său a fost ceva la fel de dureros, că el nu a primit răscumpărare și că se zbate în cele mai mari lipsuri. Nu e de mirare că un om care a trecut prin atâtea nu mai e în stare să ție seama de toate.

— Dar nu văd ce vină am *eu* în toate astea, zise Thorgeir. Nu eu l-am omorât pe fiul său și n-are de ce să se răzbune pe mine.

— Nici n-a avut de gând să se răzbune, îl liniști Thorkell. S-a apropiat doar puțin mai dur de tine decât ar fi vrut; de vină este vederea lui slabă. De fapt, el trage nădejde că îl vei ajuta, și de bună seamă că ar fi foarte omenos din partea ta să întinzi o mână unui om bătrân care se află la ananghie. El cere să i se facă dreptate pentru uciderea fiului său, și o face din nevoie, nu din lăcomie. Dar căpeteniile nu vor să-l ajute, și prin asta dau dovadă de lașitate și lipsă de curaj.

— Dar cu cine vor oamenii ăștia să se judece? întrebă Thorgeir.

— *Godi*-ul Hrafnkell l-a omorât fără motiv pe fiul bătrânului Thorbiörn, pe care-l vezi în fața ta, răspunse Thorkell. Hrafnkell săvârșește o fărădelege după alta, dar nu vrea să plătească nimănui despăgubiri.

Thorgeir răspunse:

— Voi face și eu ca celelalte căpetenii. Nu cred că am față de oamenii aceștia îndatoriri atât de mari încât să mă pun rău cu Hrafnkell de dragul lor. Se pare că el face în fiecare vară la fel cu cei care vor să se judece cu el. Cei mai mulți sunt făcuți de râs, încă înainte de a se încheia dezbaterile *Althing*-ului. Văd foarte bine că toți au aceeași soartă. Iată de ce nimeni nu se încumetă să aibă de-a face cu Hrafnkell, dacă nu este constrâns.

— Poate că dacă aș fi căpetenie, zise Thorkell, n-aș avea nici eu chef să lupt împotriva lui Hrafnkell. Dar deocamdată nu sunt de aceeași părere, fiindcă mi-ar face plăcere să mă măsor tocmai cu unul care și-a biruit până acum toți potrivnicii. Mi se pare că oricărei căpetenii i-ar face cinste să-i vină într-un fel sau altul de hac lui Hrafnkell. Și chiar dacă aș da greș, ca toți cei dinaintea mea, tot nu m-aș simți umilit. Aș putea să mă împac și eu cu ceea ce li s-a întâmplat atâtor altora; fiindcă „cine nu se încumetă nici nu câștigă".

— Îmi dau acum seama de intențiile tale, frate, răspunse Thorgeir: vrei neapărat să-i ajuți pe oamenii aceștia. O să-ți predau ție dregătoria de *godi*, iar tu ai s-o ții atâta timp cât am

ținut-o și eu. După aceea vom fi când unul, când celălalt *godi*. Iar acum, fiindcă vei prelua tu rangul de *godi*, poți să ajuți pe cine dorești.

— Eu cred că este spre binele nostru, al tuturor, dacă păstrezi tu dregătoria de *godi* încă mult timp de aici înainte, zise Thorkell. Ți-o încredințez ție, frate, mai bucuros ca oricui altcuiva, fiindcă ești cel mai înzestrat dintre noi, frații. Iar în ceea ce mă privește, încă nu m-am hotărât ce o să fac de acum încolo. Știi prea bine, frate dragă, că de când m-am întors în Islanda n-am făcut mare lucru. Dar acum îmi dau seama cam cât prețuiește un sfat al meu și n-o să-ți mai dau ghes cu propunerile mele. Va veni însă poate și ziua când cuvintele lui Thorkell cu Șuviță Albă vor trage mai greu la cântar.

— Ba nu, frate, zise Thorgeir, îmi dau seama de cele ce se întâmplă: ești nemulțumit, iar eu nu pot să mă împac cu gândul ăsta. De aceea, dacă dorești, o să-i ajutăm pe oamenii ăștia, orice s-ar întâmpla.

— Eu nu cer decât să ajutăm pe cei ce merită acest lucru, spune Thorkell.

— Și cam ce cred oamenii ăștia că ar putea face pentru ca pricina lor să fie câștigată la judecată? întrebă Thorgeir.

— După cum am spus deja, zise Sámr, avem nevoie de sprijinul căpeteniilor; căci apărarea în fața judecății o preiau eu.

Thorgeir spuse că în cazul acesta era mai ușor să-l ajute.

— Ceea ce e mai important, continuă el, este să pregătim procesul cât mai bine în toate amănuntele, înainte de a-l aduce în fața judecății. Cred că Thorkell ar vrea să vă mai întâlniți o dată cu el înainte de începerea dezbaterilor pe marginea diferitelor pricini. Dârzenia de care dați dovadă vă poate aduce fie o oarecare mângâiere, fie, dimpotrivă, umilire și dezamăgire și mai mare, supărare și necaz. Dar acum duceți-vă acasă și încercați să fiți veseli; trebuie să recâștigați încrederea în izbândă,

înainte de a-l înfrunta pe Hrafnkell. Şi să nu spuneţi nimănui că am făgăduit să vă ajutăm.

Sámr şi Thorbiörn se înapoiară plini de voie bună la adăpostul lor. Oamenii lor se mirară mult văzând cât de veseli s-au întors, după ce dimineaţa plecaseră atât de abătuţi.

Ei aşteptară în linişte să se adune judecătorii şi să înceapă dezbaterile. Atunci Sámr îşi cheamă oamenii şi se duse la Lögberg[1]. Judecătorii îşi începuseră deja activitatea. Sámr se înfăţişă cu îndrăzneală înaintea lor, îşi strigă mai întâi martorii, apoi arătă, răspicat şi fără să se poticnească nici măcar o singură dată că, potrivit legilor ţării, îl dă în judecată pe *godi*-ul Hrafnkell. Sámr ţinu o cuvântare care îi făcu cinste. Îndată după aceea, Thorkell şi Thorgeir, cei doi fii ai lui Thióstar, sosiră şi ei la locul de judecată, însoţiţi de un mare număr de oameni. Într-adevăr, toţi cei ce veniseră dinspre apusul ţării trecuseră de partea lor. Se vedea bine că fiii lui Thióstar se bucurau de mare popularitate.

Sámr continuă să-şi susţină pricina în faţa judecătorilor până în momentul în care Hrafnkell fu chemat să se apere. Oricine din cei de faţă avea dreptul să-i ia apărarea lui Hrafnkell, dacă dorea, dar numai în formele îngăduite de lege. Cuvântarea lui Sámr fu primită cu urale. În schimb nu se arătă nimeni dispus să-l apere pe Hrafnkell.

Câţiva din cei ce urmăriseră mersul judecăţii alergară în grabă la adăpostul lui Hrafnkell ca să-i povestească cele întâmplate. Fără să stea nici un moment pe gânduri, Hrafnkell îşi adună oamenii şi se îndreptă spre locul de judecată. El nu se aştepta ca cei de acolo să se împotrivească prea mult şi, pe dea-

[1]) Colină ce domină Thingvellir, de unde vestitorul legilor şi alţi vorbitori anunţau probleme importante legate de lucrările Marii Adunări.

supra, voia să-i învețe minte pe mișeii aceia să mai încerce să-l târască în fața judecății. Avea de gând să împrăștie cu forța pe judecători și pe toți cei ce se aflau acolo și să-l împiedice astfel pe Sámr să-și înfăptuiască planurile. Dar acum acest lucru nu mai era cu putință, fiindcă la locul de judecată se adunaseră atâția oameni, încât Hrafnkell nu reuși nici măcar să se apropie. Fu chiar nevoit să se oprească la o distanță atât de mare, încât nu-i auzea pe cei care îi aduceau învinuiri, astfel că nici vorbă nu putea să fie de apărare.

În schimb Sámr ceru judecătorilor să-i dea lui Hrafnkell o pedeapsă cât mai aspră, și până la urmă Marea Adunare îl puse în afara legii.

Hrafnkell se întoarse îndată la adăpostul său, își luă caii și plecă de la *Althing*. Era foarte nemulțumit de rezultatul judecății, fiindcă nu i se întâmplase încă niciodată ceva asemănător. Hrafnkell se îndreptă spre răsărit, străbătu șesul Lyngdalr, apoi o apucă spre Sída și nu se mai opri până la Adalból, în valea Hrafnkelsdalr. Acolo își văzu liniștit de treabă, ca și când nu s-ar fi întâmplat nimic.

Sámr mai rămase câtva timp la *Althing*; umbla cu capul sus, mândru de cele ce înfăptuise. Mulți din cei prezenți erau foarte mulțumiți de întorsătura pe care o luaseră lucrurile, și se bucurau că lui Hrafnkell i se înfundase în sfârșit, fiindcă își aminteau de numeroasele nedreptăți pe care acesta le săvârșise.

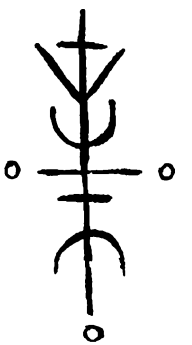

Sámr așteptă să se sfârșească Althing-ul, apoi se pregăti împreună cu oamenii săi de plecare. El le mulțumi celor doi frați pentru ajutor. Thorgeir îl întrebă, râzând, ce părere are despre modul cum s-au desfășurat lucrurile. Sámr răspunse că este foarte mulțumit.

— Și crezi că ai câștigat ceva? întrebă Thorgeir.

— După părerea mea, Hrafnkell a suferit o umilință, care nu va fi ușor uitată, răspunse Sámr. Iar asta face cât o sumă mare de bani.

— Dar omul ăsta nu poate fi socotit în afara legii, zise Thorgeir, decât în momentul în care s-a pronunțat hotărârea ca să-și piardă toate bunurile. Iar aceasta trebuie să se întâmple la domiciliul lui, la două săptămâni după reluarea armelor[1].

Prin reluarea armelor se înțelegea momentul în care oamenii se întorc acasă de la *Althing*.

— Cred că până acum Hrafnkell s-a întors acasă, continuă Thorgeir, și că nu are de gând să plece de la Adalból. Și cred de asemenea că n-o să-i pese de tine și o să-și păstreze rangul de *godi*. Fără îndoială că și tu vrei să te întorci acasă și să rămâi în gospodăria ta, dacă ai noroc. După părerea mea, câștigul tău este doar că vei putea spune că *tu* l-ai pus în afara legii pe Hrafnkell. Dar tare mă tem că el o să-i asuprească în continuare pe oameni. Iar tu vei fi nevoit să te umilești și mai mult ca până acum.

— De asta nu-mi pasă deloc, zise Sámr.

— Ești un om foarte curajos, admise Thorgeir. Cred că fratele meu, Thorkell, n-o să te lase baltă la jumătatea drumului, ci o să te ajute să ieși cu bine din toate încurcăturile astea cu Hrafnkell, ca să ai și tu parte de liniște în viitor. Este de datoria

[1]) În timpul cât durau lucrările *Althing*-ului era obiceiul ca toți să renunțe la arme.

noastră să vă dăm ajutor până la capăt, fiindcă și până acum noi am pus mai mult umărul pentru voi. De aceea, vom merge împreună până la fiordurile răsăritene. Cunoști vreun drum care să nu fie folosit de toată lumea?

Sámr spuse că se va întoarce pe același drum pe care venise. El era foarte mulțumit.

Thorgeir alese patruzeci de oameni care să-l însoțească. Sámr avea și el patruzeci de oameni. Toți erau bine înzestrați cu cai și arme. Plecară cu toții pe același drum. În zorii zilei sosiră în valea Jökulsdalr și trecură podul peste râu. Era tocmai dimineața zilei în care trebuia pronunțată hotărârea de pierdere a tuturor bunurilor.

Thorgeir întrebă cum ar putea mai bine să-l ia pe Hrafnkell prin surprindere.

Sámr răspunse că știe cum trebuie să procedeze.

El se abătu de la drumul pe care îl urmaseră până acum, urcă dealul și își continuă drumul pe coama care leagă valea Hrafnkelsdalr de valea Jökulsdalr. După un timp ajunse pe un creștet la poalele căruia se afla gospodăria de la Adalból. De acolo panta cobora lin spre podiș, prin mai multe vâlcele acoperite de iarbă. Povârnișul dinspre vale era însă foarte abrupt și ducea direct la gospodăria lui Hrafnkell.

Sámr descălecă și zise:

— Dacă vreți să-mi urmați sfatul, descălecăm aici cu toții, lăsăm caii în grija a douăzeci de oameni și împreună cu ceilalți șaizeci dăm năvală asupra gospodăriei. Cred că acolo doarme încă aproape toată lumea.

Ei urmară sfatul lui Sámr și de atunci locului aceluia îi spune Hrossageilar[1]. Apoi se năpustiră asupra gospodăriei. Ora de sculare[2] trecuse deja, dar oamenii dormeau încă. Sámr cu ai săi

[1]) „Trecătoarea cailor" în islandeză. [2]) Ora șase dimineața.

forțară ușa cu ajutorul unui trunchi de copac și dădură buzna înăuntru. Hrafnkell dormea în patul său. Ei îl imobilizară pe Hrafnkell și pe ceilalți argați, care ar fi putut să se folosească de arme. Femeile și copiii fură îngrămădiți într-altă încăpere. În curte era un hambar, iar între acesta și peretele casei era o bârnă pe care se uscau rufele. Hrafnkell fu dus în dreptul acestei bârne. El oferi sume mari pentru răscumpărarea sa și a oamenilor lui. Dar când își dădu seama că toate rugămințile sunt zadarnice ceru îndurare cel puțin pentru oamenii săi.

— Ăștia nu v-au făcut nici un rău, zise Hrafnkell; pe mine puteți să mă omorâți fără să vă acoperiți de ocară. Nu vă cer să-mi cruțați viața, vă rog doar să nu mă chinuiți, căci nu v-ar aduce nici o laudă.

— Am auzit că obișnuiai să fii foarte nemilos cu potrivnicii tăi, răspunse Thorkell. E drept să vezi și tu acum pe pielea ta cum e să fii neîndurător.

Îi legară pe Hrafnkell și pe oamenii săi cu mâinile la spate, forțară hambarul și scoaseră din el niște funii. Apoi străpunseră cu cuțitele picioarele celor prinși, în dosul tendoanelor de la gleznă, și prin găurile astfel făcute trecură o funie subțire, pe care o înnodară de bârna de uscat rufe. În acest fel Hrafnkell și cei șapte argați fură legați unul de altul.

— Iată, Hrafnkell, zise atunci Thorgeir, că ai acum parte de ceea ce meritai. Nu ți-ai închipuit probabil niciodată că o să ajungi să fii atât de rău umilit ca astăzi. Iar tu, Thorkell, ce vrei să faci? Rămâi aici să-i păzești pe Hrafnkell și pe oamenii săi, sau te duci împreună cu Sámr la o depărtare egală cu bătaia unei săgeți, te urci pe o movilă de piatră și acolo, departe de câmp și de livadă, dai citire hotărârii prin care Hrafnkell își pierde toate bunurile?

O astfel de hotărâre trebuia pronunțată când soarele se afla la amiază.

— Rămân aici cu Hrafnkell, zise Thorkell, treaba asta mi se pare mai ușoară decât cealaltă.

Thorgeir și Sámr plecară să pronunțe sentința. După ce se întoarseră, îi dezlegară pe Hrafnkell și pe ceilalți oameni și-i lăsară să se așeze jos câteva clipe, căci ochii lor se înroșiseră deja ca sângele. Thorgeir îi spuse lui Sámr să facă ce poftește cu Hrafnkell.

— Cred că acum o s-o scoți mai ușor la capăt cu el, mai adăugă Thorgeir.

— Poți alege, Hrafnkell, i se adresă atunci Sámr: ori te duc undeva, departe de aici, și te omor împreună cu câțiva dintre oamenii tăi, pe care îi voi hotărî eu; ori – fiindcă de tine depinde traiul multor oameni – îți dau posibilitatea să ai grijă de ei. Dar, dacă vrei să rămâi în viață, trebuie să părăsești împreună cu toți ai tăi gospodăria de la Adalból. Nu vei putea duce cu tine decât acele lucruri pe care ți le îngădui eu – și ele vor fi foarte puține. Iar eu preiau gospodăria ta și rangul de *godi*, și nici tu, nici urmașii tăi nu veți putea să le mai redobândiți vreodată. Și să nu-ți mai calce niciodată piciorul dincoace de hotarul răsăritean al podișului Fliótsdalr. Uite, poți să bați palma, dacă primești.

— Desigur că unii ar fi mai bucuroși să moară decât să sufere astfel de umilințe, răspunse Hrafnkell; eu însă voi face ceea ce ar face cei mai mulți într-o asemenea împrejurare: fiindcă mi se dă putința, aleg viața. Și fac asta mai mult de dragul fiilor mei, căci fără ajutorul meu le-ar fi foarte greu să-și croiască un drum în viață.

Apoi Hrafnkell fu dezlegat. Sámr îi dădu unele lucruri, dar de fapt foarte puține. Ca armă, nu-i permise să ia decât o lance. Încă în aceeași zi Hrafnkell părăsi gospodăria de la Adalból, urmat de toți ai săi.

Atunci Thorgeir îi spuse lui Sámr:

— Nu înțeleg de ce procedezi așa. Cred că într-o bună zi o să regreți amar că i-ai cruțat viața.

Dar Sámr îi răspunse că atunci înseamnă că așa a fost să fie.

Hrafnkell se mută într-un ținut așezat dincolo de podișul Fliótsdalr, la răsărit de lacul Lagarfliót. La capătul dinspre miazăzi al lacului se afla o mică gospodărie, numită Lokhila. Hrafnkell o cumpără pe datorie, căci banii pe care îi avea îi ajungeau doar pentru ca să-și înzestreze locuința cu cele trebuitoare.

Oamenii spuneau că Hrafnkell nu mai era atât de trufaș ca înainte, și își aminteau, firește, de vorba din bătrâni cum că „îngâmfarea are viață scurtă".

Ținutul unde se mutase Hrafnkell avea pădure multă, dar clădirile erau în stare foarte proastă. Tocmai de aceea Hrafnkell reușise să-l cumpere la un preț atât de scăzut. Dar Hrafnkell nu-și precupeți eforturile. Mai întâi tăie o mulțime de copaci pentru cherestea, căci pădure era doar destulă. Apoi își clădi o casă mare și o gospodărie impozantă, care primi numele de Hrafnkelsstadir. Ea a fost totdeauna socotită drept una din cele mai bune din acel ținut. În primul an, Hrafnkell se luptă cu multe greutăți. El și ai săi se hrăniră mai ales cu pește. În tot timpul cât își dură noua gospodărie, Hrafnkell lucră cot la cot cu toți ceilalți. În primul an crescu viței și miei și îi îngriji atât de bine, încât nu se prăpădi aproape nici unul. Parcă fiecare animal ar fi produs cât două la un loc. Iar în vara aceea prinseră foarte mult pește în lacul Lagarfliót, ceea ce îmbunătăți considerabil traiul oamenilor din întreg ținutul, și situația se repetă încă mulți ani după aceea.

*La puțin timp după ce pusese stăpânire pe gospodă-*ria lui Hrafnkell de la Adalból, Sámr dădu un ospăț mare, la care chemă pe toți cei ce fuseseră sprijinitorii lui Hrafnkell. El se oferi să fie căpetenia lor în locul acestuia și cei mai mulți primiră. Unii însă șovăiră.

Fiii lui Thióstar îl sfătuiră să fie bun, darnic și înțelegător cu oamenii săi, ori de câte ori aceștia ar fi avut nevoie de ceva.

— Ar fi oameni de nimic, ziseră fiii lui Thióstar, dacă, în asemenea condiții, nu te-ar sprijini și ei, ori de câte ori ai avea nevoie. Te sfătuim să faci așa, fiindcă dorim să izbândești în toate și socotim că ești un om foarte destoinic. Fii însă cu multă grijă și bagă bine de seamă, fiindcă e foarte greu să te păzești de mișei.

În aceeași zi fiii lui Thióstar trimiseră pe cineva să le aducă pe Freyfaxi și întreaga herghelie. Spuneau că doresc să vadă animalele acestea despre care se vorbise atâta și care, fără îndoială, trebuiau să fie de mare preț.

Argații sosiră cu caii, și cei doi frați îi cercetară cu multă luare aminte.

— Caii aceștia, spuse Thorgeir, ar putea să fie întrebuințați la muncile din gospodărie. Ar fi foarte bine să fie puși să facă o treabă folositoare, câtă vreme sunt încă în putere. Cât despre armăsarul ăsta, nu mi se pare cu nimic mai bun decât ceilalți. Ba, dimpotrivă, aș zice că e mai rău, fiindcă a adus multe necazuri. Și nu vreau ca din pricina lui să se mai săvârșească și alte omoruri pe lângă cele săvârșite până acum. Ar fi foarte înțelept să-i fie dat înapoi stăpânului său[1].

Apoi ei duseră armăsarul până la celălalt capăt al ocolului, unde era o stâncă mare care se înălța deasupra râului. Ajunși la marginea prăpastiei, vârâră capul calului într-un sac, îi mai legară și o piatră de gât și apoi îl împinseră în gol cu ajutorul

[1]) Adică zeului Freyr.

unor prăjini. Și astfel pieri Freyfaxi. De atunci locului aceluia i se zice „Stânca lui Freyfaxi".

Jos în vale se afla templul zidit de Hrafnkell. Thorkell hotărî să fie distrus. Ei prădară mai întâi chipurile cioplite ale zeilor iar apoi dădură foc templului, care arse până la temelie.

După aceea oaspeții lui Sámr se pregătiră de plecare. Sámr le făcu daruri de mare preț. Ei îi jurară prietenie și pe viitor și se despărțiră în bună înțelegere. Cei doi frați se îndreptară pe drumul cel mai scurt spre fiordurile din apus și sosiră acasă, în fiordul Thorska, încununați de glorie.

Sámr îl instală pe Thorbiörn la Leikskáli, unde acesta urma să trăiască de-acum încolo. Soția lui Sámr veni și ea la Adalból, la bărbatul său, unde rămaseră să locuiască un timp.

Vestea că fiii lui Thióstar îl omorâseră pe Freyfaxi și dăduseră foc templului său ajunse și la Hrafnkell, în valea Fliótsdalr.

— Cred că e o prostie să crezi în zei, își zise atunci Hrafnkell, adăugând că el, unul, nu va mai crede. Și se ținu de cuvânt, fiindcă de atunci încolo nu le mai aduse niciodată jertfe.

La scurt timp după ce se instalase la Hrafnkelsstadir, el se îmbogăți și în curând i se duse vestea în tot ținutul. Rând pe rând, oamenii se arătară dispuși să-i dea ascultare întru totul.

În vremea aceea corăbiile venite din Norvegia acostau în număr mare în Islanda. Majoritatea celor veniți din Norvegia s-au instalat în Islanda tocmai în perioada când Hrafnkell stăpânea acele locuri. Dar n-a reușit nimeni să prindă undeva rădăcini fără consimțământul lui. Toți trebuiau să-i făgăduiască că-i vor da ajutor în caz de nevoie. În schimb, Hrafnkell îi lua sub protecția sa. Încetul cu încetul el își impuse autoritatea întregului ținut de la răsăritul lacului Lagarfliót. Acest ținut ajunse în curând să fie mai populat și mai puternic decât

cel pe care îl stăpânise înainte. El se întindea la răsărit până în valea Skridudalr, iar la apus de-a lungul lacului Lagarfliót, și era acum bine organizat. Hrafnkell era mult mai popular ca înainte. În linii mari își păstrase felul de a fi, era săritor și ospitalier, dar devenise mai binevoitor ca înainte.

Sámr și Hrafnkell se întâlneau adesea la diferite adunări, dar nu pomeneau nici măcar cu un cuvânt de cele petrecute între ei. Și în felul acesta trecură șase ani.

Sámr era îndrăgit de supușii săi, fiindcă era prietenos, pașnic și săritor și nu uitase de sfaturile primite de la cei doi frați. Îi plăcea însă să se îmbrace bine și să atragă astfel atenția asupra sa.

Se spune că într-o bună zi o corabie aruncă ancora în fiordul Reydar[1]. Stăpânul corabiei era Eyvindr, fiul lui Bjarni. El petrecuse șapte ani prin țări străine, îmbogățindu-și cunoștințele și devenind foarte iscusit în toate. Eyvindr află curând despre cele întâmplate, dar se abținu să-și dea părerea, fiindcă nu voia să se amestece în treburile altora.

Îndată ce auzi de sosirea lui Eyvindr, Sámr luă un cal și coborî la corabie. Cei doi frați se bucurară foarte mult de revedere.

Sámr îl pofti pe Eyvindr să vină la el. Eyvindr primi cu plăcere, dar îl rugă pe Sámr să se întoarcă mai întâi acasă și să-i trimită câțiva cai, ca să poată transporta mărfurile aduse. Apoi Eyvindr trase corabia la țărm și o pregăti pentru iernat. Sámr se duse acasă și-i trimise lui Eyvindr caii ceruți. Acesta încărcă mărfurile pe cai și o luă spre valea Hrafnkelsdalr, străbătând mai întâi fiordul Reydar.

Erau în total o ceată de cinci oameni, al șaselea fiind un băiețandru de obârșie islandeză, rudă mai îndepărtată cu Eyvindr

[1]) Fiord situat pe coasta de răsărit a Islandei.

și acum însoțitor al acestuia. Eyvindr îl scosese din mizerie, îl dusese cu el prin țări străine și îi purtase tot timpul de grijă. Această faptă îi adusese multă laudă și toată lumea era de părere că nu erau mulți ca el în Islanda.

Ceata condusă de Eyvindr traversă câmpia Thorisdalr, mânând șaisprezece cai încărcați cu mărfuri. Doi dintre oameni erau argați ai lui Sámr iar ceilalți trei, corăbieri. Toți erau îmbrăcați în veșminte viu colorate și aveau scuturi foarte frumoase. După ce străbătură valea Skridudalr și trecură coama muntelui, ei ajunseră în valea Fliótsdalr, la locul numit Bulungarvellir, și apoi coborâră prin albia plină de pietriș a pârâului Gilsá. Acesta vine dinspre răsărit și se varsă în lacul Lagarfliót, între Hallormsstadir și Hrafnkelsstadir. Călăreții o luară de-a lungul lacului Lagarfliót, pe la poalele pajiștii ce ține de Hrafnkelsstadir, înconjurară capătul dinspre miazăzi al lacului și apoi trecură râul Jökulsá pe la vadul Skála. Era cam la jumătate de vreme între ora de sculare și ora când se ia primul dejun[1].

Jos, pe malul râului Fliótsdalr, o slujnică spăla rufe. Când îi zări pe călăreți își strânse în grabă rufele și alergă într-un suflet acasă, la Hrafnkelsstadir. Ajunsă în curte, ea aruncă bocceaua cu rufe lângă o grămadă de butuci și se năpusti în casă. Hrafnkell nu se sculase încă. Câțiva din oamenii lui de încredere erau în odaie, iar argații plecaseră la lucru, căci era tocmai perioada când se strângea fânul.

După ce intră înăuntru, femeia zise:

— Adevărat grăiește vorba veche: „când omul îmbătrânește îi slăbesc puterile". Bunul nume câștigat la tinerețe nu face multe parale dacă nu este păstrat cu cinste și dacă omul n-are curajul să se răzbune la momentul potrivit. E ciudat că asta i se poate întâmpla și unuia care odinioară trecea drept viteaz. Cu totul alta este însă situația celor care au stat acasă, pe spinarea

[1]) Cam ora 7:30 dimineața.

tatălui lor, până au crescut mari. Căci îndată ce ajung bărbați, pleacă peste mări și țări, călătoresc dintr-o țară într-alta, iar când, în sfârșit, se întorc acasă, toți le fac temenele și-i cinstesc ca pe niște căpetenii, ba chiar mai mult. Eyvindr, fiul lui Bjarni, traversează acum râul, la vadul Skála. E călare și are un scut de toată frumusețea. Un om atât de ales ca el ar fi potrivit ca țintă a unei răzbunări.

Și femeia nu mai contenea să-l întărâte pe Hrafnkell, îndemnându-l la răzbunare.

Hrafnkell se sculă și spuse:

— S-ar putea să ai multă dreptate în cele ce spui – chiar dacă nu ești mânată de gândurile cele mai bune. Dar n-ai ajuns încă la capătul strădaniilor. Du-te cât poți de iute la Vidivellir, la miazăzi de aici, și spune-le fiilor lui Hallstein, Sighvat și Snorri, să vină de îndată la mine și să-și aducă toți oamenii în stare să mânuiască armele.

Apoi Hrafnkell trimise pe o altă femeie la Hrólfsstadir după fiii lui Hrólfr, Thórdr și Halli, și oamenii lor.

Toți erau bărbați viteji și iscusiți. După aceea Hrafnkell își aduse și argații de la câmp și alcătuiră cu toții împreună o ceată de optsprezece oameni. Ei se înarmară până în dinți, încălecară și trecură râul pe urmele grupului lui Eyvindr.

În vremea aceasta Eyvindr ajunsese pe podiș; el își continuă drumul spre apus, până dincolo de mijlocul podișului, și ajunse la locul numit Bersagötur. Acolo e o mlaștină plină cu un nămol care ajunge până la genunchii calului, pe alocurea până la mijlocul gambei sau chiar până la pântecele acestuia. Fundul mlaștinei este însă pietros, așa încât nu e nici o primejdie de înnămolire. Dincolo de mlaștină începe un teren stâncos. Când Eyvindr sosi cu oamenii săi acolo, băiatul care îl slujea se uită înapoi și exclamă:

— Văd în urma noastră vreo optsprezece sau douăzeci de oameni călare, printre ei un bărbat înalt, îmbrăcat în negru. Aș

zice că seamănă cu *godi*-ul Hrafnkell, cu toate că nu l-am văzut de multă vreme.

— Și ce ne privește pe noi? răspunse Eyvindr. După câte știu, n-am de ce să mă tem de Hrafnkell, nu i-am făcut nici un rău. Probabil are ceva treburi jos, în vale, sau merge să viziteze niscaiva prieteni.

— Eu aș zice că pe tine vrea să te vadă, insistă tânărul.

— Am auzit, zise Eyvindr, că Hrafnkell și fratele meu Sámr n-au mai avut nici un conflict de când au ajuns la înțelegere.

Dar tânărul nu se lăsă:

— Ar fi mai bine s-o iei înainte, spre apus, până în vale. Acolo nu te mai paște nici o primejdie. Eu îl cunosc pe Hrafnkell; sunt încredințat că dacă nu dă de tine, nouă, celorlalți, nu ne face nimic. Atât timp cât tu ești în afara primejdiei, totul e bine, căci ei cu tine au ce au, nu cu noi. Orice ar mai fi, nouă nu ni se întâmplă nimic rău.

Dar Eyvindr răspunse că el nu înțelege să se ascundă.

— Nici nu știu bine cine sunt oamenii ăștia, zise el, și m-aș face de râsul lumii dacă aș fugi fără să fi încercat măcar să văd cum stau lucrurile.

Apoi își continuară drumul spre apus, printre stânci, până ce ajunseră la o altă câmpie mlăștinoasă, numită Oxamýr. Porțiunile cu vegetație bogată alternează acolo cu cele nămoloase în așa fel, încât pe alocurea drumul este aproape impracticabil. Tocmai de aceea bătrânul Hallfredr obișnuia să folosească o cale mai ocolită, pe la miazănoapte de mlaștină, deși ea era mult mai lungă.

Eyvindr traversă mlaștina de la răsărit spre apus, dar caii se înglodară de atâtea ori, încât le trebui mult timp ca să iasă la liman. Urmăritorii înaintau mult mai repede, caii lor nefiind încărcați cu greutăți. Hrafnkell și oamenii săi ajunseră la marginea mlaștinei tocmai când Eyvindr și ai săi reușiseră să iasă de partea cealaltă. Ei putură acum să recunoască foarte clar pe Hrafnkell și pe cei doi fii ai acestuia.

Eyvindr fu din nou rugat de oamenii săi să fugă.

— Peste ce-a fost mai greu am trecut, ziseră ei, de-acum înainte drumul este ușor. În timp ce ei înaintează cu greu prin mlaștină poți ajunge la Adalból și, odată acolo, ai scăpat de orice primejdie.

Dar Eyvindr răspunse:

— Doar n-o să mă feresc de niște oameni cărora nu le-am făcut nici un rău.

Ei urcară pe coama dealului, unde dădură peste câteva movile. Una din ele, mai înaltă, era acoperită de orz pădureț și avea povârnișurile mai abrupte și stâncoase. Prin poziția ei era expusă vânturilor din toate părțile. Eyvindr se îndreptă către ea, descălecă și îi aștepta pe urmăritorii săi.

— În curând o să aflăm ce au de gând, spuse Eyvindr.

Apoi ei se urcară pe movilă și își pregătiră niște bolovani.

Hrafnkell se abătu din drum, urcă dealul spre miazăzi și, când ajunse la movila unde se oprise Eyvindr cu oamenii săi, el se năpusti asupra lor fără a le adresa nici un cuvânt. Eyvindr se apără cu multă vitejie și îndemânare.

Tânărul slujitor al lui Eyvindr, știindu-se prea firav ca să se bată, încălecă și plecă în goană spre apus. El trecu coama muntelui, sosi la Adalból și îi relată lui Sámr cele întâmplate.

Sámr își înștiință de îndată oamenii, și în curând se adunară vreo douăzeci, toți bine înarmați. Sámr străbătu împreună cu ei podișul și o luă spre răsărit, îndreptându-se către locul unde se dăduse lupta.

Dar când ajunseră acolo, văzură că lupta se sfârșise. Hrafnkell și oamenii săi erau deja în drum spre casă, iar Eyvindr și însoțitorii zăceau neînsuflețiți la pământ.

Sámr se repezi la fratele său și căută să vadă dacă mai trăiește. Dar Hrafnkell și oamenii săi duseseră treaba până la capăt: Eyvindr era mort și împreună cu el și cei cinci însoțitori.

Dintre oamenii lui Hrafnkell căzuseră doisprezece, ceilalți șase plecaseră cu el spre casă.

Sámr nu zăbovi mult timp acolo, ci își îndemnă oamenii să continue urmărirea, deoarece Hrafnkell și ai săi porniseră la drum pe cai deja obosiți.

— Putem să-i ajungem, zise Sámr, deoarece caii lor sunt osteniți, pe când ai noștri sunt încă plini de avânt. Dar e greu de spus dacă vom reuși să-i prindem înainte ca ei să fi străbătut podișul.

În timp ce ei vorbeau, Hrafnkell ajunsese la limita dinspre răsărit a mlaștinei de la Oxamýr.

Oamenii lui Sámr își continuară urmărirea, până când ajunseră la marginea podișului. Acolo ei văzură că Hrafnkell coborâse deja o bucată bună, fiind foarte aproape de vale. Sámr își dădu seama că, în momentul în care Hrafnkell ajunge în ținutul său, nu-l mai poate prinde.

De aceea el spuse:

— Trebuie să ne întoarcem; jos, în vale, Hrafnkell va găsi cu ușurință oameni care să-l ajute.

Și astfel ei făcură calea întoarsă și se opriră din nou la locul unde murise Eyvindr. Acolo se apucară de lucru și ridicară un gorgan în amintirea lui Eyvindr și a celor ce căzuseră odată cu el. Locurile acestea se numesc de atunci Eyvindartorfa[1], Eyvindarfiöll[2] și Eyvindardalr[3].

Sámr transportă la Adalból toate mărfurile aduse de Eyvindr. Ajuns acasă, el trimise vorbă *thingmennilor* săi să se adune la Adalból în dimineața zilei următoare. Avea de gând s-o pornească spre răsărit, în ținutul de dincolo de podiș, „indiferent de ce-ar fi să se mai întâmple", după cum spune el.

[1]) Dealul lui Eyvindr. [2]) Muntele lui Eyvindr. [3]) Valea lui Eyvindr.

Când se înseră, Sámr se duse să se culce. Mulți din *things-mennii* săi sosiseră deja la Adalból.

Între timp, Hrafnkell ajunse și el acasă și povesti cele ce se întâmplaseră. După ce luă prânzul, își adună oamenii: erau șaptezeci cu totul. Apoi plecă în fruntea acestora spre apus, străbătu podișul și sosi pe neașteptate la Adalból. Acolo îl scoase pe Sámr din pat și-l duse afară.

— Iată, Sámr, zise Hrafnkell, că ai ajuns într-o situație pe care n-ai fi visat-o cu câteva clipe înainte. Viața ta e acum în mâinile mele. Dar nu vreau să fiu mai puțin mărinimos cu tine decât ai fost tu cu mine. De aceea, îți dau și eu putința să alegi, așa cum mi-ai dat-o tu mie: Vrei să mori, sau vrei să trăiești? Dar, dacă vrei să-ți cruț viața, va trebui să te supui hotărârilor pe care le voi lua eu.

Sámr răspunse că preferă să rămână în viață, deși își dă seama că, orice ar alege, soarta sa va fi la fel de dură.

Hrafnkell îi spuse că poate fi încredințat că așa va fi, fiindcă ei doi aveau de încheiat o socoteală, și Sámr nici nu merita ceva mai bun.

— În primul rând, continuă Hrafnkell, vei pleca de la Adalból și te vei întoarce la Leikskáli, în vechea ta gospodărie. Poți duce cu tine toate mărfurile lui Eyvindr. De aici nu vei lua nimic, decât lucrurile aduse de la Leikskáli. Pe astea poți să le iei pe toate. Eu, în schimb, îmi reiau rangul de *godi* în ținutul ăsta, precum și gospodăria cu tot ce mi-a aparținut. Văd că mi-ai sporit averea, dar n-o să tragi nici un folos din asta. Și n-o să-ți plătesc nici un fel de despăgubire pentru moartea fratelui tău Eyvindr, fiindcă te-ai răzbunat suficient de crud pentru moartea celeilalte rude a tale. De fapt, ai avut parte de destule despăgubiri pentru vărul tău Einar, din moment ce te-ai bucurat de rangul meu și mi-ai folosit averea timp de șase ani. Nu cred că moartea lui Eyvindr și a oamenilor săi merită o răscumpărare mai mare decât suferințele la care am fost

supuși eu și oamenii mei. Tu m-ai alungat din ținutul meu, eu însă consimt că tu să rămâi la tine acasă, la Leikskáli. Și totul va merge bine atâta timp cât nu te vei lăsa orbit de trufie. Căci, dacă mai unelțești o dată împotriva mea, nu te vei mai bucura de nici o îndurare. Cât timp mai suntem amândoi în viață, vei fi unul din supușii mei. Și să știi că dacă vei încerca să-mi cauți pricină o să ai tot mai mult de suferit.

Sámr plecă de la Adalból cu toată familia și se stabili din nou în vechea sa gospodărie de la Leikskáli.

Hrafnkell se reîntoarse la Adalból și le împărți oamenilor săi diferitele treburi ale gospodăriei. Pe fiul său mai mare, Thórir, îl instală ca stăpân peste gospodăria Hrafnkelsstadir. Hrafnkell își reluă rangul de *godi* peste toate ținuturile. Ásbiörn rămase cu tatăl său la Adalból, fiind cel mai mic.

Sámr petrecu iarna aceea la Leikskáli: devenise tăcut și singuratic, și se vedea bine că era foarte nemulțumit de soarta sa.

Spre sfârșitul iernii, când zilele începuseră să crească, Sámr plecă de acasă cu un argat și cu trei cai. Ei trecură podul, străbătură câmpia Mödrudalsheid, traversară râul Jökulsá dinspre munte, se îndreptară spre Mývatn și de acolo își continuară drumul prin câmpia Fliótsheid și prin trecătoarea Liósavatn. Sámr nu poposi până nu ajunse pe coasta de apus, în fiordul Thorksa. Acolo i se făcu o primire foarte bună. Thorkell tocmai se întorsese dintr-o călătorie. Fusese plecat timp de patru ani prin țări străine.

Sámr rămase o săptămână la cei doi frați și se odihni. Apoi le povesti despre conflictul pe care îl avusese cu Hrafnkell și îi rugă să-i dea sprijin și ajutor, așa cum făcuseră și cu șase ani în urmă.

De data aceasta însă Thorgeir fu acela care luă cuvântul în numele ambilor frați, spunând că în primul rând ei locuiesc prea departe.

— Am crezut, continuă Thorgeir, că, înainte de a te părăsi, ți-am pus atât de bine la punct toate treburile, încât o să te poți descurca și fără ajutor. Dar lucrurile au luat întocmai întorsătura pe care am prevăzut-o eu când ai hotărât să-i cruți viața lui Hrafnkell: ți-am spus încă de atunci că într-o bună zi o să te căiești amar. E limpede acum că Hrafnkell e mult mai priceput ca tine, fiindcă te-a lăsat în pace, și nu te-a atacat decât după ce a izbutit să se descotorosească de cel pe care-l socotea mai înțelept decât tine. Noi însă nu mai vrem să avem de-a face cu necazurile tale; și nici nu vrem să ne măsurăm neapărat puterile cu Hrafnkell și să ne punem astfel iar în joc renumele. Dar te primim cu brațele deschise dacă vrei să te muți cu toți ai tăi aici și să te bucuri de ocrotirea noastră, și dacă crezi că ți-ar fi mai ușor să trăiești aici decât în vecinătatea lui Hrafnkell.

Dar Sámr răspunse că nici nu se gândește la așa ceva. El mai adăugă că dorește să se întoarcă acasă și îi rugă pe cei doi frați să-i dea alți cai. Thorgeir și Thorkell îi dădură numaidecât caii doriți.

Ei voiră să-l încarce cu daruri scumpe, dar Sámr nu primi nimic, spunându-le că sunt oameni lipsiți de curaj. Apoi porni, supărat, spre casă.

Sámr rămase până la sfârșitul vieții în gospodăria sa de la Leikskáli, fără să se mai poată răzbuna vreodată pe Hrafnkell.

Hrafnkell continuă să trăiască la Adalból, păstrându-și cu multă cinste rangul de *godi*. El muri răpus de o boală grea. Gorganul ridicat în amintirea lui se află în valea Hrafnkelsdalr, la miazănoapte de Adalból. În mormânt i s-au pus obiecte de preț, întreaga armură și lancea sa vestită.

Fiii săi îi moșteniră rangul. Thórir locuia la Hrafnkelsdalr, iar Ásbiörn la Adalból. Ei preluară împreună rangul de *godi*, bucurându-se de prețuire din partea tuturor.

Și cu aceasta se încheie saga despre Hrafnkell.

SAGA DESPRE
GUNNLAUGR
LIMBĂ DE ȘARPE

*Trăia cândva în Islanda un bărbat numit Thor-*steinn, fiul lui Egill Skalla-Grímr. Skalla-Grímr, la rândul său, era fiul lui Kveld-Úlfr, conducător de oști din Norvegia, iar mama lui Thorsteinn era Ásgerdr, fiica lui Biörn.

Thorsteinn își durase gospodărie la Borg, în fiordul Borg. El se bucura de mare vază în locurile sale și era om cu dare de mână, înțelept, bun și drept în toate. Nu chiar atât de înalt și de voinic ca tatăl său, Egill, el era totuși un om deosebit; toată lumea îl iubea. Thorsteinn era un bărbat frumos la chip, cu părul bălai și ochii vioi. Se însurase cu Jófrídr, fiica lui Gunnar Hlífar. Jófrídr mai fusese măritată o dată cu Thóroddr, fiul lui Tungu-Oddr, și avea de la el o fată, Húngerdr, pe care o creștea Thorsteinn la Borg. Toată lumea o prețuia pe Jófrídr. Ea și Thorsteinn aveau mulți copii, dar în această saga vor fi amintiți numai câțiva din ei. Fiul cel mai mare se numea Skúli, al doilea Kollsveinn, al treilea Egill.

*Se zice că într-o vară o corabie a intrat în gura râu-*lui Gufuá[1], venind dinspre mare. Corabia era condusă de Bergfinnr, un om bogat și înțelept, acum destul de în vârstă, norvegian de obârșie. Thorsteinn încălecă și coborî până la locul unde corabia trăsese la țărm; îndeobște el hotăra care mărfuri aduse de o corabie se puteau vinde în acel ținut și la ce preț. Și așa s-a întâmplat și acum. Corăbierii își găsiră adăpost la diferiți gospodari, Bergfinnr însă îl rugă pe Thorsteinn să-l găzduiască. Norvegienii rămaseră toată iarna în Islanda. Bergfinnr era destul de tăcut, deși Thorsteinn se străduia să-i facă șederea cât mai plăcută. În cele din urmă Bergfinnr începu să se îndeletnicească tot mai stăruitor cu tălmăcirea viselor.

[1]) Râu care se varsă în fiordul Borg.

Într-o zi de primăvară, Thorsteinn îl întrebă pe Bergfinnr dacă nu vrea să-l însoțească la Valfell, la locul de judecată al oamenilor din ținutul din jurul fiordului Borg. Thorsteinn aflase că pereții adăpostului pe care îl avea acolo[1] se năruiseră în timpul iernii. Norvegianul răspunse că merge cu plăcere și cei doi încălecară și porniră la drum însoțiți de un argat al lui Thorsteinn. Și au mers așa până au ajuns la o curte țărănească căreia îi zicea Greniar. Acolo locuia Atli, un gospodar sărac, care era arendașul lui Thorsteinn. Thorsteinn îl rugă pe Atli să ia o cazma și o lopată și să meargă cu ei. După ce sosiră la adăpostul lui Thorsteinn de la Valfell, se așternură toți trei pe lucru și în cele din urmă ridicară la loc pereții.

Soarele ardea puternic, iar Thorsteinn și Bergfinnr se simțeau obosiți; după ce terminară, se așezară în pragul ușii să se odihnească. Thorsteinn adormi, dar se agită mult în somn. Norvegianul rămase lângă el și-l lăsă să-și facă somnul. Thorsteinn se trezi cam abătut. Norvegianul îl întrebă ce vise îi tulburaseră somnul. Dar Thorsteinn spuse că nu crede în vise.

Seara, când plecară spre casă, norvegianul îl întrebă din nou pe Thorsteinn ce visase.

— Am să-ți povestesc, zise Thorsteinn, și să-mi tălmăcești visul, fără să-mi ascunzi nimic.

Norvegianul îi promise că va încerca.

Și Thorsteinn începu:

— Se făcea că eram acasă la Borg și ședeam în fața porții. Deodată am văzut pe coama casei o lebădă mândră și frumoasă; îmi dădeam seama că este a mea și eram foarte mulțumit. Apoi am zărit un vultur mare venind în zbor dinspre munți. El s-a oprit pe coama casei, lângă lebădă, și a început să-i grăiască dulce pe limba lor. Iar lebăda părea să fie foarte mulțumită. Vulturul avea ochi negri, gheare de fier și părea foarte vajnic. Și

[1]) V. *supra* p. 26, n. 2.

iată că dinspre miazăzi s-a apropiat deodată o altă pasăre; ea s-a așezat lângă lebădă, pe coama casei, și a început și ea să-i vorbească drăgăstos. Era tot un vultur mare. Mi s-a părut că primul vultur s-a mâniat foarte tare când a sosit cel de-al doilea, că au început să se lupte și s-au bătut cu înverșunare, vreme îndelungată. În cele din urmă s-au umplut amândoi de sânge. Lupta s-a sfârșit și ambii s-au prăbușit morți de pe casă. Lebăda rămăsese acolo, foarte tristă și descurajată.

Și apoi am văzut încă o pasăre venind în zbor dinspre soareapune. De data asta era un șoim, care s-a oprit pe coama casei lângă lebădă și i-a vorbit cu multă gingășie. După câtva timp cele două păsări și-au luat zborul împreună. În clipa aceea m-am trezit. De fapt, visul nu spune mare lucru, încheie Thorsteinn. Cred că e vorba de vânturile care se întâlnesc sus, în văzduh, și urmează aceeași cale ca și păsările în zborul lor.

— Ba eu nu cred că visul trebuie tălmăcit astfel, zise Bergfinnr.

— Atunci, spuse Thorsteinn, tălmăcește-mi-l așa cum socotești tu.

Și norvegianul începu:

— Păsările acelea sunt duhurile ocrotitoare ale oamenilor. Nevastă-ta va naște o fetiță dalbă și frumoasă, pe care tu o vei iubi foarte mult. Dar dintr-acolo de unde ai văzut apropiindu-se vulturii vor veni doi bărbați să-i ceară mâna fetei; ambii se vor îndrăgosti orbește de ea, se vor lupta pentru ea și până la urmă se vor răpune unul pe altul. După aceea va veni din aceeași parte ca șoimul un al treilea bărbat, care o va peți, iar ea se va mărita cu el. Iată cum tălmăcesc eu visul tău și cred că lucrurile așa se vor petrece.

— Este o tălmăcire răuvoitoare și neprietenoasă, zise Thorsteinn, și la o adică nici nu cred că te pricepi prea bine la vise.

— Vei vedea singur ce se va adeveri din toate astea, răspunse norvegianul.

Thorsteinn se supără pe el. Bergfinnr părăsi Islanda în vara aceea și în cele ce urmează nu va mai fi vorba despre el.

În aceeași vară Thorsteinn plecă la Althing. *Înainte* de a porni la drum, el îi spuse soției sale, Jófrídr:

— O să nești în curând un copil; dacă e fată o lași pradă fiarelor; dacă e băiat rămâne în viață.

Înainte de încreștinare[1] se mai întâmpla pe alocurea ca oamenii săraci, cu familie mare, să-și lase copiii pradă fiarelor. Dar chiar și atunci obiceiul acesta era socotit nelegiuit.

Jófrídr răspunse:

— Nu-i frumos ca un bărbat ca tine să vorbească așa; tu, care ești om cu stare, nu poți face așa ceva.

— Mă cunoști foarte bine, ripostă Thorsteinn, și știi că e prăpăd dacă mi se nesocotesc poruncile.

Apoi Thorsteinn plecă la *Althĭng*.

Jófrídr născu o fetiță de o rară frumusețe. Dar, când moașa vru să i-o arate, Jófrídr spuse că nu vrea s-o vadă și trimise după Thorvardr, păstorul lui Thorsteinn.

— Ia calul, spuse ea, pune șaua pe el și du copilul ăsta lui Thorgerdr, fiica lui Egill, la Hiardarholt, spre asfințit. Spune-i s-o crească în taină, să nu afle Thorsteinn. Mi-e așa de dragă, că n-aș putea în ruptul capului s-o las pradă fiarelor. Ține aici trei taleri de argint ca simbrie pentru osteneală. Iar Thorgerdr te va ajuta să pleci din Islanda cu o corabie și-ți va da și merindele trebuincioase pentru drum.

Thorvardr făcu întocmai precum îi spusese Jófrídr: el plecă cu copilul spre apus, și când ajunse la Hiardarholt i-l predă lui Thorgerdr. Iar aceasta îl dădu în grija unei familii de arendași ai ei, care trăiau la Leysingiastadir, în fiordul Hvamm. Ea îl ajută pe Thorvardr să-și continue drumul spre miazănoapte,

[1]) Islandezii s-au încreștinat în jurul anului 1000.

pe la Skeliavik, prin fiordul Steingrímr, dându-i și merinde de drum. Astfel Thorvardr părăsi Islanda și în povestirea noastră nu va mai fi vorba despre el.

Când Thorsteinn se întoarse de la *Althing*, Jófrídr îi spuse că copilul a fost lăsat pradă fiarelor, așa cum poruncise el, dar că păstorul a fugit pe ascuns, luând și calul cu el. Thorsteinn îi răspunse că a procedat așa cum trebuia; apoi își tocmi alt păstor.

Trecuseră șase ani, în care timp nu s-a aflat nimic din toate astea. Într-o bună zi Thorsteinn fu chemat la un ospăț, la cumnatul său Ólafr, fiul lui Höskuldr, poreclit Păunul, care trăia la Hiardarholt și trecea, pe vremea aceea, drept căpetenia cea mai de vază din partea de apus a țării. Cum era de așteptat, Thorsteinn a fost bine primit.

Se spune că într-o zi, în timpul ospățului, Thorgerdr stătea de vorbă cu fratele ei Thorsteinn, în timp ce Ólafr era ocupat cu alți comeseni. Pe o laviță din fața lor ședeau trei fete.

— Frate, întrebă Thorgerdr, cum îți plac fetițele astea din fața noastră?

— Foarte mult, răspunse Thorsteinn. Dar una din ele e mult mai drăgălașă decât celelalte două. E frumoasă la chip ca Ólafr, dar pielea albă, părul bălai și trăsăturile feței au ceva din neamul nostru.

— Ai dreptate, frate, zise Thorgerdr, dacă spui că fata e bălaie și are trăsăturile feței asemănătoare cu ale noastre, fiindcă ea nu e fata lui Ólafr.

— Dar cum ar putea fi altfel din moment ce e fiica ta? se miră Thorsteinn.

— Ca să-ți spun adevărul, frate, răspunse Thorgerdr, fata aceea frumoasă nu este fiica mea, ci a ta.

Apoi îi povesti lui Thorsteinn de-a fir a păr cum se întâmplaseră lucrurile și-l rugă să le ierte și pe ea, și pe Jófrídr că îi tăinuiseră totul atâta vreme.

— Nu pot să vă aduc nici o învinuire, spuse Thorsteinn. Lucrurile urmează îndeobște calea pe care o vor ele, și e bine că n-ați ținut seama de porunca mea nechibzuită. Îmi place atât de mult fetița asta, încât sunt fericit că-s tatăl ei. Dar cum o cheamă?

— O cheamă Helga, zise Thorgerdr.

— Helga cea Dalbă, spuse Thorsteinn. S-o pregătești cu toate cele trebuincioase de drum, fiindcă o iau cu mine când mă întorc acasă.

Și așa se și întâmplă. La plecare, Thorsteinn fu copleșit cu daruri. El ajunse cu Helga la Borg, unde fata crescu înconjurată de multă dragoste din partea tatălui ei, a mamei ei și a tuturor rudelor sale.

La Gilsbakki, în ținutul Hvítársida*[1], *trăia în aceeași vreme un bărbat numit Illugi cel Negru, fiul lui Halkel, care, la rândul său, era fiul lui Hrosskel. Mama lui Illugi era Thurídr, zisă Susai, fiica lui Gunnlaugr Limbă de Șarpe. După Thorsteinn, Illugi era căpetenia cea mai de seamă din fiordul Borg; el avea pământuri întinse, era un om foarte hotărât în tot ce făcea și își ajuta prietenii la nevoie. Era căsătorit cu Ingibiörg, fiica lui Ásbiörn al lui Hardar din Örnólfsdalr. Mama lui Ingibiörn era Thorgerdr, fiica lui Skeggi din fiordul Mid. Ingibiörg și Illugi aveau mulți copii, dar în această povestire ne vom întâlni numai cu câțiva. Unul din fiii lor se numea Hermundr, altul Gunnlaugr; amândoi erau acum feciori bine legați și de nădejde.

Se spune că Gunnlaugr era foarte dezvoltat pentru vârsta sa; înalt și vânjos, el avea păr castaniu, care îi ședea tare bine. Nasul nu era tocmai frumos, dar totuși Gunnlaugr era plăcut la înfățișare. Cu mijlocul tras ca prin inel și umerii lați, el era

[1]) Ținut așezat la nord-est de fiordul Borg.

un flăcău bine-făcut. Foarte zgomotos, ambițios încă de mic copil și neînduplecat în toate, el era și un poet înzestrat, chiar dacă făcea uneori versuri cam usturătoare. De aceea i se zicea și lui Limbă de Șarpe. Fratele său Hermundr avea o fire mai domoală și era mai așezat.

Gunnlaugr avea numai doisprezece ani, când îl rugă pe tatăl său să-i dea ceva mărfuri ca să le vândă. Cu banii astfel câștigați el voia să călătorească prin alte țări, ca să vadă cum trăiesc oamenii pe acolo. Illugi însă nici nu voi să audă de așa ceva, zicând că străinii nu vor pune mare preț pe Gunnlaugr, de vreme ce nici chiar tatăl său nu izbutise să-l crească așa cum ar fi dorit.

Ieșind, la scurt timp după aceea, într-o dimineață în curte, Illugi găsi, spre marea lui uimire, ușa hambarului deschisă. În bătătură erau înșirați șase saci plini cu diferite mărfuri și câteva țoluri. Apoi cineva se apropie ducând patru cai de căpăstru: era fiul său Gunnlaugr.

— Eu am scos sacii, spuse acesta.

Illugi îl întrebă pentru ce. Gunnlaugr răspunse că din negoțul cu sacii aceia își va scoate cele necesare pentru călătoria lui în străinătate.

— N-ai să treci peste voința mea, zise Illugi. Și să știi că n-o să pleci în nici o călătorie fără încuviințarea mea, mai adăugă el. Apoi duse sacii înapoi, în hambar.

Gunnlaugr luă încă în aceeași zi un cal și plecă. Spre seară ajunse la Borg. Thorsteinn îl pofti la el și Gunnlaugr primi. El îi povesti lui Thorsteinn cele ce se întâmplaseră între el și tatăl său, iar Thorsteinn îi spuse că poate să stea la el cât poftește.

Gunnlaugr rămase tot anul acela la Thorsteinn și primi de la acesta învățătură în cunoașterea legilor, fiind foarte prețuit de toți cei din jur. Gunnlaugr și Helga se veseleau adesea, jucând un fel de joc de table; curând ei prinseră mare dragoste unul pentru altul, după cum se va vedea din cele ce urmează. Aveau

aproape aceeași vârstă. Helga era așa de frumoasă, încât oameni învățați spun că a fost cea mai frumoasă femeie din câte s-au văzut vreodată în Islanda. Părul ei era atât de bogat, încât putea să se înfășoare în el din cap până-n picioare, și strălucea ca aurul. Toată lumea socotea că nu exista în fiordul Borg și în împrejurimi o fată de măritat mai râvnită ca Helga cea Dalbă.

Într-o zi, când toți ai casei erau adunați în odaia cea mare, Gunnlaugr îi spuse lui Thorsteinn:

— Un singur lucru din știința legilor nu m-ai învățat încă, și anume ce trebuie să faci ca să te logodești cu o fată.

— Nu e ceva prea greu, răspunse Thorsteinn, și îl învață ce spun legile în privința aceasta.

— Aș vrea acum, continuă Gunnlaugr, să vezi dacă am înțeles bine. O să dau mâna cu tine, ca și când aș cere-o de nevastă pe fiica ta, Helga.

— Nu înțeleg ce vrei, ripostă Thorsteinn.

Gunnlaugr îi luă mâna într-a sa și spuse:

— Dă-mi voie, te rog, să fac așa.

— Cum dorești, încuviință Thorsteinn. Dar cei de față să ia aminte că totul e numai de formă și că, dacă cineva vrea să se folosească de asta cu rea-credință, nimic nu poate câștiga putere de lege.

După aceea Gunnlaugr se făcu că își alege martori și că se logodește cu Helga. La urmă îl întrebă pe Thorsteinn dacă litera legii a fost îndeplinită și acesta răspunse că da. Cei de față luară totul ca un joc foarte izbutit și făcură mult haz.

*La Mosfell trăia pe vremea aceea un bărbat cu nu*mele de Önundr, un om cu dare de mână și căpetenie cu renume în ținutul Nesses dinspre miazăzi. Önundr era însurat cu Geirný, fiica lui Gnúpr, al lui Molda-Gnúpr, care își durase gospodărie la Grindavik, în ținutul dinspre miazăzi. Önundr și Geirný aveau trei fii: Hrafn, Thórarinn și Eindridr. Toți trei aveau însușiri deosebite, dar Hrafn îi întrecea pe ceilalți doi în toate privințele: voinic și foarte frumos, el mai era și un poet iscusit. Ca flăcău trecut de vârsta copilăriei, el începu să călătorească dintr-o țară într-alta, fiind îndrăgit peste tot unde ajungea.

La Hialli, în ținutul Ölfus din miazăzi, trăiau Thóroddr cel Înțelept și fiul său, Skapti, care pe atunci era vestitorul legilor[1] în Islanda. Mama lui Skapti era Rannveig, fiica lui Gnúpr al lui Molda-Gnúpr. Astfel Skapti și fiii lui Önund erau veri primari după mama lor. Legătura de rudenie era întărită de o trainică prietenie.

Tot pe atunci trăia la Raudamel un gospodar cu numele de Thorfinnr, fiul lui Sel-Thóris. Thorfinnr avea șapte feciori, unul mai isteț ca altul. Primii trei se numeau Thorgils, Eyjólfr și Thórir și se numărau printre flăcăii cei mai cu vază din întreg ținutul.

Toți cei amintiți până acum au trăit în același timp.

Cam în vremea aceea a avut loc un eveniment de cea mai mare însemnătate pentru istoria Islandei, și anume întreaga țară s-a încreștinat, oamenii părăsind rând pe rând vechea credință.

Gunnlaugr Limbă de Șarpe, despre care a fost vorba mai sus, petrecuse vreme de șase ani când la Borg, la Thorsteinn, când la tatăl său, Illugi, la Gilsbakki. La vârsta de optsprezece ani Gunnlaugr se împăca mult mai bine cu tatăl său ca înainte.

[1]) Vestitorul de legi (*lógsögumadr*) era președinte al *Althing*-ului, fiind ales pe un termen de trei ani, cu posibilitatea de a fi reales pe unul sau mai multe termene de trei ani. El recita legile în *Althing*, și anume câte o treime din codul de legi, astfel încât în decurs de trei ani el recita întregul text al codului.

La Gilsbakki trăia un bărbat numit Thorkell cel Negru, rudă apropiată cu Illugi și stabilit în gospodăria acestuia. Thorkell avea de luat în primire o moștenire la Ás, în valea Vatnsdalr, așezată la miazănoapte de Borg. El îl rugă pe Gunnlaugr să-l însoțească, acesta primi și o porniră amândoi la drum. Ajunși la Ás, Thorkell obținu, mulțumită ajutorului lui Gunnlaugr, fără multă greutate, suma de bani moștenită, de la cei ce o avuseseră în păstrare.

În drum spre casă cei doi poposiră la un gospodar bogat din Grimstungur. A doua zi de dimineață, unul din păstorii acestuia luă calul lui Gunnlaugr și fugi cu el. Când cei doi prieteni îl ajunseră din urmă, calul era leoarcă de sudoare. Drept pedeapsă Gunnlaugr îl lovi pe păstor, dar se vede treaba că lovitura a fost atât de puternică, încât acela își pierdu cunoștința. Supărat, stăpânul păstorului îi ceru lui Gunnlaugr o despăgubire, fiindcă îl lovise așa de rău pe păstor. Gunnlaugr îi oferi o marcă[1], dar gospodarul nu se mulțumi cu atâta. Gunnlaugr îi răspunse prin următoarele versuri:

Bărbatul ăst de aici,
al locurilor stăpân,
o marcă i-am făgăduit,
să-i dau în metal cenușiu[2],
pe cel ce cu flăcări aruncă[3].
Dar n-ar fi prea bine, zic eu,
mai toată punga s-o dau.

Până la urmă gospodarul primi propunerea lui Gunnlaugr și, după ce plătiră despăgubirea, cei doi plecară către miazăzi, spre casă.

La câtva timp după aceea Gunnlaugr îl rugă din nou pe tatăl său să-i dea mărfuri ca să poată face o călătorie în străinătate.

[1]) Aproximativ 250 de grame de argint. [2]) Metaforă pentru argint.
[3]) Metaforă pentru „cel ce scuipă sânge".

— Acum mă învoiesc, zise Illugi, ești mai înțelept și mai statornic ca înainte.

Illugi făcu un drum până la țărmul mării și cumpără de la Audun, poreclit Copoiul Înlănțuit, jumătate din corabia acestuia, trasă la edec la vărsarea în mare a râului Gufuá. Audun era omul care nu a vrut să-i scoată din Islanda cu corabia sa pe fiii lui Ósvífr cel Înțelept, după uciderea lui Kjartan Ólafsson – cel puțin așa se povestește în saga despre „Locuitorii din ținutul Laxdalr"[1]. Dar întâmplarea cu fiii lui Ósvífr s-a petrecut după târgul încheiat de Illugi cu Audun.

Când Illugi se întoarse acasă, Gunnlaugr îi mulțumi din suflet. Thorkell cel Negru urma să plece împreună cu Gunnlaugr în această călătorie. Oamenii începură să transporte lucrurile la corabie. Dar, în timp ce corabia era înzestrată cu toate cele trebuincioase, Gunnlaugr era la Borg. Socotea că este mai plăcut să stea de vorbă cu Helga decât să ajute la încărcat.

Într-o zi, Thorsteinn îl întrebă pe Gunnlaugr dacă nu vrea să meargă cu el la Langavatnsdalr, să vadă de niște cai pe care îi avea acolo. Gunnlaugr primi bucuros.

Ei merseră călare până la Thorgilsstadir, unde Thorsteinn avea un grajd cu patru roibi. Unul era deosebit de frumos – un armăsar care nu fusese încă aproape deloc întrebuințat în lupte. Thorsteinn vru să-i dăruiască lui Gunnlaugr calul, dar acesta îi mulțumi și-i spuse că nu are nevoie de el, fiindcă el urma, oricum, să plece în străinătate. Apoi vizitară încă un grajd. Acolo erau cinci cai, iar armăsarul sur era cel mai bun cal din tot ținutul. Thorsteinn i-l oferi și pe acesta lui Gunnlaugr.

— N-am nevoie de calul ăsta, după cum n-am nevoie nici de ceilalți, zise Gunnlaugr. Dar de ce nu-mi oferi ceva ce sunt gata să primesc?

[1]) Este vorba de *Laxdaela Saga* – una dintre cele mai cunoscute saga din literatura islandeză.

— Ce anume? întrebă Thorsteinn.

— Pe fata ta, pe Helga cea Dalbă.

— Asta nu merge așa, cu una, cu două, zise Thorsteinn, și schimbă vorba.

Apoi coborâră spre casă de-a lungul râului Langá. Dar Gunnlaugr zise:

— Aș vrea să știu ce răspuns îmi dai la cererea mea în căsătorie.

— N-am timp acum de poveștile tale năstrușnice.

— Nu e nimic năstrușnic în asta, replică Gunnlaugr. E o dorință care pornește din adâncul sufletului meu.

— Mai întâi trebuie să știi ce ai de gând să faci, zise Thorsteinn. Nu ziceai că te pregătești să pleci în străinătate? Și pe de altă parte cică vrei să te însori! Nu ești o pereche potrivită pentru Helga atâta timp cât ești așa de nehotărât, și nu am de gând să iau în seamă dorința ta.

Gunnlaugr ripostă:

— Și cu cine crezi că ți-ai putea mărita fata mai bine decât cu un fiu al lui Illugi cel Negru? Unde găsești în tot ținutul din jurul fiordului Borg un bărbat care să se poată asemui cu el?

— N-o să mă apuc acum să fac asemănări între oameni, zise Thorsteinn, dar dacă ai fi și tu ca Illugi, de bună seamă că aș consimți să-mi fii ginere.

— Și cu cine ai vrea să-ți măriți fata dacă nu cu mine? întrebă Gunnlaugr.

— Sunt destui feciori prin părțile astea, răspunse Thorsteinn. Thorfinnr de la Raudamel de pildă are șapte băieți – unul mai chipeș ca altul.

— Nici Thorfinnr și nici Önundr nu sunt ca tata, răspunse Gunnlaugr, și cred că nici *tu* nu te-ai putea măsura cu el. De pildă, ce zici de faptul că la *thing*-ul de la Thornes tata l-a înfruntat pe Thorgrímr, fiul lui Kjallakr, și pe feciorul acestuia, câștigând judecata împotriva tuturor?

— Eu am fost acela, ripostă Thorsteinn, care l-a alungat din ținutul ăsta pe Steinar, fiul lui Önundr. Iar la vremea sa această faptă a fost socotită ca ceva ce merită toată lauda.

— Bine, dar ai primit ajutor și de la tatăl tău, Egill. Dar, ca să sfârșim vorba, n-aș povățui pe nimeni să se încumete să nu-mi dea fata de nevastă!

— Ține-ți amenințările pentru cei ce trăiesc sus, la munte; aici jos, în vale, ele nu sperie pe nimeni, răspunse Thorsteinn.

Thorsteinn și Gunnlaugr se înapoiară acasă seara. În dimineața următoare Gunnlaugr plecă la Gilsbakki și-l rugă pe tatăl său să-l însoțească la Borg și s-o pețească pe Helga pentru el.

— Ești foarte nestatornic, observă Illugi. Pe de o parte zici că vrei să pleci în străinătate, și acum iată că vrei să mergi și în pețit. Să știi că așa ceva nu-i pe placul lui Thorsteinn.

— De plecat vreau oricum să plec, răspunse Gunnlaugr, dar n-aș avea nici o mulțumire dacă nu m-ai ajuta.

Illugi plecă însă în aceeași zi la Borg cu unsprezece însoțitori. Thorsteinn îl primi foarte bine.

A doua zi de dimineață Illugi îi spuse lui Thorsteinn că vrea să stea de vorbă cu el.

— Prea bine, zise Thorsteinn, dar să mergem la Borg și să stăm acolo de vorbă.

Și așa au și făcut. Gunnlaugr era și el de față.

Illugi începu:

— Fiul meu Gunnlaugr zice că ți-a cerut mâna fetei tale, Helga. Aș vrea foarte mult să știu ce părere ai în această privință. Știi din ce neam se trage și știi care e averea noastră; în ce mă privește, sunt gata să-i dau și o gospodărie cu toate cele trebuincioase, dacă în felul ăsta se poate ușura căsătoria.

— Un singur lucru nu mi-e pe plac la Gunnlaugr, replică Thorsteinn, și anume că pare să fie nestatornic. Dacă ar avea firea ta, n-aș sta nici o clipă pe gânduri.

— Înseamnă că am stricat prietenia, zise Illugi, dacă socoteşti că o unire a familiilor noastre ar fi înjositoare pentru tine.

— Ei bine, se lăsă înduplecat Thorsteinn, pentru că stărui, şi de dragul vechii noastre prietenii, Helga îi va rămâne făgăduită lui Gunnlaugr, dar asta nu înseamnă că este şi logodită cu el. Îl va aştepta timp de trei ani. Gunnlaugr va pleca acum în străinătate şi-şi va însuşi obiceiurile frumoase pe care le va vedea la oamenii de vază de acolo. Dar voi socoti că nu mai am nici o îndatorire faţă de el dacă nu se întoarce la timpul hotărât sau dacă firea lui nu-mi va fi nici atunci întru totul pe plac.

Şi cu aceasta se despărţiră. Illugi se întoarse acasă, iar Gunnlaugr coborî la corabie. La primul vânt prielnic corabia ieşi în larg şi se îndreptă spre nordul Norvegiei. După ce navigară un timp de-a lungul coastei ţinutului Thrándheim[1], ajunseră în cele din urmă la Nidárós[2]. Acolo oamenii lui Gunnlaugr traseră corabia la edec şi descărcară mărfurile.

În Norvegia domneau pe vremea aceea prinţul

Eiríkr, fiul lui Hákon, şi fratele său Sveinn[3]. Eiríkr îşi avea reşedinţa la moşia sa de la Hladir[4]; el era un prinţ bogat şi puternic. La curtea lui Eiríkr trăia şi Skúli, fiul lui Thorsteinn[5], care devenise omul de încredere al prinţului.

Se spune că, îndată după sosirea lor în Norvegia, Gunnlaugr şi Audun, zis Copoiul Înlănţuit, s-au dus la Hladir, însoţiţi de zece din oamenii lor.

[1]) Astăzi ţinutul Tröndelag din partea centrală a Norvegiei. [2]) Vechea capitală a Norvegiei, astăzi oraşul Trondheim. [3]) Eiríkr şi Sveinn au domnit în Norvegia în jurul anului 1000, în calitate de vasali ai regelui Sveinn al Danemarcei. [4]) Astăzi localitatea Lado, situată la câţiva kilometri est de Trondheim. [5]) Este vorba de Thorsteinn de la Borg, din Islanda.

Gunnlaugr purta o haină cenușie de lână și pantaloni albi; la un picior avea o umflătură din care ieșeau, la fiecare pas, sânge și puroi. Gunnlaugr se înfățișă, așa cum era, și însoțit de Audun și ceilalți islandezi, la reședința prințului, unde se înclinară în fața acestuia, salutându-l.

Prințul îl recunoscu pe Audun și-l rugă să-i spună ce mai e nou în Islanda. Audun îi povesti tot ce știa. Apoi prințul Eiríkr i se adresă lui Gunnlaugr întrebându-l cine este, iar acesta îi spuse cum îl cheamă și din ce familie se trage.

— Skúli, continuă prințul, cine e islandezul ăsta?

— Primiți-l bine, stăpâne, răspunse Skúli, căci este fiul unuia din bărbații cei mai de vază din Islanda, al lui Illugi cel Negru de la Gilsbakki. E fratele meu de lapte[1].

— Dar ce ai la picior, islandezule? întrebă prințul.

— Am o rană, Măria Ta, răspunse el.

— Și totuși nu șchiopătezi.

— Atâta vreme cât are amândouă picioarele la fel de lungi, omul nu trebuie să șchiopăteze, declară Gunnlaugr.

Auzind acestea, unul din curteni, pe nume Thórir, exclamă:

— Dar bună părere mai are despre el islandezul ăsta! N-ar fi rău să-l punem puțin la încercare.

Gunnlaugr îl privi lung, și apoi ripostă:

Știu un curtean dușmănos;
să nu i se-ncreadă nimeni,
căci negru și rău e la suflet.

Thórir vru să pună mâna pe secure.

Dar prințul îl opri:

— Stăpânește-te. Nu trebuie să iei în seamă așa ceva. Apoi îl întrebă pe Gunnlaugr: Câți ani ai, islandezule?

[1]) Gunnlaugr și Skúli nu erau frați în înțelesul obișnuit, ci erau membri ai aceleiași gospodării.

— Optsprezece, răspunse Gunnlaugr.

— Nu cred că o să mai apuci încă optsprezece de acum înainte, zise prințul.

— Nu te îngrijora de soarta mea, spuse Gunnlaugr încet, ai mai bine grijă de tine.

— Ce tot spui acolo, islandezule? întrebă prințul.

— Ceea ce cred că trebuie să spun – nu te îngriji de soarta mea, ci roagă-te, mai bine, ca a ta să fie mai bună.

— Adică ce să-mi doresc? întrebă prințul.

— Să n-o pățești ca tatăl tău, prințul Hákon[1].

Prințul Eiríkr se înroși tot de furie și porunci soldaților săi să pună imediat mâna pe nebunul ăsta. Dar Skúli se apropie de prinț și-i spuse:

— Stăpâne, ascultă-mi rugămintea: cruță-l și lasă-l să plece de îndată de aici.

— Să piară din ochii mei cât mai repede, dacă ține la viață, strigă Eiríkr, și să nu-i mai calce piciorul în țara mea.

Skúli îl însoți pe Gunnlaugr până la chei. O corabie era gata să plece înspre Anglia. Skúli se înțelese cu stăpânul corabiei să-i ducă pe Gunnlaugr și pe vărul său Thorkell în Anglia. Iar Gunnlaugr își lăsă în grija lui Audun corabia și acele lucruri de care nu mai avea nevoie.

Gunnlaugr și Thorkell ieșiră în Marea Nordului și spre toamnă sosiră în portul Londrei, unde traseră corabia la edec.

În Anglia domnea pe vremea aceea regele Ethelred[2], fiul lui Edgar; el trecea drept un domnitor înțelept. Ethelred își petrecea iarna în cetatea Londrei. În Anglia se vorbea atunci aceeași limbă ca în Norvegia și în Danemarca. Doar când Wilhelm

[1]) Hákon, fiul lui Sigurdr, a fost omorât de sclavul său (în anul 995) într-un coteț de porci, unde se ascunsese de frica lui Ólafr Tryggvason și a oamenilor acestuia. [2]) Ethelred cel Nehotărât (979–1016).

Bastardul[1] cuceri Anglia se schimbă și limba; de atunci începu să fie vorbită tot mai mult limba franțuzească, de vreme ce Wilhelm se trăgea din țara franțujilor.

Gunnlaugr se înfățișă regelui și îl salută cu mult respect. Regele îl întrebă din ce țară vine. Gunnlaugr îi spuse, și apoi adăugă:

— M-am străduit să ajung în fața Măriei Tale fiindcă ți-am închinat câteva versuri, pe care te-aș ruga acum să le asculți.

Regele primi, și Gunnlaugr își declamă cu multă siguranță versurile, al căror refren era precum urmează:

Cu laudă toată oastea-l cântă
pe-al Engliterei darnic rege.
Tot neamul lui
și toți supușii săi
genunchii-și pleacă regelui.

Regele îi mulțumi lui Gunnlaugr pentru versuri și îi oferi în dar o mantie din stofă de preț, căptușită cu o blană foarte scumpă și tivită cu o broderie latră. De asemenea, el îl reținu pe Gunnlaugr în suita sa, și astfel acesta rămase toată iarna la curtea regelui, unde îi merse foarte bine.

Într-o zi, Gunnlaugr se întâlni dis-de-dimineață pe o stradă cu trei bărbați. Cel mai falnic din ei, un oarecare Thórormr, era un om voinic și puternic, cu care era foarte greu s-o scoți la capăt.

— Norvegianule, zise el, împrumută-mi niște bani.

— Nu e prea înțelept, răspunse Gunnlaugr, să împrumuți bani unui om străin.

— O să ți-i dau înapoi în ziua pentru care cădem la învoială.

— Atunci hai să mă încumet, zise Gunnlaugr, și-i dădu banii.

[1]) Wilhelm Cuceritorul a stăpânit Anglia în anii 1066–1087. El era fiul nelegitim al ducelui Robert de Normandia.

La câtva timp după aceea, Gunnlaugr îl întâlni pe rege și-i povesti cum îi împrumutase bani lui Thórormr.

— Dacă e așa, atunci să știi că ai nimerit-o prost, spuse regele. Omul ăsta este un hoț fără pereche, un bandit. Să nu-ți faci de lucru cu el. O să-ți înapoiez eu banii împrumutați.

— Atunci, zise Gunnlaugr, noi, cei din preajma Măriei Tale, am ajuns destul de rău. Pe de o parte călcăm în picioare oameni nevinovați, iar pe de altă parte trebuie să ne lăsăm călcați în picioare de nelegiuiți ca ăsta. Așa nu mai merge!

La puțin timp după aceea Gunnlaugr îl întâlni pe Thórormr și-i ceru banii înapoi, dar acela îi răspunse că nici nu se gândește să i-i dea. Atunci Gunnlaugr ripostă cu următoarele versuri:

Nu e chiar înțelept din partea ta,
Așa războinic cum te socotești,
Ce e al meu să nu-mi înapoiezi.
Tu te-ai purtat ca un înșelător
C-un alt războinic încercat.
Și înc-un lucru nu e rău să știi:
De toți Limbă de Șarpe sunt numit,
Și-acum prilej îmi este dat
să văd eu însumi de ce sunt în stare
Ăst nume-n tinerețe mi s-a dat,
cu foarte bun temei, așa să știi.

— Hai să facem cum spune și legea: îmi dai banii înapoi, ori, dacă nu, peste trei zile ne măsurăm puterile cu săbiile.

Pungașul îi râse în față:

— Nimeni n-a îndrăznit încă să mă cheme la luptă deschisă. S-a dus de mult vestea despre ceea ce poate păți cel ce se încumetă la așa ceva. Dar, dacă vrei, n-am nimic împotrivă.

Și cu aceasta se despărțiră.

Gunnlaugr îi povesti apoi regelui cele întâmplate.

— Stăm prost, zise regele, căci ăsta toceşte cu paloşul lui orice spadă când se bate cu cineva. Uite, îţi dau aici o sabie: cu ea să te baţi – dar la începutul luptei să-i arăţi alta.

Gunnlaugr îi mulţumi din inimă regelui.

Înainte de a începe lupta, Thórormr îl întrebă pe Gunnlaugr ce fel de sabie are. Gunnlaugr i-o arătă şi o scoase din teacă. Dar în jurul mânerului săbiei primite de la rege avea prins un laţ, şi el îşi băgă mâna în laţul acela.

— Nu mi-e frică de sabia ta, zise Thórormr. Apoi dădu cu sabia lui o lovitură atât de puternică în scutul lui Gunnlaugr, încât acesta crăpă aproape de sus până jos. Dar Gunnlaugr lovi înapoi cu sabia pe care o primise de la rege, în timp ce Thórormr, descoperit, nu se apără, crezând că Gunnlaugr lupta cu sabia pe care i-o arătase. În acest fel el primi o lovitură mortală.

Regele îi mulţumi lui Gunnlaugr pentru fapta asta vitejească, despre care se duse vestea în toată Anglia, precum şi în alte ţări.

În primăvara următoare, când începu navigaţia corăbiilor, Gunnlaugr îi ceru regelui permisiunea să plece într-o călătorie. Regele îl întrebă ce planuri are.

— Vreau să mă ţin de ceea ce am făgăduit, răspunse Gunnlaugr şi apoi adăugă versurile următoare:

Pe trei regi voi merge să-i caut,
şi încă pe alţi doi prinţi.
Aşa am făgăduit mai de mult.
Dar înapoi mă voi întoarna
Când Ethelred-rege mă va chema,
Ethelred cel inimos,
Cel ce ne dă aur lucios.

— Așa va fi, bardule, zise regele, și-i dădu o brățară de aur, care cântărea cam cinci uncii[1]. Dar să-mi făgăduiești că te întorci în toamna viitoare; n-aș vrea să pierd un tânăr atât de înzestrat și de curajos ca tine.

Gunnlaugr părăsi Anglia împreună cu mai mulți negustori; corabia se îndreptă spre miazănoapte, până ajunse în cetatea Dublinului. Pe vremea aceea în Irlanda domnea regele Sigtryggr, numit Barbă de Mătase, fiul lui Ólafr Kváran[2] și al reginei Kormlöd. El se urcase pe tron doar cu puțini ani înainte de sosirea lui Gunnlaugr.

Ajuns la Dublin, Gunnlaugr se prezentă de îndată la curtea regelui și-l salută cu mult respect. Regele îl primi bine.

— Măria Ta, zise Gunnlaugr, ți-am închinat un cânt de slavă și mult mi-ar plăcea să-l pot rosti aici pe loc.

Regele răspunse:

— Nimeni nu mi-a închinat până acum versuri; le voi asculta cu multă plăcere.

Gunnlaugr rosti cântul, în al cărui refren spunea:

Sigtryggr hrănește lupii cu leșuri.

Tot în refren mai erau și versurile:

Din care neam regesc se trage
Cel cărui versu-mi îi închin,
Îmi este dat a ști prea bine:
El este al lui Kváran fiu.

Toți spun că este larg la mână.
Și-mi vine foarte greu să cred

[1]) Veche unitate de măsură pentru greutăți, a cărei valoare a variat între cca 28 și 35 de grame. [2]) *Kváran* însemna în vechea irlandeză „sandală".

Că lui un inelaș de aur
Prea mult ca dar i s-ar părea.

Întreb pe preamăritul rege
Dacă vreodată pân-acum,
Un vers c-acesta mai măiestru
Prilejul a avut s-audă.

Regele îi mulțumi pentru versuri, apoi își chemă vistiernicul și-l întrebă:

— Cum să-l răsplătesc pentru versurile acestea?

— Ce dorești să-i dăruiești, Măria Ta?

— Crezi c-ar fi potrivit dacă i-aș da două corăbii pentru negoț?

— E cam mult, Măria Ta, replică vistiernicul. Regii îi răsplătesc de obicei pe poeți cu daruri de preț, dar de altă natură, cum ar fi săbii bune sau inele de aur.

Regele îi dărui propriile sale haine din stofă scumpă, și anume o tunică brodată, o mantie căptușită cu blană de preț și o brățară de aur cântărind cam o marcă. Gunnlaugr îi mulțumi din toată inima. El rămase câtva timp la curtea regelui, iar de acolo plecă mai departe în insulele Orcade[1].

Orcadele erau stăpânite pe vremea aceea de Sigurdr[2], fiul lui Hlödvis; acesta avea simțăminte prietenești față de islandezi.

Gunnlaugr îl salută cum se cuvine și apoi îi spuse că dorește să-i recite câteva versuri. Prințul îi răspunse că le va asculta cu plăcere, cu atât mai mult cu cât Gunnlaugr se trage dintr-un neam așa de ales din Islanda.

Gunnlaugr își spuse versurile, care erau bine închegate și sunau foarte frumos. Prințul îi dărui o bardă ferecată cu argint și-l rugă să rămână câtva timp la curtea sa.

[1]) Insulele Orkney (Orcade), în apropierea coastei de nord-est a Scoției.
[2]) Stăpânește insulele Orcade în anii 980–1014.

Gunnlaugr îi mulțumi prințului Sigurdr pentru dar și pentru invitație, dar îi spuse că trebuie să-și continue călătoria spre răsărit, până în Suedia. Apoi se îmbarcă în corabia unor negustori care se îndreptau spre Norvegia și către începutul toamnei ajunse la Konungahella[1]. Gunnlaugr era însoțit de ruda sa Thorkell. De la Konungahella se îndreptară spre partea de apus a ținutului căruia îi spune Götaland și ajunseră într-un târg numit Skara[2].

Ținutul acela era stăpânit de un prinț cu numele de Sigurdr. Gunnlaugr îl salută respectuos și-i spuse că i-a închinat câteva versuri, pe care ar vrea să i le recite. Prințul ascultă versurile cu luare-aminte, apoi îi făcu lui Gunnlaugr un dar frumos și îl rugă să petreacă iarna la curtea sa. Gunnlaugr primi.

În iarna aceea prințul Sigurdr sărbători Crăciunul cu mare fast. În seara de ajun sosiră dinspre miazănoapte trimișii prințului Eiríkr al Norvegiei. Erau doisprezece cu toții și-i aduseră prințului Sigurdr daruri. Acesta îi primi foarte bine și, în tot timpul sărbătorilor, îi așeză la masă alături de Gunnlaugr.

Oaspeții băură și se înveseliră. Götalandezii se porniră să spună că nu există prinț mai mare și mai vestit ca Sigurdr, dar norvegienii nu se lăsară, zicând că Eiríkr îl întrece cu mult pe Sigurdr. Curând începură să se certe și până la urmă îl rugară pe Gunnlaugr să facă dreptate. Acesta răspunse cu versurile următoare:

Cântați despre prințul Sigurdr
războinicul foarte-ncercat.
De ani încărcat este astăzi,

Pe valuri el mulți i-a trăit.
Prinț Eiríkr spre soare-răsare[3]

[1]) Localitatea Kungälv, situată la aproximativ 20 km nord de Göteborg, în Suedia. [2]) Oraș suedez, situat la circa 110 km nord-est de Göteborg. [3]) Marea Baltică

plutind, multe lupte-a purtat,
și valuri mai învolburate
să vadă, astfel, i-a fost dat.

Atât oamenii lui Sigurdr, cât și norvegienii se arătară foarte mulțumiți de judecata lui Gunnlaugr, dar mai ales norvegienii. După sărbători, solii se înapoiară în Norvegia, ducând cu ei daruri de preț din partea prințului Sigurdr, și îi povestiră prințului Eiríkr despre cuvintele frumoase ale lui Gunnlaugr. Prințul Eiríkr rămase și el foarte mulțumit de Gunnlaugr, socotind că acesta fusese nepărtinitor și că dăduse dovadă de simțăminte de prietenie. Apoi dădu sfoară în țară că Gunnlaugr este oricând bine-venit la curtea sa. Gunnlaugr află curând de toate acestea.

La rugămintea lui Gunnlaugr prințul Sigurdr îi găsi o călăuză care să-l însoțească spre răsărit, în ținutul Tiundaland din Suedia.

Pe vremea aceea în Suedia stăpânea Regele Óláfr

Suedezul[1], fiul lui Eiríkr Cuceritorul și al lui Sigridr cea Plină de Zel, care era fiica lui Tósti cel Războinic. Óláfr era un rege bogat și vestit, și foarte setos de onoruri.

Gunnlaugr sosi la Uppsala[2] primăvara, cu puțin înainte de întrunirea *thing*-ului suedez. El i se înfățișă regelui și îl salută. Regele îl primi prietenos și-l întrebă din ce țară vine. Gunnlaugr spuse că este islandez. Printre curtenii regelui Óláfr se afla și Hrafn, fiul lui Önundr.

— Hrafn, întrebă regele, cine este el în Islanda?

De pe o bancă scundă se ridică un bărbat voinic și chipeș și se duse în fața regelui:

— Măria Ta, se trage dintr-un neam vestit și e deosebit de viteaz.

[1]) A domnit între 995–1022. [2]) Capitala Suediei până la sfârșitul secolului al XVIII-lea. Astăzi important oraș universitar.

— Atunci să ia loc lângă tine, zise regele.

— Măria Ta, începu Gunnlaugr, ți-am închinat niște versuri, și aș fi foarte bucuros dacă le-ai da ascultare.

— Du-te mai întâi și ia loc, zise regele. N-avem acum timp de poezii.

Și se așezară cu toții pe bănci.

Gunnlaugr și Hrafn începură să stea de vorbă și să povestească despre călătoriile lor. Hrafn spuse că plecase din Islanda spre Norvegia încă de cu vară și că sosise în Suedia pe la începutul toamnei. În curând ei se împrieteniră.

Într-o zi Gunnlaugr și Hrafn se aflau amândoi în preajma regelui; *thing*-ul se terminase.

— Măria Ta, spuse Gunnlaugr, aș dori acum să-mi asculți versurile.

— Acum poți să le spui, zise regele.

— Dar vreau eu să-mi recit acum versurile mele, interveni Hrafn.

— Și asta se poate, zise regele.

— Dacă Măria Ta îmi îngăduie, se rugă Gunnlaugr, aș dori să încep eu.

— Ba mie mi se cuvine să încep, ripostă Hrafn, din moment ce eu am sosit mai întâi la curtea Măriei Tale.

Dar Gunnlaugr nu se lăsă:

— S-a întâmplat vreodată ca părinții mei să meargă în urma părinților tăi? Nicidecum! Și aceeași rânduială trebuie să o păstrăm și noi.

— Să nu ne pierdem cumpătul și buna-cuviință și să nu iscăm o ceartă dintr-atâta lucru, zise Hrafn. Mai bine să rugăm pe Măria Sa să hotărască.

— Să recite Gunnlaugr mai întâi, spuse regele, fiindcă e neîmpăcat dacă nu face așa cum dorește.

După ce Gunnlaugr rosti versurile închinate regelui Óláfr, acesta îl întrebă pe Hrafn:

— Ce părere ai despre poezie?

— Măria Ta, e încărcată de înfloriturí, dar nu e prea frumoasă și e destul de greoaie, așa cum e și firea lui Gunnlaugr.

— Și acum recită-ți tu poezia, Hrafn, spuse regele.

După ce Hrafn termină, regele îl întrebă pe Gunnlaugr:

— Ei bine, să auzim acum ce crezi tu despre poezia lui Hrafn?

— E frumoasă, Măria Ta, ca și Hrafn, dar nu-i făcută cu măiestrie. Un rege ar fi meritat să i se închine versuri mult mai înaripate.

— Să nu mai vorbim acum despre asta, zise Hrafn. Vom mai avea prilejul s-o facem altă dată.

Și cu aceasta se despărțiră.

La câtva timp după aceea, regele îl numi pe Hrafn însoțitor al său, și acesta îi ceru îngăduința să plece. Regele nu se opuse. La plecare Hrafn i se adresă lui Gunnlaugr spunându-i:

— Prietenia dintre noi s-a sfârșit; ai încercat să mă defăimezi în fața curtenilor. Într-o bună zi o să te ponegresc și eu tot așa cum ai încercat s-o faci tu aici.

La despărțire, regele Óláfr îi făcu lui Hrafn daruri prețioase, iar acesta își luă rămas-bun.

Hrafn părăsi în primăvară ținuturile răsăritene și se îndreptă spre Thrándheim, în Norvegia; acolo își pregăti corabia și în cursul verii plecă spre Islanda. El trase la țărm la Leiruvág, la miazăzi de câmpia Mosfell. Rudele și prietenii îl primiră cu multă bucurie și el petrecu iarna următoare acasă, la tatăl său.

La *Althing*-ul din vara următoare Hrafn îl întâlni pe vărul său Skapti, vestitorul legilor.

— Aș vrea să mă ajuți să-i cer lui Thorsteinn, fiul lui Egill, mâna fetei sale, Helga, îi spuse Hrafn.

— Dar îi este deja făgăduită lui Gunnlaugr Limbă de Șarpe, replică Skapti.

— N-a trecut sorocul pentru care s-au înțeles? întrebă Hrafn. Și, de altfel, el e acum prea trufaș ca să-i mai pese de asta.

— Atunci să facem cum dorești, zise Skapti.

Apoi se duseră cu mai mulți însoțitori la cortul lui Thorsteinn, care îi primi foarte bine.

Skapti zise:

— Vărul meu Hrafn vrea să ceară mâna fetei tale, Helga. Știi din ce neam se trage, ce avere are, cum a fost crescut, ce rude și prieteni are.

— Helga e făgăduită lui Gunnlaugr, răspunse Thorsteinn, și vreau să mă țin de cuvânt, întocmai așa cum ne-am înțeles.

— Dar n-au trecut deja cele trei ierni pentru care a fost făcută înțelegerea? întrebă Skapti.

— Ba da, zise Thorsteinn, dar vara încă n-a trecut, și s-ar putea ca Gunnlaugr să se întoarcă în vara asta.

— Iar dacă nu se întoarce în cursul verii, atunci ce putem nădăjdui că se va alege de cererea noastră? continuă Skapti.

— Vara viitoare venim din nou aici, răspunse Thorsteinn, și o să vedem atunci ce e mai nimerit să facem. Deocamdată n-are nici un rost să vorbim despre asta.

Și cu acestea se despărțiră și se întoarseră cu toții la casele lor. Dar faptul că Hrafn ceruse mâna lui Helga n-a fost nicidecum ținut în taină.

Gunnlaugr nu se întoarse nici în vara aceea; în vara următoare Skapti și Hrafn reînnoiră, cu insistență, cererea în căsătorie, spunând că Thorsteinn nu mai era acum legat prin nici o făgăduială în fața lui Gunnlaugr.

Thorsteinn zise:

— Nu am multe fete să le port de grijă și n-aș vrea ca ele să fie prilej de ceartă între bărbați. Dar mai întâi aș dori să-l văd pe Illugi cel Negru.

Cei doi părinți se întâlniră, și Thorsteinn îl întrebă pe Illugi:

— Crezi că acum sunt dezlegat de orice făgăduială în fața fiului tău Gunnlaugr?

— Așa să fie, zise Illugi, dacă asta e dorința ta. De altfel, deocamdată n-aș putea să spun prea multe, fiindcă nu știu ce are de gând fiul meu Gunnlaugr.

Thorsteinn se duse la Skapti, și ei căzură la înțelegere că, dacă Gunnlaugr nu se va întoarce nici în vara aceea, Helga și Hrafn vor face nunta la începutul iernii[1]. Thorsteinn se socotea însă liber de orice îndatorire față de Hrafn în cazul în care Gunnlaugr s-ar fi întors și ar fi rămas la hotărârea de a o lua pe Helga.

După aceea plecară cu toții de la *Althing* și se întoarseră acasă. Dar Gunnlaugr nu mai sosea, iar Helga se gândea cu silă să se mărite cu Hrafn.

Cât despre Gunnlaugr, acesta părăsi Suedia în vara în care Hrafn plecase în Islanda și se îndreptă spre Anglia, încărcat cu daruri prețioase de la regele Óláfr. Regele Ethelred îl primi foarte bine, și Gunnlaugr rămase toată iarna la curtea regelui, bucurându-se de stima tuturor.

Nu cu mult timp înainte, pe tronul Danemarcei se urcase Canut cel Mare[2], fiul lui Sveinn. Canut amenința întruna să atace Anglia, fiindcă tatăl său, regele Sveinn, cucerise înainte de a muri o parte din ținuturile estice ale țării. Mai mult chiar: în Anglia se afla și o armată daneză numeroasă, condusă de prințul Hemingr, fiul prințului Strút-Harald, iar fratele prințului Sigvald Hemingr guverna, în numele regelui Canut, acea parte din Anglia pe care o cucerise regele Sveinn.

În primăvara următoare, Gunnlaugr îi ceru regelui Ethelred permisiunea să plece.

— Nu se cade ca tu, care faci parte dintre însoțitorii mei, zise regele, să mă părăsești chiar acum, când Anglia este amenințată de o primejdie atât de mare.

[1]) La mijlocul lunii octombrie, când se sacrificau vite și oi și se făceau provizii pentru diferite sărbători familiale. [2]) Canut cel Mare a domnit în Anglia între anii 1016–1035 și în Danemarca din 1018.

— Mă supun poruncii Măriei Tale, zise Gunnlaugr. Dar, dacă danezii nu atacă, îngăduie-mi totuși să plec la vară.

— Bine, o să vedem atunci, răspunse regele.

Vara trecu, apoi trecu și iarna următoare, și danezii nu se arătară. După miezul verii regele îi dădu lui Gunnlaugr voie să plece, și acesta o porni către răsărit, spre Norvegia. Ajuns acolo, se duse la Hladir, în ținutul Thrándheim, ca să-l salute pe prințul Eiríkr. Acesta îl primi foarte bine și-l rugă să rămână câtva timp la curtea sa. Gunnlaugr îi mulțumi, dar îi spuse că mai întâi trebuie să plece acasă, în Islanda, ca s-o vadă pe viitoarea sa mireasă.

— Dar toate corăbiile pentru Islanda au plecat deja, observă prințul Eiríkr.

Atunci unul din însoțitorii prințului spuse:

— Ieri bardul Hallfredr, zis Zurbagiul[1], se mai afla încă la Agdenes[2] cu o corabie care urma să se îndrepte spre Islanda.

— S-ar putea să fie așa, zise prințul, de aici a plecat acum cinci zile.

Prințul Eiríkr îi puse lui Gunnlaugr la dispoziție o barcă, și acesta ajunse la timp la Hallfredr, care se bucură să-l vadă. Curând după aceea se iscă un vânt prielnic și ei ieșiră veseli în larg. Era către sfârșitul verii.

— Ai auzit că Hrafn i-a cerut mâna Helgăi cea Dalbă? îl întrebă Hallfredr pe Gunnlaugr.

Acesta răspunse că a auzit, dar că nu cunoștea amănunte. Atunci Hallfredr îi povesti tot ce știa și adăugă că mulți oameni socoteau că Hrafn n-ar fi mai puțin viteaz decât Gunnlaugr. Acesta răspunse cu următoarele versuri:

[1]) Un poet cunoscut pe vremea aceea, care a compus versuri în onoarea prințului Eiríkr, a tatălui acestuia, prințul Hákon, a regelui Óláfr Tryggvason și a regelui Óláfr al Suediei (care i-a și dat această poreclă).
[2]) Promontoriu în ținutul Thrándheim, la sud-vest de orașul Trondheim de astăzi, de unde plecau corăbii mai ales spre Islanda.

Vremea e bună,
de drum nu mi-e frică,
chiar dacă vântul
ne mai ridică
pe valuri corabia
ușoară și mică.

Dar teamă îmi este
de ultima veste,
că în vitejie
pe Hrafn nu-l întrec,
că nu mi-e dat mie
să îmbătrânesc.

— Îți doresc foarte mult prietene, zise Hallfredr, ca pricina ta cu Hrafn să se sfârșească mai bine decât s-a sfârșit a mea. Acum câțiva ani am tras într-o zi corabia la țărm la Leiruvág, în partea de miazăzi a câmpiei Mosfell. Trebuia să-i plătesc argatului lui Hrafn o jumătate de marcă de argint, dar nu i-am dat banii. Auzind de asta, Hrafn, însoțit de șaizeci de oameni, a coborât la corabie și a tăiat odgoanele. Corabia a alunecat spre un loc cu mult mâl și era cât pe-aci să se scufunde. Până la urmă am fost nevoit să-i plătesc lui Hrafn o marcă întreagă, căci acum atâta îmi cerea. Asta-i tot ce pot să-ți spun despre el.

Apoi vorbiră despre Helga, iar Hallfredr lăudă mult frumusețea acesteia. Gunnlaugr spuse versurile următoare:

Cel ce în versuri se păzește
gânduri tăios să-mpărtășească[1]
mai bine-i dacă se ferește

[1]) Este vorba de Hrafn, ale cărui versuri erau mai puțin tăioase ca ale lui Gunnlaugr Limbă de Șarpe.

veşminte dalbe[1] să peţească.
Nu mult e de când mie mi-a fost dat
mâini dalbe şi frumoase, bogat împodobite
cu falnice inele, în aur ferecate,
cu dragoste şi dor de-am mângâiat.

— Ai făcut versuri foarte frumoase, spuse Hallfredr.

Curând după aceea traseră la ţărm la Hraunhöfn, în peninsula Melrakkaslétta, din partea de răsărit a Islandei, şi descărcară corabia. Mai erau două săptămâni până la începutul iernii.

La Hraunhöfn trăia un bărbat cu numele de Thórdr, fiul unui gospodar din părţile locului. El se luă, rând pe rând, la trântă cu toţi negustorii şi îi înfrânse pe toţi. Apoi se înţelese cu Gunnlaugr să se ia la trântă şi cu el. În ajun, Thórdr se rugă zeului Thor[2] să-l ajute. În ziua următoare, când începu lupta, Gunnlaugr izbuti să-l trântească pe Thórdr la pământ, dar, scrântindu-şi piciorul pe care se sprijinea, căzu şi el odată cu Thórdr.

— Poate că n-o să ai nici în pricina ta viitoare mai mult noroc ca azi, zise Thórdr.

— Ce vrei să spui? întrebă Gunnlaugr.

— Mă gândesc la pricina ta cu Hrafn, dacă se însoară cu Helga cea Dalbă la începutul iernii. Am fost şi eu de faţă în vară la *Althing*, când s-a ajuns la această înţelegere.

Gunnlaugr nu răspunse nimic. Piciorul scrântit îi fu tras la loc şi bandajat, dar se umflă foarte tare. Gunnlaugr se urcă pe cal şi, însoţit de Hallfredr şi alţi zece oameni, plecă în grabă spre Gilsbakki, în fiordul Borg, unde ajunseră chiar în acea sâmbătă seara când la Borg era nunta lui Hrafn cu Helga. Illugi se bucură mult de sosirea fiului său Gunnlaugr şi a însoţitorilor săi. Gunnlaugr voia să plece de îndată la Borg. Illugi remarcă

[1]) Metaforă pentru femeie în genere, aici cu referire specială la Helga.
[2]) Zeul fulgerelor şi trăsnetelor din mitologia scandinavă; fiul lui Odin.

că n-ar fi deloc înțelept să facă așa, și toți ceilalți îi întăriră spusele. Numai Gunnlaugr o ținea morțiș, dar, cum se mișca acum foarte greu din pricina piciorului scrântit, deși încerca din răsputeri să-și ascundă durerea, până la urmă el nu mai plecă la Borg.

A doua zi plecă și Hallfredr spre casă, la Hreduvatn în ținutul Nordrárdalr, unde își avea gospodăria pe care o conducea fratele său Galti, un om foarte destoinic.

Și acum să ne întoarcem cu povestirea la Hrafn. Se spune că în timp ce erau cu toții la Borg, la masa de nuntă, mireasa părea destul de abătută. Adevăr grăiește cel ce zice că „dragostea veche aceeași rămâne". Așa era și cu Helga acum.

Nunta aduse o noutate, și anume Svertingr, fiul lui Hafr-Biörn al lui Molda-Gnúpr, o ceru de nevastă pe Húngerdr, fiica lui Thóroddr și a lui Jófrídr. Căsătoria urma să aibă loc în cursul iernii, după Crăciun, la Skáney, către miazănoapte de Borg. Acolo își avea gospodăria un văr al lui Húngerdr, și anume Thorkell, fiul lui Torfi al lui Valbrandr. Mama lui Torfi era Thórodda, sora lui Tungu-Oddr.

După nuntă Hrafn se instală împreună cu nevastă-sa, Helga, acasă, la Mosfell. La câtva timp după aceea Helga se trezi într-o dimineață mai devreme. Hrafn dormea încă, dar era foarte neliniștit în somn. După ce se trezi, Helga îl întrebă ce visase. Hrafn răspunse cu versurile următoare:

Visat-am cum în ale tale brațe
de-o sabie hain-am fost lovit.
Și așternutul tău, a mea mireasă,
de-al meu sânge a fost înroșit.

Femeia ce ierburi de leac adună,
să-i lege lui Hrafn rana n-a izbutit,

și nici nu se pare că faptul acesta
părere de rău în ea a trezit.

— Cu așa ceva n-o să-mi storci niciodată lacrimi, zise Helga. M-ați înșelat cu toții – Gunnlaugr trebuie să se fi întors!

Și Helga începu să plângă amar.

Puțin după aceea se răspândi vestea că Gunnlaugr s-a întors acasă. Helga deveni din zi în zi tot mai neîndurătoare cu Hrafn; până la urmă acesta nu o mai putu ține acasă la el și fu nevoit să se întoarcă cu ea la Borg. De atunci înainte Hrafn nu mai avu, decât prea puțin, parte de dragostea Helgăi.

Oamenii începuseră să se gândească la cealaltă nuntă care urma să aibă loc în iarna aceea. Thorkell din Skáney îi chemă și pe Illugi cu fiii săi. Dar, în timp ce Illugi se pregătea de plecare, Gunnlaugr nu dădea nici un semn că ar vrea să facă și el același lucru.

Illugi se duse în odaia lui Gunnlaugr și-l întrebă:

— De ce nu te pregătești și tu, băiete?

— N-am de gând să mă duc, răspunse Gunnlaugr.

— Nici vorbă că trebuie să mergi, stărui Illugi. Nu te prăpădi cu firea pentru o femeie; fă-te că nici nu bagi de seamă; de femei n-o să duci tu lipsă.

Gunnlaugr urmă povața tatălui său și plecară cu toții la nuntă. La masă, Illugi și feciorii săi fură așezați la loc de cinste; dar și Thorsteinn, ginerele său Hrafn și rudele mirelui fură așezați tot la loc de cinste, față în față cu Illugi. Femeile ședeau mai încolo, pe bănci; Helga cea Dalbă era lângă mireasă și se uita adesea pe furiș la Gunnlaugr, întărind zicala că „dragostea unei femei din ochi se citește". Gunnlaugr era îmbrăcat cu veșmintele frumoase pe care le primise în dar de la regele Sigtryggr. El părea să întreacă în multe privințe pe ceilalți bărbați adunați acolo – atât prin putere, cât și prin chipul său frumos și prin statura voinică.

Nuntașii nu se veseliră prea mult. În ziua în care bărbații se pregăteau de plecare, începură și femeile să-și strângă lucrurile, ca să se întoarcă acasă. Gunnlaugr însă se duse la Helga și stătu mult timp de vorbă cu ea. La sfârșit rosti versurile următoare:

Amară viață lui Limbă de Șarpe
să ducă i-a fost dat, de când
frumoasa, dalba Helga a luat
numele de-a lui Hrafn nevastă.
Bărbatul blond, al fetei dalbe tată,
s-audă cele ce i-am spus n-a vrut,
și-odrasla pentru bani și-a măritat.

Apoi Gunnlaugr continuă:

Frumoasă femeie, o! gingașă zeiță,
sclipește, ca-n aur e învăpăiată.
Poetul cuprins e de-adâncă mâhnire,
părinții-ți blestemă cu cruntă pornire.
De ce așa mândră și dalbă ființă
s-aducă pe lume le-a fost cu putință?
La naiba să fie a lor măiestrie.

După aceea Gunnlaugr îi dărui Helgăi mantia pe care o primise de la regele Ethelred, și care era foarte prețioasă. Helga îi mulțumi din toată inima.

Gunnlaugr ieși afară, unde între timp fuseseră aduși mai mulți cai, unii dintre ei foarte frumoși. Toți erau înșeuați și gata de plecare. Gunnlaugr încălecă pe unul din armăsari și porni în galop până la locul unde se afla Hrafn. Acesta fu nevoit să-și dea calul la o parte, ca să nu-l izbească armăsarul lui Gunnlaugr.

— Nu trebuie să te ferești, Hrafn, spuse Gunnlaugr, de data asta nu vreau să te sperii, deși știi prea bine ce ți s-ar cuveni.

Hrafn răspunse prin versurile următoare:

Pentru noi, viteji războinici,
bine nu-i să ne certăm
pentru-o singură femeie.
Și aici și peste ape
mai găsim femei frumoase,
și putem să le căutăm.

— S-ar putea să fie așa, răspunse Gunnlaugr, dar eu nu prea sunt de părerea ta.

Illugi și Thorsteinn se apropiară în grabă ca să împiedice o răfuială. Atunci Gunnlaugr spuse versurile următoare:

Frumoasă fecioară cu părul bălai
pentru bani lui Hrafn i-a fost dată;
zic unii că-egal mi-e în toate.
Dar Ethelred-rege, mărităul meu prinț,
plecarea mi-a întârziat-o;
nimic să mai spun nu-mi rămâne.

După aceea plecară cu toții spre casele lor, și iarna trecu în liniște și pace. Acum, după ce se întâlnise din nou cu Gunnlaugr, Helga nu-i mai îngădui lui Hrafn să se apropie în nici un fel de dânsa.

În vara următoare plecară mulți la *Althing*: Illugi cel Negru cu feciorii săi Gunnlaugr și Hermundr, Thorsteinn și fiul său Kollsveinn, Önundr de la Mosfell și toți feciorii săi, Svertingr, fiul lui Hafr-Biörn. Vestitor al legilor era încă tot Skapti.

Într-o zi, după ce dezbaterile privitoare la legi se încheiaseră deja, dar pe Lögberg[1] erau încă adunați foarte mulți oameni, Gunnlaugr ceru să se facă liniște și întrebă:

[1]) Colină ce domină Thingvellir, de unde vestitorul legilor și alți vorbitori anunțau probleme importante legate de lucrările Marii Adunări.

— Hrafn, fiul lui Önundr, e aici?

Hrafn răspunse că da.

Atunci Gunnlaugr Limbă de Șarpe spuse:

— Știi că ai luat-o de nevastă pe logodnica mea și că în felul acesta ți-ai atras dușmănia mea. De aceea te chem să te bați cu mine, peste trei zile, aici, la *Althing*, pe insula Öxarárhólm[1].

— E o chemare deschisă, așa cum era de așteptat de la tine, răspunse Hrafn, și sunt gata să mă înfățișez când vei vrea tu.

Rudele din amândouă părțile fură foarte neliniștite auzind aceasta, dar pe vremea aceea orice om avea dreptul să cheme pe altul la duel dacă se socotea nedreptățit.

Când se împlini sorocul, cei doi se pregătiră de luptă; Illugi cel Negru își însoți feciorul alături de un număr mare de susținători. Hrafn, pe de altă parte, veni urmat de Skapti, vestitorul de legi, de tatăl său și de alte rude.

Înainte de a ieși pe insulă, Gunnlaugr spuse versurile:

Sunt gata să mă bat în luptă dreaptă;
Făuritorului de vers ajută-i, Doamne,
Ca el să izbândească pe deplin.
Și celui ce pe Helga o iubește
în două capul să-i despice,
sau poate chiar de tot să i-l reteze.

La care Hrafn răspunse cu versurile:

Poetul nu știe, de nu un alt poet
victoria urmează ca să aibă.
Tăiș de săbii ce din teacă-s trase-afară
sunt gat-acum să muște-n carne vie.

[1]) Insulă pe lacul Thingvallavatn, situat la extremitatea de sud a câmpiei Thingvellir.

Dar dalba fată văduvit-acum,
chiar de mi-e dat rănit eu doar să fiu,
de la *Althing* urma-va ca să știe
despre a soțului ei vitejie.

Hermundr ducea scutul fratelui său Gunnlaugr, iar Svertingr, fiul lui Haft-Biörn, pe cel al lui Hrafn. Cel care era rănit trebuia să plătească trei mărci de argint pentru a se răscumpăra din duel. Hrafn urma să lovească mai întâi, fiindcă el fusese chemat la duel. El lovi cu atâta putere în partea de sus a scutului lui Gunnlaugr, încât sabia se desprinse de mâner. Vârful sabiei sări înapoi de pe scut și îl atinse pe Gunnlaugr în obraz, zgâriindu-l ușor.

Cei doi părinți și mulți alții săriră de îndată să-i despartă.

— Hrafn a fost învins, zise atunci Gunnlaugr, fiindcă e dezarmat.

— Ba tu ești cel învins, ripostă Hrafn, fiindcă tu ești rănit.

Gunnlaugr se înfurie foarte tare și declară că duelul nu s-a terminat. Dar tatăl său, Illugi, spuse foarte hotărât că deocamdată nu se vor bate mai departe.

— Aș vrea ca data viitoare să mă bat cu Hrafn undeva departe, ca să nu ne mai puteți despărți, zise Gunnlaugr.

Cu aceasta plecară cu toții la adăposturile lor. A doua zi *Althing*-ul scoase o lege prin care se interzicea pentru totdeauna bătaia în duel. Legea aceasta s-a hotărât în urma poveței bărbaților celor mai înțelepți. Iar din *Althing* făceau parte toți bărbații mai înțelepți din țară. Și astfel, duelul acesta în care Hrafn și Gunnlaugr și-au măsurat puterile a fost cel de pe urmă din Islanda.[1] La *Althing*-ul din vară au luat parte foarte mulți oameni. A fost, de fapt, *Althing*-ul cel mai numeros din câte se cunosc; numai după arderea de viu a lui Njáll[2] și după bătăia

[1]) Potrivit celor consemnate în cronici, aceasta s-a întâmplat în anul 1007.
[2]) *Saga despre Njáll* relatează amănunțit acest eveniment.

de pe câmpia din sudul țării[1] se pare că ar fi fost și mai mulți oameni la *Althing*.

Într-o dimineață, când cei doi frați, Hermundr și Gunnlaugr, mergeau la râul Öxará ca să se spele, ei văzură de cealaltă parte a râului mai multe femei, printre care și pe Helga cea Dalbă.

— O vezi pe iubita ta, Helga, pe partea cealaltă a râului? întrebă Hermundr.

— Firește că o văd, răspunse Gunnlaugr. Apoi spuse versurile următoare:

Zămislit-a fost femeia
pe bărbați să-i învrăjbească.
Vină are și-un războinic .
dintre cei mai îndrăzneți[2].
Eu dorit-am foarte tare
să o pot numi a mea,
dar acum cu ochii-mi negri
nu mai am ce să mai fac,
căci la gingașa-i făptură
nu mă pot cu dor uita.

Mai târziu ei trecură râul, și Gunnlaugr stătu un timp de vorbă cu Helga. Iar după ce plecară, Helga se uită după Gunnlaugr vreme îndelungată. Gunnlaugr privi și el înapoi și rosti versurile:

De sub sprâncenele bogate, arcuite,
Mă petrecură îndelungi priviri,
Ce simțăminte nu puteau ascunde.
Dar strălucirea ochilor duioși
Nimica bun nu poate-a mai aduce
Nici mie și nici ei, prea adoratei.

[1]) Este vorba de un episod din *Saga despre Njáll*. [2]) După toate probabilitățile este vorba de Thorsteinn, tatăl Helgăi.

După aceste întâmplări plecară toți de la *Althing* spre casele lor. Gunnlaugr rămase acasă la Gilsbakki. Într-o dimineață, când se trezi, Gunnlaugr văzu că toți ai casei erau de mult sculați; numai el dormise până târziu într-un ungher mai îndepărtat al odăii. Deodată intrară înăuntru doisprezece bărbați înarmați până în dinți; printre ei se afla și Hrafn, fiul lui Önundr.

Gunnlaugr sări pe loc din pat și puse mâna pe sabie. Dar Hrafn zise:

— Nu te paște nici o primejdie și o să auzi îndată ce vânt mă aduce încoace. Astă-vară, la *Althing*, m-ai chemat la duel și la urmă ai socotit că nu am luptat până la capăt. Ceea ce vreau să-ți propun acum este ca la vară să plecăm în Norvegia și să ne măsurăm încă o dată puterile. Acolo n-o să ne mai stea în cale nici unul dintr-ai noștri.

— Ai spus vorbe minunate, răspunse Gunnlaugr, și primesc cu bucurie propunerea ta. Pentru moment însă, Hrafn, să știi că în casa asta ți se împlinește cu plăcere orice dorință, dacă vrei să mai rămâi.

— Invitația e foarte mărinimoasă, replică Hrafn, dar trebuie să plecăm cât mai curând.

Și cu aceasta se despărțiră.

Rudele din amândouă părțile își dădeau seama de primejdia care amenința această înțelegere, dar nu izbutiră s-o împiedice, fiindcă Hrafn și Gunnlaugr erau prea porniți unul contra celuilalt. Și, la urma urmei, ceea ce soarta hotărâse trebuia să se împlinească.

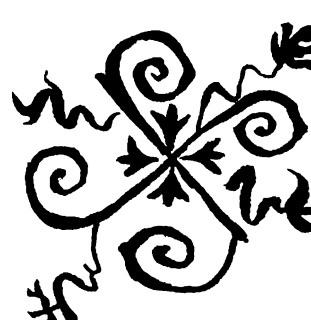

Hrafn era la Leiruvág și își pregătea corabia pentru călătorie. Se știe că a plecat însoțit de doi veri ai săi, Grímr și Óláfr. Aceștia erau fiii surorii lui Önundr, tatăl lui Hrafn – amândoi bărbați plini de curaj. Rudele lui Hrafn resimțeau plecarea acestuia ca o mare pierdere. Dar Hrafn le spuse că l-a chemat pe Gunnlaugr la luptă fiindcă oricum nu înțelegea nimic din căsătoria sa cu Helga; unul din ei, zicea Hrafn, trebuia deci să moară răpus de mâna celuilalt.

Un vânt prielnic scoase corabia în larg și Hrafn ajunse în curând pe coasta ținutului Thrándheim din Norvegia. El rămase toată iarna acolo, dar nu auzi nimic despre Gunnlaugr. Acesta nu sosi nici în timpul verii, așa că Hrafn mai zăbovi și în iarna următoare în ținutul Thrándheim, într-un loc căruia îi zicea Levanger.

Gunnlaugr Limbă de Șarpe plecă însoțit de prietenul său Hallfredr poetul, poreclit Zurbagiul, și ei se îmbarcară la Melrakkaslétt, în partea de răsărit a Islandei. Pregătirile lor duraseră mult, dar de îndată ce începu să bată un vânt prielnic ieșiră și ei în larg și ajunseră cu puțin înainte de începutul iernii în insulele Orcade.

Insulele Orcade erau stăpânite pe vremea aceea de Sigurdr, fiul lui Hlövdis. Gunnlaugr se duse la el și, cum prințul îl primi foarte bine, el petrecu iarna acolo. În primăvara următoare prințul se pregătea să atace câteva ținuturi învecinate. Gunnlaugr dădu ajutor prințului și armatei acestuia și ei prădară în cursul verii insulele Hebride[1] și fiordurile Scoției, dând multe lupte. Peste tot Gunnlaugr se dovedi a fi un luptător din cei mai viteji.

La începutul verii prințul Sigurdr se întoarse acasă, iar Gunnlaugr se îmbarcă în corabia unor negustori care plecau spre Norvegia, după ce își luase un călduros rămas-bun de la prinț.

[1]) Insule așezate la nord-est de Scoția.

Pe la începutul iernii Gunnlaugr ajunse la Hladir, în ținutul Thrándheim, unde voia să-l salute pe prințul Eiríkr. Acesta îl primi foarte bine și îi propuse să rămână câtva timp acolo. Gunnlaugr primi. Prințul Eiríkr auzise de cearta dintre Gunnlaugr și Hrafn și îi spusese lui Gunnlaugr că nu le îngăduie să se bată în duel pe pământul Norvegiei. Gunnlaugr răspunse că, fără îndoială, prințul Eiríkr era singurul în măsură să hotărască ce are voie să se întâmple în țara sa. El rămase toată iarna la curtea lui Eiríkr, dar trăi destul de retras.

Într-o zi din primăvara următoare, Gunnlaugr făcu împreună cu vărul său Thorkell o plimbare. Ei ieșiseră din oraș, când zăriră un grup de oameni adunați în cerc; înăuntrul cercului erau doi bărbați care se luptau cu spadele. Cei din jur îi spuneau unuia din luptători Hrafn, iar celuilalt Gunnlaugr. Ei mai ziceau că se bat fără nici o vlagă și că nu-și prea aduc aminte de ceea ce au jurat să facă. Gunnlaugr putu să-și dea seama că toate acestea erau spuse cu mult dispreț și că cei doi islandezi erau luați în râs.

La câtva timp după aceea Gunnlaugr îi mărturisi prințului Eiríkr că nu mai poate îndura ca oamenii de la curte să-și bată joc de cearta lui cu Hrafn și-l rugă să-i dea o călăuză, care să-l conducă la Levanger. Eiríkr aflase între timp că Hrafn plecase din Levanger către răsărit, îndreptându-se spre Suedia, și de aceea îl lăsă pe Gunnlaugr să plece însoțit de două călăuze.

Gunnlaugr porni la drum împreună cu șase oameni și o luă spre Levanger, unde sosi seara. Dar Hrafn și oamenii săi părăsiseră în dimineața aceleiași zile localitatea Levanger. Apoi Gunnlaugr se îndreptă spre Verdalr, unde sosi tot seara, dar află că Hrafn și oamenii săi plecaseră și de acolo, după ce poposiseră o noapte în acel loc.

Gunnlaugr își zori tovarășii de drum și ajunse în curând la o gospodărie numită Súlu, așezată într-un punct mai ridicat al văii. Hrafn și oamenii săi trecuseră și pe acolo, dar plecaseră în

dimineața aceea mai departe. Gunnlaugr nu mai poposi deloc și își continuă drumul în tot cursul nopții, iar în dimineața următoare, la răsăritul soarelui, dădu în sfârșit cu ochii de Hrafn. Acesta se oprise între două lacuri apropiate unul de celălalt, pe o porțiune numită câmpia lui Gleipnir. Spre mijlocul unuia din lacuri înainta o fâșie îngustă de pământ, căreia i se zicea Dinganes. Pe acea fâșie se instalaseră Hrafn și însoțitorii săi. Erau cinci cu toții, printre ei cei doi veri ai lui Hrafn, Grímr și Ólafr.

— Este bine că ne-am întâlnit în sfârșit, zise Gunnlaugr când ajunseră față în față.

Hrafn spuse că și el este de aceeași părere.

— Și acum, continuă el, poți să alegi: ne batem numai noi doi, sau ne batem cu toții; dar cele două părți să fie la fel de mari.

Gunnlaugr răspunse că, în ceea ce îl privește, este mulțumit și într-un fel, și într-altul, dar Grímr și Ólafr, verii lui Hrafn, spuseră că nu vor să stea cu brațele încrucișate în timp ce în jurul lor se dă o luptă, iar Thorkell cel Negru, vărul lui Gunnlaugr, fu de aceeași părere.

Atunci Gunnlaugr le spuse călăuzelor pe care i le dăduse prințul:

— Voi doi să stați aici deoparte și să nu dați nimănui ajutor; după aceea însă să povestiți la toată lumea cum s-a desfășurat lupta dintre noi.

Și așa și făcură.

Apoi începu lupta și toți se bătură vitejește.

Grímr și Ólafr se năpustiră asupra lui Gunnlaugr, dar până la urmă acesta îi răpuse pe amândoi, fără ca el însuși să fi fost rănit. Pentru astă faptă vitejească stau chezășie versurile dedicate de Thórdr Kolbeinsson[1] lui Limbă de Șarpe:

[1]) Poet islandez cunoscut în vremea aceea; el a compus versuri în cinstea prințului Eiríkr și a regelui norvegian Olaf cel Sfânt.

Încă-nainte ca Hrafn să se bată,
cu a sa sabie grea și-ncercată,
și-n luptă dârză, deschisă și dreaptă,
răpuse Gunnlaugr, erou, pe Grímr
și-apoi și pe Ólafr, pe-acestuia frate.
Gunnlaugr, bărbatul neînfricat,
eroul de sânge acoperit,
ucis-a trei vajnici luptători
viteazul cel greu de stăvilit.

Între timp Hrafn se bătea cu vărul lui Gunnlaugr, Thorkell cel Negru, care căzu și el, răpus de o lovitură cruntă a lui Hrafn. Până la urmă toți însoțitorii lui Gunnlaugr și ai lui Hrafn își pierdură viața.

Atunci își măsurară puterile Gunnlaugr și Hrafn. Ei se năpustiră unul asupra celuilalt cu lovituri puternice, neînfricate, și luptară astfel cu înverșunare și fără oprire. Gunnlaugr se bătea cu sabia primită în dar de la regele Elthelred – o armă fără de cusur. În cele din urmă, Gunnlaugr dădu o lovitură atât de năprasnică, încât îi reteză lui Hrafn un picior. Dar Hrafn nu căzu, ci se dădu înapoi până la un trunchi de copac, de care își sprijini ciotul.

— Acum ești scos din luptă, zise Gunnlaugr, cu un schilod nu mă bat mai departe.

— E drept că sorții mi-au fost potrivnici, răspunse Hrafn. Dar m-aș simți încă în stare să lupt dacă aș putea să beau ceva.

— Nu te apuci să umbli cu viclenii, întrebă Gunnlaugr, dacă mă duc să-ți aduc apă în coif?

— Nici o viclenie față de tine, zise Hrafn.

Gunnlaugr găsi un pârâu și îi aduse lui Hrafn puțină apă. Dar, în clipa în care întinse mâna stângă după coif, Hrafn îi dădu, cu sabia din mâna dreaptă, o lovitură puternică lui Gunnlaugr, pricinuindu-i o rană adâncă la cap.

— M-ai înșelat în mod mârșav, zise Gunnlaugr, și te-ai purtat ca un mișel, după ce m-am încrezut în cuvântul tău.

— E adevărat, răspunse Hrafn, dar te pizmuiesc pentru îmbrățișările Helgăi cea Dalbă.

După aceea începură din nou să se bată cu înverșunare, dar până la urmă Gunnlaugr îl birui pe Hrafn, care își dădu duhul. Călăuzele prințului se apropiară de Gunnlaugr și-i legară rana, în timp ce acesta rostea versurile următoare:

Hrafn, războinicul cel falnic,
a pornit la luptă dârză,
și cu mare vitejie
la Dinganes s-a bătut.
Dar deși-l împresurară,
greu-narmați, aici, pe Gunnlaugr,
el luptat-a-s-a eroic,
biruit el nu s-a dat.

Călăuzele îi îngropară pe cei morți, apoi îl ridicară pe Gunnlaugr pe cal și coborâră astfel până la Levanger. Acolo Gunnlaugr zăcu trei zile și trei nopți, primi de la un preot ultima împărtășanie și își dădu sufletul. Mormântul lui se află la biserica de la Levanger. Moartea lui Gunnlaugr și a lui Hrafn, în împrejurările povestite, a însemnat o grea pierdere pentru toți.

În vara următoare, înainte ca vestea despre moartea lui Gunnlaugr și a lui Hrafn să fi ajuns în Islanda, Illugi cel Negru avu acasă, la Gilsbakki, un vis. Se făcea că Gunnlaugr se apropie, plin de sânge, de el și i se adresează cu niște versuri, de care Illugi își aminti când se trezi și le spuse și celorlalți:

Știu că (lovit în picior
de sabia atât de-ascuțită)
Hrafn a lovit înapoi
și ținta și-a nimerit.
Când corbii cei nesătui
în sângele cald s-adăpau,
el sabia în mân-a luat,
și capul lui Gunnlaugr l-a despicat.

În aceeași noapte, la Mosfell, în partea de miazăzi, s-au întâmplat următoarele: Önundr visă că Hrafn se apropie plin de sânge de el, și îi spune versurile următoare:

De sânge sabia mi s-a-nroșit,
Gunnlaugr cu sabia mi-a răspuns,
Cu sabia de moarte-aducătoare.
Iar vulturi se roteau pe sus,
veneau spre noi cu lăcomie
din sânge cald ca să se-adape.

În vara următoare, la *Althing*, Illugi cel Negru îl întrebă pe Önundr:

— Cum ai de gând să răscumperi uciderea fiului meu, de vreme ce fiul tău Hrafn i-a promis că nu se va deda la nici un vicleșug, și și-a călcat apoi jurământul?

— Cred că nu am nimic de răscumpărat, răspunse Önundr, din moment ce lupta asta dintre ei mi-a lăsat o rană atât de

greu de vindecat. Și nici eu n-o să-ți cer nici o răscumpărare pentru moartea fiului meu.

— Atunci, zise Illugi, o să ispășească careva din rudele tale.

După ce se întoarse de la *Althing*, Illugi fu toată vara foarte posomorât.

Se spune că într-o zi din toamna următoare Illugi plecă de acasă însoțit de treizeci de oameni și sosi dis-de-dimineață la Mosfell. Önundr și fiii săi reușiseră să se refugieze în biserică, dar Illugi prinse pe doi dintre nepoții acestuia, și anume pe Biörn și pe Thorgrímr. Biörn fu omorât, iar lui Thorgrímr îi tăiară un picior. Apoi Illugi se întoarse la Gilsbakki. Dar Önundr nu ceru nici un fel de răscumpărare.

Hermundr, fiul lui Illugi, era profund mâhnit de moartea fratelui său Gunnlaugr și socotea că nu se răzbunase îndeajuns, măcar că acest lucru se întâmplase acum.

În fiordul Hrúta trăia un bărbat cu numele de Hrafn, fiul unui frate al lui Önundr de la Mosfell. Hrafn era negustor și avea o corabie ancorată în fiord.

În primăvara următoare, Hermundr, fiul lui Illugi, plecă singur de acasă și o apucă spre miazănoapte, traversând câmpia Holtavarda, până ajunse în fiordul Hrúta. Acolo se îndreptă spre Bordeyri, unde corăbiile negustorilor erau deja trase la edec, fiind gata de plecare. Hrafn era la țărm împreună cu mulți alți oameni. Hermundr se apropie călare de Hrafn, îl străpunse cu lancea și se făcu îndată nevăzut, punând pe oamenii lui Hrafn în mare încurcătură. Pentru omorul acesta nu se plăti nici o răscumpărare, dar de atunci încolo a fost pace și liniște între Illugi cel Negru și Önundr de la Mosfell.

După câtva timp Thorsteinn, fiul lui Egill, o mărită pe fiica sa, Helga, cu Thorkell, fiul lui Hallkell. Acesta trăia la Hraunsdalr. Helga îl urmă acolo, deși de iubit nu-l iubea prea mult; inima ei îi aparținea și acum lui Gunnlaugr, cu toate că acesta nu mai era printre cei vii. Dar Thorkell avea însușiri alese, era

om cu dare de mână și un poet înzestrat. Ei avură mulți copii; fiii cei mai mari se numeau Thórarinn și Thorsteinn.

Plăcerea cea mai mare a Helgăi era să desfacă și să privească timp îndelungat mantia primită în dar de la Gunnlaugr. După un timp, o molimă grea se abătu asupra casei lui Thorkell și a Helgăi, și mulți din familie fură atinși de ea. La un moment dat se îmbolnăvi și Helga, dar ea nu stătu în pat. Într-o sâmbătă seara ea ședea în odaia cea mare cu capul sprijinit de genunchii soțului ei, Thorkell. Deodată spuse că ar vrea să vadă mantia primită de la Gunnlaugr. Când i-o aduseră, Helga se ridică, o desfăcu și o privi un timp. Apoi căzu în brațele lui Thorkell și își dădu sufletul.

Atunci Thorkell spuse versurile următoare:

În brațe mi-a căzut fără suflare,
căci a urmat a Domnului chemare.
Nu știu de-acum cum voi putea
să mai trăiesc fără de ea.

Helga a fost înmormântată lângă biserică. Thorkell însă a mai trăit câtva timp. Cum era de așteptat, moartea Helgăi a însemnat pentru el o pierdere cumplită.

Și aici saga ia sfârșit.

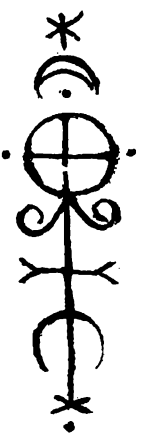

PREFAȚĂ LA SAGA LUI ERIK CEL ROȘU

Literatura nordică din perioada ei aurorală își datorează existența introducerii scrisului, eveniment care se întâmplă în Scandinavia odată cu pătrunderea creștinismului și convertirea scalzilor islandezi. Cu alte cuvinte, introducerea tehnologiei scrisului de către primii misionari creștini, al căror scop era răspândirea textelor creștine într-o Scandinavie păgână, a salvat de la uitare panteonul păgân scandinav. Cu toate că această tehnologie nu a fost adusă în scopul folosit de Snorri Sturluson, acela de a inventaria miturile panteonului nordic și de a transmite generațiilor viitoare tradiția vechilor tehnici de compunere ale poeziei scaldice, ci pentru răspândirea textelor creștine, marele câștig a fost, în cele din urmă, de partea literaturii și a sagăi scandinave (Lindow, 2001: 438).

Înțelesul sedimentat în rădăcina etimologică a termenului *vikingr* definește tiparul comportamental exemplar asociat bărbaților vikingi, făcând trimitere la întreaga populație care își părăsește casa și rămâne departe. Termenul *vikingr* nu este exclusiv scandinav. Per Thorson (1971) îl identifică în două poeme din literatura engleză veche, *Widsith* și *Exodus*, compuse înaintea primelor raiduri vikinge pe coastele Angliei. În *Exodus*, de pildă, israeliții care călătoresc pe Marea Roșie sunt numiți *saewicingas*, adică războinici pe mare. Odată cu începerea perioadei vikinge, termenul se va referi doar la populația scandinavă (Thorson, 1971; Teoc, 2017). Istoricii moderni au aplicat așadar denumirea de *vikingr* tuturor scandinavilor din perioada vikingă, aceasta devenind astfel un termen cu conotații etnice. Vikingi sunt nu doar războinicii și exploratorii, ci și membrii comunităților sedentare din Scandinavia și Islanda Evului Mediu timpuriu.

În cosmologia nordică, lumea locuită de oameni se numește Midgard și este situată la mică distanță de Asgard, fortăreața zeilor. În afara lumii locuite se află regiunea Utgard, unde trăiesc demonii, iar spre răsărit, separată prin râuri de lumea oamenilor, se situează Jötunheim, lumea uriașilor de piatră și gheață. Lumea știută este înconjurată de o mare în care șarpele Midgardului locuiește cu tot trupul încolăcit în jurul Pământului de Mijloc (Simek, 2008; Teoc, 2017). Reprezentarea Pământului de Mijloc ca loc de desfășurare a stihiilor este asociată cu episoadele descoperirilor geografice și ale întemeierilor,

când pământul nu putea fi locuit (Barraclough, 2009; Teoc, *ibid.*). Reprezentarea literară a Groenlandei, de pildă, este aceea a unui loc în care corăbiile eșuează, unde furtunile bat necontenit și boli mortale îi amenință pe cei care îndrăznesc să se apropie. Un număr de teme și modele literare prezintă o perspectivă similară în corpusul de texte care se referă la colonizarea Islandei. Topografia teritoriilor nelocuite poate fi văzută ca o serie de straturi orizontale, care devin tot mai de nepătruns pe măsură ce peisajul urcă spre ghețari și munți. Straturile inferioare încep în mare, unde ape ostile și periculoase anunță mediul schimbător, încă de la primul pas făcut pe linia țărmului (Barraclough, 2009; Teoc, *ibid.*). Palierul locuibil este foarte îngust, format din pungi de pământ fertil între fiorduri și stânci. La antipozi se află câmpiile înverzite și lanurile pământului cultivat, reprezentate în mitologie de zeița Gerdr.

Așezările din fiordurile adânci și înguste ale Scandinaviei la începutul perioadei medievale erau despărțite unele de altele de munți înalți și de păduri. Prin urmare, transportul maritim avea să devină în curând cel mai important mod de comunicare. Lemnul se găsea din belșug pentru construcția corăbiilor; în jurul anului 800, oamenii Nordului începuseră deja să construiască ambarcațiuni solide și iuți care să îi poată duce în expediții îndelungate pe mare. Oamenii Nordului au navigat din Scandinavia spre vest până în Insulele Britanice, au colonizat apoi Islanda și Groenlanda și au continuat să exploreze până când, în cele din urmă, au devenit primii europeni care au traversat Atlanticul.

În jurul anului 1000, islandezul Leif Eiríksson, fiul lui Erik, supranumit Leif cel Norocos, descoperă întâmplător continentul nord-american, cu aproape 500 de ani înaintea lui Columb. A numit teritoriul nou-descoperit Vínland, adică țara vinului, pentru că acolo creștea multă viță-de-vie sălbatică. Vínland a fost identificată cu Newfoundland, cea mai estică provincie a Canadei. Întrebarea dacă exploratorul Cristofor Columb cunoștea sau nu călătoriile navigatorilor nordici înainte de propria sa „călătorie spre lumea Indiilor" va rămâne pentru totdeauna fără răspuns.

Elaborată înainte de anul 1265, *Saga lui Erik cel Roșu* a ajuns la noi prin intermediul a două compilații. Cea dintâi este *Skálholtsbók*, *Cartea*

Skálholt, numită astfel pentru că a fost scrisă de un cleric de la mănăstirea cu acest nume, din sud-vestul Islandei, iar cea de-a doua este *Hauksbók*, *Cartea lui Hauk*, scrisă în jurul anilor 1306–1308 de proeminentul învățat islandez Hauk Erlendsson, care a trăit între 1265 și 1334. Descendent direct din Thorfinn Karlsefni și Gudrid prin fiul lor Snorri, pomenit în ultimul capitol din sagă, Hauk a fost vestitor de legi[1] delegat la curtea norvegiană. Se crede că Hauk a revizuit textul pentru a-l face mai puțin colocvial și mai stilizat, ediția *Skálholt* fiind în general considerată o copie fidelă a textului original, însă neglijent elaborată (Jakobsson, 2007). *Saga lui Erik cel Roșu* descrie în detaliu evenimentele care au condus la alungarea lui Erik în Groenlanda, cum a predicat creștinismul fiul său Leif Erikson, precum și descoperirea țării Vínland, după ce corabia acestuia a fost aruncată de furtuni pe coastele unui tărâm nou și necunoscut. Cea mai mare parte a sagăi relatează însă călătoriile pe mare și încercarea de colonizare a noii lumi de către Thorfinn Karlsefni și soția sa, Gudrid, împreună cu echipajul care i-a însoțit pe corăbii. Snorri, fiul lui Thorfinn și al lui Gudrid, este primul european cunoscut născut în America.

Saga lui Erik cel Roșu cuprinde și o cantitate extraordinară de informație despre practici păgâne, vrăjitorie, povești cu fantome *draugr* întoarse din moarte, motiv pentru care textul a fost valorificat ca sursă de informații despre mitologia și ritualurile păgâne ale oamenilor Nordului înainte de convertirea la creștinism. Atenția pe care Haukr o acordă evenimentelor trecute nu s-a limitat însă la lumea pierdută a miturilor păgâne. Temele recurente sunt descoperirea ținuturilor noi, popularea Islandei și a Groenlandei, precum și descoperirea Vínlandului în secolele al IX-lea și al X-lea.

Ne putem întreba de ce islandezii nu au scris despre călătoriile spre Vínland până în secolul al XIII-lea, deși au fost amintite în *Islendingabók*[2]. Un motiv posibil ar fi acela că ar fi existat la început o oarecare confuzie cu privire la modul în care Vínland ar fi putut fi încadrată în viziunea creștină asupra lumii. Într-un manuscris din jurul anului 1300 se susține că Vínland ar putea fi o peninsulă din Africa (Jakobsson, *ibid.*), ceea ce

[1]) V. *supra* p. 148, n. 1. [2]) *Islendingabók*, (*Cartea islandezilor*) este o compilație care relatează istoria timpurie a Islandei. Autorul a fost un preot islandez, Ari Thorgilsson, activ în Islanda la începutul secolului al XII-lea.

demonstrează că islandezii nu se așteptau ca Vínland să fie „o lume nouă", ci o parte necunoscută a lumii vechi.

În lumina altor interpretări (Agnarsdóttir, 2006), *Saga lui Erik cel Roșu* ar fi fost elaborată în timp ce se lucra la marea sagă a vieții pierdute a regelui Olaf Tryggvason în limba latină, tocmai pentru a adăuga o țară nouă pe lista țărilor convertite la creștinism de către regele viking. După bătălia de la Svöldr, din anul 1000, regele Olaf Tryggvason ar fi sărit în mare, salvându-și viața. Conform relatărilor din *Saga regelui Olaf Tryggvason*, scrisă de Oddr Snorrason, regele ar fi fost văzut apoi la Roma și la Ierusalim, de unde trimitea vești și daruri celor apropiați. Această viață activă în Răsărit îl plasează pe rege într-un loc care-i aduce prestigiul unui context monastic, regele încheindu-și zilele, conform acestei biografii fictive, într-o mănăstire din Grecia sau Siria (Teoc, 2017). Această nouă viață miraculoasă învestește pământul cu toate calitățile unui paradis terestru.

Aceeași imagine paradisiacă ne este prezentată și în unele pasaje din *Saga lui Erik cel Roșu*, atunci când oamenii Nordului găsesc pământuri mănoase, pajiști grase, pești și vânat, cherestea și pășuni în timpul explorării pământului nou din Vínland. În jurul anului 1000 d.Hr., oamenii Nordului ridică, așadar, prima așezare europeană pe coasta de nord a Newfoundlandului, unde au rămas doar pentru o scurtă perioadă. În total, se pare că au existat patru expediții vikinge pornite din Groenlanda spre Lumea Nouă, dar nici una nu ar fi durat mai mult de câțiva ani. Cu toate acestea, amintiri răzlețe despre oamenii Nordului au rămas sedimentate în miturile și legendele populației autohtone din Lumea Nouă.[1] Pentru a construi așezări durabile în Newfoundland,

[1]) Thórunn Valdimarsdóttir a fost surprinsă de asemănările morfologice dintre islandezul Björn Breiðvíkingur Ásbrandsson și zeul aztec Quetzalcoatl, într-un articol despre posibilitatea ca eroul islandez să fi fost de fapt străinul cu barbă din răsărit. În opinia sa, acesta este motivul pentru care Montezuma l-a întâmpinat pe Hernando Cortés cu teamă și bucurie, crezând că el este zeul cu piele palidă și barbă. Conform sagăi islandeze *Eyrbygga*, din prima jumătate a secolului al XIII-lea, Björn a navigat în afara cursului către un ținut mare din oceanul de sud-vest și a devenit conducătorul oamenilor de acolo, în jurul anului 1030. Această teorie tulburătoare stă la baza unor cercetări academice ale istoricilor islandezi și mexicani (Agnarsdóttir, 2006).

oamenii Nordului ar fi avut nevoie de populație și multe resurse dislocate din micile așezări abia durate în Islanda și Groenlanda. Acestor dificultăți li s-au adăugat relațiile conflictuale cu populația indigenă.

Cea mai veche mențiune despre Vínland în scrierile unui cărturar din afara Scandinaviei apare în lucrarea *Descriptio insularum aquilonis*, scrisă de călugărul Adam din Bremen (1040–1081), după vizita acestuia la curtea regelui danez Svend Estridsson în anul 1069. Aici, Vínland este o insulă unde crește vița-de-vie sălbatică, care dă cel mai bun vin, așa cum spun danezii care au văzut-o (Reeves & Beamish, 1906).

Pentru această traducere în premieră în limba română a unui text celebru al literaturii nordice am recurs la o abordare intertextuală, pornind de la originalul în limba islandeză veche. Aceasta este un dialect al limbii nordice vechi, care la rândul ei este un univers lingvistic ce include limbile norvegiană veche, daneză veche, suedeză veche și islandeză veche[1]. Pentru că numărul textelor în limba nordică veche este destul de redus, cuprinzând în special corpurile runice, limba islandeză veche a ajuns să fie considerată echivalentul limbii nordice vechi.

Am preferat adnotări mai ample, privilegiind aspectele istorice, mitologice și de societate în detrimentul celor filologice, pentru a explica mai bine universul cultural scandinav al epocii.

Enumerarea capitolelor din traducerea mea urmează ediția *Íslenzk Fornrit* a textului în limba islandeză veche.

FLAVIA TEOC
Aarhus, noiembrie 2023

Listă bibliografică

Agnarsdóttir, A. „Iceland and the World: From the Discovery of America to U.S. Defence", în Csaba Lévai (ed.), *Europe and the World in European historiography*, PLUS-Pisa University Press, 2006.

Barraclough, E. R., „The World West of Iceland in Medieval Icelandic Oral Tradition", în *Á austrvega, Saga and East Scandinavia*, vol. 1, Gävle University Press, Uppsala, 2009, pp. 99–120.

[1]) Limba islandeză modernă este limba scrisă elaborată de Rasmus Rask, la mijlocul anilor 1800, pe baza *Primului tratat gramatical* și a standardelor lingvistice europene contemporane, precum și a pronunției islandezei la acea vreme.

Blind, K., „A Pre-historic Sun-Chariot in Denmark", în *Saga Book*, 3, 1903, pp. 381–395.

Burrows, H., „The Secret Lives of Lawspeakers: the portrayal of lögsögumenn in the Íslendingasögur", în *Á austrvega, Saga and East Scandinavia*, Uppsala, 2009, pp. 151–15.

Faulkes, A., „The Viking Mind in Pursuit of the Viking", în *Saga Book*, 31, 2007, pp. 46–83.

Fridriksdottir, K., „Women and Subversion in Eddic Heroic Poetry", în *Revisiting the Poetic Edda – Essays on Old Norse Heroic Legend*, Routledge, 2013, pp. 117–140.

Higley, S. L., „Dirty Magic: Seiðr, Science, and the Parturating Man in Medieval Norse and Welsh Literature", în *Proceedings of the Illinois Medieval Association*, 11, 1994.

Jakobsson, S., „Hauksbok and the construction of an Icelandic world view", în *Saga Book*, vol. 31, Viking Society for Northern Research, University College London, 2007.

Jesch, J., *Women in the Viking Age*, The Boydell Press, Woodbridge, 1991.

Jochens, J., *Old Norse Images of Women*, University of Pennsylvania Press, Philadelphia, 1996.

Jesch, J., *Ships and men in the late Viking Age: The vocabulary of runic inscriptions and skaldic verse*, Boydell Press, Woodbridge, 2001.

Gillian Fellows-Jensen, Nordic place-names in Ireland and Wales (vikingeskibsmuseet.dk), 2008.

Lindow, J., *Norse Mythology: A Guide to the Gods, Heroes, Rituals and Beliefs*, Oxford University Press, Oxford, 2001.

Perkins, R., „Rowing Chants and the Origins of Dróttkvæðr Háttr", în *SagaBook*, 21/1982–1985, pp. 155–221.

Perkins, R., *The verses in The Saga of Erik the Red* (The Dorothea Coke Memorial Lecture in Northern Studies delivered at University College London, 5 March 2009).

Reeves, A, M., Beamish, N. L., *The Norse Discovery of America*, 1906, (sacred-texts.com, accesat în 1 noiembrie, 2023).

Simek, R., *Dictionary of Northern Mythology*, Boydell & Brewer, Suolk, 2008.

Staecker, J., „Christian Symbols and Scandinavian Women", în *The Cross Goes North, Processes of Conversion in Northern Europe, AD 300–1300*, York Medieval Press, 2003, pp. 463–483.

Thorson, P., „Viking – a Norse sea rover", în *A Bibliography of English Etymology* (sources and word list, 2010), University of Minnesota Press, 1971, p. 862.
Teoc, F., *Limbajul poeziei scaldice*, Fractalia, București, 2017.
Turville-Petre, G., *Scaldic Poetry*, Clarendon Press, Oxford, 1976.

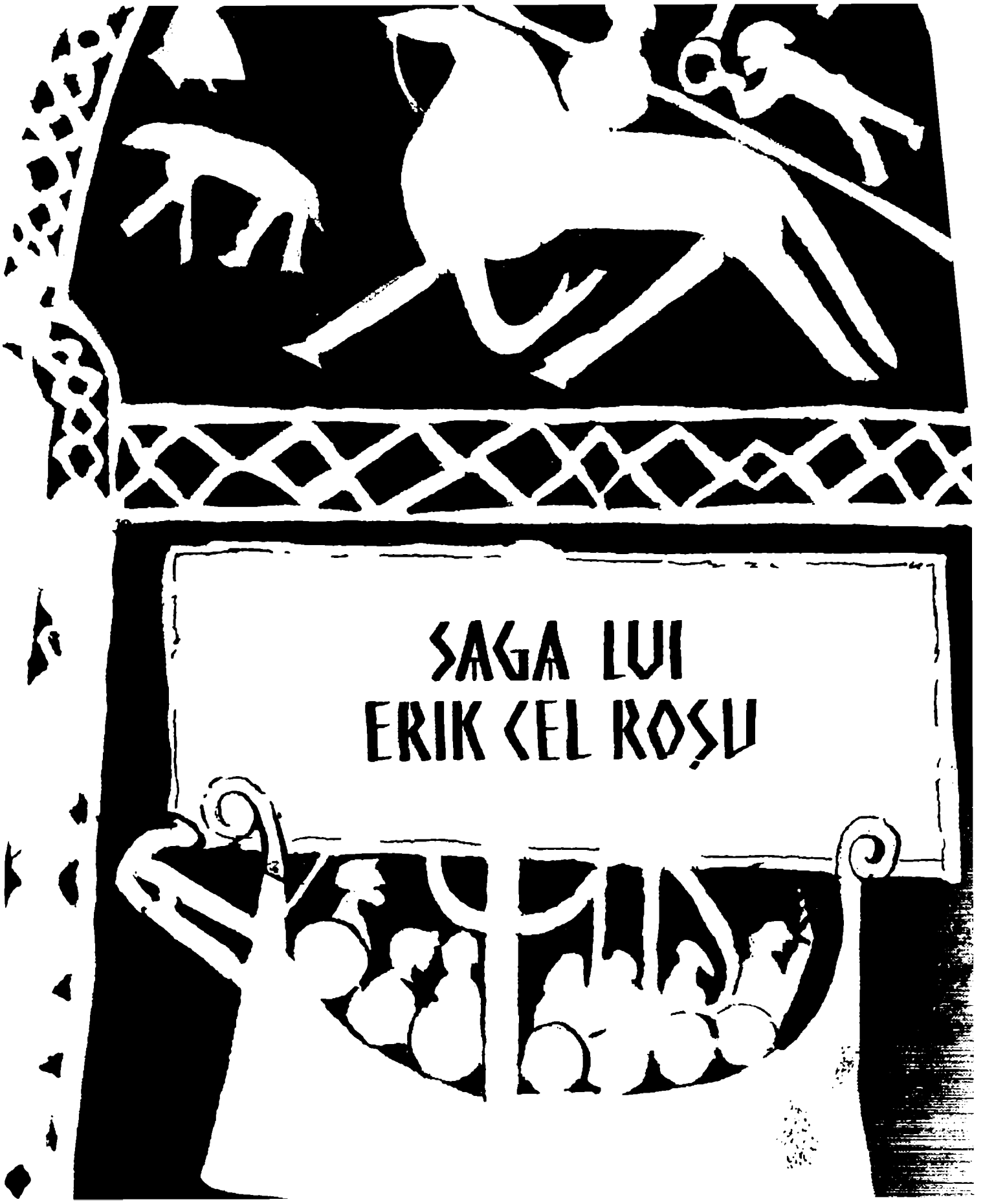
SAGA LUI
ERIK CEL ROȘU

Despre Audr cea cu judecata dreaptă și despre Vifil

Trăia cândva un rege războinic[1] pe numele său Olaf, pe care oamenii săi îl numeau Olaf cel Alb. El era fiul regelui Ingjald[2], fiul lui Helgi, fiul lui Olaf, care fusese fiul lui Guðröð, fiul lui Hálfdan Hvítbeins (Picior Alb), rege al Munților Uppland. Olaf cel Alb și-a condus vikingii într-o expediție pe mare, înspre apus, unde a cucerit Dublinul[3] și Dyflinnarskíri[4] în Irlanda, ținuturi peste care s-a făcut rege. S-a căsătorit apoi cu Audr, o femeie cunoscută pentru judecata ei dreaptă[5], fiica lui Ketil Nas-Turtit, fiul lui Bjarn Buna[6], un bărbat nobil din Norvegia.

Olaf și Audr au avut un fiu pe care l-au numit Thorstein cel Roșu[7].

[1]) Căpeteniile expedițiilor de jaf din secolul al IX-lea și până la începutul secolului al X-lea erau deseori războinici obișnuiți. *Edda poetică* menționează numele a peste 70 de regi războinici ai mării, fapt care confirmă ipoteza că, în perioada vikingă, orice căpetenie care își conducea războinicii în expedițiile pe mare putea fi numită rege războinic al mărilor (Teoc, 2017, 120). [2]) Potrivit *Eyrbyggja saga* (*Saga vikingilor lui Eyri*), regele războinic Ingjald se înrudea cu legendarul războinic viking Ragnar Lodbrok. [3]) Centru al regatului viking din Irlanda, cetatea Dublin („Golful Întunecat") este locul în care râul Poodle se întâlnește cu râul Liffey. Războinicii vikingi ancorau aici, construindu-și mai apoi cetatea pe dealul din apropierea țărmului. [4]) Dyflinnarskíri desemnează teritoriile vaste ocupate de vikingi. Acestea se întindeau până în Leixlip, nume care în limba nordică veche se traduce prin „somonul săltăreț" (Fellow-Jensen, 2008). [5]) Asemenea tuturor femeilor vikinge, personaje proeminente și cu voință puternică, Audr Djúpúðgu (literal „Gândire Profundă") dovedește abilități războinice și de supraviețuire într-o perioadă în care femeile reprezintă în egală măsură „agenți importanți în procesele de migrație și asimilare" (Jesch, 1991: 25). De aici și alegerea mea de a traduce în text expresia *djúpúðgu* prin „Judecată Dreaptă". [6]) *Buna* este o poreclă care satirizează mersul sau aspectul lăbărțat al unui trup așezat pe picioroange. [7]) Thorstein s-a născut în jurul anului 850. În urma campaniilor din Scoția, în care a luptat

După ce Olaf a căzut în luptă în Irlanda, Audr și Thorstein s-au așezat în Suðreyjar[1]. Thorstein s-a căsătorit acolo cu Thorid, fiica lui Eyvind Austmann[2], sora lui Helgi cel Slab, și au avut mulți copii.

Câștigându-și faima de rege războinic, Thorstein s-a aliat apoi cu ducele Sigurð cel Mare, fiul lui Eystein cel Gălăgios[3]. Împreună au cucerit Katanes, Suðurland, Ross și Meræfy[4], devenind stăpâni peste mai mult de jumătate din Scoția. Thorstein a fost regele lor până când scoțienii au complotat împotriva lui și l-au ucis în luptă.

Audr se afla în Katanes când a aflat de moartea lui Thorstein. Acolo a luat hotărârea ca în mare taină să se construiască în adâncul pădurii o corabie de negoț și, când a fost gata, și-a îndreptat cârma spre Orkney. Acolo a măritat-o pe Gró, fiica lui Thorstein cel Roșu. Fata lui Gró a fost mama lui Grélað, pe care ducele Thorfinn Despicătorul de Țeste a luat-o să-i fie soață. Audr s-a hotărât apoi să plece spre Islanda. La bordul corabiei sale urcaseră douăzeci de bărbați liberi. Ajunsă în Islanda, Audr a iernat în Bjarnarhöfn, împreună cu fratele ei, Bjørn.

Audr a luat apoi în stăpânire întregul ținut Dale, dintre Dögurðarár și Skraumuhlaupsár. Casa ei era în Hvamm, însă locul ei de închinare era în Krosshólum[5]. Pentru că era botezată și era o bună creștină, Audr ridicase acolo o cruce. În Islanda

alături de Sigurð, cei doi războinici au primit tribut de la o mare parte din clanurile din Scoția. Căpeteniile scoților au complotat împotriva lui Thorstein, ucigându-l în jurul anului 880 sau 890. După moartea lui Thorstein, Audr a părăsit Caithness, locuind pentru o vreme în Orkney și apoi în Islanda, unde s-a stabilit împreună cu clanul ei. [1]) Insulele Hebride. [2]) *Austmann* (oameni din Răsărit) îi desemnează pe cei care conduc expediții spre răsărit (Jesch, 2001: 89). [3]) Eystein își primește renumele de „Gălăgios" pentru că începea bătălia lovindu-și scutul cu spada. [4]) Caithness, Sutherland, Ross și Moray, regiuni din nordul Scoției. [5]) „Dealurile Crucii".

veniseră împreună cu Audr mai mulți bărbați de nădejde, luați prizonieri în timpul expedițiilor de pradă din apus, pe care îi țineau de robi. Unul dintre ei se numea Vifil, un bărbat de rang înalt în cetatea de unde fusese prins, pe care Audr hotărâse să îl elibereze. Când Audr a împărțit pământ bun și locuri de construit ferme pentru bărbații din echipajul navei sale, Vifil a întrebat-o de ce nu i-a făcut și lui împărțeală, asemeni celorlalți. Audr i-a răspuns că momentul nu a fost potrivit pentru el, dar că nu are nici o îndoială că Vifil va fi respectat în orice loc s-ar afla, asemeni oricărui alt om liber. Audr i-a dat apoi lui Vifil ținutul Vifilsdalr, unde el s-a așezat la casa lui, găsindu-și nevastă. Fiii lui, Thorbjörn și Thorgeir, au crescut în casa tatălui lor oameni de seamă și bărbați de nădejde.

Erik cel Roșu descoperă Groenlanda

Era odată un bărbat pe nume Thorvald. El era fiul lui Ásvald Úlfssonar (fiul lui Ulf)[1], care fusese fiul lui Yksna-Tore[2]. Fiul lui Thorvald se numea Erik cel Roșu.

S-a întâmplat însă ca o acuzație de crimă să îi facă pe tată și pe fiu să-și părăsească pământurile din Jadar, din regatul Norvegiei, și să caute adăpost în Islanda. Acolo și-au luat pământ în Hornströndum, stabilindu-se în Dröngum. Thorvald a murit acolo, iar Erik s-a căsătorit cu Tjodhild, fiica lui Jörund Úlfsson și a lui Torbjorg Knarrebringa (cea cu pieptul

[1]) Până în ziua de azi, islandezii nu au nume de familie. În locul acestuia se foloseste patronimicul. Pentru un fiu se utilizează sufixul *son*, iar pentru o fiică *dottir*. [2]) Născut în anul 830, Tore a trăit în timpul domniei regelui norvegian Haraldr (Harald) Păr Frumos. Tore avea o fermă de vite în Eidbo. Rămas fără provizii, regele Haraldr Păr Frumos i-a cerut ajutor lui Tore, care i-a trimis regelui 80 de boi, de aici și renumele de Yksna- Tore, „Tore stăpânul multor boi".

lat), care mai târziu va deveni soața lui Thorbjörn din Haukadal. Erik a mers apoi spre sud, unde a desțelenit ținuturile Haukadal, stabilindu-se la Eriksstad, lângă Vatzhorn.

S-a întâmplat apoi ca sclavii lui Erik să atace ferma lui Valthjof din Valthjofsstadr. Eyjólf, vărul lui Valthjof i-a ucis pe sclavi lângă Skeiðsbrekkum, mai sus de Vatnshorn. Pentru asta, Erik l-a ucis pe Eyjólf, apoi l-a ucis și pe Hrafn, la Leikskál.

Geirsteinn și Oddur din Jörva, rudele lui Eyjólf, au cerut ca moartea lui să fie pedepsită; Erik a fost alungat din Haukadal.

Plecând din Haukadal, Erik s-a îndreptat prima dată spre Brokey și Yxney, și în primul an a iernat la Tröðum, în Suðurey. Acolo i-a împrumutat lui Thorgest stâlpii casei[1]. La scurt timp după aceea, Erik s-a mutat în Eyxney, făcându-și casă la Eiríksstöð, însă când a cerut să i se înapoieze stâlpii Thorgest nu a vrut să îi dea înapoi. Înfuriat, Erik s-a dus la Breiðabólstað și singur și-a luat ce era al lui. Thorgest l-a urmărit și s-au luptat nu departe de ferma Dröngum. Acolo au căzut doi dintre fiii lui Thorgest, împreună cu alți bărbați.

După aceea, fiecare dintre ei și-a chemat bărbați viteji care să lupte alături de ei. Erik a fost sprijinit de Styr și Eyjólf din Svinø, de Thorbjörn Vifilson și de fiii lui Thorbrand din fiordul Svane, în timp ce Thorgest a fost ajutat de fiii lui Thord și Thorgeir din Hítardal, de Aslak din Langadal și fiul său, Illugi.

[1]) Stâlpii casei erau stâlpii principali care încadrau scaunul înalt (*öndvegi*), locul de onoare de la masă, ocupat de șeful gospodăriei. Un alt nume pentru stâlpii casei este stâlpii jilțului. Deseori sculptați în forma unor făpturi mitologice, stâlpii casei aveau și o funcție magică. O confruntare între Erik și Thorgest și susținătorii lor s-a soldat, așa cum ne spune saga, cu mai mulți morți. Pentru implicarea sa, Erik a fost pedepsit cu trei ani de exil. Și-a folosit însă tot acest timp cu înțelepciune. Știind că Gunnbjörn, fiul lui Ulf Corbul, văzuse pământ la vest de Islanda cu aproximativ cincizeci de ani în urmă, când corabia sa fusese dusă de furtună, Erik a decis să-l exploreze.

Erik și oamenii lui au fost judecați apoi pentru fărădelegi în *thing*-ul[1] din Thórsnæs, unde s-a hotărât să fie alungați din obștea lor.

Ca urmare, Erik a pregătit o corabie în Eiríksvogi[2], iar Eyjólf l-a ascuns în Dímunarvogi și-a rămas cu el, împreună cu Thorbjörn și Styr, în timp ce Thorgest și ceilalți luaseră insulele la pas în căutarea lui.

Erik le-a spus apoi oamenilor săi că va porni în căutarea pământului nou pe care Gunnbjörn, fiul lui Ulf Corbul, l-a văzut când furtuna l-a purtat peste ocean, departe de coastele Islandei, acolo unde a descoperit Gunnbjarnarsker[3]. Erik le-a promis apoi că se va întoarce să le spună și lor când va găsi pământul nou. Thorbjörn, Eyjólf și Styr l-au însoțit pe Erik până dincolo de insule. S-au despărțit tovarăși, Erik reamintindu-le să îl caute și să îi ceară ajutorul oricând vor avea nevoie de el.

Apoi a navigat spre ocean pe lângă Snæfellsjökull[4], ajungând la ghețarul numit Bláserkur. De acolo a navigat spre sud, căutând locul cel mai potrivit unde să ridice o casă.

Prima iarnă a rămas pe insula Eiríksey, înspre vest, iar în primăvara următoare a intrat în Eiríksfjorð și s-a așezat acolo. Cât a fost vara de lungă a călătorit spre ținuturile nelocuite din vest, dând nume locurilor de-a lungul și de-a latul. În anul următor a iernat în Eiríkshólm, lângă Hvarfsgnípa, iar în cea de-a treia vară a călătorit doar spre nord, la Snæfell[5] și în fior-

[1]) *Thing* este adunarea, consiliul de guvernare în societatea vikingă, alcătuit din oamenii liberi ai comunității, conduși de un cunoscător al legii, *lögsögumaðr*. Acesta era vestitorul, uneori în versuri, al legilor care reglementau viața comunității (Burrows, 2009: 153). Un *thing* avea funcție atât legislativă, cât și de organizare a unor evenimente sociale sau de evaluare a unor oportunități de comerț. V. și *supra*, p. 25, n. 3. [2]) „Izvorul lui Erik". [3]) „Stânca lui Gunnbjörn". [4]) „Ghețarul muntelui de zăpadă". Snæfellsjökull este un vulcan din Islanda format din straturi de lavă întărită, a cărui înălțime depășește 1.446 m, cu un crater adânc de 200 m. [5]) Muntele Snæfell (1.833 m) este situat în estul Islandei.

dul Hrafn[1]. Cea de-a treia iarnă a petrecut-o la Eríksey, chiar la intrarea în Eríksfjorð.

În vara următoare a pornit spre Islanda și s-a oprit în Breiðafjörð. Iarna a petrecut-o cu Ingólf la Hólmlátri, iar în timpul primăverii s-a luptat cu Thorgest și a fost învins. După aceea au căzut la pace. În aceeași vară, Erik s-a dus să locuiască pe pământul pe care îl găsise, pe care l-a numit Groenlanda[2], adică țara înverzită; încredințat fiind că oamenii vor fi mai bucuroși să vină și să se așeze acolo dacă pământul are un nume bun.

Thorbjörn Vifilson pleacă în Groenlanda

Thorgeir Vifilson s-a căsătorit cu Arnora, care era fiica lui Einar din Laugarbrekka, fiul lui Sigmund, fiul lui Ketil Tidsel, care se așezase în Thistilsfjörð. A doua fiică a lui Einar se numea Hallveig. Thorbjörn Vifilson s-a căsătorit cu ea, și astfel a primit Laugarbrekka din Hellisvollr. Thorbjörn s-a așezat acolo, devenind un fermier foarte respectat, cu o gospodărie de invidiat. Fiica lui se numea Gudrid. Era o fată frumoasă, harnică și virtuoasă, împodobită cu o noblețe aparte.[3]

Tot atunci trăia în Arnarstapi un bărbat pe nume Orm, însurat cu o femeie pe nume Halldis. Orm era un fermier bun și un prieten apropiat al lui Thorbjörn, iar Gudrid fusese crescută la ferma lui Orm multă vreme, Halldis îngrijindu-se de ea ca de fata ei.

Tot în vremea aceea trăia un bărbat pe nume Thorgeir, care locuia la Thorgeirsfjall. Era bogat și avea multe vite, chiar dacă

[1]) „Fiordul Corbului". [2]) În original Grænland. [3]) Gudrid, una dintre femeile vikinge cu un destin ieșit din comun, este fiica lui Thorbjörn și nepoata lui Vífil, sclavul eliberat de Audr. Ea devine prima femeie explorator și mama primului european născut pe continentul american. Este și prima femeie vikingă care va ajunge în pelerinaj la Roma.

fusese eliberat din sclavie nu cu mult timp în urmă. Thorgeir avea un fiu pe nume Einar, un bărbat frumos, bine-crescut, însă cu unele apucături exagerate de nobil căruia îi place fastul. Einar făcea comerț între diferite ținuturi, naviga mult și ierna când în Islanda, când în Norvegia.

Într-o toamnă, pe când se afla în Islanda și vindea mărfuri de-a lungul peninsulei Snæfellsnes[1], Einar ajunse într-o zi la Arnarstapi. Orm l-a poftit să rămână acolo, iar Einar a rămas bucuros, pentru că Orm era unul dintre prietenii lui buni. Mărfurile descărcate de pe corabie au fost duse într-un hambar de lângă casă, unde Einar le-a desfăcut pe rând și i le-a arătat lui Orm, îndemnându-l să-și aleagă după pofta inimii. Tare s-a bucurat Orm de atâtea daruri nemaivăzute, și nu s-a sfiit să spună că Einar era cel mai bun, cel mai generos și cel mai iubit de soartă negustor de pe fața pământului.

Pe când cântăreau și se minunau de mărfurile felurite, o femeie trecu prin fața hambarului.

Einar îl întrebă atunci pe Orm cine era femeia frumoasă care tocmai trecuse prin fața ușii.

— Nu am mai văzut-o pe aici, spuse Einar.

— Fata asta frumoasă e Gudrid, fiica lui Thorbjörn din Laugarbrekka, spuse Orm. O țin în casa mea ca pe copilul meu.

— Ar fi o nevastă bună pentru mine, spuse Einar. A mai fost petită până acum?

— Sigur că a mai fost petită, răspunse Orm, dar nu este ușor să îi fii pe plac. Se spune că nici ea, nici tatăl ei nu se grăbesc cu măritișul, ci îl așteaptă pe bărbatul potrivit.

—Ei bine, cu sau fără grabă, spuse Einar, ea este femeia pe care vreau să o cer de nevastă, și îmi doresc ca tu să o petești la Thorbjörn pentru mine. Fă-l pe Thorbjörn să înțeleagă că ar avea numai de câștigat dacă îmi va da fata de soție. Știu că este

[1]) Peninsulă din vestul Islandei.

un om respectat și înstărit, însă am auzit zvonuri că averea i s-a împuținat, în timp ce mie și tatălui meu pământurile și bunurile ne cresc de la an la an. Thorbjörn va deveni și mai puternic dacă îmi va da fata de nevastă.

— Prietenia ta mă bucură peste măsură, dragă Einar, dar tot n-aș vrea să mă înfățișez lui Thorbjörn cu astfel de propuneri. N-am văzut pe fața pământului om mai mândru și mai iute la mânie decât el.

Einar nu se lăsă păgubaș, ci îl încurajă pe Orm să vadă și el că nimeni nu ar avea nimic de pierdut, ci doar de câștigat din această căsătorie. Și, apoi, el n-ar trebui decât să-l înștiințeze pe Thorbjörn și să-i deschidă ochii. Nimeni nu și-a pierdut capul doar pentru atât. Orm acceptă în cele din urmă, și Einar călători mulțumit spre sud până ajunse acasă.

Thorbjörn ținu ospățul recoltei la sfârșitul toamnei, așa cum făcea în fiecare an, ținându-și rangul de cel mai înstărit fermier. Orm din Arnarstapi a fost și el chemat și așezat la masă, alături de mulți alți prieteni ai lui Thorbjörn.

Intrând în vorbă cu Thorbjörn, Orm i-a povestit că nu demult fusese vizitat de Einar din Thorgeirsfell, un tânăr frumos, harnic și promițător.

— Și în numele lui, continuă Orm, îți spun că vrea să o pețească pe Gudrid. Această căsătorie ar fi în multe privințe doar spre binele vostru, continuă Orm. Einar e un tânăr înstărit, și nu s-ar sfii să își împartă averea cu tatăl alesei lui.

— Ce sunt vorbele astea, întrebă Thorbjörn, chiar te așteptai să îmi mărit fata cu fiul unui sclav? Nu mă așteptam la atâta nesăbuință din partea ta. Și, făcându-ți socotelile astea, abia acum te îngrijorează averea mea, care se împuținează? Dacă tu crezi că fata mea merită atât de puțin, nu văd de ce să mai rămână la casa ta.

Orm și toți ceilalți invitați s-au dus la casele lor, însă Gudrid a rămas în casa tatălui ei.

În primăvara următoare, Thorbjörn dădu un nou ospăț îmbelșugat, și, când toate erau în bună rânduială pe mese, ceru să fie ascultat, vorbindu-le astfel oaspeților săi:

— Sunt mulți ani de când mi-am ridicat ferma pe aceste pământuri, în vecinătatea atâtor oameni de seamă, de a căror bunătate și prietenie m-am bucurat din plin. Mi-e teamă însă că sărăcia îmi bate la ușă, de-aceea am hotărât să-mi părăsesc ferma înainte să-mi pierd demnitatea și înainte ca familia mea să fie dezonorată. Ne vom urca, așadar, pe corabie și vom naviga spre Groenlanda, acolo unde prietenul nostru, Erik cel Roșu, ne așteaptă, așa cum ne-a spus cândva când ne-am despărțit în Breiðafjörð. La el vom găsi întotdeauna ajutor, prietenie și pământuri noi în care să începem o nouă viață.

Thorbjörn a împărțit apoi daruri celor de față, iar când sărbătoarea s-a încheiat oaspeții s-au împrăștiat pe la casele lor.

Thorbjörn își vându pământurile și după aceea cumpără o corabie, pe care o așeză la gura râului Hraunhofn. Treizeci de oameni au urcat pe corabie pentru a porni în expediție cu el. L-au însoțit Orm din Arnarstapi împreună Halldis, dar și prietenii de o viață ai lui Thorbjörn, pe care nimic nu-i putea ține departe. Au lansat corabia la apă și au pornit la drum, ajutați de un vânt bun, care i-a scos în larg. Când au ieșit însă în marea deschisă, vântul s-a întețit și furtuni nenumărate au scuturat corabia, încetinindu-i și abătându-i din drum cât a fost vara de lungă. S-a întâmplat apoi ca molima să izbucnească printre ei. Orm și Halldis, soața lui, împreună cu jumătate din echipaj s-au stins. Marea a fost mereu agitată și, după ce-au îndurat truda și mizeria în multe feluri, au ajuns la Herjolfsnæs, în Groenlanda, la începutul iernii. Printre locuitorii de acolo se număra și Thorkell, un bărbat cu inima mare, gata oricând să sară în ajutor. El i-a primit pe Thorbjörn și pe toți tovarășii săi la ferma lui să ierneze împreună. Acest lucru i-a bucurat și

consolat pe Thorbjörn și pe prietenii săi, cei care supraviețuiseră drumului pe mare.

Despre prezicătoarea Thorbjörg

În vremea aceea era mare sărăcie în Groenlanda; cei care fuseseră la pescuit prinseseră puțin, iar unii dintre ei nici nu se mai întorseseră. Trăia însă printre ei o femeie cu darul profeției[1], pe care o chema Thorbjörg. Pentru că era scundă de statură și fusese cea mai mică dintre nouă surori i se spunea Litilvolva[2]. Avusese nouă surori, toate cu darul profeției, însă Thorbjörg Litilvolva era singura dintre ele rămasă în viață.

Thorbjörg obișnuia ca pe timp de iarnă să meargă pe la casele oamenilor. Erau mulți cei care voiau să-și cunoască soarta sau să știe ce le va aduce anul. Pentru că Thorkell era cel mai de vază fermier de acolo, se gândi că este datoria lui să afle când va lua sfârșit sărăcia care pustiise acele locuri. Thorkell o invită, așadar, pe prezicătoare la fermă, făcând pregătiri atente pentru primirea ei, așa cum era obiceiul pentru femeile de rangul ei. Un scaun înalt acoperit cu o pernă umplută cu pene moi de pasăre fusese adus în încăpere pentru ea, și femeia veni în aceeași seară, însoțită de bărbatul trimis în întâmpinarea ei. Thorbjörg purta pe umeri o mantie albastră legată cu șnur la gât, încrustată cu pietre prețioase până pe poale. La gât avea mărgele de sticlă, iar pe cap purta o glugă neagră din piele de miel, căptușită cu hermină. În mână avea un toiag, pe capul căruia se închidea un nod decorat cu aramă, ornamentat cu pietre prețioase.

Pe talie purta un brâu din păr moale, de care atârna punga de piele unde ținea talismanele pentru incantațiile magice. În picioare purta pantofi din piele de vițel, legați în curele lungi și

[1]) Thorbjörg a fost o prezicătoare renumită în Groenlanda la sfârșitul epocii vikinge. [2]) Cea mai mică dintre cele care profețesc viitorul.

groase, încheiate cu nasturi mari de aramă la capete. În mâini avea mănuși albe din piele de hermină, căptușite cu blană moale.

Când intră în încăpere, toți bărbații aflați acolo au salutat-o cât mai politicos, iar Thorbjörg i-a răspuns fiecăruia după rangul care ea însăși socotea că li se cuvine. Fermierul Thorkell o luă de mână, conducând-o la locul pregătit pentru ea. A rugat-o apoi să-și plimbe privirile peste oameni, peste animale și peste gospodărie. Thorbjörg rămase însă cu totul tăcută.

S-au întins mese bogate în seara aceea. Thorbjörg ceruse să mănânce mai întâi terci cu lapte de ied, și-apoi o mâncare făcută din inimi de felurite viețuitoare. Avea o lingură de aramă și un cuțit cu un mâner de colț de morsă, prins cu două nituri de aramă, însă vârful mânerului era rupt.

După ce mesele au fost strânse, fermierul Thorkell s-a apropiat de Thorbjörg și a întrebat-o dacă îi sunt pe plac casa și tovărășia prietenilor lui. A mai întrebat-o dacă vor afla în curând răspunsul la toate neliniștile lor, dar Thorbjörg i-a spus că vor primi răspuns doar a doua zi dimineață, după ce va fi dormit toată noaptea.

Și spre sfârșitul zilei următoare s-au făcut pregătirile pentru ritual[1]. Thorbjörg ceru atunci să i se aducă femeile pricepute în știința veche a incantațiilor necesare pentru săvârșirea ritualurilor magice numite *varðlokur*[2], însă nici o femeie de la ferma

[1]) Termenul care desemnează vrăjitoria este *seiðr* și se referă la un număr de acțiuni șamanice precum călătorii extracorporale, vindecări prin eliminarea efectelor negative ale unei lovituri, recuperări ale unor părți din suflet pierdute în urma acțiunilor unor alți vrăjitori etc. (Teoc, 2017). Există și acțiuni simple descrise prin termenul *seiðr*: uitarea, nebunia și iluzia (Higley, 1994: 140), la care se adaugă clarviziunea și profeția. Femeile inițiate în aceste practici puteau cere spiritelor de dincolo să le dezvăluie viitorul. [2]) Ritualul de prezicere a viitorului, dar și acela de îmbunare a spiritelor, presupunea ca femeia care îl performa să fie așezată pe un scaun înalt sau pe o platformă, de unde

lui Thorkel nu le cunoștea. Oamenii gospodăriei au întrebat peste tot, până când Gudrid a rupt tăcerea și le-a răspuns cu înțelepciune:

— Nu am nici puteri magice, nici darul profeției nu îl am, dar în Islanda mama mea adoptivă, Halldis, m-a învățat incantațiile pe care ea le numea *varðlokur*.

Thorbjörg se bucură, spunând că aceasta a fost mai mult decât se aștepta, însă Gudrid i-a tăiat elanul, spunându-i că este creștină și că nu voiește să o ajute să facă ritualul. Thorbjörg i-a răspuns fără să ezite:

— Vei ajuta mulți oameni, Gudrid, și asta nu te va face mai puțin desăvârșită. Thorkell poate să îți spună și el că am dreptate.

Thorkell o îndemnă pe Gudrid să o ajute pe clarvăzătoare și, în cele din urmă, Gudrid încuviință. Femeile făcură apoi un cerc în jurul platformei înalte pe care stătea Thorbjörg, și Gudrid începu să recite minunat incantațiile, impresionându-i pe cei prezenți cu frumusețea vocii ei.

Thorbjörg îi mulțumi apoi lui Gudrid pentru ajutor, spunându-i că până și spiritele care în trecut refuzaseră să se înfățișeze și să o ajute azi fuseseră atrase de vocea ei frumoasă.

— Azi pot să văd limpede lucruri care până acum fuseseră ascunse vederii mele, mai spuse Thorbjörg. Azi pot să spun cu încredințare că poverile voastre se vor sfârși odată cu venirea primăverii, și că boala care ne chinuie de atâta vreme va dispărea mai devreme decât am fi îndrăznit să sperăm. Și tu, Gudrid, îți vei primi răsplata pe măsura înzestrărilor tale. Soarta ta îmi este limpede în fața ochilor. Te așteaptă aici, în Groenlanda, o căsătorie onorabilă, care din păcate nu va dura, pentru că

lovea cu toiagul ritmic în pământ, în timp ce *völva*, asistenta ei, cânta un *varðlokur*.

drumul tău te va duce departe, dincolo de Islanda. Și din tine se va ridica un neam mare și respectat, și peste toate spițele neamului tău strălucește o lumină binecuvântată. Poți să mergi în pace de-acum, fata mea.

Oamenii s-au apropiat apoi de Thorbjörg, încercând să afle pe rând răspuns și dezlegare pentru toate grijile lor. Răspunsurile ei au fost limpezi și ferme, și toate profețiile ei s-au dovedit a fi adevărate.

La scurt timp după aceea, Thorbjörg a fost chemată la o altă fermă, iar Thorbjörn fusese invitat să meargă cu ea. Nici n-ar fi putut să rămână acasă, de vreme ce prezicătoarea urma să invoce din nou spiritele într-un ritual pe care îi era dat să-l vadă.

Și când vremea s-a îmblânzit la începutul primăverii, așa cum profețise Thorbjörg, Thorbjörn și-a pregătit corabia și-a navigat până la Brattahlíð[1], unde Erik l-a primit cu bucurie, spunându-i că bine s-a gândit să vină acolo. Thorbjörn și toți ai lui au iernat cu Erik, iar în primăvara următoare Erik i-a dat lui Thorbjörn pământ în Stokkenæs, unde și-a construit o fermă frumoasă, și de atunci a locuit acolo.

Când Leif descoperă Vinland

Erik avea o soție pe nume Tjodhild, care îi dăruise doi fii. Unul se numea Thorstein[2], celălalt Leif[3]. Amândoi erau bărbați de nădejde. Thorstein locuia acasă cu tatăl său și nu se afla bărbat în Groenlanda care să fie mai bine văzut și mai prețuit decât el. Leif navigase în Norvegia, unde trăise o vreme la curtea rege-

[1]) Ferma lui Erik cel Roșu poate fi vizitată și azi în sud-vestul Groenlandei. Numele fermei, Brattahlíð, se traduce prin „Panta Abruptă". A fost locuită de urmașii lui Erik până la jumătatea secolului al XV-lea. [2]) A trăit între 970 și 1004. [3]) Primul european care a călcat pe pământul Americii de Nord, supranumit și Leif cel Norocos, a trăit între anii c. 970

lui Olaf Tryggvason[1]. Dar când Leif a plecat din Groenlanda pe timpul verii, vremea rea i-a dus până în insulele Suðreyjar. Au așteptat acolo până în vară vântul bun care să-i ducă înapoi în Norvegia la vremea recoltei. S-a întâmplat însă ca Leif să fie cucerit acolo de o femeie de spiță nobilă pe care o chema Thorgunna. Leif băgase de seamă că femeia se pricepea și la arta magiei[2]. Și-au stat multă vreme acolo, până când un vânt bun s-a pornit în miezul verii să le poarte corăbiile în larg. Când Leif începu pregătirile de plecare, Thorgunna i-a cerut să meargă cu el. Leif a întrebat-o dacă unchiul ei încuviințează o astfel de călătorie, însă ea i-a răspuns că nu-i pasă de părerea unchiului ei.

— Socot că nu este bine să răpesc o femeie de spiță nobilă, acum când sunt într-o țară străină și războinicii mei care s-ar putea lupta pentru mine sunt atât de puțini, spuse Leif.

Thorgunna îi răspunse însă cu îndrăzneală:

— Poate tu crezi că nu este bine.

— Da, cred că nu este bine, și așa va rămâne, spuse Leif.

— Atunci trebuie să știi, spuse Thorgunna, că n-aș veni singură, pentru că sunt însărcinată. Cel pe care îl port în pântece este fiul tău. Și chiar dacă nu ne vei primi, acest copil nu va fi al nimănui, ci îl voi crește eu și ți-l voi trimite în Groenlanda de îndată ce va îndeajuns de puternic să călătorească. Și prevăd că acest copil îți va aduce tot atâta bucurie câtă îmi aduce mie plecarea ta. Gândul meu este să ajung și eu în Groenlanda înainte să plec din lumea asta.

Leif i-a dăruit Thorgunnei la plecare un inel de aur, o mantie din Groenlanda și o centură cu cataramă din colț de morsă.

și 1018/1025. [1]) Olaf Tryggvason (960–1000), rege al Norvegiei din 995 până în 1000, fiul lui Tryggvi Olafsson și strănepotul lui Harald Păr-Frumos, primul rege al Norvegiei. [2]) În original *margkunning*, care se traduce prin „atotștiutoare" sau „înțeleaptă", cunoaștere care în lumea Nordului medieval era asociată cu știința magiei și arta profeției.

Numele băiatului născut de Thorgunna a fost Thorgils și, într-adevăr, a fost trimis în Groenlanda. Leif l-a recunoscut ca fiu al său, iar unii oameni spun că acest Thorgils ajunsese și în Islanda în vara dinaintea întâmplărilor nemaipomenite de la ferma Fróðá[1]. Cu toate acestea, Thorgils s-a așezat în cele din

[1]) Aceste evenimente extraordinare s-au petrecut în jurul anului 1000 și sunt relatate în *Eyrbyggja Saga* (*Saga locuitorilor din Eyri*), una dintre cele mai vechi saga islandeze, a cărei acțiune este plasată în peninsula Snæfellsnes. Povestea se cuvine relatată, pentru că pune într-un scenariu tipic fantomele din mitologia scandinavă. Thorgunna sosise cu o corabie din Dublin în micul sat Rif. Cunoscută sub numele de *Thorgunna hin suðureyska* sau „Thorgunna din Hebride", era, potrivit descrierilor, înaltă și foarte grasă, cu părul castaniu gros și sprâncene negre. Auzind de sosirea Thorgunnei, dar și de faptul că aceasta avea cu ea mărfuri nemaivăzute în Islanda, stăpâna fermei Fróðá, o femeie pe nume Thuríður, s-a grăbit să ajungă la Rif să se întâlnească cu ea chiar pe corabia cu care venise, pentru a vedea și chiar a cumpăra unele dintre aceste mărfuri. Thorgunna nu a vrut însă să-și vândă lucrurile, așa că Thuríður a invitat-o să stea la Fróðá, gândindu-se că în felul acesta s-ar putea apropia de lucrurile frumoase ale Thorgunnei. Printre lucrurile acestea se afla și un cufăr încuiat, cu pânzeturi din brocart. Thuríður a încercat din nou să le cumpere, dar Thorgunna a refuzat-o. În acea vară, pe când Thorgunna și oamenii fermei Fróðá întorceau fânul, un nor negru s-a oprit deasupra lor și a început să plouă cu sânge. Mai târziu, în aceeași zi, s-au întors cu toții să usuce fânul – cu excepția Thorgunnei, care a căzut grav bolnavă. În aceeași noapte, pe când frigurile îi scuturau trupul, Thorgunna înțeles că va muri. Cu câteva zile înainte de a-și da duhul, a aruncat lucrurile minunate cu care venise, cerând cu limbă de moarte ca brocartul din cufăr să fie ars, profețind prăpăd și moarte dacă această dorință nu îi va fi fost îndeplinită. I-a dăruit apoi lui Thuríður o pelerină stacojie, ca să nu fie tentată să țină pentru ea tot ceea ce Thorgunna ceruse să fie aruncat sau ars, și l-a rugat pe Thóroddur, soțul lui Thuríður, despre care știa că este un om de cuvânt, să o îngroape la Skálholt. Thuríður a refuzat însă să ardă brocartul și, împotrivindu-se chiar și soțului ei, a ales să păstreze cufărul defunctei. Sicriul cu trupul Thorgunnei a fost purtat apoi prin

urmă în Groenlanda. Se spune că oamenii au crezut mereu că ceva nu era în bună rânduială în ce-l privește, și așa a rămas până și-a dat obștescul sfârșit.

Leif și oamenii lui au navigat așadar din insulele Suðreyjar și au ajuns în Norvegia în toamnă.

Leif s-a înfățișat apoi la curtea regelui Olaf Tryggvason, unde a fost bine primit, tocmai pentru că regele, cântărindu-l cu atenție, văzuse în Leif un bărbat pe măsura faimei lui.

— Plănuiești să mergi în Groenlanda în această vară? l-a întrebat regele într-o zi pe Leif.

— Da, mă gândesc să merg în Groenlanda, spuse Leif, dacă asta este și dorința voastră.

— Cred că bine te gândești, răspunse regele, pentru că am pentru tine o misiune, aceea de a duce creștinismul în Groenlanda.

Leif răspunse că este gata să ducă la bun sfârșit această misiune, dar nu se sfii să îi amintească regelui că a încerca să le vorbești oamenilor din Groenlanda despre această nouă credință nu era o treabă ușoară. Regele i-a răspuns însă că nu știe pe nimeni care să fie mai potrivit decât Leif pentru această faptă minunată.

— Și vei avea din partea mea toată binecuvântarea de care ai nevoie, continuă regele.

— Atunci voi putea duce această misiune la bun sfârșit, spuse Leif, dacă mă voi bucura și de sprijinul plin de har pe care mi-l dați.

câmpia Fróðárheiði. Luptându-se cu ploaia și vântoasele, au ajuns în cele din urmă la ferma Neshið neðra, din Stafholtstungur. Acolo au cerut masă și casă, însă nu au fost primiți. Vrând să se odihnească în noaptea aceea, bărbații care purtau sicriul l-au lăsat într-un șopron și s-au dus să înnopteze în fermă, chiar dacă nu li se oferise mâncare. În toiul nopții, au auzit zgomote în bucătăria în care nu se afla nimeni. Au rămas înmărmuriți să vadă o femeie mare, goală, făcând de mâncare: era fantoma Thorgunnei.

Și, când corabia lui a fost gata de călătorie, Leif a purces la drum. S-a întâmplat însă ca vremea să i se împotrivească, iar furtunile dese să îl arunce pe tărâmuri despre care nu auzise vreodată. A văzut acolo câmpii întregi acoperite de grâu și viță-de-vie sălbatică. Acolo mai erau și copacii numiți arțar, din care au luat câțiva cu ei. Trunchiurile copacilor erau atât de mari, încât au fost folosite la construcția caselor. Tot acolo Leif găsi câțiva naufragiați pe epava unei corăbii, pe care îi duse acasă, îngrijindu-se ca în iarna care urma să nu le lipsească cele trebuincioase traiului. Prin această faptă, dar și prin multe altele, Leif a dat dovadă de mărinimie și îndrăzneală. Și pentru că a adus creștinismul în țară, dar și pentru că i-a salvat pe bărbații naufragiați de pe epavă, Leif a primit renumele de Leif cel Norocos.

Leif a aruncat ancora apoi în Eríksfjorð și a plecat acasă la Brattahlíð, unde toți l-au primit cu bucurie. A propovăduit apoi creștinismul în toată țara, vorbindu-le oamenilor despre regele Olaf Tryggvason, care le transmitea acest mesaj încărcat de faptele minunate și de slava noii credințe. Erik primise însă cu răceală propunerea de a renunța la credința păgână pentru creștinism, însă Tjodhild, soața lui, s-a convertit cu bucurie, cerând să se construiască de îndată o biserică nu departe de casă. Biserica a fost apoi cunoscută ca *biserica lui Tjodhild*, și acolo veneau să se roage și să aducă laude cei mulți care acceptaseră să se convertească împreună cu ea.[1] După ce Tjodhild a

[1]) Asemeni poemelor scaldice și eddice, povestirile din saga prezintă caractere feminine puternice, care nu acționează ca celelalte femei (Fridriksdottir, 2013: 130), ci folosesc diverse strategii pentru a-și impune autonomia, subminând și provocând legile patriarhale care le condamnă la pasivitate și inacțiune (Teoc, 2017). Din această perspectivă putem interpreta și concluziile unor studii recente care dovedesc rolul activ al femeilor în adoptarea creștinismului în Scandinavia. Primele relicvarii ajung în Scandinavia în perioada vikingă, în urma

devenit creștină, nu a mai vrut să împartă patul cu Erik, spre marea lui supărare.

În scurt timp, oamenii au început să vorbească mult despre pământul cel nou descoperit de Leif și despre o nouă expediție care să îi ducă acolo. Căpetenia acestei expediții a fost Thorstein, celălalt fiu al lui Erik, un bărbat înțelept și respectat, care nu ducea lipsă de prieteni. Erik a fost și el chemat să li se alăture, tocmai pentru că oamenii știau că toți vor avea de câștigat din norocul care-l însoțea mereu și din felul în care Erik prevedea bunul mers al fiecărei călătorii. Erik era nehotărât, dar acceptă în cele din urmă să călătorească împreună cu ei atunci când prietenii lui apropiați i-au cerut-o. Pregătiră apoi corabia în care navigase Thorbjörn și în scurt timp au fost aleși douăzeci dintre cei mai vrednici bărbați, care să pornească în expediție. Încărcaseră puține lucruri pe corabie, nimic altceva decât arme și provizii.

În dimineața în care Erik plecase de acasă, luă cu el aur și argint într-un cufăr mic, pe care-l ascunse bine. Abia plecat, Erik căzu de pe cal, rupându-și câteva coaste și dislocându-și umărul: „Ai, ai!" strigă, înăbușindu-și durerea. A înțeles atunci că mica lui comoară, pe care o ascunsese, îi va aduce ghinion, așa că trimise vorbă lui Tjodhild să vină și să-l ducă înapoi. După aceea, navigatorii au plecat bucuroși din Eríksfjorð, încrezători că expediția lor va fi un succes.

unor campanii de jaf (Staecker, 2003; 463). Dovezile clare ale acestor jafuri încep în 793, odată cu atacul legendar asupra mănăstirii Lindisfarne, atacuri încheiate abia la sfârșitul secolului al XI-lea. Revelator este faptul că aceste relicve au fost găsite mai ales în mormintele femeilor. Povestea soției lui Erik, care se convertește și construiește prima biserică creștină pe terenul fermei, în vreme ce Erik continuă să practice vechea credință, ne oferă unul dintre cele mai solide exemple în acest sens.

În drumul lor au fost însă multă vreme împinși încoace și încolo pe apele învolburate ale mării, fără ca ei să poată ține cârma spre locul în care voiau să ajungă. Într-una din zile au văzut coastele Islandei, apoi în altă zi au văzut păsări zburând spre ei de pe coastele Irlandei, însă corabia lor a fost mereu aruncată fără țintă pe mare. Spre toamnă, au hotărât să se întoarcă acasă, epuizați din cauza efortului de a naviga prin furtuni nesfârșite. La începutul iernii aruncară ancora în Eríksfjorð.

Văzându-i întorși acasă, Erik spuse:

— Cu mult mai bucuroși eram astă-vară, când corăbiile ieșeau din fiord, dar sunteți cu toții în viață, și ăsta este un motiv pentru care să fim recunoscători.

— Stă în grija unei căpetenii să găsească adăpost și hrană pentru oamenii săi atunci când au nevoie, și să îi ajute să treacă peste această iarnă grea, spuse Thorstein.

— Și mai adevărat este că *nu știi niciodată ce e mai bine până când se dovedește că ai găsit răspunsul potrivit*, după cum se spune, răspunse Erik. Acum îți voi urma sfatul în această privință.

Toți cei care nu aveau încotro să meargă au plecat împreună cu Erik și cu fiul lui acasă, la Brattahlíð, și au petrecut iarna acolo.

Despre Thorstein Erikson

Acum trebuie să vă spun că Thorstein, fiul lui Erik, i-a cerut lui Thorbjörn să i-o dea pe Gudrid de soață. Atât Gudrid, cât și tatăl ei au acceptat propunerea, iar acesta din urmă a hotărât ca nunta să se facă în toamnă, la Brattahlíð. A fost o nuntă frumoasă, la care a petrecut multă lume. Thorstein avea casă și acareturi în Vesterbygd, la ferma numită Lysefjord, unde un bărbat, pe care îl chema tot Thorstein, ținea jumătate din fermă. Numele soției sale era Sigrid. În toamnă, Thorstein și Gudrid merseră la casa vecinului său cu același nume din Lysefjord, unde au fost bine primiți, și au iernat acolo.

Pe la mijlocul iernii, s-a întâmplat să izbucnească boala la ferma lor. Cel care adusese boala fusese Gardi, vechilul fermei, pe care nimeni nu îl plăcea. El s-a îmbolnăvit primul și a murit. Nu după mult timp, oamenii au început să moară pe rând. Thorstein, fiul lui Erik, s-a îmbolnăvit, la fel și Sigrid, soția celuilalt Thorstein. Și într-o seară, ieșind din casă să se odihnească în fața ușii de afară, Sigrid privi înapoi spre ușa casei și scoase un țipăt.

— N-a fost înțelept să ieșim din casă, e mult prea frig, iar tu ești bolnavă. Să ne întoarcem înăuntru cât de repede, o sfătui Gudrid îngrijorată.

— Nu pot să intru acum în casă, spuse Sigrid. O mulțime de morți așteaptă în fața ușii. Îl văd pe Thorstein, soțul tău, și mă recunosc și pe mine acolo. Ce durere să văd așa ceva!

Și când această viziune se risipi, Sigrid încuviință:

— Să mergem acum, Gudrid, nu îi mai văd.

Vechilul Gardi dispăruse și el din ochii ei, după ce îl văzuse ca viu, cu biciul în mână, gata să bată oamenii. Intrară în casă, însă înainte de venirea zorilor Sigrid își dădu sufletul, și un sicriu fu pregătit pentru trupul ei.

Bărbații de la fermă vâsliră în larg în dimineața aceea, iar Thorstein fermierul îi condusese la locurile bune de pescuit.

Spre seară s-a dus să vadă cât peşte prinseseră, însă, nu după mult timp, Thorstein, fiul lui Erik, trimise vorbă celuilalt Thorstein să vină acasă pentru că stăpâna casei se străduia să se ridice în picioare[1] şi încearcă să intre în pat cu el. Şi când Thorstein intră în casă, Sigrid se ridică pe marginea patului. El îi apucă însă iute mâinile, proptindu-i lama toporului în piept.

Thorstein, fiul lui Erik, muri şi el înainte de căderea nopţii.

Thorstein fermierul îi ceru atunci lui Gudrid să se întindă în pat şi să doarmă, spunându-i că va rămâne el să vegheze trupurile peste noapte. S-a întâmplat însă ca, nu mult după aceea, Thorstein, fiul lui Erik, să se ridice din patul morţii, spunând că doreşte să-şi vadă soaţa, pe Gudrid, pentru că are să-i spună ceva.

— Dumnezeu vrea ca această oră să îmi fie dată ca să îmi închei menirea, îi spuse fermierului Thorstein.

Acesta din urmă o trezi pe Gudrid, îndemnând-o să îşi facă semnul crucii şi să ceară ajutorul lui Dumnezeu. Îi povesti apoi că Thorstein, soţul ei, pe care îl crezuseră trecut în lumea cealaltă, tocmai se trezise.

— Şi el vrea ca tu să îl întâlneşti.

[1]) Sigrid se întoarce din moarte ca *draugr*. O foarte interesantă concepţie asupra felului în care relaţionează corpul, sufletul şi mintea este mitul morţilor vii care trăiesc vieţi aproape pământeşti, fie în lume, fie în mormintele lor. Un *draugr* păstrează legătura cu lumea celor vii, profeţeşte despre viitor, îşi apără mormântul de hoţi şi îi terorizează pe cei care locuiesc în apropierea mormântului său (Teoc, 2017). Un *draugr* poate fi, de asemenea, forţat de cei care îi supravieţuiesc să le profeţească viitorul. Înfăţişarea unui *draugr* este aceeaşi pe care o avea în momentul morţii: un înecat va apărea cu hainele ude, iar cei care au fost măcelăriţi în luptă vor apărea însângeraţi şi cu rănile deschise. E posibil ca incinerarea să fi apărut şi din teama de *draugr* sau de morţii călători, însă este şi un semn de mare respect arătat celui defunct: în *Ynglinga Saga*, Snorri spune că incinerarea este o practică introdusă de Odin însuşi (Simek, 2008, Teoc, 2017).

— Se poate ca această întâmplare să aibă un înțeles mai târziu, răspunse Gudrid, și sper ca Dumnezeu să mă țină în paza Lui, chiar dacă azi mă pune la încercare. Merg să aud ce are să-mi spună, căci nu voi putea scăpa dacă îmi este dat să mi se întâmple ceva rău. Sunt departe de a-i dori ca el să plece înapoi pe lumea cealaltă, dar bănuiesc că așa va fi.

Apoi Gudrid plecă să-și întâlnească soțul. Apropiindu-se de Thorstein, i se păru că-l vede plângând. El îi spuse mai întâi la ureche, cu voce șoptită, ceva ce numai ea putea să audă și continuă rostind cu voce tare ca să audă toți:

— Fericiți sunt oamenii care păstrează credința dreaptă, pentru că odată cu ea vin tot ajutorul și harul. Cu toate acestea, sunt mulți, spuse el, care au păstrat-o prost. Obiceiul din Groenlanda de a îngropa morții în pământ necurat, nesfințit, fără nici o slujbă de înmormântare, trebuie să ia sfârșit. Vreau ca eu și ceilalți care au murit aici să fim duși la biserică, însă în ce-l privește pe Gardi vreau să fie ars cât mai repede posibil, pentru că el este de vină pentru toate nenorocirile care s-au întâmplat în această iarnă.

Thorstein i-a prezis apoi viitorul lui Gudrid, spunându-i că soarta va fi bună cu ea și o va purta în mijlocul unor întâmplări ieșite din comun, dar i-a cerut să se ferească să se căsătorească cu un groenlandez. A îndrumat-o apoi să dea bisericii și săracilor toate bunurile pe care le lăsa în urmă, și s-a culcat în pat să moară pentru a doua oară.

După ce creștinismul a fost adus în Groenlanda, obiceiul era ca oamenii să fie îngropați la ferma unde au murit, pe pământ nesfințit. Un stâlp se înfigea în pământ până în pieptul mortului, urmând ca la venirea preotului stâlpul să fie scos. Preotul turna apoi apă sfințită în groapă și ținea slujba de înmormântare, chiar dacă asta se întâmpla la o bucată bună de vreme după trecerea răposatului în lumea celor drepți.

Trupurile lui Thorstein și ale celorlalți au fost duse la biserica din Eríksfjorð, unde preoții au făcut slujba înmormântării. Erik s-a îngrijit apoi ca un tată de Gudrid, văduvă de acum. La scurt timp după aceea, Thorbjörn muri și el, iar întreaga avere a mers apoi către Gudrid. Erik a primit-o în casa lui, având în continuare grijă de ea.

Thorfinn Karlsefni o ia de soață pe Gudrid

Era odată un bărbat pe nume Thorfinn Karlsefni[1], fiul lui Thord Hesthöfða, care locuia în nordul Islandei, la Reynines, în Skagafirði, așa cum se numește acum. Karlsefni era un om de familie bună și foarte bogat. Numele mamei lui era Thorun. Thorfinn fusese în multe expediții comerciale și părea un om bun, îndrăzneț și un negustător respectat. Karlsefni își pregăti într-o vară corabia, intenționând să plece în Groenlanda. Snorri, fiul lui Thorbrand, din Álftafirði, ceru să călătorească cu el, iar împreună cu echipajul erau patruzeci de oameni la bord.

Trăia tot atunci un bărbat pe nume Bjarni, fiul lui Grimolf din Breidafjordr. El l-a chemat pe Thorhall, fiul lui Gamli, un bărbat din estul Islandei, să navigheze împreună spre Groenlanda. Și-au pregătit corabia în aceeași vară, având tot patruzeci de oameni în echipajul urcat la bord. De îndată ce pregătirile au fost încheiate, cele două corăbii porniră în larg. Nu știm cât timp a durat călătoria lor, însă ambele corăbii au ajuns în toamnă în Eríksfjörð.

Venit pe țărm împreună cu alți oameni ai locului, Erik voia și el să târguiască. Călătorii au invitat-o pe Gudrid să își aleagă

[1]) Urmând traseul lui Leif Eriksson către Vínland, în jurul anului 1010, Thorfinn Karlsefni va încerca să stabilească acolo o așezare permanentă, împreună cu soția sa, Gudrid, și oamenii lor.

mărfuri după pofta inimii, iar Erik și-a dovedit mărinimia, invitându-i pe bărbații de pe cele două corăbii să ierneze în Brattahlíð. Negustorii au acceptat invitația și au plecat acasă cu Erik. Mărfurile de pe corăbii au fost duse la Brattahlíð, unde nu lipseau hambarele bune și încăpătoare în care să depoziteze mărfurile. Negustorii au fost de bună seamă încântați să rămână și să ierneze împreună cu Erik.

Dar, pe măsură ce se apropia Yule[1], Erik devenea din ce în ce mai tăcut, de parcă gânduri întunecate îi ștergeau veselia de pe chip.

Văzând aceasta, Karlsefni încercă să afle ce are pe suflet.

— Ce necaz ai, Erik? îl întrebă într-o zi. Văd că ești mai tăcut decât până acum. Tu ești omul care ne-a primit la masa lui cu mărinimie, de aceea e de datoria noastră să aflăm de ce îți este sufletul greu și să te ajutăm atât cât ne stă în putere. Spune-mi, de unde atâta supărare?

[1]) Yule reprezintă sărbătoarea solstițiului de iarnă. Blind (1903) asociază roata soarelui cu termenul nordic *yule*, înrudit cu termenul anglo-saxon *hveol*, roată. Unul dintre numele soarelui era acela de „roata cea frumoasă". Soră a zeului lunii, soarele este reprezentat în mitologia scandinavă într-un car care aleargă pe cer tras de doi cai: Allsvinn (cel iute) și Arvak (cel care se trezește devreme) (Teoc, 2017). În limbile scandinave, Yule (Jul) este și azi numele sărbătorii Crăciunului. Înainte de introducerea creștinismului, Yule desemna și festivalul sacrificiilor, ce începea odată cu solstițiul de iarnă. În timpul acestei sărbători precreștine, celebrată în așteptarea unui anotimp fertil și plin de pace (Simek, 2008: 379), zeul Odin, numit și Jolnir, este invocat în ritualurile de îmblânzire sau alungare a celor întorși din moarte în timpul vânătorii sălbatice. Vânătoarea sălbatică se referă la călărețiii-fantomă care călătoresc prin viscolul iernii în timpul celor 12 nopți ale sărbătorii Yule (Simek, *id.*: 372). Legenda vânătorii sălbatice este, în opinia lui Simek, ecoul fricii de cei întorși din moarte, care par să prindă putere la mijlocul iernii, și al groazei provocate de șuieratul viscolului în timpul nopților de iarnă.

— Vorbești ca un bărbat de onoare, răspunse Erik, și văd că îmi mulțumești din toată inima, însă îmi este teamă că de îndată ce vei pleca de aici vei povesti tuturor că nu ai ajuns vreodată un Yule atât de sărac precum cel pe care l-ai trăit ca oaspetele lui Erik cel Roșu, la Brattahlíð, în Groenlanda.

— Dar nu trebuie să fie așa, răspunse Karlsefni, pentru că avem malț și cereale pe corăbii. Luăm de acolo tot ce avem nevoie și putem petrece după pofta inimii.

Erik încuviință bucuros. S-au făcut apoi pregătiri pentru petrecere și s-au veselit cu toții atât de frumos, încât oamenii nu credeau să fi fost la o sărbătoare mai fastuoasă.

Karlsefni l-a întrebat după aceea pe Erik dacă ar fi de acord să i-o dea pe Gudrid de nevastă, știind că stă în puterea lui Erik să ia această hotărâre. Erik încuviință, amintindu-le tuturor faptul că ea trebuie să-și urmeze destinul, dar și că faima bună a lui Karlsefni l-a ajutat să ia această hotărâre. Mult nu voi povesti despre nunta lor. Sărbătoarea lui Yule s-a prelungit apoi în sărbătoarea nunții. Multă bucurie a fost în Brattahlíð în iarna aceea. Multe jocuri i-au înveselit pe oameni și multe povești s-au spus. Totul spre bucuria oaspeților lui Erik.

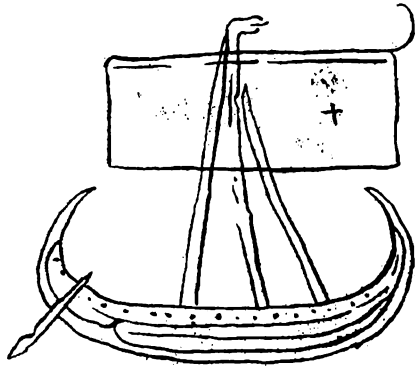

Karlsefni găsește pământul cel nou

În tot acest timp, oamenii din Brattahlíð începură să pună la cale pregătirea unei noi expediții spre pământurile necunoscute din Vínland, fiind încredințați că acolo glia e roditoare și bună. Și, după atâta poveste, Karlsefni și Snorri își pregătiră corabia, hotărâți să găsească Vínland în primăvară. Bjarni și Thorhall se aventurară și ei în aceeași expediție, împreună cu întregul echipaj care-i însoțise pe corabia lor.

Trăia tot atunci un bărbat pe nume Thorvard, care o luase de soață pe Freydis, una dintre fiicele din flori ale lui Erik cel Roșu. Thorvard pornise și el în expediție alături de ceilalți. I-a luat și pe ei cu el, precum și pe Thorvald, fiul lui Erik, și pe Thorhall, poreclit Vânătorul, care fusese multă vreme tovarășul lui Erik de pescuit și vânătoare în zilele de vară, dar și administratorul fermei lui pe timp de iarnă. Thorhall era un om mare și puternic, cu fața întunecată și taciturn de felul lui, dar când spunea ceva era întotdeauna spre rău. De când sosise în Groenlanda se ținuse departe de poruncile propovăduite de noua credință. Nu era așadar un om plăcut de ceilalți oameni, însă Erik le vorbise mult despre el. Cunoștea bine pământurile neumblate, de aceea fusese primit pe corabia lui Thorvald și Thorvard. Urcase pe aceeași corabie pe care Thorbjörn o adusese în Groenlanda. Erau în total o sută șaizeci de oameni când au navigat la Vestribyggð și spre Bjarney. De-acolo au navigat mai departe, cu ajutorul vânturilor din nord.

După două zile încheiate, au văzut pământ. Au aruncat ancora, au lansat o barcă la apă și-au vâslit apoi de-a lungul coastei. Au găsit acolo plăci de stâncă, multe dintre ele având doi coți, adică doi bărbați ar fi putut să se întindă pe spate și să stea călcâi în călcâi. Tot acolo au mai văzut puzderie de vulpi polare. S-au gândit să dea un nume pământului nou, așa că i-au

spus Helluland[1]. Navigară apoi mai departe, și după alte două zile, ajutați tot de vânturile din nord, găsiră din nou pământ. De data aceasta, pământurile erau împădurite și înțesate cu animale sălbatice. O insulă se afla în sudul acelui tărâm, unde găsiră un urs, numind insula Bjarney[2], însă tărâmurile împădurite le-au numit Markland[3].

De-acolo au navigat alte două zile spre sud, de-a lungul coastei, și-au găsit din nou pământ. De data aceasta era un promontoriu, cu plaje mari și nisipoase. Au vâslit la mal și au găsit acolo, pe promontoriu, chila unei corăbii, de aceea locul a fost numit Kjalarnes. Au numit apoi și plajele Furðustrandir[4], pentru că păreau nesfârșite atunci când navigaseră de-a lungul lor. Coasta era plină de golfuri mici și brăzdată de pâraie care se vărsau în mare. Și-au îndreptat apoi corăbiile de-a lungul pârâurilor.

Pe când Leif era cu regele Olaf Tryggvason, iar regele îi ceruse să predice creștinismul în Groenlanda, i-a dat doi scoțieni, un bărbat pe nume Haki și o femeie pe nume Hækja. Regele îi spusese atunci lui Leif că, dacă va fi să aibă vreodată nevoie de oameni care să fugă mai repede decât o căprioară, Haki și Hækja îi vor fi de mare ajutor. Erik și Leif îi trimiseseră pe acești oameni împreună cu Karlsefni.

Pe când navigau pe lângă Furðustrandir, i-au trimis pe scoțieni la țărm, spunându-le să fugă spre sud și să cerceteze pământul, dar să se întoarcă înainte de sfârșitul celei de-a treia zile.

[1]) Posibil insula Baffin sau nordul peninsulei Labrador. [2]) „Insula ursului". [3]) „Țara Împădurită". [4]) Hermann Pálsson (2006) crede că Furðustrandir este un loc imaginar, care aparține unei tradiții orale. În conformitate cu ideea sa despre geografia Atlanticului, autorul sagăi dorea să aducă Vínland cât mai aproape de Africa. Din acest motiv el a inventat plajele lungi, pentru a mări distanța dintre Groenlanda și Vínland.

Scoțienii purtau pe trup o haină numită *kjafal*. Era confecționată în așa fel încât avea o glugă în partea de sus, și era deschisă pe ambele părți, fără mâneci, însă prinsă cu nasturi între picioare. Nimic altceva nu mai purtau pe trup. Cei de pe corăbii au aruncat ancora și au rămas acolo o vreme să-i aștepte. Și când au fost trei zile încheiate, cei doi s-au întors la corabie. Unul dintre ei avea în mână ciorchini de struguri, iar celălalt spice de grâu sălbatic.

Apoi au urcat pe corabie și au navigat mai departe, până au găsit o bucată de coastă de-a lungul căreia se deschideau mai multe golfuri, și-au aruncat ancora într-unul din acele golfuri. La gura golfului era o insulă în jurul căreia curenții erau foarte puternici. Au numit-o Straumsey, adică insula curenților repezi. Erau atât de multe păsări acolo, încât abia puteau păși printre ouă. Au navigat apoi prin gura unui fiord, pe care l-au numit Straumsfjörð, unde s-au oprit și au dus la țărm toată încărcătura de pe corăbii. Aveau cu ei vite felurite, și pentru ele au început să caute pășuni grase și bune. Și-au spus că e o țară frumoasă, un tărâm bogat și liniștit, înconjurat de munți și de culori minunate. Toată vara au explorat și-au descoperit noi pășuni, noi locuri de pescuit, fără să se gândească să strângă provizii. A venit după aceea o iarnă lungă și grea, iar mâncarea era din ce în ce mai puțină. Nici măcar peștele nu se mai prindea în năvoade. Apoi, Thorhall vânătorul a dispărut. Se rugaseră și la Dumnezeu să îi ajute să găsească hrană, însă ajutorul întârzia să vină.

Pe Thorhall îl căutaseră timp de trei zile. L-au găsit în cele din urmă întins pe spate pe o stâncă, cu ochii larg căscați, adulmecând cu nările deschise, mormăind cuvinte neînțelese. L-au întrebat cum de a ajuns acolo și ce înseamnă cuvintele acelea fără rost, însă Thorhall le-a răspuns că nu era treaba lor. Găsindu-l, oamenii i-au cerut să revină acasă, și el a încuviințat. La scurt timp după aceea, o balenă a fost adusă de mare la țărm. Oamenii s-au repezit la ea și au tăiat-o, fără ca vreunul dintre

ei să știe ce soi de balenă era. Nici măcar Karlsefni, deși el cunoștea foarte bine balenele.

După ce au gătit-o și-au mâncat din ea, au căzut cu toții bolnavi. Atunci Thorhall le-a spus:

— Nu e așa că cel cu barbă roșie e mai puternic decât Hristosul tău? Acesta a fost darul primit pentru incantațiile rostite de mine în onoarea prietenului meu credincios, zeul Thor. Rareori am dat greș.

Când oamenii și-au dat seama că balena prinsă fusese trimisă de zeul Thor, au aruncat resturile în mare și-au implorat din nou mila lui Dumnezeu. Atunci vremea s-a îmblânzit, astfel încât ei să poată vâsli, și de atunci vânatul nu le-a mai lipsit, căci puteau vâna animale pe uscat, strânge ouă pe insulă și pescui în mare.

Despre Thorhall vânătorul

Thorhall vânătorul le-a spus tuturor la începutul verii că își va conduce corabia spre nord de-a lungul Furðustrandir și în larg de Kjalarnes, și de-acolo o să navigheze mai departe în căutarea țării Vínland. Karlsefni socoti însă că este mai înțelept să navigheze cu oamenii lui spre sud. Torhall își pregăti corabia pentru expediție în josul insulei, împreună cu cei nouă bărbați care-l însoțeau, căci toți ceilalți aleseseră să navigheze cu Karlsefni.

Și, pe când Thorhall ducea apă pe corabie, luă o înghițitură și recită această strofă:

Bărbații curajoși care știu să mânuiască armele
Mi-au spus când am venit aici că mie mi se cade
Să beau cea mai bună băutură, dar iată-mă,
Beau numai apă. Vinul nu mi-a umezit încă barba[1],

[1]) Lamentația despre lipsa băuturii este specifică strofelor compuse în fața unor încercări la sfârșitul cărora navigatorii vor fi răsplătiți cu vin.

Doar pentru apă am îngenuncheat pe corabie[1].

Când au fost gata să plece, ridicând pânzele, Thorhall recită următoarea strofă[2]:

Să navigăm, așadar, spre casa prietenilor noștri de pe
tărâmul mării[3].

Să-l îndemnăm pe șoimul neînfricat al raiului de nisip[4]
să înoate în calea corabiei noastre
în timp ce bărbații curajoși în furtuna săbiilor,

Astfel de lamentații despre lipsa mâncării sau a băuturii sunt obișnuite în versurile care îndeamnă la o anume activitate. Lucrătorii pretind adesea ca, odată munca încheiată, să primească o recompensă la sfârșitul zilei (Perkins, 1985). [1]) Sensul implicit al acestor versuri este acela de a însoți și de a da un ritm activității de scoatere a apei din corabia rămasă acostată într-un golf pentru mai mult timp (Perkins, *ibid.*). Apa trebuia scoasă foarte des, fie că se aflau pe mare sau în port. [2]) Această strofă a fost considerată mai degrabă un cântec de vâslă. Reconstituind originile modului de compunere a strofei *dróttkvætt*, Richard Perkins (1985) lansează teoria conform căreia structura și, implicit, ritmul silabelor din interiorul versului sunt asociate cu ritmul menținut de marinarii care trăgeau la vâslă (Perkins, 1985: 155). În contextul poeziei scaldice, subliniază el, recitarea poemelor în ritmul vâslelor ar fi funcționat ca un catalizator în dezvoltarea unor noi moduri de compunere și interpretare ritmică a poemelor. Încercarea de identificare a cântecelor de vâslă în corpusul poeziei scaldice este însă dificilă, întrucât rolul acestor cântece era de a-i distrage pe vâslași de la munca obositoare pe care o aveau de dus la bun sfârșit (Perkins, *id.*: 163), așadar în versurile lor nu vom întâlni nici o referire la călătoria pe mare, marinari, vâsle etc. Recunoaștem aici alte interpretări legate de cântecele secerătorilor, ale țesătoarelor, ale fierarilor care țineau ritmul unei activități repetitive interpretând, pe silabe, un cântec (Teoc, 2017). Turville Petre remarca și el, în studiul *Scaldic Poetry* (1976), ritmul *staccatto* al versului *dróttkvætt*. [3]) În interpretarea lui Perkins, expresia „tovarășii noștri de pe tărâmul mării" este o metaforă *kenning* pentru balenă. [4]) O metaforă *kenning* care desemnează balena de pe fundul

care laudă uscatul[1] și gătesc balenă[2],
au rămas să navigheze pe lângă Furðustrandir.

Navigară apoi spre nord pe lângă Furðustrandir și Kjalarnes, îndreptând cârma spre apus. O furtună căzu însă asupra lor, aruncându-i pe coastele Irlandei. Acolo au fost bătuți și înrobiți, iar Thorhall și-a pierdut viața.

Karlsefni găsește Vínland

Karlsefni hotărâse să navigheze spre sud, împreună cu Snorri, Bjarni și oamenii lor. Au navigat, așadar, multe zile până au ajuns la un râu care se vărsa într-un lac, și de acolo în mare. Malurile mari de pietriș de la gurile râului i-au împiedicat să intre pe firul lui, însă, odată cu mareea, corabia s-a înălțat și a trecut peste ele.

Karlsefni a navigat împreună cu echipajul prin gura râului, numind locul Hópi[3]. Acolo găsiră lanuri de grâu sălbatic pe câmpiile joase și viță-de-vie pe dealurile care le înconjurau. Fiecare pârâu era plin de pești.

Au săpat gropi acolo unde apa creștea cel mai mult în timpul mareei, iar la reflux au găsit halibut în gropi. Animale sălbatice de toate felurile trăiau în pădurile din împrejurimi, și Karlsefni a rămas acolo o lună și jumătate împreună cu oamenii lui, bucurându-se de belșug și de grăsimea pământului, fără să-și facă griji de nici un fel. Aveau vitele aduse cu ei în corăbii.

Într-o dimineață devreme, uitându-se în jur, au văzut nouă canoe făcute din piei, iar din ele făpturi omenești agitau bâte de

mării. [1]) În aceeași interpretare, „cei care laudă pământul" sunt oamenii lui Karlsefni, care aleg să navigheze pe lângă țărm în căutarea țării Vínland. [2]) „Bărbații care fierb balena" sunt cei care gătesc carnea de balenă pe care Thorhall însuși a atras-o pe uscat prin intermediul incantației recitate în onoarea zeului Thor. [3]) „Micul golf închis de maluri".

lemn în direcția soarelui, scoțând sunete de parcă ar fi treierat bobul de neghină.

— Ce să însemne oare asta? întrebă Karlsefni cu uimire.

— Se poate să fie un semn de pace, spuse Snorri Torbrandson. Să luăm un scut alb și să le ieșim în întâmpinare.

Oamenii din canoe vâsliră spre ei și, coborând din canoe, rămaseseră unii în fața celorlalți muți de uimire. Oamenii din canoe aveau pielea întunecată, părul murdar și în dezordine, ochii mari și obraji lați, toate acestea dându-le un aspect mai degrabă amenințător.

Au rămas acolo o vreme, privind în jur cu mirare, apoi vâsliră spre sud, pe lângă promontoriu.

Lupta cu oamenii îmbrăcați în piei[1]

Karlsefni și oamenii lui construiseră câteva colibe deasupra lacului. Unii rămaseseră chiar lângă maluri, în timp ce alții au ales să-și construiască adăposturi mai departe de lac. Au rămas așadar să ierneze acolo, însă zăpada nu căzu în iarna aceea, iar vitele trăiau păscând pe pășuni.

Într-o dimineață, pe la începutul primăverii, văzură un număr mare de canoe vâslind dinspre sud în jurul promontoriului. Erau atât de multe, de parcă cineva ar fi presărat cărbune peste apa golfului. Și în fiecare barcă bâtele de lemn se agitau din nou în sus și în jos. La vederea lor, Karlsefni și ceilalți și-au scos scuturile, însă, când cei din bărci s-au apropiat, văzură că nu voiau altceva decât să târguiască. Cel mai mare interes le-a stârnit pânza de culoare roșie, pentru

[1]) În original *skrælling*, nume dat de vikingii din Groenlanda indigenilor întâlniți în America de Nord. Denumirea se înrudește cu termenul din islandeza veche *skra*, „piele uscată" (de animal). În limba islandeză modernă, *skrællingi* se traduce prin „barbar".

care bărbații îmbrăcați în piei erau gata să dea la schimb piei și blănuri de animale. Ar fi vrut să târguiască și săbii, și sulițe, dar Karlsefni și Snorri s-au împotrivit și nu le-au dat voie nici oamenilor lor să-și înstrăineze armele. În schimbul pieilor de animale, oamenii din bărci primeau o bucată de pânză roșie, pe care o legau pe loc în jurul capului. Așa s-a desfășurat negoțul lor pentru o vreme, până când pânza roșie se împuținase într-atât, încât Karlsefni și oamenii lui au început să o taie în bucăți înguste cât un deget, pentru care ceilalți erau dispuși să dea la schimb aceeași cantitate de piei.

Atunci s-a întâmplat ca un taur dintre animalele pe care le aveau Karlsefni și oamenii lui să iasă din pădure mugind amenințător. Acest lucru i-a înspăimântat într-atât, încât s-au repezit la bărci și au vâslit spre sud, de-a lungul coastei.

O vreme nu i-au mai văzut, însă după trei săptămâni nu mică le-a fost uimirea să descopere că bărci nenumărate se apropiau dinspre sud, aduse de curenții repezi. La vederea lor, Karlsefni și ceilalți luară scuturile roșii. Oamenii în piei agitau bâtele de lemn în direcția opusă soarelui, scoțând urlete amenințătoare. Săriră apoi din bărci și începură să atace cu pietre nenumărate trase din praștii și catapulte.

Apoi Karlsefni și Snorri văzură că atacatorii lor ridică pe un stâlp un obiect nemaivăzut, în formă de bilă, mare cât o burtă de oaie și de culoare aproape neagră, pe care l-au aruncat deasupra oamenilor lor făcând un zgomot înspăimântător[1].

Karlsefni și oamenii lui începură să fugă în susul râului, pentru că erau atacați din toate părțile. Nu se opriră decât la stâncile înalte, unde s-au adăpostit, apărându-se cum au putut ei mai bine.

[1]) Indigenii foloseau probabil un fel de mașinărie pentru lansarea proiectilelor din piatră.

Freydis a ieșit atunci din casă și, văzându-i pe Karlsefni și pe oamenii lui fugind, le-a strigat:

— Vă este teamă de acești nenorociți vouă, care sunteți bărbați viteji? Oare nu știți că aveți puterea să-i tăiați ca pe vite? Dacă aș avea o armă, aș lupta mai bine decât oricare dintre voi.

Ei n-au dat însă nici o atenție cuvintelor ei. Freydis a vrut să-i urmeze, însă, fiind însărcinată, a rămas în urmă. Fugea prin pădure, urmărită de atacatori, și s-a oprit doar la vederea cadavrului lui Thorbrand, fiul lui Snorri, al cărui cap era despicat de o piatră; sabia lui era lângă el. Freydis luă sabia, pregătindu-se să se apere cu ea. Și când oamenii îmbrăcați în piei s-au apropiat de ea, Freydis și-a dezvelit un sân și cu sabia s-a lovit puternic peste el. Acest lucru i-a îngrozit pe atacatori. Au fugit în grabă la bărcile lor, vâslind cât mai departe. Karlsefni și tovarășii lui au lăudat-o pentru curajul ei. Au văzut apoi că doi dintre ai lor fuseseră uciși, în timp ce dintre atacatorii lor reușiseră să ucidă patru.

Și-au oblojit apoi rănile în casele lor, întrebându-se și încercând să-și dea seama cine sunt cei care au căzut ca trăsnetul asupra lor. Se întrebau chiar dacă aievea nu au fost decât cei care veniseră cu bărcile, în timp ce oamenii care i-au urmărit prin pădure câtă frunză și iarbă fuseseră doar o părere.

Oamenii în piei găsiseră însă un topor lângă unul dintre cei pe care îi uciseseră. Unul dintre ei luă toporul și lovi un copac cu el, apoi îl mai lovi o dată. Pentru ei era o adevărată comoară să aibă așa o unealtă care să poată reteza copacii. Apoi un altul apucă toporul și lovi cu el într-o piatră, însă toporul se rupse. De aceea se gândiră că o așa unealtă nu le poate folosi la nimic dacă nu poate rezista unei pietre, și aruncară toporul.

În ce-i privește pe Karlsefni și oamenii lui, și-au dat seama că, oricât de frumoasă și bogată ar fi țara asta nouă, nu și-ar putea găsi niciodată liniștea acolo din cauza oamenilor care o locuiau.

Se pregătiră apoi de plecare, hotărâți să se întoarcă în propria lor țară.

Navigară spre nord, în largul coastei, unde găsiră cinci oameni îmbrăcați în piei dormind chiar pe malul mării. Lângă ei erau vase pline cu măduvă de animale amestecată cu sânge. Socotind că bărbații fuseseră exilați din neamul lor, Karlsefni dădu poruncă să fie uciși. Au găsit apoi un promontoriu pe care se afla un număr mare de animale sălbatice. Tot pământul de sub ele semăna cu o turtă de bălegar din cauza animalelor care iernau acolo.

Au ajuns apoi la Straumsfjörð, unde găsiră toate bunurile de care aveau nevoie pentru a călători mai departe. Unii spun că Bjarni și Freydis rămaseseră acolo cu o sută de oameni. Karlsefni și Snorri navigară spre sud, cu patruzeci de oameni, rămânând la Hóp doar două luni și întorcându-se din nou în aceeași vară.

Karlsefni porni apoi cu o corabie în căutarea lui Thorhall vânătorul, însă cea mai mare parte a oamenilor rămase în urmă. După ce navigară spre nord, au întors cârma spre vest, găsind pământ la babord. Țara de acolo era o sălbăticie acoperită de păduri cât vedeau cu ochii. Erau doar câteva câmpii înguste deschise între ele. După ce navigară mai multe zile, ajunseră la un râu care curgea de la răsărit spre apus.

Au navigat apoi în gura râului, oprindu-se pe malul sudic.

Uciderea lui Thorvald, fiul lui Erik

S-a întâmplat ca într-o dimineață Karlsefni și oamenii lui să vadă într-o poiană din pădure o creatură ca un punct mișcător, care părea să strălucească. Când au strigat la ea, creatura a început să se agite. Când a sărit pe malul celălalt, oamenii văzură cu uimire că are un singur picior. Aflându-se la cârmă, Thorvald[1], fiul lui Erik cel Roșu, era cel mai aproape, așa că unipedul[2] țintì o săgeată spre pântecul lui. Smulgându-și săgeata, Thorvald spuse:

— Se pare că noi nu ne vom bucura prea mult de bogăția acestei țări.

Thorvald muri apoi la scurt timp după aceasta.

Unipedul o rupse la fugă spre nord, iar Karlsefni și oamenii lui îl urmăriră. Ultima dată când îl văzură, se ascunsese în albia unui pârâu. Renunțând la urmărire, unul dintre războinici a rostit aceste versuri:

Nerăbdători, oamenii noștri au urcat pe dealuri
Și au coborât pe câmpii
Vânând un Uniped;
Ascultă, Karlsefni,
Cât de iute le-a scăpat prada.

Plecară apoi înapoi spre nord, crezând că zăresc țara unipezilor, însă nu se opriră din drum, nevoind să-și mai riște viața. Au înțeles apoi că munții Hóp și cei pe care îi găsiseră acum formau un lanț, deoarece se aflau la o distanță egală de Straumsfjörð în ambele direcții.

[1]) A trăit între 975– 1006. [2]) În original *einfatingr*, tradus prin „uniped" – o eroare de transcriere pentru *innfadingr*, care s-ar traduce prin indigen, băștinaș. Pe de altă parte, a existat în Islanda medievală ideea că Vínland s-ar fi întins la sud până în Africa și a fost chiar legată prin peninsule de continentul african, unde ar fi trăit unipezii.

Au petrecut apoi a treia iarnă la Straumsfjörð. La scurt timp însă, bărbații începură să se împartă în tabere și să se certe. Cei care erau fără soții căutau să pună mâna pe soțiile celor căsătoriți, și de aici se iscă tot necazul.

Snorri, fiul lui Karlsefni, se născuse acolo în prima toamnă și abia împlinise trei ierni când au plecat din Vínland. Un vânt îi dusese în ziua plecării până în Markland, unde găsiră cinci oameni îmbrăcați în piei: un bărbat, două femei și doi copii. Karlsefni și oamenii lui i-au luat pe cei doi băieți, dar ceilalți au scăpat, de parcă i-ar fi înghițit pământul. I-au luat așadar pe băieți pe corăbii, iar mai târziu au fost botezați și au fost învățați să vorbească.

Băieții spuneau că numele mamei lor era Vethild, iar cel al tatălui era Ovaegi. Mai spuneau că oamenii în piei erau conduși de regi, dintre care unul se numea Avalldamon, iar celălalt Valdidida. Au mai povestit că acolo de unde veneau ei nu erau case, și că oamenii locuiau în peșteri sau gropi. Dincolo de țara lor trăiau oameni care purtau haine albe și scoteau țipete ascuțite atunci când vorbeau. Au mai spus că oamenii aceia duceau în fața lor stâlpi de care fluturau steaguri. Karlsefni și oamenii lui erau încredințați că acela trebuie să fi fost ținutul Hvítramanna[1], sau Irlanda cea Mare. Ajunși în Groenlanda, au rămas să ierneze cu Erik cel Roșu.

Bjarni, fiul lui Grimolf, împreună cu tovarășii săi de călătorie au fost duși însă de curenți în Atlantic, ajungând în ape colcăind de viermi, unde corabia lor începu să se scufunde. Aveau însă pe corabie o barcă învelită în grăsime de focă, prin care viermele de mare nu putea pătrunde. Coborâră cu toții în această barcă, însă în scurt timp și-au dat seama că barca nu va putea pluti cu toți bărbații la bord. Atunci Bjarni spuse:

— Pentru că barca nu va ține mai mult de jumătate din oamenii noștri, sfatul meu este să tragem la sorți și să lăsăm

[1]) „Țara Oamenilor Albi".

soarta să hotărască pentru fiecare. O alegere doar după rangul nostru nu ar fi dreaptă.

Li s-a părut tuturor o ofertă atât de bărbătească, încât nimeni nu s-a opus. Trăgând la sorți, lui Bjarni i-a căzut să meargă în barcă împreună cu o jumătate din echipaj. Dar, când bărbații coborâră în barcă, un islandez care se afla pe corabie, și care îl însoțise pe Bjarni din Islanda, spuse:

— Asta vrei să faci, Bjarni, să mă lași aici?

— Așa au hotărât sorții, răspunse Bjarni.

— Da, dar nu așa i-ai făgăduit tatălui meu când am plecat din Islanda cu tine. Tatălui meu i-ai spus că noi doi vom avea aceeași soartă.

— Atunci așa să fie, spuse Bjarni. Coboară în barcă și eu mă voi duce pe corabie, căci văd că iubești mult viața.

Bjarni se urcă înapoi pe corabie, iar islandezul coborî în barcă. Vâsliră apoi până ajunseră la Dublin, în Irlanda, și acolo au spus această poveste. Despre Bjarni si oamenii lui se crede că au pierit în marea acoperită de viermi, pentru că nu s-a mai auzit nimic de ei după această întâmplare.

Despre Karlsefni și Gudrid, soția sa

În vara următoare, Karlsefni navigă spre Islanda și o duse acasă pe soața lui, Gudrid, la Reynines, în nordul Islandei. La început, mama lui Karlsefni crezu că se însurase prost, și n-a vrut să rămână cu ei în casă în prima iarnă. Totuși, când s-a convins că Gudrid este o femeie virtuoasă, s-a întors acasă, înțelegându-se bine toți anii care au urmat. Iar neamul din Gudrid și Karlsefni a fost mare și binecuvântat. Hallfrid, fiica lui Snorri și nepoata lui Karlsefni, a fost mama episcopului Thorlak, fiul lui Runolf. Ei au avut un fiu pe nume Thorbjörn, a cărui fiică se numea Thorunn, cea care va deveni mama episcopului Biorn. Thorgeir, fiul lui Snorri și nepotul lui Karlsefni, va

deveni tatăl lui Ingveld, viitoarea mamă a episcopului Brand cel Bătrân. Steinun, fiica lui Snorri și nepoata lui Karlsefni, s-a căsătorit cu Einar, fiul lui Grundar-Ketil, la rândul său fiul lui Thorvald Crook, fiul lui Thori din Espihol. Fiul lor a fost Thorstein cel Nedrept, cunoscut mai târziu ca tatăl lui Gudrun, femeia virtuoasă care s-a căsătorit cu Jorund din Keldur. Fiica lor a fost Halla, mama lui Flosi, tatăl lui Valgerd, mama lui Herra Erlend cel Puternic, tatăl lui Hauk, un important om al legii. O altă fiică a lui Flosi a fost Thordis, mama lui Ingigerd. Fiica ei a fost Hallbera, stareță de Reyniness. Mulți alți oameni grozavi din Islanda s-au ridicat din neamul lui Karlsefni și Gudrid, însă nu sunt amintiți cu toții aici. Dumnezeu să fie cu noi în vecii vecilor. Amin!

PREFAȚĂ LA SAGA REGELUI HARALD

Cuprinsă într-una dintre cele mai cunoscute opere istorice pe care ni le-a dat Europa medievală – *Heimskringla*[1] (*Cercul lumii*), scrisă de Snorri Sturluson la 170 de ani de la moartea protagonistului, *Saga regelui Harald* reprezintă biografia celui mai remarcabil rege al Norvegiei. Luptător în armata norvegiană a fratelui său, regele Olaf, viitorul sfânt, căpetenie a gărzii varege în armata bizantină, co-regent al Norvegiei și Danemarcei împreună cu nepotul său, regele Magnus cel Bun, Harald Sigurdsson primește, odată reîntors în Scandinavia, numele calității pentru care fusese prețuit în Bizanț: *Hardrada* (cel nemilos). Celebrat în poemele scaldice, destinul său eroic funcționează după moartea lui ca un cult.

După cum spuneam în introducerea la *Saga lui Erik cel Roșu*, cele mai timpurii saga sunt scurte povestiri construite în jurul unor strofe scaldice, însă arta compunerii și a reasamblării povestirilor orale a fost un proces treptat, care „combină cunoașterea acestor saga cu achizițiile șovăitoare ale unor abilități de scriere" (Andersson, 2009: 2). Stilul narativ și tehnicile de redactare ale primelor biografii regale țin, în interpretarea lui Andersson, de reformulări ale unor prototipuri orale cunoscute în cultura scandinavă. Presupunerea tacită este aceea că, atunci când narațiunile sunt transcrise în *Morkinskinna* și *Heimskringla*, „textele nu sunt altceva decât povestiri orale redate prin intermediul unor metode strict literare" (Andersson, 2009: 30).

Snorri Sturluson (1179–1241) era descendent pe linie paternă din Snorri Preotul, al cărui fiu, Halldor Snorrason, a luptat alături de regele Harald, iar pe linie maternă din marele poet viking Egil Skalla Grimsson,

[1]) Snorri Sturluson precizează sensurile eroicului într-o serie de biografii ale tuturor regilor care au stat pe tronul Norvegiei. Preocupat să reconstituie atmosfera legendară a începuturilor, Snorri Sturluson evocă zeii Nordului din care s-au ridicat mai apoi casele regale ale Suediei și Norvegiei, încheind apoi prima parte cu evocarea domniei regelui Olaf Tryggvason (995–1000). Cea de-a doua parte din *Heimskringla* cuprinde *Saga Sfântului Olaf*, care include biografia acestuia până la moartea sa în bătălia de la Stiklestad, din anul 1030. După descrierea episodului morții Sfântului Olaf, partea a treia continuă cu prezentarea istoriei regilor Norvegiei până în anul 1177.

eroul cu același nume din *Saga lui Egil*. Acțiunile lui au fost condiționate de această moștenire a trecutului său și de un anume sentiment al măririi și al mândriei de a fi fost urmașul unor înaintași iluștri. Biografia sa cuprinde, de altfel, sentimentul unui destin asumat creator. De la vârsta de doi ani (1181) a fost trimis la Oddi, marele centru cultural din Islanda timpului său, în casa unora dintre cei mai cultivați oameni din țară. Printre aceștia se numără și Jon Loptsson (1124–1197), nepotul primului istoric islandez, Saemund Sigfusson Învățatul (1056–1133), despre care se știe că a fost educat în Franța și a scris în limba latină o operă pierdută despre regii Norvegiei. După o viață tumultoasă, în care învățatul islandez a fost recunoscut atât ca poet național al Islandei, ca autor al colecției de saga *Heimskringla*, dar și ca vestitor al legii, Snorri Sturluson s-a implicat în aranjamentele politice care vizau statutul regelui norvegian Haakon IV în Islanda, și a fost asasinat în toamna anului 1241, la ferma sa din Reykholt, Islanda.

Importanța operei lui Snorri Sturluson este, așadar, atât de mare, încât el ar fi trebuit inventat dacă nu ar fi existat cu adevărat (Halink, 2019). *Heimskringla* (istoria regilor norvegieni) și poveștile sacre din *Edda în proză* au diseminat și promovat tradițiile și mitologia Scandinaviei medievale dincolo de Islanda natală.

Pe lângă poezia scaldică, Snorri Sturluson a avut acces la o sursă de o bogăție extraordinară: legendele păstrate în memoria colectivă. El însuși culegând aceste povestiri din Norvegia și Suedia în călătoriile pe care le-a întreprins chiar în acest scop, învățatul islandez s-a bucurat de avantajul de a asculta în propria familie faptele regelui Harald, povestite de strămoșul său, Halldor Snorrason, unul dintre tovarășii apropiați ai regelui Harald în anii petrecuți în Bizanț. Această întâlnire între tehnologia scrisului, poezia scaldică, narațiunea hagiografică și dorința salvării de la uitare a vechiului panteon scandinav încă viu în metaforele din poezia scaldică s-a dovedit providențială pentru păstrarea unei identități scandinave înăuntrul unei Europe creștinate cu sute de ani în urmă.

O primă ediție a acestei traduceri a apărut în anul 2019, la editura Casa Cărții de Știință din Cluj-Napoca, cu un aparat de note mult mai dezvoltat. Tot acolo am publicat, de altfel, și teza mea de doctorat, *Perspectiva sofianică în Saga regelui Harald: Studiu privind articularea sensului din unghiul textemelor kenning*, despre analiza metaforelor *kenning* din strofele scaldice, pe structura cărora a fost alcătuită *Saga regelui Harald*. Teza

de doctorat a fost susținută la Facultatea de Litere a Universității „Babeș-Bolyai", din Cluj, în luna septembrie a anului 2018. Am inițiat teza cu un deceniu în urmă, intenționând să surprind maniera în care categoria sofianicului, specifică spațiului cultural european răsăritean, se articulează în *Saga regelui Harald*, creație a Evului Mediu timpuriu scandinav.

FLAVIA TEOC

Listă bibliografică

Andersson, T. M., „The Formation of the Kings' Sagas", în *Á austrvega Saga and East Scandinavia*, vol. 1, The 14th International Saga Conference, Uppsala, 2009, pp. 29–34.

Bengtsson, F. G., *Vikingii*, tr. Constantin Gâdei, Dacia, Cluj-Napoca, 1974.

Beatson, *Relics of Varangians*, http://members.ozemail.com.au/~ chrisandpeter/relics/relics.html, accesat în 23 ianuarie 2019.

Blöndal, S., *The Varangians of Byzantium: An Aspect of Byzantine Military History*, tr. Benedikt S. Benedikz, Cambridge University Press, Cambridge, 1978.

Bricka, C. F., *Dansk Biografisk Lexikon*, vol. IV, Clemens Eynden Press, Copenhaga, 1890.

Chisholm, J. A., *The Wanderer's Havamal*, Hackett Publishing, Indianapolis, 2005.

DeVries, K., *The Norwegian Invasion of England in 1066*, Boydell & Brewer Ltd., Woodbridge, 1999.

Faulkes, A., *Edda: Skáldskaparmál: 1. Introduction, Text and Notes, Skáldskaparmál: 2. Glossary and Index of Names*, Viking Society for Northern Research, University College London, 1998.

Fergusson, J., *A History of Architecture in All Countries*, J. Murray, London, 1965.

Gade, K. E., „Introduction to Stúfr inn blindi Þórðarson kattar, Stúfsdrápa", în Kari Ellen Gade (ed.), *Poetry from the Kings' Sagas 2: From c. 1035 to c. 1300. Skaldic Poetry of the Scandinavian Middle Ages 2*, Brepols, Turnhout, 2009, pp. 350–358.

Hussey, J. M., *The Byzantine Empire in the eleventh century: some different interpretations*, Penguin Classics, London, 1953.

Jesch, J., *Ships and Men in the Late Viking Age: The vocabulary of runic inscriptions and skaldic verse*, Boydell Press, Woodbridge, 2001.

Laing, S. (tr.), „King Olaf's saga", în Snorri Sturluson, *Heimskringla: History of the Kings of Norway*, Penguin Classics, London, 2014.

Luttwak, E. (tr.), *Kekaumenos: The Grand Strategy of the Byzantine Empire*, Harvard University Press, Harvard, 2009.
Page, R. I., *Chronicles of the Vikings – Records, Memorials and Myths*, The British Museum Press, London, 2007.
Pavel, C., *Arheologia iubirii*, Humanitas, București, 2023.
Sturluson, S., *King Harald's Saga*, Hermann Palsson & Magnus Magnusson (tr.), Penguin Classics, London, 1976.

SAGA
REGELUI HARALD

Sigurd Rise a fost unul dintre fiii regelui Harald

Păr Frumos[1] și tatăl lui Halfdan, care, la rândul lui, a fost tatăl lui Sigurd Syr[2]. Sigurd Syr a fost căsătorit cu Asta Gudbrandsdatter, mama lui Olaf cel Sfânt[3]. Regele Sigurd și Asta au avut cinci copii împreună: Guttorm, Halfdan, Ingeborg, Gunhild și Harald, eroul sagăi noastre, care era și cel mai mic dintre ei. Din fragedă pruncie, Harald a fost puternic și curajos. Și mai era și de o frumusețe care nu putea trece neobservată. Regele Olaf cel Sfânt și Harald Sigurdsson au fost nedespărțiți încă din copilăria micului Harald, până când, puternic de-acum, se putea lupta cu sabia în mână. Pentru că regele Canut[4] al Angliei

[1]) Harald Păr Frumos (Haraldr Hárfagri) rămâne în istorie ca primul rege al Norvegiei. A trăit între anii 850–932, însă biografia sa a rămas în mare parte necunoscută. Mărturiile despre viața și bătăliile lui au fost redate în *Heimskringla*, la trei secole de la moartea sa. [2]) Sigurd Syr a condus un mic regat în regiunea Ringerike din Norvegia. În *Saga regelui Olaf*, Sigurd Syr este portretizat ca un om prudent, taciturn și modest, cu toate că era foarte bogat. Porecla de Syr, derivată din *svīn* (porc), vorbește mai degrabă despre preocupările sale de fermier și de crescător de animale, atâta vreme cât supușii săi îl slujesc cu respect și devotament. Este unul dintre micii regi norvegieni care cheamă la luptă pentru susținerea regelui Olaf, fiul lui vitreg și viitorul sfânt, în eforturile sale de convertire la creștinism a populației păgâne. Convertirea lui Sigurd Syr însuși este evocată de Snorri Sturluson în *Saga regelui Olaf Tryggvason*. Harald, fiul său, poartă numele de Sigurdsson până când, reîntors de la Constantinopol, devine rege în Norvegia și este supranumit Hardrada. [3]) Tatăl regelui Olaf cel Sfânt și primul soț al reginei Asta este Harald Grenske, conducătorul unui mic comitat în Vesfold, Norvegia. [4]) Regele Canut cel Mare (995–1035) este fiul prințului danez Svein Forkbeard (Barbă-Despicată) și nepot al regelui Harald Blatand (Dinte Albastru), cel care a unificat și creștinat regatul Danemarcei în zorii anului 1000. În primele decenii ale mileniului I, regele Canut reușește să unească întreaga Scandinavie și regatul englez sub o singură coroană. Armata daneză a prințului Canut – 10.000 de soldați îmbarcați pe 200 de corăbii – pornește spre Anglia în vara anului 1015. Poemul *Lidsmana* evocă

și Danemarcei voia să pună mâna și pe Norvegia, regele Olaf a fugit în Gardarike, să ceară sfat și ajutor la curtea cneazului Iaroslav. Hotărât apoi să revină în regatul său, s-a oprit mai întâi în Suedia, de unde a adunat o oaste mică, însă când tovarășii săi au auzit că regele Olaf se află în răsăritul Suediei, au strâns rândurile și l-au așteptat la Stiklestad[1].

La numai cincisprezece ani, Harald este rănit în bătălia de la Stiklestad, în care fratele său, regele Olaf, este ucis. Hăituit

participarea regelui norvegian Olaf, viitorul sfânt, la atacul organizat de prințul Canut asupra Angliei (Poole, 2012: 1014). Timp de 14 luni, Canut și vikingii săi atacă și cuceresc teritoriile engleze până la porțile Londrei, pe care o iau în urma unor bătălii sângeroase, urmate de încheierea unui tratat cu Edmund Ironside. Moartea acestuia din urmă face ca prințul Canut să fie încoronat ca rege al Angliei în anul 1017. Rege al Danemarcei devine un an mai târziu, după moartea regelui Harald II. În urma bătăliei de la gurile râului Helgea, din anul 1026, în care îi învinge pe suedezi și norvegieni, regele Canut se înstăpânește peste Scandinavia și Anglia. În acest context, regele Olaf pleacă la Gardarike (Novgorod) pentru a se sfătui cu cneazul Iaroslav. [1]) Regele Olaf ar fi avut cu el 3.600 de oameni. Trece munții din Suedia în Norvegia, în valea Verdal, oprindu-se la Stiklestad, o fermă situată în nordul orașului Trondheim. Armata adversă, condusă de nobilii Hárek Tjøtta, Thorir Hund și Kálfr Árnason, număra nu mai puțin de 10.000 de oameni. Strigătul regelui Olaf, „Înainte, înainte, oameni ai lui Hristos, oameni ai crucii, oameni ai împăratului!", reușește să-i încurajeze pe oamenii săi doar pentru scurt timp. Copleșiți numeric, oștenii regelui bat în retragere. Regele însuși este rănit la genunchi și la gât, pentru ca în cele din urmă, Thorir Hund să îi înfigă sulița în piept. Trupul regelui Olaf va fi îngropat mai întâi pe malurile râului Nidelva, de unde va fi mutat apoi în biserica Sfântul Clement din Trondheim. Este canonizat ca sfânt în anul 1164. O sută de ani mai târziu, trupul său este așezat într-un sicriu de argint și dus în altarul catedralei Nidaros, construită în Trondheim. În timpul reformei religioase din secolul al XVI-lea, sicriul de argint este topit si transformat în monede, iar trupul sfântului este reînhumat într-un loc rămas necunoscut.

de vrăjmașii defunctului rege, Harald reușește să fugă împreună cu alți tovarăși devotați.

Poetul Tjodolf Arnorsson povestește astfel în poemul *Sexstefja*[1]:

> Am auzit că umăr lângă umăr luptau Harald și regele Olaf
> Roșii scântei săreau din scuturile lor în furtuna
> Dezlănțuită[2]. Doar cincisprezece ani
> Împlinise viteazul Harald, Bulgaroctonul[3],

[1]) Titlul poemului se traduce prin „poemul cu cele șase refrene". Tjodolf Arnorsson prezintă bătăliile câștigate de Harald ca pe o poveste erotică în care tânărul viking o cucerește pe Jord, zeiță a pământului în panteonul scandinav. [2]) Formată din termenul *hlif*, tradus prin „scut", și *el*, tradus prin „furtună", metafora *kenning* „furtuna de scuturi" este recurentă în poezia scaldică scandinavă. [3]) *Bolgara brennir*, „pârjolitorul bulgarilor". Ne putem întreba de ce poetul Tjodolf Arnorsson îl numește pe Harald „cuceritorul bulgarilor" (sau într-o traducere literală „cel care-i incendiază pe bulgari"), anticipând un episod din biografia lui Harald care se va derula abia peste zece ani, însă într-un poem scaldic. *Bolgara brennir* se poate referi doar la regele Harald, singura căpetenie scandinavă care-i conduce pe varegi într-o campanie împotriva bulgarilor. Datorită acestei victorii, Harald a primit în Bizanț numele de Bulgaroctonul (Beatson, 1999: 5). În acest context, se cuvine să amintim și despre prezența varegilor pe teritoriul Dobrogei actuale; astfel, Peter Beatson identifică un pinten descoperit în țara noastră, la Păcuiul lui Soare, care e posibil să fi aparținut unui membru al trupelor varege conduse chiar de Harald. Cătălin Pavel face un pas mai departe în *Arheologia iubirii* (2019), atrăgând atenția asupra unor artefacte – spade sau fragmente de spade vikinge – descoperite la Păcuiul lui Soare. La Nufăru a existat, de asemenea – consemnează Cătălin Pavel – și o continuitate de viețuire a unei comunități varege, care lipsește atât la Păcuiul lui Soare, cât și la Dinogeția, de unde s-au recuperat diverse artefacte vikinge, printre care și spade. Răscoala lui Petre Delian este, într-adevăr, înăbușită cu ajutorul varegilor, iar despre Delian se spune că ar fi fost omorât de Harald însuși, așadar acest renume ar fi justificat până la un punct, însă nu într-un context bizantin, nu la

Pe când rănit și îndurerat trebuia să se-ascundă
Cât mai departe de ucigașii fratelui său.

Salvat din iureșul bătăliei de vikingul Ragnvald Brusason, tânărul Harald a ajuns la o fermă îndepărtată din munții Norvegiei, unde a fost îngrijit de o familie de țărani care habar n-aveau că tânărul rănit e de stirpe domnească. Departe de drumurile umblate și de cărările oamenilor, Harald e condus de fiul fermierului la răsărit de munții Kjolen, călătorind doar prin sălbăticie, trecând dintr-o pădure într-alta. Întristat și rușinat de soarta lui, Harald însuși compune această strofă:

Acum mă ascund în întunecimea pădurilor
Fără onoare și faimă[1], ca un fugar.
Cine știe dacă numele meu va deveni vreodată
Cunoscut de la un capăt la celălalt al pământului?

Călătorind la răsărit de Jamtland și Halsingland[2], și de-acolo în Suedia, tânărul Harald Sigurdsson îi va întâlni, în cele din urmă, pe oamenii regelui Olaf.

În primăvara următoare, Harald și Ragnvald și-au adunat corăbiile și-au navigat spre răsărit, către Rusia cneazului Iaroslav[3],

Constantinopol, unde acest nume era deja acordat unui împărat mult iubit de varegi, Vasile II Bulgaroctonul. Renumele de Bulgaroctonul nu putea fi reacordat, ci doar asumat. La zece ani de la plecarea din Bizanț, fostul vareg devenit rege al Norvegiei îi cere scaldului Tjodolf Arnorsson să-l numească *Bolgara brennir*, asumându-și personalitatea împăratului Vasile II Bulgaroctonul, despre care se știe că a refuzat să fie îngropat în mausoleul basileilor, preferând terenul de instrucție al varegilor, unde putea să le audă strigătele de luptă. [1]) În limba nordică veche, *lítils heiðar* se traduce prin „faimă puțină". Faima cea bună era esențială în viața unui viking. [2]) Provincii istorice ale regatului Norvegiei, Jamtland și Halsingland fac parte din Suedia de azi. [3]) Iaroslav cel Înțelept (1019–1054) este fiul lui Vladimir cel Mare și

unde vor petrece iarna anului 1031. Astfel ne povestește scaldul Bolverk[1]:

Un an întreg ai stat în Rusia, războinic neînfricat,
Însă tăișul curat al spadei te îndeamnă s-o hrănești din nou;
Sătuii corbi au rămas în urmă, dar ascultă lupii
Cum își urlă foamea pe crestele întunecate[2]!
Pune capăt păcii, vitejii războinici te așteaptă!
Căci numele tău a străbătut pământul
Și e timpul să-l faci din nou auzit.

Regele Iaroslav i-a primit cu onoruri pe cei doi vikingi și pe oamenii lor, arătându-le atâta prețuire și încredere, încât i-a numit pe Harald și Ejlif, fiul ducelui Ragnvald, căpetenii ale armatei regale. Faptele lor minunate sunt astfel cântate de poetul Tjodolf[3]:

Umăr lângă umăr au luptat
Cei doi tineri viteji[4];

stră-stră-nepotul lui Rurik, fondatorul statului vechilor rusi. Încurajează legăturile scandinave ale cnezatului kievean, oferind în 1029 adăpost regelui Olaf cel Sfânt. Este căsătorit cu Ingegerd, fiica regelui Olaf Eiriksson al Suediei. Fostă logodnică a regelui Olaf cel Sfânt, pe care îl iubește până în ultima clipă a vieții sale, Ingigerd se călugărește înainte de moarte, fiind sanctificată apoi cu numele de Ana de Novgorod. Elisif, una dintre fiicele cuplului regal Iaroslav–Ingigerd, se va căsători cu Harald. Iaroslav își va întări alianțele și prin căsătoriile încheiate de celelalte două fiice ale sale – cu regele Andrei al Ungariei și regele Henric I al Franței. [1]) Scaldul Bolverk Arnorsson este fratele lui Tjodolf Arnorsson, poetul preferat al regelui Harald. [2]) Termenii *hrafn* și *vargr* desemnează corbii și lupii, vietuitoarele mereu sătule la sfârșitul unei bătălii. [3]) Tjodolf a fost atât scaldul regelui Magnus cel Bun, cât și scaldul preferat al regelui Harald. S-a născut în jurul anului 1010 și se presupune că a murit alături de regele Harald în bătălia de la Stamford Bridge (1066). [4]) Cei doi lideri sunt numiți *hǫfðingjar*, căpetenii care au și o funcție religioasă în interiorul comunității. Este posibil ca în secolul

Nemiloși s-au arătat cu triburile slavilor,
Pe care i-au înfrânt într-o singură bătălie;
Toți oamenii[1] pe care-i conduceau
Cu credință le-au stat alături.

Câțiva ani au trecut[2] până când Harald s-a hotărât să părăsească primitoarea curte a regelui Iaroslav. Însoțit de patru sute de varegi, s-a îndreptat spre Constantinopol, marele oraș cu turle aurite, așa cum poetul Bolverk însuși l-a cântat în versurile lui:

Scuturile întunecatelor tale corăbii
Străluceau în lumina soarelui și-n marea învolburată,
Până când, falnice prinț, turlele de aur ale
Mărețului Bizanț s-au arătat în depărtare
Și-n piepturile de lebădă ale corăbiilor a răsunat
Chiot de bucurie, căci Constantinopolul
Cu toate cupolele sale își deschidea porțile pentru voi.[3]

Împărăția grecilor era condusă la vremea aceea de împărăteasa Zoe[4] și împăratul Mihail Paflagonul. Odată ajuns la Constantinopol, Harald s-a înfățișat împărătesei, spunându-i

al XIII-lea semnificația inițială să se fi pierdut. [1]) În original *liðsmanna*, războinicii de pe mare și uscat legați printr-un jurământ. E posibil ca o parte dintre oamenii lui Iaroslav să-i fi jurat credință lui Harald, urmându-l mai târziu la Bizanț. [2]) Cronicile bizantine consemnează venirea lui Harald la Constantinopol în jurul anului 1034. [3]) Varegii erau tratați cu foarte mare respect la curtea de la Constantinopol, iar pentru nordici să fi luptat pentru împărat era o mare distincție socială. [4]) Nepoată de frate a strălucitului împărat Vasile II Bulgaroctonul, prințesa Zoe (978–1050) a fost logodită pentru scurt timp cu Otto II, împăratul Sfântului Imperiu. Moartea timpurie a împăratului a împiedicat această căsătorie, lăsând-o pe Zoe moștenitoarea tronului tatălui său. Cum nu putea închide ochii înainte să-și vadă urmașa

că vrea să intre în rândurile gărzii varege. În aceeași toamnă, o companie de varegi a fost trimisă să se alăture trupelor bizantine care patrulau în apele de răsărit ale imperiului conduse de Gyrgir[1], un apropiat al împărătesei Zoe.

În foarte scurt timp, tânărul Harald câștigă respectul și afecțiunea varegilor din Garda Imperială. Și nu de puține ori, Gyrgir și Harald au apărat insulele grecești de invaziile piraților, alungându-i departe.

Într-o seară, după un marș obositor, Gyrgir și Harald hotărăsc să ridice tabăra lângă o pădure. Aflându-se într-o zonă mlăștinoasă, unde ploaia ar fi inundat orice cort ridicat pe locurile joase, varegii aleg locul cel mai înalt pentru ridicarea corturilor.

căsătorită, Constantin VIII se hotărăște să o mărite cu prefectul Constantinopolului, Roman Arghir, un bărbat de viță nobilă, trecut de șaizeci de ani, căsătorit, căruia Constantin nu ezită să-i ceară să aleagă între divorț și pierderea ochilor. La trei zile după căsătorie, Constantin VIII moare împăcat, lăsând imperiul pe mâna fiicei și a ginerelui său. Mariajul trist, plin de resentimente și regrete, o aruncă pe împărăteasa Zoe în mai multe aventuri extraconjugale redate fără menajamente de Mihail Psellos în *Cronografia* sa. Împreună cu Mihail, cel mai apropiat dintre amanții săi, fiu de țărani din Paflagonia, Zoe pune la cale uciderea lui Roman Arghir și, la doar o zi după moartea acestuia, patriarhul oficiază căsătoria între împărăteasa Zoe și Mihail VI Paflagonul. Acesta este cuplul imperial pe care îl va cunoaște tânărul Harald. Mozaicul din Hagia Sofia ne arată o împărătească așa cum Psellos însuși se străduiește să o descrie în *Cronografie*, dincolo de scăderile firii omenești. [1]) Destinul lui Georgios Maniakes, cunoscut general bizantin, se întâlnește în câteva momente de răscruce cu destinul viitorului rege viking. Până la venirea lui Harald, Georgios se remarcă în campaniile din Alep și Sicilia, teritorii pe care le recuperează din mâinile sarazinilor, fiind susținut și de trupele varege ale imperiului. Cum ambii erau conducători înnăscuți, mânați de-aceleași ambiții, conflictele între generalul bizantin și tânărul Harald nu vor întârzia să apară.

Când Gyrgir ajunge la locul de campare îi cere lui Harald să mute corturile varegilor în altă parte, invocând dreptul comandantului militar să-și ridice corturile pe cel mai înalt loc. Harald îi răspunde:

— Dacă tu ai fi ajuns primul, ți-ai fi ales locul potrivit, și noi ne-am fi ridicat corturile în altă parte. Tot astfel poți să-ți așezi oamenii oriunde dorești, numai aici nu. Se știe că în Împărăția grecilor varegii sunt liberi să facă ce vor, supuși numai ordinelor împăratului și împărătesei, singurii cărora le-au jurat credință.

Gyrgir nu putea să accepte ca varegii să-și exprime întâietatea în fața trupelor imperiale și a ordinelor lui, așa că s-au certat până când amândoi au pus mâna pe arme. Cei mai înțelepți dintre soldații ambelor tabere au oprit vărsarea de sânge, cerându-le să hotărască o dată pentru totdeauna cine are întâietate, ca să nu mai ajungă vreodată să-și scoată săbiile unul în fața celuilalt. Ambii comandanți au căzut de acord ca sorții[1] să hotărască cine va avea întâietate de-acum înainte, fie că vor călători pe mare sau pe uscat, fie că vor intra în porturi sau își vor înălța corturile.

[1]) Tragerea la sorți presupune un apel la voința divină pentru a rezolva o situație aparent fără ieșire. Termenul scandinav *hlut*, din care derivă mai târziu *hlot* în engleza veche, desemnează un obiect oarecare – un băț, un zar, la o bucată de lemn – inscripționat cu numele posesorului. Termenul a fost adoptat din limbile germanice în cele romanice și este folosit până azi ca „lot", „loto", „loterie". În societatea medievală, rezultatul tragerii la sorți era considerat infailibil și acceptat de ambele părți. Acest episod este relevant în ce privește înclinația spre păcăleală și înșelăciune a varegului Harald, dar și hotărârea de-a nu pierde avantajul într-o situație care pare defavorabilă. Pe de altă parte, vikingii aveau o reputație de farseuri (Page, 1995: 143) fără prea multe scrupule când era vorba despre încălcarea unei înțelegeri. R.I. Page pune acest comportament pe seama vechilor povești din mitologia nordică, în care zeii înșiși în frunte cu Odin se bucură ori de câte ori reușesc să se păcălească unul pe celălalt.

Atât Harald, cât și Gyrgir urmau să-și marcheze lotul astfel încât să se deosebească de celălalt, însă, înainte să-l marcheze pe-al lui, Harald îi cere lui Gyrgir:

— Arată-mi cum ți-ai marcat lotul, ca să nu-l marchez la fel.

Gyrgir îi arată, și-apoi amândoi aruncă loturile pe o bucată de pânză. Când omul ales să tragă sorții a ridicat unul dintre cele două loturi, spunând: „Cel căruia îi apărține acest lot va avea de-acum înainte întâietate în călătoriile pe mare sau pe uscat, la intrarea în porturi sau în alegerea locurilor pentru ridicarea corturilor." Harald s-a repezit și i l-a smuls din mână, aruncându-l apoi în mare. S-a întors apoi spre ceilalți, zicându-le fără să clipească:

— Acela a fost lotul meu.

— Și de ce nu ne-ai lăsat să-l vedem cu toții? îl întreabă Gyrgir.

— Uită-te la lotul rămas, îi răspunde Harald, și vei recunoaște semnul tău pe el.

Când lotul a fost cercetat, au văzut cu toții că era marcat cu semnul lui Gyrgir. S-a hotărât, așadar, că varegii vor avea întâietate, și tot ei vor decide în toate situațiile care presupun luarea unei hotărâri rapide, fără consultarea basileilor. Multe alte neînțelegeri și certuri au urmat, însă Harald i-a amintit mereu lui Gyrgir de rezultatul tragerii la sorți și-a hotărât întotdeauna pentru binele lui și al varegilor.

Luptele cu sarazinii*[1]. *În vara următoare, trupele varege s-au alăturat armatei într-o campanie comună împotriva sarazinilor. Aflat în fruntea varegilor, Harald s-a înnegurat văzând că Gyrgir îi ține departe de iureșul luptei sau le cere să lupte acolo unde pericolul era mai mic. Însă ori de câte ori el și oamenii lui intrau într-o bătălie, Harald își încuraja războinicii să lupte până când victoria era a lor, chiar cu prețul vieții fiecăruia dintre ei. De-aceea, victoriile erau câștigate mereu de varegi acolo unde Gyrgir și oamenii lui băteau în retragere. Observând că Harald știe să câștige o bătălie, toți soldații au cerut să fie conduși de curajosul vareg, criticându-l pe Gyrgir pentru desele înfrângeri pe care le-au suferit. Supărat și jignit, Gyrgir le-a cerut varegilor să părăsească armata grecilor și să lupte fiecare în altă parte. Și fără să stea pe gânduri, Harald i-a întors spatele lui Gyrgir, împreună cu varegii, cărora li s-au alăturat și trupele de normanzi vorbitori de limbă latină[2].

[1]) În strofa imediat următoare, poetul Tjodolf Arnorsson îl numește pe Harald „amenințător pentru Serkir" (*Serkjum hættr*). Shepard (1982) consideră că Serkland ar fi Sicilia, în epocă ocupată de sarazini. [2]) Normanzii sunt menționați prima dată în sudul Italiei în 1016, ca pelerini la altarul Sfântului Arhanghel Mihail de la Monte Gargano. Acolo îl întâlnesc pe lombardul rebel Melus din Bari, și împreună pun la cale atacul asupra Apuliei bizantine un an mai târziu. Repovestind faptele în *Gesta Roberti Wiscardi*, William de Apulia, cronicarul normanzilor, spune că Melus însuși s-ar fi dus să-i caute pe pelerinii normanzi și să-i implice în cauza sa. Conflictele cu lombarzii sprijiniți de normanzi continuă și un an mai târziu, când bizantinii îi înfrâng la Cannae. Episodul descris în saga are loc în 1038, când doi frați din dinastia normandă de Hauteville, aliați ai ducelui de Salerno, se alătură trupelor bizantine conduse de Georgios Maniakes. Fiind vorbitori de limbă franceză, Snorri îi numește latini. Dezamăgiți de Maniakes și încrezători în deciziile curajoase ale varegului Harald, e posibil să-l

Victorie după victorie câștigau varegii conduși de Harald, în timp ce restul grecilor s-a întors la Constantinopol. Însă mulți dintre greci i s-au alăturat lui Harald, dornici să-și facă parte din bogățiile adunate de varegi. Trupele victorioase au înaintat până în Africa, în tărâmuri pe care varegii le numesc „țara sarazinilor"[1]. Cu fiecare luptă, varegii cuceream cetate după cetate, ajungând la un număr de optzeci de cetăți luate și jefuite. Unele dintre ele s-au predat, în timp ce altele au cunoscut furia varegilor.

De-acolo au plecat spre Sicilia, așa cum spune și poetul Tjodolf în poemul său:

Vatra de foc a șarpelui[2] ai urât-o, bravule Harald!
Tu ți-ai încurajat oamenii în luptă, și optzeci de cetăți
Din tărâmul sarazinilor și-au coborât steagurile
În fața ta. Jocul valkiriei Hildr niciodată
Nu l-ai pierdut. Scut lângă scut ai înaintat cu războinicii tăi
Până pe întinsele câmpii ale Siciliei.

Scaldul Illugi Brynjudale[3] povestește astfel aceleași întâmplări:

Luptând pentru împăratul Mihail
Ai adus sub sceptrul lui toate pământurile din sud;
Asemeni fiului lui Budla[4] ți-ai chemat prietenii
Sub generosul tău acoperiș.

fi urmat, recunoscând în el moștenirea vikingă. [1]) În iarna 1034–1035, varegii au atacat cetățile din părțile de apus ale Asiei Minor. E posibil ca Snorri Sturluson să fi confundat aceste părți ale Asiei cu Africa de Nord. [2]) În această primă strofă, Tjodolf se referă la generozitatea regelui Harald prin metafora *kenning* „cel care urăște vatra de foc a șarpelui", unde „vatra de foc a șarpelui" desemnează „aurul". În poezia scaldică, „vatra de foc a șarpelui" evocă povestea șarpelui Fafnir, din mitologia scandinavă. [3]) Unul dintre scalzii regelui Harald. [4]) Episod

După câțiva ani petrecuți în Africa, Harald adună o comoară imensă de aur, monede și alte bogății de tot felul. Însă nu se va întoarce cu ele la Constantinopol, ci le trimite sub pază prietenului său, cneazul Iaroslav al Novgorodului. Și nu e de mirare că a strâns atâtea bogății după ce jefuise atâtea cetăți în cea mai binecuvântată parte a pământului, unde aurul se găsește din plin. Și cu adevărat vă spun că jefuise nu mai puțin de optzeci de cetăți.

În Sicilia[1]***.*** *De îndată ce Harald a pus piciorul în* Sicilia, n-a avut alt gând decât să jefuiască toate cetățile care-i ieșeau în cale. Una dintre acestea avea însă ziduri groase, iar oamenii dinăuntrul ei nu-și făceau griji, pentru că mâncarea se găsea din belșug în pivnițele lor.

Harald n-avea altă cale decât să afle un vicleșug prin care să supună cetatea. Într-o dimineață, le-a cerut soldaților să prindă cât mai multe dintre păsările care-și făcuseră cuiburi în zidurile cetății și-n fiecare zi zburau în pădure după hrană. A cerut apoi să le lege de coadă așchii mici de brad, cărora le-a dat foc. Speriate, păsările au zburat toate înapoi spre cuiburile lor de sub acoperișurile cetății, dând astfel foc paielor din care erau făcute. Și chiar dacă fiecare pasăre n-a provocat decât o flacără

cunoscut în legendele eroice scandinave. Ca să pună mâna pe comoara Nibelungilor, hunul Atila, fiul lui Budla, îi invită la o masă în cortul lui pe Hogni și Gunnar (Gundicarius al burgunzilor), singurii care știau unde este ascunsă. Pentru că nu îi dezvăluie locul ascuns, Atila îi omoară în chinuri groaznice. [1]) Bătăliile din Sicilia sunt evocate de Harald însuși mulți ani după întoarcerea în Norvegia (Page, 2007: 23): „departe de țara mea mi-am înroșit spadele în ținutul mărginit al Serkirului" (Jesch, 2001: 106). Campania victorioasă din Sicilia îi va aduce tânărului Harald titlul de *manglabites* (membru al gărzii imperiale), acordat chiar de împăratul Mihail Paflagonul (Kekaumenos, 1972: 6).

mică, la câte cuiburi se aflau în acea cetate, în foarte scurt timp zidurile-au fost cuprinse de flăcări.

Locuitorii cetății s-au năpustit spre porți, deschizându-le să scape de vâlvătaia care le cuprinsese casele. Cei mai îndrăzneți au fost uciși pe loc, însă cei care-au implorat pentru viața lor au fost cruțați. Astfel a intrat victorios tânărul Harald pe porțile largi ale măreței cetăți.

S-a întâmplat însă ca Harald să ajungă la porțile unui alt oraș, la fel de bine apărat, cu ziduri la fel de înalte și groase. Cetatea fusese construită în mijlocul unei câmpii întinse și aride, iar trupele lui Harald nu se puteau ascunde nicăieri. Văzând aceasta, Harald le-a cerut oamenilor să sape un tunel pornind de la izvoarele unui pârâu care se arătau într-o râpă ferită de privirile oamenilor din cetate. Varegii au aruncat pământul în apă, și pârâul a dus nămolul în josul apei. Zile și nopți au săpat varegii, neștiind la început nimic despre planul lui Harald. Restul armatei asedia cetatea ca și cum nimic altceva nu s-ar fi întâmplat, aruncând în continuare săgeți spre zidurile ei. Când Harald a văzut că tunelul se întinde până la zidul cetății, le-a cerut varegilor care-l săpaseră să-și ia armele cu ei. Și înainte de crăpatul zorilor au intrat în tunel, continuând să sape până când au dat de dale lipite cu var. Atunci au știut că se află sub o încăpere din interiorul cetății. N-a mai trebuit decât să spargă podeaua și să năvălească între oamenii din încăpere, care mâncau și beau fără nici o grijă de asediul varegilor. Soldații lui Harald s-au năpustit asupra lor, omorând o mare parte dintre ei, în vreme ce câțiva au reușit să scape. Însă varegii i-au urmărit și i-au prins, cerându-le apoi să deschidă porțile cetății. Atunci toată armata lui Harald a intrat în cetate. Generos, Harald le-a oferit viața celor care s-au predat. Astfel a cucerit Harald o cetate bogată, din care varegii au luat comori neprețuite.

Următoarea cetate a fost cea mai mare și mai puternică dintre toate, dar și cea mai bogată. Pentru că era înconjurată de șanțuri adânci, Harald n-a mai putut să aplice aceeași strategie prin care cucerise cealaltă cetate. Asediul a fost lung și istovitor, fără ca varegii să poată găsi vreo cale de cucerire. După o vreme, locuitorii cetății prinseseră atâta curaj, încât la adăpostul trupelor lor urcate pe metereze, au deschis porțile mari ale cetății strigându-le varegilor că nu sunt decât o gloată de găini lașe, cărora le e teamă să intre în cetate și să lupte cu un inamic mai destoinic decât ei.

Harald le-a cerut oamenilor săi să nesocotească cuvintele de hulă, pentru că un atac i-ar expune arcașilor, care numai atât așteptau la adăpostul meterezelor.

— Și chiar dacă ar fi să intrăm în cetate, a continuat Harald, soldații lor ar închide porțile, omorându-i pe cei mai curajoși dintre oamenii noștri. Deocamdată ne vom răzbuna arătându-le doar disprețul nostru. Ne vom trimite oamenii cât mai aproape de ziduri, astfel încât să nu fie în bătaia armelor lor.

Situația asta a durat câteva zile.

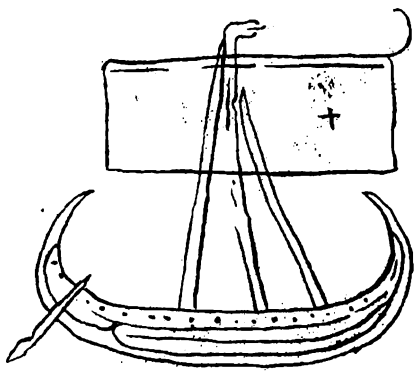

În compania lui Harald se aflau doi islandezi. Unul dintre ei era Halldor Snorasson, care la întoarcerea acasă în Islanda va spune această poveste, și Ulf Olspaksson. Doi bărbați din cale-afară de puternici, războinici iscusiți, ale căror fapte îl impresionaseră pe Harald. Amândoi făceau parte dintre apropiații regelui Harald, însoțindu-l și antrenându-se împreună cu el. Când toate cele povestite mai sus se întâmplau de câteva zile bune, iar locuitorii cetății deveniseră deja de o îndrăzneală necugetată, apărând pe metereze neînarmați și lăsând porțile cetății deschise, varegii păreau să-și continue și ei jocurile sportive cu aceeași indiferență, însă cu săbiile bine ascunse sub tunică și coifurile de zale ascunse sub căciuli. După ce își jucaseră jocurile pentru mai multă vreme, iar locuitorii cetății erau bântuiți de același duh al ignoranței, varegii și-au dezvelit iute săbiile din faldurile tunicii, grăbindu-se spre porțile cetății. Bătălia s-a dat chiar în fața porților. Pentru că nu aveau scuturile cu ei, varegii și-au învelit iute pelerinele peste brațul stâng, însă mulți dintre ei au fost răniți, iar alții chiar uciși în încleștarea din fața porților cetății.

Harald s-a grăbit să-și ajute oamenii, chemând cu el restul oștirii, însă cei din cetate urcaseră deja pe metereze și aruncau cu pietre și trăgeau săgeți, încolțindu-i pe varegi din toate părțile.

Varegii, prinși în încleștarea din fața porților, simțeau că ajutorul camarazilor lor se lăsa prea mult așteptat, iar curajul le scădea cu fiecare clipă, mai ales după ce stegarul regelui Harald fusese și el ucis. Văzând aceasta, Harald i-a cerut lui Halldor Snorrason să ducă el stagul vareg.

— Cine ar vrea să ducă steagul în fața ta, dacă tu însuți îl urmezi cu șovăială, așa cum ai făcut-o azi?

Însă cuvintele lui Halldor au fost mai degrabă prostești, rostite la furie, pentru că Harald a fost cel mai curajos dintre războinici. În cele din urmă, au reușit să forțeze intrarea în

cetate și, după o bătălie încrâncenată, Harald și oamenii lui au reușit să cucerească orașul. Halldor Snorrason a primit o lovitură de spadă în față, care l-a lăsat cu o cicatrice uriașă pentru tot restul vieții.

Cea de-a patra cetate a fost cea mai măreață dintre toate. Era atât de bine întărită, încât zidurile ei nu puteau fi pătrunse, de aceea varegii au împresurat-o asigurându-se că cei dinăuntru nu vor putea primi provizii.

După câtva timp, Harald s-a îmbolnăvit, iar boala l-a ținut la pat. Și-a înălțat cortul mai departe de tabără, astfel încât să aibă liniște și să nu audă zgomotul armelor și gălăgia pe care o făceau oamenii săi. Însă varegii îl vizitau deseori pentru a-i primi ordinele. Cei din cetate au observat că se întâmpla ceva printre trupele varege și și-au trimis iscoadele să afle ce se petrece. Întorși în cetate au povestit că Harald, comandantul varegilor, este bolnav, motiv pentru care asediatorii varegi nu i-au atacat până acum. După o vreme, oamenii lui Harald au căzut și ei într-o ușoară tristețe, despre care oamenii din cetate au aflat. În cele din urmă, boala lui Harald s-a înrăutățit atât de tare, încât tovarășii lui varegi îi așteptau moartea dintr-o clipă în alta. Foarte curând, varegii au trimis un sol la cei din cetate, să le spună că Harald e mort, cerându-le, printre altele, un preot care să se roage la căpătâiul său și generozitatea de a-i permite să-l îngroape în cimitirul din cetate, ca pe un creștin adevărat[1]. Auzind aceste vești, locuitorii cetății, dintre care unii

[1]) Odată ajunși în Bizanț, varegii erau botezați în ritul creștin răsăritean. De altfel, pietrele runice cu mesaj religios creștin sunt tot mai numeroase în secolul al XI-lea, pe măsură ce crește și frecvența călătoriilor spre răsăritul Europei și spre Constantinopol. În mod surprinzător, unii varegi sunt reținuți de *Patericul kievean* ca primii misionari creștini în arealul slav din preajma Kievului. Sfintii martiri Teodor (Feodor) varegul si fiul său Ioan (Ivan), care au trăit la Kiev în secolul al X-lea, au fost martirizati pe data de 12 iulie 978, atunci când cultul

conduceau mănăstiri sau biserici, s-au grăbit să ceară trupul lui Harald, încredințați că mari daruri și bogății vor fi trimise apoi întru cinstirea varegului.

Preoții și-au îmbrăcat degrabă veșmintele de sărbătoare și au făcut o minunată procesiune, ieșind pe porțile cetății înconjurați de cruci, altare și relicve. Varegii înșiși au organizat o înmormântare măreață. Sicriul lui Harald era purtat pe umeri, iar peste el a fost înălțat un cort de in scump, iar în fața acestuia fluturau steagurile varege.

După ce trupul a fost adus la poarta cetății, varegii au coborât sicriul chiar la intrare, au potrivit un stâlp ca să țină poarta larg deschisă, au sunat apoi semnalul de bătălie, și-au scos cu toții săbiile din teacă. Înarmați până în dinți, toți varegii din tabără au luat cu asalt cetatea. Călugării și preoții care se grăbiseră să ia trupul lui Harald acum se grăbeau să se ascundă din calea varegilor, pentru că războinicii secerau tot ce le ieșea în cale, fie că purta haină preoțească sau nu. Varegii au nimicit cetatea, ucigând toți bărbații și prădând toate bisericile, casele și palatele nobililor. Comorile strânse au fost cu adevărat nemaivăzute.

păgân a revenit la Kiev, odată cu întronizarea lui Vladimir. *Patericul Lavrei Pecerska* din Kiev îi pomenește pe varegii creștini Alfrekr, Sigmundr și Hakon: „Unul dintre fiii principelui Afrikanos de Varangon, cu numele Simon, a plecat din Scandinavia și a venit în Rusia, alungat fiind de către unchiul său Ghiakun, cel care îi uzurpase domnia. S-a refugiat la curtea evlaviosului domn Iaroslav, care l-a primit cu multă dragoste și l-a numit aghiotant al fiului său, Vsevolod". Acesta este începutul vieții duhovnicești a cuviosului Simon (Sigmundr), fiul varegului Afrikan (Alfrekr). Afrikan era fratele lui Yakun (Hakon), conducătorul Norvegiei până la venirea pe tron a regelui Olaf. Simon a fost îngropat în biserica Lavrei Peșterilor, iar peșterile unde s-au pus temeliile Lavrei Pecerska s-au numit întotdeauna „peșterile varegilor". Îndemnul prin care s-a construit marea biserică a Lavrei Pecerska a fost primit de zidari în biserica Vlacherne, din Constantinopol, cunoscută și ca biserica varegilor.

Harald a petrecut mulți ani în campaniile din țara Sarazinilor și din Sicilia. S-a întors apoi la Constantinopol însoțit de oamenii săi și a rămas acolo puțină vreme înainte să pornească într-o nouă expediție, spre Ierusalim de această dată. Toate bogățiile, fie adunate în urma bătăliilor, fie dăruite lui de împăratul grec, au fost lăsate în Constantinopol, iar oamenii săi i-au urmat exemplul. Se spune că Harald și varegii lui ar fi luptat în optsprezece bătălii, așa cum scaldul Tjodolf cântă în versurile sale:

Toți oamenii știu că Harald a luptat
În optsprezece cumplite bătălii,
Unde a înroșit cu sânge ghearele ascuțite ale
Vulturului cenușiu, iar pacea a trebuit
Smulsă deseori din mâinile inamicilor săi.
Cu mult înainte ca tu să ajungi pe pământul
Acesta (Norvegia), mărite rege, ai hrănit
Lupul întunecat cu grămezi de leșuri.

Pornind spre Țara Sfântă și de acolo în Ierusalim, Harald și oamenii săi au trecut prin toate cetățile fără vărsare de sânge, pentru că nimeni nu li s-a împotrivit, ci, dimpotrivă, și-au deschis larg inimile, primindu-i cu porțile deschise[1]. Scaldul Stuf[2]

[1]) E posibil ca Harald să fi însoțit membrii familiei imperiale într-un pelerinaj la Ierusalim (De Vries, 1999: 33). Pelerinajul a avut loc după încheierea unui tratat de pace pe 30 de ani cu liderul dinastiei fatimide, califul Maad al Mustansir. Bizanțul și Egiptul au hotărât, de asemenea, să nu acorde ajutor militar părților ostile în eventualitatea unui conflict. În acest context, Mihail Paflagonul a primit permisiunea atât pentru renovarea Bisericii Sfântului Mormânt din Ierusalim pe cheltuiala sa, cât și dreptul de a-l numi pe patriarhul Ierusalimului. În schimbul acestui drept, împăratul bizantin a eliberat 5.000 de prizonieri musulmani. [2]) Stuf inn Blindi (cel Orb) face parte dintr-o familie cunoscută în Islanda, care a dat poeți renumiți. Pe regele Harald îl

l-a auzit pe regele Harald însuși povestind despre călătoria lui:

Curajosul războinic, a cărui spadă
Nu a ezitat niciodată, a pornit din Grecia
Hotărât să cucerească Ierusalimul, însă
Drumul până acolo a fost fără vărsare de sânge.
Cutremurate de faima celui care conduce trupele,
Cetățile s-au supus și au rămas nepârjolite
De cel care duce la bun sfârșit bătăliile;
Fie ca Harald să trăiască până la Sfârșitul Lumii în lumina
lui Iisus Hristos[1].

Scaldul ne povestește și el că ținutul s-a supus fără să fie trecut prin foc și spadă. Harald s-a îmbăiat apoi în râul Iordanului, după obiceiul pelerinilor, a reconstruit Biserica Sfântului Mormânt[2] și a oferit daruri la Mormântul Domnului, la Biserica Sfintei Cruci și multor altor locuri sfinte de la Ierusalim. De asemenea, a curățat drumurile de hoții care-i jefuiau pe toți pelerinii aflați în drum spre râul Iordanului. Despre toate acestea, scaldul Stuf a mai zis:

Prințul din Agder (regele norvegian) a curățat râul
Iordanului de hoți și trădători.
Cei care-au ales să facă răul au pierit sub puterea spadei lui.

întâlnește în anul 1060, în timpul unei călătorii făcute în Norvegia. În anul următor, îl vizitează pe Harald în Trondheim și îi recită poemul pe care îl compusese în onoarea sa. Strofa de mai sus face parte din acest poem, intitulat *Stufsdrapa*. [1]) Refrenul (*klofastef*) pe care Stuf îl introduce în poemul dedicat lui Harald amintește de un alt poem, compus de Hallfredr Vandreskald (1001), care se roagă pentru sufletul lui Olaf Tryggvason: „Fie ca Iisus Hristos să țină sufletul înțeleptului nostru rege în lăcașurile sale dincolo de zările lumii noastre". [2]) Reconstrucția a constat în „pavarea unei curți deschise spre cer și ridicarea a cinci capele mici în jurul ei" (Ferguson, 1865: 48).

Nimeni nu le va duce dorul celor răi.
Fie ca Harald să trăiască până la Sfârșitul Lumii în lumina lui Iisus Hristos.

În scurt timp însă, Harald s-a întors la Constantinopol.

La Constantinopol, Harald tânjea de dorul pământului său natal. Când vestea că Magnus Olafson[1], fiul Sfântului Olaf și nepotul său, și-a pus pe frunte corona regatului Danemarcei și al Norvegiei a ajuns la urechile lui, Harald a hotărât să plece din slujba împărătesei și să revină acasă pentru a urca pe tronul care i se cuvenea.

Împărăteasa Zoe s-a înfuriat auzind aceasta, acuzându-l de furt și de proasta administrare a bunurilor imperiale pe care le primise în campaniile comandate de el.

La curtea imperială se afla o fată frumoasă, Maria, nepoată de frate a împărătesei Zoe, pe care Harald și-a dorit să o vadă înainte de plecare, însă împărăteasa nu i-a acordat acest drept. Varegii care se aflau atunci în Constantinopol au povestit, odată ajunși în Norvegia, că împărătesa însăși îl voia pe Harald

[1]) Magnus Olafson se naște în anul 1024 ca fiu nelegitim al regelui Olaf și al concubinei de origine engleză Alfhild, slujnica reginei Astrid Olofsddotter, soția regelui Olaf (Bricka, 1897: 74). Numele i-a fost ales de tatăl său în cinstea împăratului Karla Magnus – Carol cel Mare. Detronat în 1028 de Canut cel Mare, Olaf fuge în Rusia Kieveană, luându-l cu el și pe Magnus, singurul său fiu, în vârstă de patru ani. Timp de doi ani, Olaf și Magnus rămân în Staraia Lagoda. La aflarea veștii că Haakon Eriksson, regentul desemnat de regele Canut în Norvegia, a murit, Olaf se întoarce în Scandinavia în 1030, lăsându-l pe micul Magnus în grija cneazului Iaroslav și a reginei Ingigerd. La curtea lor, Magnus învață slavona și greaca și este educat în ritul bizantin. Primește, de asemenea, și educație militară (Morten, 2011: 27). Regele Olaf își pierde viața în bătălia de la Stiklestad și este sanctificat în scurt timp. Magnus revine în Scandinavia în 1035, când este proclamat rege al Norvegiei la vârsta de unsprezece ani.

de soț și acesta ar fi fost motivul pentru care nu voia să-l lase să plece.

În scurt timp, Harald a fost arestat și trimis la închisoare.

Pe când Harald se apropia de închisoare, Sfântul Olaf însuși i s-a arătat, promițându-i că îl va ajuta. Pe strada aceea din Constantinopol s-a ridicat o biserică cu hramul Sfântului Olaf, care poate fi văzută până în ziua de azi. Închisoarea nu era altceva decât o groapă adâncă, cu o deschizătură deasupra, în care se putea intra printr-o ușă care se deschidea chiar din stradă. Prin această ușă a fost coborât Harald în temniță, însoțit de Haldor și Ulf.

În noaptea următoare, o nobilă doamnă însoțită de doi servitori a venit la închisoarea varegilor, hotărâtă să-i ajute să fugă. Au aruncat înăuntru scări și o funie groasă, pe care cei întemnițați au reușit să urce, salvându-se[1]. Nobila doamnă fusese vindecată cândva în urma rugăciunilor înălțate la Sfântul Olaf, și-acum sfântul i-a apărut într-o viziune, cerându-i să-i salveze fratele.

De îndată ce s-au văzut liberi, cei trei varegi au alergat spre cămările tovarășilor, i-au trezit din somn și împreună s-au grăbit spre dormitoarele imperiale, unde Zoe și Mihail dormeau fără nici o grijă. L-au ridicat pe împărat, și Harald însuși i-a scos ochii[2].

Poetul Thorarin descrie astfel momentul în poemul său:

Prințul (Harald) a înhățat tăciunii aprinși ai mâinilor[3]
Când împăratul Greciei (Mihail Calafatos) a fost orbit
În urma unor lovituri violente.

[1]) Episodul întemnițării lui Harald și a tovarășilor săi este redat atât de poezia scaldică, cât și de compilațiile istorice ale vremii. [2]) Harald îi smulge împăratului puterea imperială metaforic – orbindu-l. În realitate, Harald nu l-a orbit pe Mihail IV Paflagonul, căruia i-a rămas credincios până la moartea acestuia, în urma unei boli, ci pe nepotul și succesorul acestuia, Mihail V. [3]) Metafora *kenning* „tăciunii aprinși ai mâinilor" desemnează aurul.

La fel cântă și scaldul Tjodolf în versurile sale:

Cel care a făcut să înceteze plânsul lupilor[1]
I-a scos ochii împăratului
Și jale a pus pe buzele celor din jur.
Marele prinț din Edgir l-a însemnat pe împăratul din răsărit
Al cărui sfârșit a fost cumplit.

În aceste două strofe și în multe alte cântece ni se spune că Harald însuși i-a scos ochii împăratului grec. Dacă altul ar fi făcut asta, cu siguranță numele aceluia ar fi fost pomenit. Harald însuși a povestit aceste fapte, iar cei care l-au văzut au răspândit și ei această veste.

În aceeași noapte, Harald a intrat în încăperile palatului unde locuia Maria, nepoata împărătesei, și, trezind-o din somn, a dus-o cu forța în port, acolo unde așteptau corăbiile varegilor, din care două erau pregătite de drum. Au vâslit apoi spre Bosfor. Ajungând la lanțurile de fier care opreau ieșirea prin strâmtoare, Harald le-a cerut oamenilor săi să vâslească cu toată puterea, iar celor care nu vâsleau le-a cerut să fugă spre coada corăbiilor. Cu această forță, corăbiile s-au ridicat peste lanțuri, dar s-au oprit acolo, fără să mai poată înainta. Văzând aceasta, Harald le-a cerut oamenilor să alerge spre vârful corăbiilor. Corabia lui Harald a reușit să alunece peste lanțuri, însă cealaltă corabie a rămas prinsă în lanțuri și s-a frânt în partea din spate. O mare parte din echipaj s-a pierdut, însă câțiva dintre oameni s-au salvat din vâltoarea mării.

Astfel a reușit Harald să fugă din Constantinopol și să vâslească departe de oraș, în largul Mării Negre. Însă înainte să iasă în larg, a lăsat-o pe Maria pe țărm cu câțiva oameni credincioși

[1]) Războinicul care hrănește lupii cu leșuri.

care să o escorteze înapoi la Constantinopol. I-a cerut apoi Mariei să-i spună mătușii sale, împărăteasa Zoe, că nu are nici o putere asupra lui, atâta vreme cât nu l-ar fi putut opri să se însoare cu Maria.

Varegii au vâslit apoi spre Hellespont, și de-acolo către regatele din Răsărit. În timpul călătoriei, Harald a compus următoarele versuri:

Corabia tăia valurile mării pe lângă coastele Siciliei,
Mândri eram cu toții în călătoria noastră.
Falnicul cerb[1] aluneca iute sub picioarele bărbaților
Neînfricați,
Totul se întâmpla întocmai cum ne așteptam,
Numai zeița Gerdr a inelului de aur[2] își râdea de mine în
Rusia.

Ultimele două versuri se referă la Elisabeta, fiica cneazului Iaroslav din Novgorod.

La sosirea lui Harald în Novgorod, cneazul Iaroslav l-a primit cu multă bucurie. O iarnă întreagă a rămas Harald la curtea lui, intrând în stăpânirea aurului și a tuturor odoarelor pe care le trimisese dinainte de la Constantinopol. Această comoară era atât de mare și de prețioasă, încât nici un alt prinț din nordul Europei până la Harald nu mai văzuse și nu mai avusese în sipetele sale o atât de mare bogăție. Se știe că, în anii petrecuți la Constantinopol, Harald a participat de trei ori la jefuirea palatului imperial. Pentru cei care nu știu, obiceiul ca varegii să jefuiască palatul imperial era îngăduit și încurajat ori de câte ori un împărat murea. Varegii puteau să jefuiască fără

[1]) *Kenning* care desemnează corabia. [2]) *Kenning* care desemnează femeia. În mitologia nordică, Gerdr este zeița pământului cultivat. În traducerea lui Rudolf Simek, termenul *gardr* este echivalat ca „gard în jurul unui câmp cultivat" (Simek, 2008: 105).

teamă toate palatele care păstrau comorile împăratului și să păstreze pentru ei tot ce le cădea în mână.

În aceeași iarnă*[1], *cneazul Iaroslav i-a dat mâna fiicei sale, Elisabeta, tânărului prinț Harald. Norvegienii nu i-au spus Elisabeta, ci Elisif. În cinstea acestui eveniment, poetul Stuf orbul a compus strofa de mai jos:

Războinicul rege al Norvegiei
A câștigat într-o singură iarnă tot ce râvnise să aibă,
O comoară în aur și mâna fiicei regelui.

În primăvara următoare, Harald a pornit din Novgorod, călătorind spre cetatea de lângă lacul Lagoda. De acolo a luat câteva corăbii și, la începutul verii, a vâslit spre vest. Prima dată a pornit spre Suedia și a ancorat în Sigtuna. Ziua aceea e descrisă astfel în versurile poetului Valgard:

Corăbiile tale înaintau sub povara bogățiilor.
Măreț e Harald, tu ai adus în vest aurul Rusiei,
Tu ai condus cu înțelepciune corabia
Prin furtuni cumplite, însă acolo unde Sigtuna
Ți s-a arătat în fața ochilor, valurile mării s-au liniștit.

În Suedia, Harald l-a întâlnit pe Svein Ulfsson, cel învins de Magnus cel Bun în bătălia din Helganess. Înrudiți de acum[2], prin căsătoria lui Harald cu Elisif, Harald și Svein s-au salutat cu bucurie, jurându-și prietenie de acum înainte. Pentru că Svein era înrudit cu cea mai puternică familie a țării, toți cei care trăiau în Suedia erau prietenii lui Svein și cu toții au

[1]) Iarna 1043–1044. [2]) Mama lui Svein Ulfsson, Astrid, era sora bunicului lui Elisif, regele Olaf Eiriksson al Suediei.

devenit prietenii lui Harald și sprijinul lui în caz de nevoie. Harald se bucura acum de legături strânse cu mulți oameni puternici de acolo, așa cum întărește și poetul Tjodolf în versurile sale:

Corabia de stejar a regelui a călătorit din Rusia
Tăind brazde adânci în apele mării,
Atâția oameni neînfricați și generoși
Te-au așteptat cu prietenie în Suedia,
Rege al nostru! Corabia-ți încărcată cu aur
A spart valurile și ceața mării
Fără teamă în fața oricărei furtuni.

În foarte scurt timp, Harald și Svein și-au pregătit oamenii de luptă, mobilizând o flotă uriașă. Când oștile au fost pregătite, au vâslit spre apus, spre Danemarca. Versurile poetului Valgard din Voll descriu astfel plecarea lor:

Corabia de stejar l-a purtat pe regele nerăbdător
Din Suedia spre Danemarca,
Acolo unde îl aștepta moștenirea părintelui său.
Pânza catargului se umfla de vânt
În apropiere de Skagen[1], vâslind pe lângă coastele golașe
Ale insulelor daneze. Inimele atâtor fecioare
Tremurau de spaimă.

Flota a vâslit spre Zealand[2], unde oamenii lui Harald și Svein au jefuit și au ars tot ce le-a ieșit în cale. De acolo au vâslit spre Fyn, unde nimeni și nimic nu i-a putut opri din înaintarea lor. Același poet, Valgard din Voll, ne povestește în multe versuri expediția suedezilor conduși de Harald și Svein:

[1]) Localitate în nordul peninsulei Iutlanda, Danemarca. [2]) Insulă daneză pe care se află orașele Copenhaga și Roskilde.

Harald, tu ai măturat insula Zealand,
Zdrobindu-ți dușmanii dintr-o singură lovitură,
Flămânzii lupi s-au grăbit spre câmpiile însângerate
Să muște din carnea celor căzuți.
De neînvins ai fost și pe Fyn[1],
Trecând ca o furtună peste pacea insulei,
Fierul coifurilor s-a îndoit sub loviturile tale
Și împodobitele scuturi țăndări s-au făcut.

În flăcările nemiloase a pierit un sat întreg
La sud de Roskilde.
Neobosite rege al nostru, Harald,
Focul tău a mistuit tot ce i-a ieșit în cale;
Danezii s-au prăbușit sub a ta spadă,
Căci fără scăpare au fost în fața ta,
Puțini au reusit să se ascundă în pădurile întunecate
Și acolo-i jelesc în tăcere pe cei ce nu mai sunt.

Mulți s-au poticnit fugind din calea ta,
Unii au reușit să scape de moarte,
Lăsându-și femeile în mâinile oamenilor tăi,
Fecioarele au fost târâte în lanțuri spre corăbii,
Cu toate au plâns când fierul ascuțit
A mușcat fără milă din carnea lor fragedă.

În aceeași toamnă, după bătălia de la Helganess, regele Magnus cel Bun a vâslit spre nord, spre Norvegia. Acolo a fost înștiințat că unchiul său, Harald Sigurdsson, a ajuns în Suedia și a încheiat o alianță cu Svein Ulfsson, și că împreună au pornit cu o flotă uriașă să cucerească Danemarca și Norvegia. Prevăzător, regele i-a adunat la oaste pe bărbații din

[1]) Insulă în Danemarca.

Norvegia, și în scurt timp a strâns oastea de care avea nevoie să se lupte cu adversarii săi. Curând a aflat că Harald și Svein au ajuns în Danemarca, unde ard și jefuiesc peste tot în regat, și că danezii au încetat să mai lupte împotriva lor, salvându-și viața.

Se mai spune că Harald era mult mai înalt și mai puternic decât toți bărbații cu care se lupta, de aceea nimic nu era imposibil pentru el, și ori de câte ori lupta victoria era a lui. Se mai spune că Harald era cel mai bogat războinic din regatele Nordului. Despre inegalabilul Harald, poetul Tjodolf a compus strofa aceasta:

De acum înainte, războinicii pe mare
Se așteaptă la multe înfruntări, căci pacea
E departe. Frica s-a cuibărit în inimile tuturor.
Corăbiile de război așteaptă să pornească la luptă.
Intrat în jocul morții, regele Magnus
Își va conduce corăbiile spre sud,
În timp ce corăbiile-dragon ale regelui Harald
Vor vâsli spre nord.

Sfătuitorii regelui Magnus au hotărât că era împotriva firii ca Harald și nepotul său de frate, regele Magnus, să lupte unul împotriva celuilalt. Mulți dintre ei s-au oferit chiar să ajungă ei înșiși la o înțelegere cu Harald în numele regelui, iar Magnus a fost convins că aceasta este singura cale de urmat. Mesagerii s-au grăbit apoi spre sudul Danemarcei, acolo unde oamenii de încredere ai regelui Magnus au fost de acord să încerce să ajungă la Harald. Însă toate aceste înțelegeri au fost făcute în cel mai mare secret.

Când vestea a ajuns și la urechile lui Harald, și când a înțeles că nepotul său, regele Magnus, era gata să-i ofere jumătate din regatul Norvegiei, în schimbul unei părți egale din bogăți-

ile pe care Harald le câștigase la Constantinopol, Harald i-a trimis veste lui Magnus în aceeași mare taină.

Într-o seară târzie, după ce Harald și Svein au vorbit și băut după pofta inimii, Svein l-a întrebat care este lucrul cel mai de preț pe care îl are printre comorile sale. Harald i-a răspuns că cel mai aproape de inimă îi este un steag, pe care îl numește Cuceritorul[1]. Svein l-a întrebat apoi de ce tocmai acest steag îi este cel mai drag. Harald i-a răspuns că steagul are puterea de a aduce izbânda celui care îl poartă în bătălie, și că așa s-a întâmplat de fiecare dată.

— Voi crede în puterea steagului tău, i-a răspuns Svein, numai atunci când vei fi luptat trei bătălii împotriva regelui Magnus, nepotul tău, câștigându-le pe toate trei.

— Îmi cunosc foarte bine legătura de sânge cu regele Magnus, așa că nu trebuie să îmi amintești, i-a răspuns Harald mânios. Și chiar dacă acum suntem în război, nimic nu mă poate împiedica să mă întâlnesc cu el, așa cum se întâlnește un unchi cu nepotul său.

— Unii oameni spun că știi să respecți doar jurămintele care sunt în avantajul tău, Harald! i-a răspuns Svein cu ochii înroșiți de furie.

— Sunt mai puține jurămintele călcate de mine, mult mai puține decât cele pe care tu le-ai încălcat atunci când nu i-ai mai fost credincios regelui Magnus, i-a răspuns Harald.

După aceste cuvinte spuse la mânie, fiecare a plecat spre tabăra lui.

În aceeași noapte, când Harald s-a dus să doarmă în odaia de pe corabia sa, i-a spus servitorului:

[1]) Flamura regelui Harald reprezintă unul dintre artefactele prețioase aflate în stăpânirea clanului scoțian MacLeod, păstrat azi în castelul Dunvegan. Steagul a fost capturat de englezi în anul 1066, în bătălia de la Stamford Bridge, când Harald a invadat Anglia.

— Nu voi dormi în patul meu în această noapte, pentru că îmi este teamă că cineva mă va trăda. Svein s-a înfuriat când am vorbit cu el în această seară, de aceea îți cer să fi prevăzător și atent la tot ce se întâmplă în noaptea asta.

Spunând acestea, Harald a pus un butuc de lemn în patul său și a plecat să doarmă în altă parte.

În timpul nopții, o barcă s-a apropiat de corabia lui Harald și un om a fost văzut tăind pânza de la intrarea în odaia sa. A pătruns apoi înăuntru și s-a repezit asupra patului lui Harald cu un topor, lovind adânc în lemnul butucului. Toporul a rămas înfipt în lemn, însă atacatorul a sărit în barca sa, vâslind apoi departe în noapte. Toporul a rămas acolo, ca dovadă.

Harald și-a trezit oamenii și le-a spus despre trădare.

— De acum știm, le-a spus oamenilor săi, că nu vom putea să continuăm alianța cu Svein. Nu am nici o îndoială că el a trimis un om să mă ucidă în această noapte. Vă cer să plecăm de aici înainte să fim atacați! Urcați fiecare pe corăbiile voastre și vâsliți în liniște, până când vom fi departe de el.

Și au făcut întocmai, vâslind în noapte spre nord de-a lungul coastei; au călătorit zi și noapte, fără oprire, până când au ajuns la tabăra regelui Magnus. Cei doi s-au bucurat de întâlnire, așa cum știm din versurile poetului Tjodolf:

Apele oceanului le-ai spintecat cu vârful corăbiilor,
Neobosit călător și rege al celor mulți,
Vâslind de-a lungul coastelor daneze;
Corăbiile tale au arat cu vioiciune valurile mării,
Căci regele Magnus s-a oferit să îți pună la picioare
Jumătate din împărăție și încrederea oamenilor săi.
Când cei doi conducători de os domnesc s-au întâlnit
Cu mare bucurie și-au trăit revederea.

După aceea, nepotul și unchiul său au stat de vorbă, iar cuvintele lor prevesteau pacea care va să vină.

Regele Magnus și-a ancorat corăbiile aproape de țărm, iar tabăra a poruncit să fie așezată chiar pe linia țărmului. În ziua aceea l-a invitat pe unchiul său, Harald, să se așeze la masa sa, iar Harald a venit însoțit de șaizeci de oameni. A fost o petrecere minunată. După petrecere, regele Magnus a intrat în cortul lui Harald, însoțit de oameni care duceau cu ei mulțime de arme și veșminte scumpe. Regele Magnus s-a apropiat apoi de războinicul care stătea cel mai aproape de intrare și i-a dat o spadă frumos împodobită; celuilalt i-a dat un scut împodobit, și tuturor le-a împărțit veșminte, arme și aur. Cu cât era mai vrednic războinicul, cu atât primea un dar mai mare.

Ajuns în cele din urmă în fața lui Harald, i-a întins două nuiele.

— Pe care dintre acestea două o alegi? l-a întrebat regele Magnus.

— Pe cea mai apropiată de mine, a răspuns Harald.

— Cu această nuia îți înmânez jumătate din Norvegia, a spus regele Magnus, împreună cu toate bogățiile și datoriile pe care le are un rege. Vei fi rege de drept asupra jumătății tale de regat, la fel de îndreptățit cum voi fi și eu asupra jumătății mele, însă îți cer să îmi acorzi prioritate în rang și în mărire. Și când va fi să ne găsim trei regi în aceeași sală, eu mă voi afla mereu în mijloc. Și când va fi să pornim pe mare, eu voi călători pe corabia regală. În schimbul jumătății de regat, pe care n-aș fi vrut să-l înstrăinez sau să-l ofer nimănui, niciodată în viața mea, mă aștept ca venirea ta să ne aducă putere și bunăstare.

Harald s-a ridicat în picioare și i-a mulțumit regelui pentru onoarea și pentru titlul înalt care i-au fost acordate. S-au așezat apoi împreună la masă, și până la apusul soarelui au vorbit despre treburile regatului și despre viitorul lor.

Când noaptea s-a lăsat, Harald și oamenii săi s-au întors pe corăbiile lor.

A doua zi, regele Magnus a cerut ca toți oamenii săi să se adune și le-a povestit despre darul pe care l-a făcut unchiului său, Harald. După aceea, în fața tuturor, Thorir din Stieg, nepotul reginei Asta, i-a conferit lui Harald titlul de rege. În aceeași zi, regele Harald l-a invitat pe regele Magnus la masa sa, iar regele Magnus a venit în tabăra lui Harald însoțit de șaizeci de oameni. Totul fusese pregătit ca pentru o mare petrecere, iar cei doi regi au stat unul lângă altul, pe două tronuri ridicate la aceeași înălțime, iar bucuria lor a fost împărtășită de toți supușii cu multă veselie. Mai târziu, regele Harald a cerut să se aducă o mulțime de cufere în cortul său. Oamenii săi au mai adus grămezi de veșminte, arme și alte lucruri, pe care le-a împărțit oamenilor regelui Magnus care fuseseră la petrecere.

Apoi a cerut să se deschidă cuferele și s-a întors spre regele Magnus, spunându-i:

— Ieri ai pecetluit o înțelegere cu mine, dăruindu-mi jumătate din regatul pe care singur l-ai câștigat din mâinile vrăjmașilor tăi și ai mei. Ai fost nespus de generos, pentru că știu că ai luptat cu neînfricare. În ce mă privește, am trăit multă vreme în țară străină și am scăpat din multe primejdii ca să pot aduna comoara din fața ochilor tăi, pe care vreau să o împart cu tine în mod egal, așa cum egal suntem regi împreună. Știu că suntem firi diferite, și știu că tu ești mult mai generos decât pot eu să fiu, însă această comoară o vom împărți în mod egal și fiecare va face ce va crede de cuviință cu partea sa.

Harald a deschis apoi cuferele cu aur și tot cuprinsul lor a fost răsturnat pe o uriașă piele de bou, și întreaga comoară a fost împărțită între cei doi regi, după ce a fost cântărită și prețuită, fiecare lucru după valoarea lui. Toți cei din față au fost uimiți să vadă așa o comoară uriașă într-un singur loc, fapt nemaivăzut în Scandinavia. Toată această bogăție aparținuse de drept împăratului grec, despre care se spune că încăperile lui fuseseră ticsite cu aur roșu.

Cei doi regi erau acum foarte voioși. Apoi un lingou de aur de mărimea unui cap de om a fost adus. Regele Harald l-a ridicat spunând:

— Ce crezi, nepoate, se poate găsi în cămările tale atâta aur care să egaleze valoarea acestei comori?

— Războaiele pe care le-am purtat, i-a răspuns regele Magnus, și toate cheltuielile de care am avut nevoie ca să le duc, au risipit aurul și argintul pe care l-am avut cândva. Tot ce mi-a rămas este aurul din această mică brățară.

Spunând aceasta, regele Magnus și-a desfăcut brățara și i-a dat-o lui Harald.

Harald a privit-o spunând:

— Asta e o foarte mică bucată de aur pentru un rege care conduce două regate. Cu toate acestea, sunt unii care se îndoiesc până și de faptul că această brățară ți-ar aparține.

— Dacă nici această brățară nu este a mea, atunci nu știu ce altceva aș putea să spun că am, pentru că tatăl meu, sfântul rege Olaf, mi-a dat-o atunci când a plecat în ultima sa bătălie, i-a răspuns regele Magnus cu gravitate.

Însă regele Harald a continuat râzând:

— Asta cred că e adevărat, rege Magnus. Tatăl tău și fratele meu ți-a dat această brățară după cel însuși a luat-o de la tatăl nostru. Este, de asemenea, adevărat că vremurile au fost vitrege pentru nobilii și supușii regelui în Norvegia, când tatăl tău și fratele meu era rege în Norvegia.

La petrecerea care a urmat, regele Harald i-a dăruit lui Thorir din Steig un vas sculptat din lemn de arțar și încrustat cu argint aurit, al cărui mâner era, de asemenea, din argint aurit. Vasul era plin ochi cu monede de argint. Thorir a mai primit de la regele Harald mantia lui de purpură stacojie, tivită cu blană albă, promițându-i prietenia sa. Thorgils Snorrason[1] a

[1]) Vestitor al legii din Islanda, care s-a născut cu o sută de ani după acest eveniment.

văzut o dată o pânză de altar croită din mantia regelui Harald dăruită lui Thorir și a mărturisit că nepoata lui Thorir, Gudrid, i-a povestit că ea însăși a văzut vasul din lemn de arțar în mâinile tatălui său, Guthorm Steig-Thorisson, fiul lui Thorir din Steig.

Poetul Bolverk Arnorsson a celebrat astfel înțelegerea celor doi regi:

Câmpiile înverzite ale Norvegiei
Au intrat în stăpânirea ta, Harald, generosul nostru rege,
Atunci când lui Magnus i-ai dăruit din comorile tale.
Înțelegerea dintre oamenii voștri anunța bunăvoire
Și pace, însă pedeapsă cumplită i se pregătea
Lui Svein, uzurpatorul Danemarcei.

Regele Magnus și regele Harald au domnit împre- ună pentru un an, însă fiecare stătea la curtea sa. În timpul iernii au vizitat teritoriile din Upland, atât împreună, cât și separat, călătorind până în nordul îndepărtat, în Trondheim și Trondelag.

În Norvegia, regele Magnus s-a îngrijit de trupul tatălui său, Sfântul Olaf, sfințit prin moarte martirică. În fiecare an îi tăia părul și unghiile, având grijă ca intrarea în altar să fie păzită, iar cheia o păstra doar el. Multe și neasemuite minuni s-au întâmplat la altarul sfântului[1].

[1]) Tradiția ne spune că prima minune săvârșită de Sfântul Olaf a fost vindecarea rănii lui Thore Hund, ucigașul său, care s-ar fi rănit pe când înfigea sulița în trupul viitorului sfânt. Țâșnind din rană, sângele lui Olaf s-a atins de rana lui Thore, vindecând-o pe loc. În aceeași zi, doi dintre războinicii Sfântului Olaf i-au luat trupul, l-au spălat și l-au învelit în pânze de in, ascunzându-l apoi într-o casă părăsită. Un cerșetor orb care s-a adăpostit acolo în noaptea aceea a început să vadă. Tradiția vorește despre nenumărate minuni, care se încheie în secolul al XVI-lea, odată cu introducerea reformei protestante în Scandinavia și ascunderea

Nu peste mult timp însă, celor doi regi a început să le fie din ce în ce mai greu să cadă la înțelegere, și, din păcate, s-au aflat destui în preajma lor să ațâțe vrajba dintre ei.

Svein Ulfsson dormea în noaptea în care Harald a fugit împreună cu oamenii lui, însă când a aflat despre plecarea lor a început să ceară vești. Unde e Harald, cine l-a găzduit, încotro vrea să o apuce? Când a aflat că Harald și Magnus au încheiat o înțelegere de pace, unindu-și forțele, a vâslit cu oastea sa spre răsărit de Skaane[1] și a rămas acolo până în iarnă, când a aflat că Harald și Magnus au pornit spre Norvegia cu trupele lor. A fost un moment bun pentru Svein să revină în Danemarca și să își ia titlul de rege pentru o iarnă întreagă.

În primăvara următoare, Harald și Magnus au ridicat o armată în Norvegia. S-a întâmplat apoi ca într-o noapte corăbiile regale să rămână în același port, iar dimineața regele Harald să pornească cel dintâi pe mare. Cu o noapte în urmă, intrase cel dintâi în port, uitând sau ignorând înțelegerea încheiată cu regele Magnus, aceea de a-i acorda lui întâietate în orice împrejurare. Regele Magnus a vâslit apoi în urma lui și a ajuns cu oarecare întârziere în celălalt port. Harald și oamenii săi își trăseseră corăbiile la mal și ridicaseră tabăra pe când Magnus și ai lui intrau obosiți în port. Pe lângă asta, Harald ocupase locul corabiei regale. Pe când corabia cobora pânzele, Magnus își îndemnă oamenii să își țină armele aproape, pentru că avea să-i ceară lui Harald să îi cedeze locul regal, și dacă va refuza vor trebui să lupte.

Când regele Harald a văzut că oamenii lui Magnus sunt pregătiți să lupte, le-a spus oamenilor săi:

rămășițelor pământești ale Sfântului Olaf într-un loc rămas necunoscut. [1]) Coasta de sud a Suediei, azi legată de Danemarca prin podul Öresund.

— Tăiați parâmele și ieșiți în larg. Nepotul Magnus s-a înfuriat.

Au făcut întocmai și au ieșit în larg, făcând loc regelui Magnus să-și tragă corabia în locul care se cuvine regelui. Mai târziu, după ce amândoi regii și-au așezat corăbiile și au ridicat taberele, regele Harald l-a vizitat pe regele Magnus, cel din urmă întâmpinându-l prietenos. Regele Harald i-a spus:

— Credeam că suntem prieteni îndeajuns de buni, însă cu puțin timp în urmă am avut motive de îndoială și m-am întrebat dacă vom avea vreodată încredere deplină unul în celălalt. Un lucru e sigur: tinerețea e întotdeauna iute și grăbită. Mă aștept ca de acum înainte să-ți ții tinerețea-n frâu.

— Faptul că pretind întâietate este un semn al regalității mele, nu al tinereții de care vorbești. Dacă ți-aș îngădui aceste purtări lipsite de respect, știu că vei continua și vei persista în greșeala ta. Așa cum eu onorez înțelegerea noastră, mă aștept ca și tu să îți ții cuvântul și să faci întocmai.

— Obiceiurile noastre vechi spun că cel înțelept cedează, zise Harald, întorcându-se pe corabia lui.

Cuvintele pe care și le-au spus erau un semn al situației nesigure și riscante în care se aflau. Oamenii regelui Magnus le strigau celorlalți cuvinte care să le amintească despre dreptul și întâietatea pe care Magnus, ca fiu al regelui Olaf cel Sfânt, le are în fața regelui Harald, pe care el însuși l-a uns rege. Însă oamenii regelui Harald le-au răspuns că înțelegerea a fost ca regele Magnus să aibă întâietate numai atunci când cei doi regi ajung împreună într-un port, și că Harald nu era obligat să cedeze locul regal odată ajuns primul în port, iar corabia trebuia ancorată din moment ce era acolo. Cei mai mulți voiau ca dihonia dintre regi să sporească, astfel încât Magnus să-și retragă pretenția de întâietate. Ba erau unii care vociferau că Magnus l-a insultat pe Harald, ridicând-i prin aceasta titlul regal, care pretinde respect înainte de orice.

Astfel de certuri care priveau întâietatea deveniseră atât de dese și provocau atâtea discuții prostești, încât cei doi regi înțeleseseră că nu era chip să cadă la pace nici acum, nici în viitor. Apoi au încetat să își mai vorbească și chiar să se mai vadă, însă nu vom stărui să scriem despre asta, pentru că ceva cu totul neprevăzut a pus capăt dihoniei.

*Regele Magnus și regele Harald și-au condus cor*ăbiile la sud de Danemarca, și când Svein Ulfson a aflat despre venirea lor, a fugit la răsărit de Skaane. Regii au petrecut apoi cea mai mare parte a verii în Danemarca, unde au cucerit cetate după cetate, iar toamna au ales să o petreacă în Iutlanda.

Într-o noapte, pe când regele Magnus dormea în patul lui, l-a visat pe tatăl său, Sfântul Olaf. În vis, tatăl său i-a spus:

— Ce ți-ai dori mai mult, fiul meu iubit: să vii acum cu mine în grădinile Raiului, sau să rămâi în lumea asta drept unul dintre cei mai puternici și viteji regi, însă în timpul lungii tale vieți să comiți o crimă atât de îngrozitoare, încât Dumnezeu nu o va putea ierta?

Și, în vis, Magnus i-a răspuns:

— Vreau ca tu să alegi pentru mine.

Sfântul Olaf i-a răspuns fără ezitare:

— E timpul să vii cu mine.

Când s-a trezit, regele Magnus le-a povestit oamenilor săi despre vis. La scurt timp după aceea, regele Magnus s-a îmbolnăvit și a căzut la pat. Se aflau într-un loc numit Suderup. Apropiindu-se de moarte, l-a chemat pe Thorir, fratele său vitreg, cerându-i să îl găsească pe Svein Ulfson și să îi spună că regele Magnus îi poruncește să-l ajute pe Thorir cu tot ce va fi de trebuință de acum înainte. Așadar, regele Magnus i-a lăsat regatul Danemarcei lui Svein, fiind încredințat că regele Harald ar trebui să domnească doar peste regatul Norvegiei. Și nu

peste mult timp, regele Magnus și-a dat duhul, în ziua de 25 octombrie 1047, fiind jelit de toți supușii săi. Poetul Odd Kikina îl plânge astfel în versurile sale:

Lacrimile curgeau pe obrajii războinicilor care duceau trupul
Regelui Magnus cel Bun spre locul de odihnă.
Ce povară grea și dureroasă e această moarte
Pentru toți cei care l-au iubit și al căror devotament
A fost răsplătit cu aur! Această întristare nu putea fi ostoită
Și nu i-a părăsit nici pe ei până în clipa în care ei înșiși
Au trecut în îndepărtata lume a umbrelor.

*După moartea lui Magnus, regele Harald și-a adu-*nat trupele și-a trimis veste în tot regatul Danemarcei că are de gând să meargă la Viborg pentru a fi uns rege deplin, și de acolo va cuceri întreg regatul, dacă nu i se va supune de bunăvoie. În ochii lui, Harald se vedea ca unicul moștenitor de drept al regatului, așa cum și Norvegia i se cuvenea prin dreptul moștenit de la fratele său, regele Olaf cel Sfânt. De aceea, le-a cerut tuturor războinicilor să lupte pentru el până la ultima suflare și a proclamat chiar că regatul Danemarcei va fi pentru totdeauna supus Norvegiei. Însă Einar, sfătuitorul și prietenul devotat al răposatului rege Magnus, a îndrăznit să-i atragă atenția regelui Harald că era de datoria lor să ducă trupul regelui Magnus în Norvegia, în biserica din Trondheim, acolo unde odihnea și tatăl său, regele Olaf cel Sfânt. Planurile de cucerire sau bătăliile pe care Harald le plănuia în grabă mai puteau să aștepte, a mai adăugat Einar fără teamă. Ba mai mult, a spus că în ce-l privea, mai degrabă l-ar fi urmat pe Magnus cel mort decât pe orice alt rege în viață. Apoi s-a întors în odaia în care regele Magnus își dăduse duhul, l-a îmbrăcat în veștmintele cele mai scumpe și mai strălucitoare și l-a așezat pe un catafalc înalt, astfel încât regele Harald să-l poată vedea de pe corabia lui.

Cei mai mulți dintre norvegieni au căzut la înțelegere cu oamenii regelui Magnus și au pornit spre Norvegia să-i așeze trupul lângă cel al sfântului. Harald a pornit și el spre Norvegia pentru a se asigura că întreg regatul i se supune, și a amânat campania de cucerire a regatului Danemarcei. Odată ajuns în Norvegia, a pus din nou să se adune oaste, s-a proclamat rege al întregului regat și a călătorit spre vestului fiordului Oslo, unde oamenii din toate provinciile Norvegiei l-au primit ca pe un rege.

Einar împreună cu toți oamenii devotați regelui Magnus, în mare parte din Trondelag, au dus trupul regelui în Trondheim, și a fost îngropat în biserica Sfântului Clement, unde trupul tatălui său, regele Olaf cel Sfânt, se odihnea în altar.

Regele Magnus fusese de statură mijlocie, bine legat, cu trăsături armonioase. Chipul său luminos era încadrat de părul blond, mereu frumos și bine îngrijit. Vorba lui fusese cântărită și înțeleaptă. Nobil în toate cele, regele Magnus fusese de o generozitate nemaiîntâlnită cu supușii săi. A mai fost și un războinic desăvârșit, curajos în bătălie, luptând neînfricat alături de oamenii săi. A fost cel mai iubit dintre regi, lăudat și respectat atât de prieteni, cât și de dușmani.

În tot acest timp, Svein și-a petrecut toamna în Skaane, plănuind apoi să călătorească spre răsăritul Suediei, hotărât să renunțe la titlul regal pe care singur și-l luase în Danemarca. Însă, pe când își pregătea calul de plecare, câțiva oameni s-au apropiat călări pentru a-i aduce vestea morții regelui Magnus cel Bun. Aflând că întreaga oaste norvegiană părăsise Danemarca, Svein le-a răspuns de îndată: „Jur în fața lui Dumnezeu că niciodată nu voi mai părăsi Danemarca până la sfârșitul zilelor mele". Apoi a sărit în șa și a străbătut Skaane, adunând oști pentru bătălia ce avea să urmeze. Și în iarna aceea, a cucerit întreaga Danemarcă, și toți danezii l-au primit și recunoscut ca pe regele lor de drept.

Thorir, fratele vitreg al regelui Magnus, i-a adus apoi mesajul pe care defunctul rege îl lăsase cu limbă de moarte. Regele Svein l-a primit cu bucurie, iar Thorir a rămas multă vreme în apropierea lui Svein ca prieten și confident deopotrivă.

După moartea nepotului său, regele Magnus cel Bun, regele Harald Sigurdsson a pretins coroana Norvegiei doar pentru el. În iarna aceea, a domnit peste întreg regatul, iar în primăvară a adunat o oaste din toate părțile regatului și a mobilizat jumătate din oamenii și din corăbiile pe care le pregătise pentru luptă. Apoi au vâslit cu toții spre sudul Iutlandei, unde au prădat și au ars tot ce le-a ieșit în cale. Când au intrat în fiordul Randers, Harald a compus următoarea strofă:

Vom arunca ancora în fiordul Randers,
În timp ce stejarul îmbrăcat în pânze de in[1],
Zeița Gerdr a incantațiilor[2], își adoarme soțul
Cu vorbe mângâietoare.

[1]) *Kenning* care desemnează femeia. [2]) *Kenning* care desemnează femeia, asemănând-o cu zeița Gerdr.

Apoi i-a cerut poetului Tjodolf să încheie strofa, care și-a dovedit astfel măiestria:

În anul care va veni, vom arunca ancora
În ape cu valuri mai calde,
Astfel văd viitorul nostru,
Ancora noastră va cădea din ce în ce mai adânc.

Poemul pe care poetul Bolverk l-a compus pentru a celebra succesul acestei campanii ne amintește că regele Harald și-a condus oamenii în sudul Danemarcei în vara care a urmat morții regelui Magnus:

În anul următor, ai adunat o oaste vitează
În ținuturile aspre ale Norvegiei.
Valurile reci au însoțit corăbiile,
Care arau neînfricate tărâmul mării;
Oamenii neînfricați erau cea mai prețioasă comoară
De pe corăbiile care călătoreau prin albastrul mării.
Danezii vă așteptau venirea cu groază.

Prima dată au dat foc casei nobilului danez Thorkel Geysa, i-au pus fetele în lanțuri și le-au urcat pe corăbiile norvegienilor, ca pedeapsă că doar cu o iarnă în urmă și-au bătut joc de norvegieni, tăind brânză în formă de ancoră și spunând că astfel de ancore au norvegienii care vor să invadeze Danemarca. Astfel de versuri au fost compuse în amintirea acelei zile:

Fecioarele daneze care și-au râs de noi
Tăind ancore în brânza sfărâmicioasă
Și de nici un folos
L-au înfuriat pe mărețul rege norvegian,
Însă azi fetele au văzut ancorele de fier
Și au simțit strânsoarea lanțului.
Nici una dintre ele nu mai râde acum.

Se mai spune că omul care păzea ferma le-a amintit fetelor nobilului Thorkel Geysa de îndată ce a văzut flota regelui Harald apropiindu-se prin fiordul Randers:

— Parcă voi erați acelea care credeați că regele Harald nu va mai ajunge niciodată în Danemarca.

— Da, dar asta a fost atunci, i-ar fi răspuns Dotta.

Thorkel Geysa a plătit o sumă foarte mare pentru a-și răscumpăra fetele, așa cum ne spune și poetul Grani în versurile sale:

Războinicul cel răzbunător
Le-a făcut să simtă gustul amar al remușcării
Pe fetele daneze din fiordul Randers
Mâniosul rege al Norvegiei
Și-a condus oamenii spre corăbiile mărețe,
Iar tatăl Dottei, nobilul cel neînfricat,
A plătit răscumpărarea fără să crâcnească.

Apoi regele Harald a prădat Danemarca o vară întreagă, adunând comori nemăsurate, însă încă nu luase hotărârea să unească regatele. În aceeași toamnă, s-a întors în Norvegia și a rămas să ierneze acolo.

În iarna care a urmat morții regelui Magnus, regele Harald s-a căsătorit cu Thora[1], fiica lui Thorberg Arnason, și au avut împreună doi fii. Pe cel mai mare l-au numit Magnus,

[1]) Căsătorindu-se cu Thora, Harald ar fi devenit bigam, de aceea e posibil ca Thora să fi fost concubina oficială, acceptată de regina Elisif. Thora făcea parte din clanul Giskeaetten, extrem de puternic și influent în regatul Norvegiei. Giske kirke, biserica ridicată de membrii clanului în anul 1100, a fost renovată și este deschisă și azi pentru servicii religioase.

și pe cel mai mic Olaf[1]. Cu regina Elisabeta (Elisif), regele Harald a avut două fiice, pe Maria[2] și pe Ingigerd[3].

În primăvara care a urmat expediției din Danemarca, regele Harald a ridicat din nou oamenii la arme și s-a întors în Danemarca pentru încă o campanie de pradă și a rămas acolo toată vara. Poetul Stuf amintește aceasta în versurile sale:

Am auzit că pământul a rămas ars și gol,
Că oamenii plângeau îngroziți,
Că trupurile morților au hrănit toți corbii,
Și că danezii tremurau doar la auzul numelui tău.

După moartea regelui Magnus cel Bun, regatul Danemarcei a fost condus de Svein, care singur s-a proclamat rege. Prima sa iarnă ca rege în Danemarca a fost liniștită, însă odată cu apropierea primăverii și-a chemat ostașii, hotărât să

[1]) Olaf devine rege al Norvegiei în 1067, până la moartea sa din anul 1093. Rămâne în istorie cu numele de Olaf Kyrre, Olaf Pacificatorul. În timpul domniei sale, Norvegia și-a consolidat granițele și a încheiat mai multe tratate de pace întărite prin căsătorii cu membri ai altor case regale. Este fondatorul orașului Bergen, pe care începe să îl construiască în anul 1070. Moneda de argint care poartă profilul și însemnele sale regale, găsită în anul 1957 în statul american Maine, continuă să suscite întrebări legate de posibilitatea ca oamenii lui Olaf Kyrre să fi ajuns pe continentul nord-american în timpul domniei sale. Cum am văzut, primele expediții vikinge către continentul american sunt semnalate în *Saga lui Erik cel Roșu*, în jurul anului 1000. [2]) În *Heimskringla*, Snorri Sturluson spune că Maria ar fi murit la auzul veștii că tatăl său a fost ucis în bătălia de la Stamford Bridge. Rămâne în istorie ca prima prințesă nordică cu acest nume. [3]) Prin cele două căsătorii pe care le încheie, cu Olaf I al Danemarcei (m. 1095) și apoi cu Filip al Suediei (m. 1118), Ingigerd va ajunge pe rând regină a Danemarcei și a Suediei, însă nu va urca niciodată pe tronul regatului Norvegiei.

organizeze o campanie de jaf în Norvegia, așa cum făcuse și regele Harald în Danemarca doar cu un an în urmă, când provocase atâta distrugere și suferință, încât danezii nu puteau uita.

S-a întâmplat însă ca doar în iarnă regele Svein să-l cheme la luptă pe regele Harald în vara care va veni, urmând ca armatele să se întâlnească pe fluviul Gota. Svein l-a chemat fie să lupte toți până la ultima suflare, fie să încheie pace, pentru că o amenințare continuă nu ar fi fost bună nici pentru regatul Danemarcei, dar nici pentru cel al Norvegiei. Așadar, întreaga iarnă dinaintea bătăliei regii și-au pregătit corăbiile, iar la începutul verii, amândouă armatele erau pregătite de luptă.

În vara aceea, Thorleik cel Frumos a venit din Islanda ca să compună un poem despre regele Svein Ulfsson. Ajuns în Norvegia, în drumul său spre Danemarca, Thorleik a aflat că regele Harald vâslea deja spre sud, pentru a se întâlni cu regele Svein la gurile râului Gota. La auzul acestei vești, a compus următorul poem:

Războinicii gospodari din Trondelag
Îl vor întâlni în curând pe neînfricatul
Rege al Danemarcei. Cu toții vâslesc,
Tăind valurile cu prova corăbiilor.
Numai Dumnezeu știe care dintre
Cei doi regi va fi învingător și îi va lua celuilalt
Bogățiile și viața.
Svein nu a intrat niciodată în înțelegeri mincinoase.

Harald al Norvegiei a lansat deseori
Cu bucurie corăbiile la apă,
Însă acum vâslește cu mânie
Spre sudul mărilor, în timp ce minunatele
Corăbii-dragon cu botul aurit,

Conduse de războinicii regelui Svein,
Vâslesc spre nord pentru a le ieși în cale.

Ajuns la locul de întâlnire, regele Harald a aflat că regele Svein și-a ridicat tabăra spre sud, dincolo de Zealand. Date fiind împrejurările, regele Harald și-a eliberat jumătate din oamenii chemați să lupte, mai ales pe gospodarii care îl însoțiseră din Trondelag. I-a păstrat însă pe cei mai iscusiți și mai viteji oșteni, cei care l-au însoțit în toate campaniile, dar și pe gospodarii care locuiau cel mai aproape de granița cu regatul Danemarcei. Cu această oaste a trecut Harald prin toată Iutlanda, oprindu-se doar la sud de Skagen. De acolo, s-a îndreptat spre provincia Thy, trecând totul prin foc și spadă.

Poetul Stuf descrie astfel expediția de jaf:

Oamenii din Thy s-au grăbit să fugă
Din calea regelui Harald,
Pentru că poftei lui de luptă
Nu putea să i se opună nimeni.

De acolo, oaste lui Harald a pornit spre Hedeby, au cucerit orașul și l-au ars de la un capăt la altul. Unul dintre oamenii regelui Harald a compus această strofă în iureșul bătăliei:

Cetatea Hedeby a fost mistuită de flăcări
Și de furia regelui Harald.
Curajul regelui nu cunoaște margini,
Pentru că el este cel mai măreț dintre regii mării.
Svein începe să simtă arsura răzbunării lui Harald,
Căci flăcările care înghițeau orașul
Au înroșit cerul cu mult înainte de venirea zorilor.

Thorleik cel Frumos a compus și el încă o strofă la auzul veștii că întâlnirea de la râul Gota n-a mai avut loc:

Oamenii l-au întrebat pe Harald
De ce și-a îndreptat furia spre cetatea Hedeby.
Corăbiile lui de război au adus atâta moarte,
Încât tot anul acela a fost străbătut de amintirea răului.

Harald a vâslit apoi spre nord cu șaizeci de corăbii încărcate cu pradă de război, bunuri și robi. În timp ce vâsleau spre nordul provinciei Thy, regele Svein s-a apropiat de țărm, aducând cu el o armată uriașă. De acolo i-a cerut lui Harald să-și lase corăbiile și să-și dovedească neînfricarea în luptă, nu arzând orașe fără apărare. Oamenii regelui Harald erau cu o jumătate mai puțini decât armata regelui Svein, așa că Harald l-a provocat pe Svein la o înfruntare pe mare. Scaldul Thorleik cel Frumos a compus următoarea strofă pentru a descrie momentul întâlnirii dintre cei doi regi:

Svein s-a născut pentru a fi unul dintre cei mai
Norocoși regi ai lumii,
El i-a chemat pe războinicii norvegieni
Să-și înroșească scuturile pe țărm,
Însă, neîncrezător în șansele sale,
Harald a preferat să lupte la bordul corăbiilor
Atunci când viteazul rege al Danemarcei
A recucerit pământul cu oamenii săi neînfricați.

Harald a vâslit apoi spre nord de Skagen, dar vântul s-a întors împotriva lui în noaptea aceea, așa că a căutat adăpost la țărmul insulei Leso. O ceață deasă a căzut peste noapte, însă în zori au văzut cu toții ceea ce părea un loc cuprins de limbi de foc, nu departe de tabăra lor. Când regele Harald a văzut vâlvătaia, le-a poruncit oamenilor săi:

— Urcați cu toții în corăbii și începeți să vâsliți. Danezii sunt pregătiți să se năpustească peste noi. Ceața s-a ridicat peste tabăra lor, iar flăcările pe care le vedem nu sunt altceva

decât razele soarelui strălucind pe boturile aurite ale capetelor de dragon de la prova corăbiilor lor.

Regele Svein îi ajunsese într-adevăr, aducând cu el o forță uriașă. Oamenii celor două flote vâsleau acum cu încrâncenare. Corăbiile daneze erau mai iuți, pentru că norvegienii cărau pe corăbii prada de război, care le încetinea avântul. Distanța dintre ei și danezi scădea cu repeziciune.

Harald, a cărui corabie se afla în frunte, și-a dat seama că în curând nu vor mai avea încotro să fugă, pentru că danezii le vor tăia calea. De aceea, le-a cerut oamenilor să arunce peste bord din prada de război veșminte și alte bunuri care nu erau foarte valoroase, însă marea era atât de liniștită, încât ceea ce aruncaseră ei plutea la întâmplare, iar danezii și-au încetinit puțin vâslele pentru a culege ceea ce părea mai de preț.

Regele Svein s-a apropiat furios de oamenii săi, cerându-le să nu se lase încetiniți și să-și continue urmărirea. Le-a mai spus că ar fi o rușine fără margini ca o oaste atât de mică, precum cea a lui Harald, să nu poată fi nimicită de o forță atât de uriașă ca a lor. Când regele Harald a văzut că danezii se apropie din nou cu repeziciune, le-a cerut oamenilor să arunce peste bord din prada de război făina, carnea și malțul, și să dea cep butoaielor de vin care îngreunau corăbiile mai mult decât orice. Însă asta a ajutat pentru puțină vreme. În cele din urmă, regele Harald le-a cerut norvegienilor să arunce în apă prizonierii danezi. La vederea lor, regele Svein le-a cerut războinicilor să încetinească și să îi ridice din apă. Salvarea lor a durat atât de mult, încât norvegienii au reușit în cele din urmă să fugă. Scaldul Thorleik cel Frumos descrie astfel întâmplarea în meșteșugite cuvinte:

Am aflat că Svein al Danemarcei a vânat
Corăbiile norvegiene până departe pe mare,
Însă Harald a reușit să scape de răzbunarea danezilor;

Prada lui de război s-a scufundat în valurile
Furtunoasei mări a Iutlandei
Și împreună cu prada a pierdut și câteva corăbii.

După aceasta, regele Svein și-a dus flota să ancoreze din nou lângă Laeso și acolo au găsit șapte corăbii norvegiene, conduse de gospodari. Când au fost prinși, norvegienii au cerut adăpost, implorând îndurare pentru viețile lor. Thorleik cel Frumos spune din nou:

Gospodarii norvegieni ai regelui Harald
Au implorat mila danezilor.
Depășiți de numărul soldaților danezi,
Norvegienii au plătit răscumpărare scumpă.
Refuzând să lupte pentru viața lor,
Au preferat să își folosească puterea de convingere.
Nu oricine e atât de viteaz încât în luptă să își riște viața.

Regele Harald a fost un rege puternic, în ciuda acestui episod în care a preferat să-și salveze viața în locul unei înfrângeri. El și-a condus regatul cu o mână fermă și cu hotărâri înțelepte. A fost un bărbat atât de viteaz și de cumpătat în hotărârile pe care le-a luat, încât se spune și azi că Scandinavia nu a mai avut un rege care să-l egaleze în vitejie și înțelepciune. Neînfricat cum îl știm, cu o cunoaștere desăvârșită a artei războiului, multe dintre faptele lui mărețe au trecut în uitare, fie pentru că poeții săi nu au apucat să le cânte pe toate, fie pentru că ele nu puteau fi dovedite dacă nici unul dintre martorii la evenimente nu le-a cântat în versuri. Cu toate că ele au ajuns la urechile noastre, am hotărât să continuăm cu povestea vieții lui fără să ne împotmolim în fapte pe care nu le cunoaștem îndeajuns de bine.

O mare parte dintre faptele sale au fost lăudate în poemele compuse de scalzii islandezi, poeme recitate în fața regelui,

pentru că regele Harald, el însuși poet, a fost și un mare prieten al poeților.

Regele Harald a fost și un mare prieten și susținător al islandezilor. În anul 1056, când o foamete îngrozitoare lovise insula, regele Harald a trimis spre ei patru corăbii cu făină. De asemenea, le-a permis să rămână în Norvegia tuturor celor care sărăciseră cu totul și care găsiseră o cale să ajungă în regat. În felul acesta, Islanda a rezistat acelui an și a reușit să își revină cu totul până în următorul.

Regele Harald a mai trimis în Islanda un clopot uriaș pentru biserica ridicată în Thingvellir, locul în care islandezii se întâlneau o dată pe an pentru a lua hotărâri legate de binele lor și al insulei. Lemnul bisericii fusese asigurat chiar de regele Olaf cel Sfânt, cu puțin timp înainte de moartea sa.

Astfel de fapte ale regelui Harald au rămas în amintirea islandezilor, pentru care ei îl laudă și îi cinstesc memoria până în ziua de azi.

Acum, Halldor Snorrason și Ulf Ospaksson, despre care v-am vorbit mai devreme, veniseră în Norvegia cu regele Harald. Acești doi bărbați viteji erau foarte diferiți în multe privințe. Halldor era un om vânjos, bine legat și de o frumusețe rară. Despre el, Harald spusese odată că era greu să îi citești pe chip, de vreme ce își păstra liniștea și chibzuiala chiar și la auzul celor mai teribile vești. Dar chiar și atunci când veștile erau vesele și bune, chipul său rămânea neschimbat. La fel de cumpătat se purta la masă, nu mânca, nici nu bea mai mult decât se cuvenea și nici nu dormea, nici nu se odihnea mai mult decât i-ar fi stat bine unui bărbat în floarea vârstei.

Vorbele lui erau puține, iuți și tăioase deseori. Asta nu i-a prea plăcut regelui, de vreme ce erau destui viteji în jurul său care erau de viță nobilă și care știau cum să își încânte regele cu vorbe înțelepte și vesel meșteșugite. De aceea, Halldor a rămas cu Harald doar pentru puțină vreme. Despre el se spune

că a revenit în Islanda și s-a făcut fermier în Hjardarholt, unde a dus o viață lungă și liniștită.

Ulf Ospaksson a rămas în preajma regelui Harald, pentru că regele l-a tratat cu mărinimie și afecțiune. Ulf era unul dintre apropiații regelui care știau cum să-și aleagă cuvintele, era devotat și capabil să își ducă la bun sfârșit toate faptele. Pentru că avea deplină încredere în el, regele l-a numit căpetenie peste un număr mare de oșteni și i-a dat mâna lui Jorunn, sora Thorei, soția lui. Cei doi au avut împreună doi copii: Jon cel Puternic, cu titlul nobil de Rosvold, și Brigida, care va deveni mama multor războinici vrednici și neînfricați.

Regele Harald a făcut apoi din Ulf un om al pământului, legându-l de o mare moșie formată din douăsprezece brazde mari, la care a adăugat jumătate din Trondelag, așa cum spune și poetul Stein Herdisarson în poemul său dedicat lui Ulf[1].

Biserica Sfântului Olaf din Trondheim a fost construită de fiul său, Magnus cel Bun, chiar pe locul în care trupul sfântului a fost depus pentru o noapte. Locul acela se afla chiar în spatele orașului, așa cum trebuie să fi arătat atunci. În apropierea acelui loc, regele Magnus construise o reședință regală, pentru că putea să fie aproape de tatăl său și de minunile pe care le înfăptuia. Însă biserica nu era construită în întregime în anul în care regele Magnus s-a dus la cele veșnice, de aceea regele Harald a luat asupra lui această datorie. Tot el a mai construit o sală mare doar din piatră, în care să-și primească supușii în reședința regală. Însă înainte să încheie această construcție, a ridicat biserica dedicată Fecioarei Maria, exact pe locul în care trupul Sfântului Olaf s-a odihnit pentru o iarnă întreagă. Biserica era atât de mare și atât de închegată

[1]) Nici un vers nu s-a păstrat din poemul lui Stein, însă se știe că străbunicul lui Stein Herdisarson a fost fratele bunicului lui Ulf.

în cărămizi și mortar, încât arhiepiscopul Eystein a mutat-o cu mare dificultate la Elgesetter atunci când a transformat-o în biserică arhiepiscopală.

Până la ridicarea bisericii dedicate Fecioarei Maria, trupul sfântului a rămas în biserica Sfântului Olaf. Regele Harald și-a construit reședința regală pe malurile fluviului Nid, pentru că marea sală de piatră pe care o ridicase a transformat-o, în cele din urmă, într-o biserică pe care a dedicat-o Sfântului Grigore cel Mare.

Trăia odată în ținuturile din Upland un bărbat pe nume Ivar cel Alb. Mama lui Ivar cel Alb era fiica ducelui Hakon cel Puternic. Acesta din urmă ajunsese rege pe tronul Norvegiei în anul 975, iar succesorul lui a fost regele Olaf Tryggvason însuși. Ivar avea un fiu care purta numele strămoșului său, Hakon, un băiat puternic și curajos, care îi depășise pe toți de vârsta lui în forță și îndrăzneală. În tinerețile lui, a participat la multe raiduri și expediții de cucerire, câștigând o faimă bună atât pentru el, cât și pentru familia lui.

Einar era cel mai puternic dintre toți fermierii din Trondelag. Cu toate că Einar nu se înțelegea cu regele Harald, regele i-a permis să-și păstreze toate proprietățile pe care le deținea încă din timpul vieții regelui Magnus. Einar era însurat cu fiica lui Hakon cel Puternic și nepoata lui Ivar cel Alb, pe care o chema Bergljot. Fiul lor, Eindridi, era însurat cu fiica lui Sigrid Ketil, nepoata regelui Harald. Gunhild, mama fetei, era sora regelui Harald. Era ușor de văzut că aspectul plăcut și purtarea frumoasă o moștenise din partea mamei, însă curajul și cerbicia le moștenise de la tatăl său, Einar Pumn Puternic. Din toate aceste motive, Eindridi era iubit de toată lumea, însă și temut și respectat cum se cuvine.

*Despre regele Harald se spune că a fost un rege pu-*ternic și încăpățânat, a cărui voință trebuia respectată. Felul său autoritar de a fi a fost cu atât mai temut cu cât puterea lui creștea atât în Norvegia, cât și în celelalte regate. Nimeni nu îndrăznea să îl supere sau să intre în conflict cu el. Poetul Tjodolf descrie astfel caracterul regelui Harald:

Toți supușii regelui Harald
Trebuie să-și dovedească neîncetat fidelitatea.
Chiar și atunci când stau în picioare
Sau se așază, ei ascultă doar de poruncea regelui.
Cu umilință se înclină
Poporul în fața regelui războinic
Pentru că regele cere ascultare a
Și respectarea chiar și celui mai mic ordin.

*Einar Pumn Puternic era conducătorul tuturor fer-*mierilor din Trondelag. El era cel care vorbea în numele lor la întâlnirile cu trimișii regali, atunci când regele lua hotărâri împotriva lor. Einar cunoștea legile și era îndeajuns de curajos să se revolte împotriva abuzurilor, chiar și atunci când regele Harald era de față. De aceea, toți fermierii îl respectau și îl susțineau.

Însă regelui nu îi plăcea să vadă că fermierii îi sunt devotați lui Einar. Ba mai mult, era înfuriat peste măsură, încât ajunseseră să își spună cuvinte grele la mânie. Einar i-a spus că fermierii nu pot să accepte ca regele să încalce o lege pentru a le fura drepturile pe care le aveau asupra pământului. Astfel de conflicte au izbucnit de mai multe ori între ei. Pentru că se simțea amenințat, Einar a strâns un mare număr de bărbați, pe care i-a găzduit pe proprietatea sa, să îl apere dacă oamenii regelui l-ar fi atacat. Numărul bărbaților care îl însoțeau creștea ori de câte ori Einar mergea spre Trondheim și, mai ales, când regele Harald era acolo.

Într-o zi, Einar a pornit spre Trondheim însoțit de aproape cinci sute de oameni, îmbarcați pe opt sau nouă corăbii, apoi au mărșăluit cu toții spre oraș. Regele Harald se afla la reședința sa și îi privea de la fereastră. Se spune că atunci ar fi compus următoarele versuri:

Îl văd coborând de pe corabie pe curajosul Einar,
Care știe cum să are o brazdă bună
Prin inelul insulei[1].
Știu că așteaptă să urce pe tronul Norvegiei,
Iar oamenii care îl însoțesc sunt mai mulți
Chiar decât garda unui rege.
Cel care înroșește lama fulgerului[2]
Mă va alunga de pe aceste pământuri,
Dacă Einar nu va ajunge să sărute
Buzele ascuțite ale toporului meu.

Povestea spune că într-o zi regele a adunat curtea pentru a judeca un hoț. Se știa că acesta făcea parte dintre oamenii lui Einar și că Einar fusese mulțumit de devotamentul lui. La vestea că unul dintre oamenii săi de încredere se afla în fața judecății regelui, Einar a înțeles că regele nu îl va ierta și nu-l va elibera niciodată. Soarta războinicului părea pecetluită, de aceea Einar a hotărât să-și adune oamenii și să-l salveze pe nenorocit de răzbunarea regelui. După ce au reușit să-l elibereze, conflictul dintre rege și Einar părea inevitabil, de aceea oamenii înțelepți care se aflau în cele două tabere au început să pună la cale o întâlnire care să aducă pacea. Întâlnirea a avut loc la reședința regelui Harald, de pe malul râului. Regele a intrat în sala unde avea loc întâlnirea, însoțit de câțiva dintre oamenii săi, lăsând

[1]) *Kenning* care desemnează marea. [2]) „Lama fulgerului" desemnează spada. „Cel care înroșește spada" se referă la un războinic, în cazul acesta Einar.

restul gărzii sale să-l aştepte afară. Când Einar a sosit însoţit de oamenii care-l apărau, i-a spus fiului său, Eindridi:

— Tu să rămâi afară, împreună cu ceilalţi. În felul acesta, nici unul dintre noi nu va fi în pericol.

Eindridi a încuviinţat şi a rămas afară, lângă uşă.

Einar a intrat în marea sală şi a spus:

— Cât de întunecată este marea sală a regelui!

În clipa aceea, oamenii regelui s-au năpustit asupra lui cu spade şi topoare.

Când Eindridi a auzit zgomot, s-a năpusit pe uşă cu spada scoasă din teacă, însă oamenii regelui l-au ucis în acelaşi fel în care i-au ucis şi tatăl.

Garda regală a intrat şi ea în marea sală, însă fermierii lui Einar, rămaşi fără conducător, nu s-au putut organiza. Se încurajau unul pe celălalt, spunând că e lipsit de onoare să-şi lase căpetenia nerăzbunată, însă nici unul nu îndrăznea să intre în sală. Regele Harald şi cu oamenii săi au ieşit afară, ţinând flamura sus în vântul care venea dinspre mare, însă nimeni nu i-a atacat. Apoi regele a urcat pe corabia regală, alături de oamenii săi, şi au vâslit în josul râului şi de acolo au intrat în fiord.

Curând vestea uciderii lui Einar şi a lui Eindridi a ajuns la urechile lui Bergljot, soţia lui Einar şi mama băiatului. Din casa pe care o aveau în cetate s-a grăbit la reşedinţa regelui, unde i-a găsit pe oamenii bărbatului său încă năuciţi de cele întâmplate şi i-a îndemnat să lupte, însă regele şi oamenii săi vâsleau deja în josul râului.

Atunci Bergljot le-a spus fermierilor:

— Dacă Hakon Ivarsson ar fi fost aici, noi n-am mai fi privit neputincioşi cum regele se depărtează după ce i-a ucis pe Einar şi Eindridi.

După această crimă odioasă, regele Harald a fost atât de urât, încât numai absenţa unui conducător hotărât a făcut ca fermierii să nu se ridice şi să lupte împotriva sa.

Unul dintre oamenii regelui Harald, Finn Arnason, stăpânea atunci peste ferma Austratt, din Orland[1]. Atât Finn Arnason, cât și frații lui îi erau foarte devotați regelui. Se spune că Finn a participat la mai multe raiduri spre insulele englezilor timp de câteva veri. Alături de el s-au aflat Hakon Ivarsson și Guthorm Gunhildarson, despre care știm că sora lui era văduva lui Eindridi Einarsson, cel ucis de regele Harald.

După ce i-a ucis pe Einar și Eindridi, regele Harald a călătorit prin fiordul Trondheim și de acolo s-a oprit la Austratt, unde a fost primit cu prietenie. Finn Arnason și regele Harald au vorbit despre întâmplările care tocmai avuseseră loc, despre uciderea lui Einar și a fiului său, Eindridi, dar și despre ura și dușmănia pe care fermierii din Trondelag i-o arătau regelui.

La un moment dat, Finn a îndrăznit să-i spună regelui:

— Cât de ipocrit poți să fii! Treci dintr-o răutate în alta, ucizi cu sânge rece și fără remușcări, pentru ca apoi să fii înspăimântat de tine însuți și să nu mai știi încotro s-o apuci.

Însă regele a râs de îndrăzneala lui și i-a răspuns:

— Te voi trimite la Trondheim, războinic neînfricat. Vreau să îi convingi pe fermieri să cadă la pace cu mine. Și dacă nu vei reuși, te voi trimite în Upland să îl convingi pe Hakon Ivarsson să se alăture oamenilor mei.

— Și cum mă vei răsplăti dacă voi porni într-o misiune atât de periculoasă? întrebă Finn. Oamenii din Trondelag și Upland te urăsc atât de mult din cauza acestor crime, încât nici unul dintre solii tăi nu va fi în siguranță printre ei, decât dacă este apărat de oameni cu mare trecere.

[1]) Austratt este menționată de Snorri Sturluson pentru a-l introduce în narațiunea sagăi pe Finn Arnason, nobilul norvegian căsătorit cu nepoata regelui Harald, Bergljot Halvdansdottir. Prin această căsătorie, Finn se înrudește cu doi regi: Olaf cel Sfânt și Harald.

— Du-te, Finn, și fii solul meu, răspunse regele. Știu că numai tu poți aduce pacea între mine și cei care mă urăsc. Poți să-mi ceri orice favoare dorești.

— Favoarea pe care o cer este aceasta: cheamă-l pe fratele meu, Kalf[1], înapoi în regat, asigură-i protecție și înapoiază-i toate pământurile, rangul și autoritatea pe care le-a avut înainte să fie silit să plece. Atât îți cer, și sper să îți respecți cuvântul dat.

Regele a fost de acord cu cererea lui Finn și amândoi și-au strâns mâinile, pecetluind rămășagul în prezența mai multor martori.

Apoi Finn l-a întrebat pe rege:

— Ce îi pot oferi lui Hakon Ivarsson ca să îl conving să accepte autoritatea regală? El este acum conducătorul fermierilor din Trondelag.

— Află mai întâi ce îi lipsește lui Hakon. El însuși poate să ceară ceea ce dorește, răspunse regele. Apoi te poți târgui cu el în numele meu atât cât crezi de cuviință. Poți să îi dai orice, numai regatul nu.

A doua zi, regele a călătorit la sud de More, unde a strâns un număr mare de oameni să lupte alături de el.

Finn Arnason a pornit spre Trondheim împreună cu oamenii săi, aproape optzeci de războinici, și când au ajuns în cetate i-a chemat pe locuitori să îl asculte ce are de spus. Le-a vorbit rar și răspicat, alegându-și cu grijă cuvintele, pentru că în îndemnul pe care-l dădea fermierilor, acela de a cădea la pace cu regele, se afla și gândul lui arzător de a-l vedea pe fratele său revenit în regat. Le-a amintit apoi oamenilor că, urându-și regele, atrag asupra lor alte nenorociri, așa cum nu de puține ori

[1]) Kalf Arnason a condus un flanc al armatei care a luptat împotriva Sfântului Olaf, la Stiklestad. Despre el se mai spune că a provocat rana care a dus la moartea lui Olaf. După încoronarea lui Magnus cel Bun, Kalf Arnason a părăsit regatul, temându-se pentru viața lui.

s-a întâmplat și în viața părinților și a străbunilor lor, atunci când au luptat împotriva regelui lor. Toți au căzut sub tăișul spadei. Nu mai departe decât ura față de Sfântul Olaf pe mulți i-a dus la pieire. A încheiat spunându-le că regele este dispus să plătească daune pentru uciderea lui Einar și Eindridi, așadar cei mai înțelepți dintre ei să hotărască mărimea acestei plăți.

După ce i-au ascultat cuvintele, atât fermierii, cât și locuitorii cetății nu păreau întru totul convinși că o sumă de bani ar putea răscumpăra crimele comise de rege. De aceea, au hotărât să aștepte până când mesagerii trimiși de Bergljot către Hakon Ivarsson, aflat în Upland, vor fi venit cu un răspuns.

În acest timp, Finn și-a luat oamenii și au plecat spre Orkdalen, și mai departe către Munții Dovre[1], traversându-i spre răsărit. Și-a vizitat ginerele, pe nobilul Orm, care era însurat cu fiica lui, Sigrid, și lui i-a spus despre misiunea pe care i-o dăduse regele.

Finn și Orm au pus la cale o întâlnire cu Hakon Ivarsson. Când s-au întâlnit, Finn s-a grăbit să îi spună motivele pentru care l-au căutat și oferta regelui, care pentru orice nobil ar fi fost de nerefuzat. Însă foarte curând au înțeles că Hakon considera drept o datorie de onoare să răzbune moartea lui Eindridi. De asemenea, Hakon primise vești că un număr mare de oameni îl așteaptă în Trondelag, gata să lupte împreună cu el împotriva regelui și să îl facă să plătească pentru crimele mișelești pe care le săvârșise. Însă Finn nu s-a lăsat. Datoria lui era să-l convingă pe Hakon să renunțe. I-a arătat lui Hakon că ar fi fost în avantajul lui să accepte onorurile regelui în detrimentul unei bătălii care l-ar dezonora și pe care o va pierde cu siguranță.

[1]) Munții Dovrefjell, din centrul Norvegiei, formează o barieră naturală între estul țării și Trondelag. Orkdalen este o vale care coboară din munți într-o câmpie deschisă spre gura fiordului.

— Dacă te alături regelui îți vei putea păstra viața și proprietățile, însă dacă vei lupta împotriva lui, și chiar dacă vei ajunge să-l ucizi, nu vei fi altceva decât un trădător.

Orm a întărit și el cuvintele lui Finn, arătându-i lui Hakon cât de prostesc și riscant este să lupți împotriva regelui. Hakon s-a gândit îndeajuns înainte să spună ceea ce crede, iar când a luat o hotărâre le-a zis:

— Sunt pregătit să mă împac cu regele Harald dacă este de acord ca Ragnhild, fiica regelui Magnus, să se mărite cu mine. Zestrea fetei să fie cât dorește ea.

Finn i-a spus că poate să îi promită în numele regelui că va primi mâna și zestrea lui Ragnhild, și în felul acesta au încheiat înțelegerea mult-așteptată de regele Harald. Mulțumit de izbânda lui, Finn s-a întors la nord de Trondheim.

Planurile de răscoală care ar fi trebuit să ducă la uciderea regelui au fost înăbușite, și regele Harald a reușit să păstreze în felul acesta pacea în regat.

A venit apoi și vremea ca Hakon să primească mâna lui Ragnhild. Însă înainte de aceasta, Hakon a fost primit de regele Harald, și la acea întâlnire regele i-a amintit că, în ce-l privește, este de acord ca înțelegerea lor secretă să fie respectată.

— Însă acum, Hakon, continuă regele, trebuie să o întâlnești pe Ragnhild și să o întrebi dacă vrea să se mărite cu tine. Știi și tu că nimeni, nici eu care sunt rege, nici tu care ești pretendent, nu o poate obliga pe Ragnhild să se mărite fără ca ea să fie întru totul de acord.

Urmând îndemnul regelui, Hakon s-a prezentat în fața lui Ragnhild și i-a cerut mâna, însă fata i-a răspuns fără să clipească:

— Oare de câte ori va trebui să mai suport rușinea de a fi urmașa unui rege defunct, care nu mă mai poate apăra? Și acum urmează umilința de a fi petită de un fermier. Oricât de chipeș ai fi, Hakon, nu ești decât un fermier, fără nici un titlu nobiliar. Dacă tatăl meu ar trăit, m-ar fi măritat cu un rege.

Rănit de cuvintele lui Ragnhild, Hakon s-a întors la regele Harald și i-a amintit înțelegerea pe care o aveau și la care nu avea de gând să renunțe în ruptul capului.

— M-a refuzat doar pentru că nu am un titlu nobiliar, așa că îți cer să îmi acorzi un titlu, și astfel amândoi să ne putem respecta înțelegerea. Știi că renumele familiei mele îți permite să mă ridici la rangul de nobil, ca să nu mai vorbim de faptul că sunt un războinic neînfricat, cu nimic mai prejos decât nobilii care luptă alături de tine în bătălii.

— Fratele meu, regele Olaf, și fiul său, Magnus, au hotărât că un titlu nobiliar poate fi acordat doar o dată pe an de casa regală, și-am respectat această hotărâre în timpul domniei mele, îi răspunse regele. Nu îi voi lua titlul pe care abia i l-am acordat nobilului Orm pentru a ți-l acorda ție.

Hakon Ivarson a înțeles că nu va primi nici mâna fetei și nici titlul. Atât el, cât și Finn au fost extrem de furioși și au plecat acuzându-l pe rege de încălcarea rămășagului, croind în gând planuri de răzbunare. Hakon a echipat o corabie și a vâslit spre sudul Danemarcei să-l întâlnească pe regele Svein Ulfsson. Regele l-a primit cu bucurie și i-a dat proprietăți bogate în Danemarca. Tot lui i-a dat și comanda războinicilor care apărau țara de invazia vikingilor din Wendland[1], dar și de atacurile slavilor, care încercaseră nu o dată să forțeze intrarea în regat.

O iarnă și o vară întreagă a rămas Hakon la bordul corabiei sale de luptă.

Tot atunci trăia în Danemarca un bărbat pe nume Asmund, despre care se spunea că era atât nepotul regelui Svein, cât și fiul său de suflet. În copilărie fusese de o frumusețe neobișnuită, împlinită și de o purtare aleasă, de aceea regele îl

[1]) Wendland acoperă teritoriul cunoscut azi ca Holstein, în Germania, și regiunea de coastă a Mării Baltice, la răsărit de Holstein.

prețuia și îl iubea. Însă, pe măsură ce creștea, Asmund devenea din ce în ce mai răzvrătit și mai agresiv, înclinat spre ucidere, fie că era pe câmpul de luptă sau nu. Asta l-a nemulțumit pe rege. În cele din urmă, a hotărât să-l îndepărteze de la curte, însă nu ca pe un străin, ci i-a dăruit proprietăți și bani care i-ar fi ajuns atât lui, cât și oamenilor lui să trăiască fără nici o grijă.

După ce și-a primit pământurile, Asmund a strâns o mare oaste și a început să prade totul în jurul său, râvnind chiar la pământurile regelui. Când această veste a ajuns la urechile regelui, Asmund a fost chemat să dea socoteală pentru toate nelegiuirile sale. Și, când s-au întâlnit, regele i-a cerut să rămână la curte fără oamenii săi, și Asmund l-a ascultat, pentru că nu avea încotro.

Însă după scurt timp, Asmund n-a mai suportat viața de la curtea regală și într-o noapte a fugit și s-a alăturat din nou oamenilor săi, provocând daune și mai mari regatului. Odată, pe când regele își vizita regatul, a trecut pe lângă locul în care știa că se adăpostise Asmund, așa că trimisese un grup de soldați să-l aducă cu forța. Regele l-a pus în lanțuri și l-a ținut prizonier, sperând ca astfel Asmund să-și vină în simțiri și să renunțe să-și atace propriul regat. Însă, de îndată ce a fost eliberat, Asmund a fugit din nou să-și strângă oaste și corăbii și să pornească în raiduri de jaf prin Danemarca. După Danemarca a trecut și în regatele vecine, jefuind și ucigând tot ce-i ieșea în cale. Danezii care suferiseră mari pierderi au venit în cele din urmă la regele Svein cu plângeri, cerându-i să-i scape de acest nelegiuit. Însă regele le-a răspuns:

— De ce veniți la mine, de ce nu-l căutați pe Hakon Ivarsson. El răspunde de pacea regatului, el vă apără. Știam că Hakon este un viking viteaz, însă acum văd că se luptă doar în locurile în care nimic nu-i pune viața în pericol.

Cuvintele regelui au ajuns la urechile lui Hakon, cu multe înfloriturii adăugate de nobilii care voiau să-i învrăjbească.

Hakon a hotărât așadar să-și adune oamenii și să pornească în căutarea lui Asmund. S-au întâlnit în mijlocul mării. Oamenii lui Hakon au sărit la bordul corabiei lui Asmund și i-au omorât pe toți tâlharii care îl însoțeau. În cele din urmă, Hakon și Asmund au ajuns față în față. Hakon l-a ucis din doar câteva lovituri și i-a tăiat capul.

Cu bucuria victoriei pe buze, Hakon s-a grăbit spre curtea regelui Svein. L-a găsit stând la masă, între oamenii săi, însă Hakon nu s-a oprit. A înaintat spre masa regelui, i-a aruncat capul lui Asmund pe masă, întrebându-l:

— Îl recunoști?

Regele n-a răspuns, însă tot sângele i-a urcat în obraji. Hakon le-a întors spatele și a plecat în drumul său. După foarte puțin timp, regele Svein a trimis soli să-l caute pe Hakon cerându-i să plece din Danemarca.

— Să-i spuneți, și-a îndemnat regele solii, că eu nu vreau să îl pedepsesc în nici un fel, însă oamenii mei i-ar putea cere capul.

Primind mesajul regelui, Hakon a plecat din Danemarca și a călătorit spre nord, spre ferma lui din Norvegia. Nobilul Orm murise între timp, iar prietenii care îi mai rămăseseră acolo s-au bucurat nespus să îl revadă. Cei mai mulți își doreau ca Hakon să cadă la pace cu regele Harald. Nu peste multă vreme, regele Harald i-a dat lui Hakon titlul nobiliar și autoritatea care îi aparținuseră lui Orm, iar nobil de acum, Hakon s-a căsătorit cu Ragnhild[1], aleasa inimii lui. În schimbul acestor daruri, Hakon a depus jurăminte de credință și loialitate față de regele Harald.

[1]) Eric III al Danemarcei, numit și Mielul, *Lam*, este strănepotul lui Hakon și Ragnhild. A domnit între 1137 și 1146 și este primul rege danez care abdică din motive necunoscute. Pentru că moare în anul abdicării, hotărârea de a părăsi tronul este pusă pe seama unei boli care l-ar fi adus în incapacitatea de a conduce regatul. Este îngropat în catedrala Sfântul Canut din Odense. Porecla „Mielul" este explicată printr-o pioșenie excesivă, semn al unei slăbiciuni nevrednice de un rege (Bricka, 1890: 541).

De la plecarea sa din Norvegia, Kalf Arnason s-a alăturat mai multor expediții de jaf în insulele englezilor, însă iernile le petrecea în Orkney, împreună cu tovarășul său, ducele Thorfinn, cel mai mare dintre ducii de Orkney. Fiind căsătorit cu Ingibjorg, fiica lui Finn Arnason, Thorfinn era unchiul lui Kalf. Într-o bună zi, Kalf a primit răspuns de la fratele său, Finn Arnason, că este liber să se reîntoarcă în Norvegia natală, unde îl așteaptă toate proprietățile pe care le avea înainte să-l ucidă pe Sfântul Olaf. La primirea mesajului, Kalf s-a pregătit de plecare, și în curând vâslea spre răsărit. Prima dată s-a grăbit să-și întâlnească fratele, iar când toate pregătirile au fost făcute, astfel încât s-a asigurat că nimeni nu îl va ataca, Kalf s-a prezentat în fața regelui Harald, căruia i-a jurat credință și devotament. În scurt timp, și-a primit toate pământurile și proprietățile pe care le deținea înainte de fuga sa rușinoasă din Norvegia.

În vara anului următor, regele Harald și-a chemat oamenii și a plecat într-o expediție în sudul Danemarcei, unde a jefuit și ucis până în toamnă. Când a ajuns pe insula Fyn, a fost surprins să vadă că era așteptat de o armată numeroasă. Înainte de bătălie, Harald le-a cerut oamenilor să debarce și să se pregătească de o înfruntare pe coastele insulei. La conducerea primei companii l-a numit pe Kalf Arnason. Regele i-a ordonat să pregătească oamenii de luptă, promițându-i că va fi urmat de ceilalți îndeaproape.

Kalf a debarcat cu oamenii săi și, în curând, s-a aflat față în față cu oastea daneză. Norvegienii conduși de Kalf au trecut la atac, încredințați că regele însoțit de restul războinicilor norvegieni li se vor alătura în curând, însă ajutorul întârzia să apară. Norvegienii au fost înconjurați de danezi și uciși în scurt timp. Printre cei care au murit se afla și Kalf. După bătălie, regele Harald însoțit de oamenii săi au coborât de pe corăbii și au recuperat trupul lui Kalf pentru a-l duce în Norvegia. Fără

să se lase intimidat de uciderea unui număr mare dintre oamenii săi, regele Harald a continuat să jefuiască și ucidă pe Fyn, așa cum descrie și scaldul Arnor Thordarson[1] în versurile sale:

Regele și-a înroșit spada
În sângele purpuriu al celor căzuți pe Fyn.
Oamenii și-au pierdut viețile
În timp ce flăcările le înghițeau casele.

La aflarea veștii că fratele său, Kalf, a fost păcălit și trimis să fie ucis de danezi, Finn nu mai simțea decât ură pentru regele Harald. Tot atunci a înțeles că regele însuși plănuise totul, astfel încât Finn să ceară reîntoarcerea lui Kalf, regele să accepte și apoi să răzbune moartea Sfântului Olaf. Pe de altă parte, cu greu putea dovedi vinovăția regelui, de vreme ce Kalf fusese ucis în luptă, de danezi. Când toate acestea au ajuns la urechile tuturor, Finn a fost desconsiderat atât de războinici, cât și de fermieri, pentru că numai un naiv ar fi putut să creadă că regele l-ar fi iertat pe ucigașul fratelui său, Sfântul Olaf, de vreme ce se știa cât de răzbunător era, și că nu putea ierta nici cea mai mică ofensă.

Regelui Harald nu îi păsa de vorbele oamenilor. Dimpotrivă, se bucura de faptul că în felul acesta nimeni nu va mai îndrăzni să ridice un deget împotriva lui. Mulțumirea pe care o trăia după moartea lui Kalf era greu de ascuns. El însuși ar fi compus această strofă care celebrează moartea dușmanilor săi:

Până acum am ucis treisprezece
Dintre rivalii și inamicii mei.
I-am ucis fără nici o remușcare

[1]) Scaldul Arnor Thordarson și-a dedicat majoritatea versurilor ducilor de Orkney; este și autorul unui poem dedicat regelui Harald, azi pierdut.

Și îmi amintesc cu bucurie de clipa în care și-au dat duhul.
Trădarea trebuie răzbunată cât mai repede
Prin orice cale, înainte ca otrava ei să mă ucidă;
Din ghinda măruntă crește stejarul voinic.

Îndurerat de toată povestea, Finn a părăsit Norvegia, îndreptându-se spre sudul Danemarcei. L-a căutat pe regele Svein, care l-a primit la masa sa. Apoi au stat de vorbă în taină pentru multă vreme. Finn a câștigat încrederea regelui Svein, care l-a înnobilat numindu-l duce de Halland. Apoi l-a așezat în fruntea unei armate pentru a apăra Danemarca de atacurile norvegienilor.

Tot atunci trăia în Norvegia un bărbat pe nume Guthorm Gunnhildarson, fiul lui Gunhild, sora regelui Harald, și prin aceasta nepotul Sfântului Olaf și al regelui Harald. Încă din tinerețile lui, Guthorm a fost respectat și iubit atât pentru înfățișarea sa plăcută, cât și pentru curajul și înțelepciunea sa. Regele Harald însuși a fost deseori văzut în tovărășia lui Guthorm.

Acest viking a participat deseori în expediții de jaf în insulele britanice, ba chiar a iernat o dată în Dublin, în Irlanda regelui Margad. Pe numele lui Eachmargach, regele Margad avea sânge viking în vine, pentru că era fiul lui Rognvald Ivarsson. În vara următoare acelei ierni în care Guthorm a rămas în Dublin, regele și Guthorm au pornit într-o expediție de jaf în Wales, de unde au luat nenumărate odoare și lucruri de preț. Corăbiile lor încărcate de comori s-au oprit apoi în strâmtoarea Menai, să împartă în mod egal întreaga pradă. Când regele Margad a văzut aurul și argintul coborât de pe corăbii, a pretins ca întreaga pradă să-i revină lui, înfuriindu-l pe Guthorm, care nu voia să renunțe la partea ce le revenea de drept atât lui, cât

și oamenilor alături de care luptase. Însă regele Margad a rămas neînduplecat. I-a spus chiar:

— Nu ai de ales, Guthorm. Fie faci cale întoarsă, fie te lupți, iar dacă va fi să pierzi îmi lași și corăbiile tale.

Guthorm avea de luat o hotărâre extrem de dificilă. Umilința de a lăsa întreaga bogăție în mâinile regelui Margad era greu de suportat, însă riscul de a-și ridica vikingii la o luptă inegală cu oamenii regelui Margad era și mai greu de asumat. Regele avea o oaste uriașă, îmbarcată pe șaisprezece corăbii, în timp ce Guthorm avea numai cinci corăbii. Copleșit de povara alegerii pe care trebuia să o facă, Guthorm i-a cerut regelui Margad un răgaz de trei zile, să se sfătuiască cu oamenii săi. De asemenea, spera ca în cele trei zile să-l îmbuneze pe rege, amintindu-i de vechea lor prietenie. Regele i-a refuzat însă cererea. Asta se întâmpla în ziua de 28 iulie 1052, în ajunul sărbătorii Sfântului Olaf.

Guthorm a hotărât în cele din urmă să moară în luptă împreună cu oamenii săi. Umilința de a lăsa totul și de a pleca doar pentru a-și salva viața ar fi fost mai greu de îndurat până la sfârșitul zilelor sale. Împreună cu oamenii săi, s-a rugat fierbinte la Sfântul Olaf, promițându-i că va dărui bisericii cu hramul Sfântul Olaf o zecime din întreaga bogăție dacă printr-o minune va fi să câștige bătălia, pentru că doar o minune îi mai putea ajuta. Apoi și-a condus oamenii pe câmpul de luptă, încurajându-i cu vorbe de îmbărbătare. Și minunea s-a întâmplat, cu ajutorul lui Dumnezeu și al Sfântului Olaf. Regele Margad a fost ucis, și odată cu el toți oștenii care l-au însoțit. Fără milă au fost uciși atât cel bătrân, cât și cel tânăr, pentru că după așa o încleștare nimeni nu rămâne prizonier.

Întors acasă, Guthorm a turnat în argint un crucifix înalt de zece coți, pe care l-a dăruit bisericii Sfântului Olaf.

Tot în Danemarca exista atunci un duce plin de răutate și invidie care trăia cu o norvegiancă din Trondelag. Femeia aceasta avea mare evlavie la Sfântul Olaf, însă ducele nu credea nimic din poveștile pe care le auzea despre miracolele săvârșite de sfânt, încredințat că nu sunt altceva decât bârfe sau povești de adormit copiii.

În ajunul sărbătorii Sfântului Olaf, ducele a devenit chiar mai zeflemitor și nici nu voia să audă să-și îmblânzească vorbele sau să-și primenească sufletul pentru sărbătoare. În ziua sfintei sărbători, i-a cerut chiar femeii să coacă pâine în cuptor. Temându-se de bărbatul ei, femeia a făcut focul în cuptor, cerând cu lacrimi fierbinți îndurare sfântului. Și în clipa în care femeia a scos pâinea din cuptor, pâinea s-a transformat în stană de piatră, iar bărbatul cel rău și înverșunat și-a pierdut lumina ochilor.

Bucăți din pâinea transformată în piatră pot fi văzute și acum în biserica Sfântului Olaf, dar și în multe alte locuri. Din ziua aceea, danezii au respectat cu evlavie sărbătoarea Sfântului Olaf, sărbătorind-o cu mare credință an de an, în fiecare vară.

Se mai spune că în țara francilor trăia un om atât de nevolnic, încât nu putea înainta decât târându-se pe genunchi și pe coate. Și într-o zi, pe când adormise la o margine de drum, a visat un bărbat frumos, cu înfățișare nobilă, pe care l-a întrebat încotro se îndreaptă. Bărbatul i-a spus că merge într-un sat din apropiere, apoi a adăugat:

— Dacă vrei să te însănătoșești, du-te la biserica Sfântului Olaf din Londra, și sfântul te va vindeca.

După acest vis, nevolnicul s-a trezit și a pus la cale o lungă călătorie, hotărât să nu se oprească până nu va fi găsit biserica Sfântului Olaf din Londra. La capătul călătoriei sale a ajuns pe podul Londrei, unde a început să întrebe în stânga și-n dreapta unde se află biserica Sfântului Olaf, însă oamenii locului i-au

răspuns că în Londra sunt atât de multe biserici, încât era cu neputință să știe care cui sfânt îi era dedicată. În cele din urmă, un străin s-a apropiat de el și l-a întrebat unde vrea să ajungă. Nevolnicul i-a spus și lui că se află în căutarea bisericii cu hramul Sfântului Olaf.

— Vino să mergem împreună la biserica Sfântului Olaf, i-a răspuns străinul, pentru că eu știu drumul.

Au trecut împreună podul și au cotit-o apoi pe o stradă la capătul căreia se afla biserica mult căutată. Când au ajuns în fața pragului, străinul a păşit peste prag și s-a topit în văzduh. Nevolnicul s-a rostogolit peste prag și s-a ridicat în picioare. În zadar l-a căutat apoi pe străinul cel frumos prin biserică. Biserica aceea se afla în partea orașului numită Southwark.

Pentru că regele Harald însuși pusese piatra de temelie a orașului Oslo, monarhul rămânea mult timp în reședința regală construită acolo. Era un loc bun și pentru oștile sale, căci orașul era înconjurat de pământ mănos, de pe care puteau culege roade, ca să încarce nenumăratele corăbii ancorate la țărm. Dar mai erau și alte două motive pentru care Harald ceruse să se construiască așezare omenească acolo: puteau să apere regatul de danezi, iar în zilele pe care norvegienii le hotărau puteau să pornească raidurile iuți peste fiordul Oslo, la capătul căruia intrau în regatul Danemarcei, pe care îl jefuiau atât cât pofteau.

Într-una dintre veri, regele hotărî să adune o mică oaste, pe care o îmbarcă pe câteva corăbii ușoare. Se gândea să vâslească prin fiordul Oslo, pentru că vântul le era prielnic, și de acolo să coboare în Iutlanda, într-o scurtă expediție de jaf. Ajunși în peninsulă, nu mică le-a fost mirarea să întâlnească o oștire daneză numeroasă și bine organizată, gata să-și apere pământurile.

Regele n-a vrut să-și piardă oamenii într-o luptă inegală, așa că au vâslit spre Limfjord. Chiar dacă acest fiord este mai degrabă îngust la gura de intrare, odată pătruns în el se poate naviga cu ușurință, de aceea Harald a putut să atace așezările de pe ambele maluri și să se retragă apoi spre mijlocul fiordului. Însă de fiecare dată norvegienii au întâlnit danezi care le-au ținut piept.

După aceste raiduri, regele Harald și-a condus oamenii spre o insulă nelocuită pentru a-și reface rezerva de apă. În zadar au căutat norvegienii un izvor cu apă bună de băut, insula părea uscată, seacă și neprielnică oamenilor. În cele din urmă, oștenii au trebuit să-i spună regelui că pe insulă nu se află fir de apă. După ce i-a ascultat cu băgare de seamă, regele le-a cerut să nu mai caute apă, ci să caute șerpi. Primul șarpe găsit a fost legat lângă o vatră aprinsă și ținut acolo până când s-a înfierbântat ca un țăruș aprins. Regele Harald le-a cerut atunci oamenilor săi să ia șarpele din vipie și să-i lege de coadă un fir de lână care se deșira de pe un ghem. Oștenii au făcut întocmai, lăsând șarpele să se prelingă prin iarbă, însă urmărindu-l îndeaproape. De îndată ce șarpele a simțit răcoarea apei sub pământul uscat al insulei, a alunecat într-o crăpătură, ducând cu el și firul de lână. Norvegienii și-au suflecat mânecile și au început să sape, iar în scurt timp au ajuns la un izvor cu apă dulce și răcoroasă, din care au încărcat butoaie întregi pe corăbii să le ajungă până la întoarcerea acasă.

În scurt timp, iscoadele norvegiene au descoperit că regele Svein se afla la gurile fiordului, însoțit de un număr mare de oșteni danezi. Gura fiordului fiind mult prea îngustă, corăbiile trebuiau să intre pe rând, dând timp norvegienilor să se retragă spre Livobredning, un loc în care apele fiordului și Marea Nordului sunt separate de doar o limbă îngustă de pământ. Pe timpul nopții, la adăpostul întunericului și în lumina stelelor,

oamenii regelui Harald au descărcat corăbiile, le-au tras cu funii peste fâșia de pământ, apoi le-au încărcat din nou și s-au pregătit să vâslească spre casă în lumina zorilor. În timp ce vâsleau spre nord, lăsând în urmă coastele Iutlandei, cântau cu toții într-un glas:

Harald a reușit să alunece
Din cursa întinsă de Svein înainte să se întunece.

Se spune că regele Harald ar fi jurat că data următoare când avea să atace Danemarca să o facă cu un număr mare de oameni și corăbii pe măsură. De acolo, regele a ținut cârma spre nord, și în iarna aceea a rămas în Trondheim.

Harald a cerut în iarna aceea unor meșteri pricepuți din Eyrar să-i construiască o corabie mare, una cu mult mai încăpătoare și mai lungă decât orice altă corabie vikingă. S-ar fi putut compara doar cu Șarpele cel Lung[1], însă era mult mai robust construită. La prova corabiei, meșterii sculptaseră un cap mare de dragon, al cărui lemn fusese împodobit cu aur, iar la pupa corabiei, coada dragonului strălucea încrustată cu vână de aur. Treizeci și cinci de perechi de vâsle îi așteptau pe războinicii voinici să înalțe corabia pe spumele mării. Era cu adevărat o corabie nemaivăzută, a cărei ancoră depășea în greutate oricare alta. Până și parâmele pregătite pentru marinarii iscusiți fuseseră împletite cu grijă, în așa fel încât grosimea și țesătura lor să le facă imposibil de rupt. Și, în aceeași iarnă, regele Harald a trimis vorbă regelui Svein să se întâlnească în primăvară la gurile fluviului Gota și să se lupte pentru regatul Danemarcei, iar cel care va fi să învingă să rămână rege de drept.

[1]) Șarpele cel Lung este numele corabiei regelui Olaf Tryggvason. Corabia era echipată cu 34 de perechi de vâsle.

După aceea, regele a pornit de-a lungul și de-a latul Norvegiei să strângă oameni pentru oastea sa, iar când a dat firul ierbii și zăpada s-a topit, regele și-a lansat corabia pe apele fluviului Nid. Scaldul Tjodolf a cântat astfel ziua aceea în versuri meșteșugite:

Am văzut nava de război, frumoasa mea doamnă,
Coborând de pe râu în valurile marii,
Iată prova înaltă a corabiei-dragon, legănându-se pe valuri.
De când a fost lansată la apă, peste butucii rotitori,
Coama șarpelui strălucește deasupra încărcăturii,
Aurul care decorează gâtul dragonului arde cu înflăcărare.
Zeul Baldr al războinicilor[1] știe cum vâslele trebuie să biciuiască
Apa, lovind de sus, de la înălțimea potrivită.
Femeia privește cu uimire cum sunt mânuite vâslele.

Când totul a fost pregătit, regele Harald însuși a luat cârma în mână și a condus corabia în mijlocul râului, în timp ce trupele lui vâsleau lovind ritmic apa. Același poet spune:

Gâtul grațios al corabiei a intrat într-o sâmbătă
În apele râului Nid. La cârmă stătea însuși regele Harald.
Femeile din Trondheim îl priveau cu încântare, mândre de regele lor.
Capul aurit al dragonului înainta pe calea deschisă de tânărul rege
Aflat la cârmă. Râul Nid se lăsa plesnit de vâslele războinicilor
Nerăbdători să se arunce în vâltoarea bătăliilor ce vor veni.

Toți ca unul vâsleau războinicii regelui Harald,
Ridicând vâslele lungi din apele învolburate,
În vreme ce femeile lor le admirau forța și îndemânarea.

[1]) Scaldul se referă la regele Harald.

Da, doamna mea, vom vâsli neobosiți
Până când lemnul negru al vâslelor se va frânge,
Până când lemnul lor negru se va odihni în apa mării,
La ceasul când trâmbițele vor suna sunet de bătălie.

Dușmanii noștri ne vor privi îngroziți,
Pentru că noi suntem șaptezeci de războinici care învârt vâslele;
O asemenea corabie măreață nu s-a mai văzut.
Capul de dragon înaintează neînfricat în apele învolburate
Ca un vultur de mare cu aripile desfăcute.

Harald a vâslit spre sud pe linia țărmului, ducându-și spre Danemarca întreaga flotă de războinici și corăbii. Ajunși în fiordul Oslo, o furtună teribilă i-a întâmpinat nemiloasă, de aceea s-au oprit, căutându-și adăpost prin diverse golfuri de-a lungul coastei. Poetul Tjodolf a cântat în versuri și această nefericită întâmplare:

Provele aurite ale corăbiilor norvegiene
S-au lăsat îmbrățișate de frunzele pădurilor crescute pe țărm;
Războinicii s-au adăpostit acum în corăbiile lor
Ascunse în golfuri și la gurile râurilor care se varsă în mare.

Pentru că furtuna era de o forță nemaivăzută, corabia măreață a regelui a aruncat ancora în apele învolburate, așa cum își amintește același poet în versurile sale:

Furtuna s-a aruncat cu gheare ascuțite
Peste fierul ancorei cea nou-făurită de meșterii regelui.
Capul de dragon al corabiei privea peste întinsul mării,
Așteptând să o înfrunte purtat de vânturi prielnice.

De îndată ce furtuna s-a potolit, Harald și războinicii săi au vâslit spre răsărit de râul Gota, și la căderea nopții și-au ancorat

corăbiile aproape de linia țărmului. Tjodolf a compus următoarea strofă:

Neînfricatul rege și-a respectat partea lui de înțelegere
Cu regele Svein. Norvegienii vor petrece noaptea
La marginea regatului Danemarcei.
De acolo au promis corbilor că vor avea ce să mănânce
Dacă armata daneză și regele lor vor îndrăzni
Să se arate la locul hotărât pentru bătălie.

La auzul veștii că oastea norvegiană a ancorat în apropiere, danezii conduși de regele Svein s-au retras în sudul insulei Fyn. Dezamăgit că danezii nu vor să lupte, regele Harald i-a trimis acasă pe fermierii care îl însoțeau în bătălie, păstrând cu el numai războinicii învățați cu lupta, pe care i-a îmbarcat pe o sută cincizeci de corăbii. Au început apoi să jefuiască în Halland și așezările de pe țărmul fiordului Laholms. În scurt timp, regele Svein le-a ieșit în față, înconjurat de războinicii danezi. La vederea lor, regele Harald și-a chemat oamenii cu un sunet de trâmbiță. O parte dintre ei l-au sfătuit să se retragă, pentru că erau înconjurați, însă regele Harald le-a răspuns:

— Dacă fugim vom muri cu toții, pentru că ne vor prinde în mlaștini.

Scaldul Stein Herdisarson a compus o strofă despre acest moment de răscruce:

Inima de vultur a regelui Harald
A rămas semeață în fața armatei daneze.
Harald și-a îndemnat oamenii să lupte,
Pentru că altă cale nu aveau.
Regele războinic i-a îndemnat să moară cu demnitate
Și să nu se gândească nici o clipă că vor pierde lupta;
La auzul acestor cuvinte, războinicii și-au încleștat mâinile pe arme.

Regele Harald și-a condus flota la locul de bătălie, așezându-și corabia cu cap de dragon în mijlocul primului rând de vase, pentru că el urma să își conducă oamenii fie spre moarte, fie spre o victorie miraculoasă. Despre începutul acestei bătălii scaldul Tjodolf a compus următoarele versuri:

Regele nostru care hrănește lupii[1]
Cu trupurile vrăjmașilor săi
Și-a adus corabia-dragon în fața tuturor
În prima linie a bătăliei.

Războinicii de pe corabia lui erau aleși pe sprânceană, așa cum descrie și scaldul Tjodolf în versurile lui:

Harald, cel nesătul de bătălie,
Și-a sfătuit oamenii să acționeze cu iuțeală și înțelepciune;
Războinicii au construit un adăpost din scuturile lor
Pe marginea corabiei. Regele Norvegiei și-a înconjurat
corabia
Cu un zid de scuturi.
Nici o făptură n-ar fi putut să se strecoare pe corabie.

Ulf și-a aliniat corabia lângă corabia regală, îndemnându-și oamenii să o apere ca pe propria viață. Scaldul Stein Herdisarson s-a aflat la bordul corabiei lui Ulf și a compus următoarele versuri:

[1]) Alături de vultur și de corb, lupul este una dintre fiarele bătăliei pentru care scalzii au creat metafore *kenning* iscusite. Vulturul, corbul și lupul sunt chemați să se ospăteze împreună într-un poem care celebrează campania victorioasă împotriva danezilor a regelui Harald, într-o strofă compusă de scaldul Grani: „La Tjólarnes puii vulturilor și-au stâmpărat setea / Cu sânge danez. Corbul s-a săturat și el; / La masa Crăciunului și de departe / Au ajuns lupii în haită / Să-și stâmpere foamea" (Jesch, 2001: 248). Atmosfera este cu atât mai macabră, cu cât scaldul Grani asociază ospățul fiarelor cu masa de Crăciun.

Ulf ne-a îndemnat să fim curajoşi
Atunci când sulițele valurilor[1] au plesnit apa
Şi oamenii s-au avântat în bătălie.
Căpetenia credincioasă regelui ne-a cerut să înaintăm
În iureşul bătăliei, dar să nu uităm că viața regelui
E prima noastră datorie.

Cel dintâi a fost ducele Hakon Ivarsson, care a ieşit în față de pe flancul drept. Corăbiile lui străluceau în lumina soarelui. Pe flancul stâng se aflau oamenii din Trondelag, ale căror corăbii erau, de asemenea, neîntrecute.

Şi regele Svein şi-a aşezat corăbiile gata de luptă, aşezându-şi propria corabie în primul rând, gata să-şi încurajeze oamenii şi să-i conducă. Finn Arnason îi era alături. Cei mai curajoşi şi puternici dintre danezi îi înconjurau, gata să-şi dea viața apărându-i. Ambele tabere şi-au legat corăbiile din primul rând între ele ca să facă apărarea mai puternică. Chiar dacă numărul oamenilor pregătiți să lupte era diferit, iar şansele erau inegale, ambele armate străluceau în lumina soarelui şi arătau maiestuos. Regele Svein avea şase duci în armata lui. Scaldul Stein Herdisarson a cântat în versuri acele momente:

Neînfricatul rege Harald
Şi-a întâlnit vrăjmaşii în bătălie,
O sută cincizeci de corăbii îl însoțeau,
Aşteptând să căsăpească armata daneză.
Şi regele danez era nerăbdător să scoată spada din teacă,
Mult mai încrezător decât Harald,
Pentru că regele danez conducea trei sute de corăbii.

Sunetul care anunța începutul bătăliei a fost dat de Harald de îndată ce toate corăbiile au fost gata de luptă. Apoi a porun-

[1]) *Kenning* care desemnează vâslele.

cit oamenilor să vâslească spre corăbiile celorlalți. Stein Herdisarson a mai compus o strofă despre începutul bătăliei:

Svein și Harald s-au înfruntat
La gurile râului Nissa[1].
Cei doi regi erau la fel de curajoși,
Și pe trupurile oamenilor lor
Rănile au început să se deschidă cu nemiluita,
Sângele lor înroșea apele mării.

În iureșul bătăliei cei doi regi își îndemnau oamenii să lupte fără teamă. Stein Herdisarson a spus:

Cele două căpetenii mărețe,
Ale căror zale străluceau în lumina soarelui,
Își strigau oamenii pe nume, cu încredere nețărmurită.
Cele două oștiri se înfruntau cu furie,
Pietre și săgeți zburau dintr-o corabie în alta,
Și din lama paloșelor picura sânge purpuriu.
Războinicii osândiți să moară
Cădeau ca spicele tăiate de seceră.

Târziu în amiază, cele două armate s-au ciocnit, bătălia mutându-se de pe apă pe pământ. Urletele de atac și gemetele muribunzilor s-au auzit până în zori. Regele Harald și-a încordat arcul fără încetare, timp de patru ore. Scaldul Tjodolf a spus:

Regele norvegian și-a încordat arcul
Până la răsăritul soarelui,
Trimițând o puzderie de săgeți
Spre albele scuturi ale danezilor.
Vârfurile însângerate ale sulițelor
Deschideau răni în fierul zalelor.

[1]) Bătălia a avut loc în zorii zilei de 9 august 1062.

Ducele Hakon și oamenii săi nu-și legaseră corăbiile între ele, pentru că voiau să vâslească spre corăbiile daneze, care pluteau și ele în afara corăbiilor ferecate. Pe acelea le-au atacat norvegienii, ucigând fiecare războinic danez găsit pe corăbii. Când danezii au văzut ce se întâmplă, s-au grăbit să-și retragă corăbiile din calea ducelui Hakon, însă ducele a poruncit să fie urmărite, și norvegienii nu s-au lăsat până nu le-au ajuns. În acel moment, o barcă micuță s-a apropiat de ducele Hakon. Erau oșteni norvegieni care i-au spus că unul dintre flancurile regelui Harald era atacat violent de danezi și gata să cadă, pentru că mulți dintre războinicii care luptau vitejește fuseseră deja uciși. Ducele Hakon a vâslit într-acolo, atacând cu atâta furie, încât danezii au trebuit din nou să se retragă.

Ducele a luptat astfel întreaga noapte, ducându-și corăbiile acolo unde bătălia era mai înverșunată. Și oriunde se lupta el, danezii nu puteau să-i țină piept.

Către sfârșitul nopții, flota daneză se pregătea să se retragă. Regele Harald și oamenii săi reușiseră să urce la bordul corabiei regelui Svein, ucigându-i pe toți oștenii danezi care-l apărau pe rege. O parte dintre danezi au ales chiar să sară în apă, preferând să moară înecați decât tăiați de spadă. Arnor, poetul ducilor, a spus:

Bravul rege Svein al danezilor
Trebuie să fi avut un motiv bun să-și părăsească oamenii.
În timp ce fierul spadelor lovea în coifuri,
Corabia sa regală a rămas pustie.
Când până și el, războinicul cu limba iute,
A sărit din corabia însângerată,
Lăsându-și oamenii căzuți pe corabie.

Când flamura regelui Svein a căzut de pe catargul corabiei, și în jurul catargului se aflau numai leșuri, restul armatei daneze

a încercat să fugă, însă mulți au fost ajunși de norvegieni și uciși. Cei care au reușit să fugă sărind în apă, și nu s-au înecat, ci au găsit corăbii daneze pe care să urce, vâsleau acum cu încrâncenare pentru a-și salva viața. Mai mult de șaptezeci de corăbii daneze pluteau pustii pe apele însângerate. Scaldul Tjodolf a spus:

Se spune că cel puțin șaptezeci
Dintre corăbiile lungi ale danezilor
Au fost pustiite în timp scurt
De către neobositul rege al Norvegiei.

Regele Harald a vâslit însoțit de corăbiile norvegiene, grăbindu-se să-i ajungă pe danezii fugari. Se aflau multe corăbii abandonate în fiord, de aceea vâsleau cu greutate.

Ducele Finn Arnason, a cărui vedere era foarte slabă, a refuzat să fugă, și a fost luat prizonier. Despre aceasta scaldul Tjodolf a spus:

Svein n-a reușit să câștige victoria
În ciuda curajului celor șase duci
Nerăbdători să câștige victorii.
Ducele Finn Arnason a fost prea mândru să fugă,
De aceea a ajuns, în cele din urmă, prizonier.

Pentru că ducele Hakon și oamenii săi erau îmbarcați pe o corabie mare, care nu își putea face loc printre corăbiile abandonate în fiord, nu i-au însoțit pe războinicii regelui Harald, îmbarcați pe corăbii suple și rapide, vâslind cu încrâncenare să îi ajungă pe danezii fugari. S-a întâmplat însă ca un străin să se apropie de corabia regelui, pe o barcă ușoară. Era un bărbat înalt, învelit cu o pelerină cu glugă. Din bărcuța lui joasă a strigat spre corabie:

— Unde e ducele?

Ducele Hakon îngrijea un soldat rănit, ale cărui răni sângerau. I-a aruncat o privire omului din bărcuță, cerându-i să-și spună numele.

Omul i-a răspuns:

— Numele meu e Vandrad[1], și vreau să vorbesc cu tine.

Ducele Hakon a pus mâna pe spadă, însă străinul a continuat:

— Te rog să mă ajuți să îmi salvez viața.

Ducele s-a ridicat și a cerut ca doi dintre războinicii care îi erau apropiați să îl escorteze pe Vandrad la țărm. Apoi a adăugat:

— Să-l duceți la prietenul meu Karl, fermierul. Lui să-i spuneți să îi împrumute lui Vandrad calul pe care i l-am dat cu o zi în urmă. Să-i mai spuneți să îi dea o șa și pe propriul fiu drept călăuză.

Războinicii au sărit în barcă și au început să vâslească spre țărm. Era la crăpatul zorilor, și fiordul era acoperit de corăbii pustii care pluteau buimace, fără cârmaci. Unele porneau spre largul mării, în vreme ce altele se apropiau de țărm. Vandrad le ceruse ostașilor să stea departe de corăbiile norvegiene, însă ori de câte ori se apropiau de o corabie cu norvegieni, cei doi din barcă își spuneau numele și erau lăsați să treacă, pentru că erau oamenii ducelui Hakon. Apoi au vâslit de-a lungul coastei pentru o vreme, și numai când s-au depărtat de flota norvegiană Vandrad le-a cerut celor doi să vâslească spre mal.

Lumina crescuse bine pe când cei trei oameni se apropiau de ferma lui Karl. Au intrat împreună în casă și l-au găsit acolo pe stăpânul fermei, abia trezit din somn. Soldații ducelui i l-au arătat pe Vandrad și i-au transmis mesajul lui Hakon, însă Karl nu i-a lăsat să plece înainte să le aducă apă să se spele, și să-i pună la masă, pentru că păreau cu totul sfârșiți. Femeia lui Karl aduse mâncarea la masă spunând:

[1]) Numele se traduce prin Rătăcitorul.

— Ce bine că bătălia s-a sfârșit! Nu am putut închide un ochi din cauza țipetelor celor răniți și a urletelor celor care atacau.

— Dar tu n-ai știut că doi regi s-au înfruntat toată noaptea? a întrebat-o Karl.

— Și cine a câștigat?

— Norvegianul a câștigat, i-a răspuns Karl.

— Aha, deci regele nostru a fugit din nou, așa cum îi este obiceiul, răspunse femeia.

— Nimeni nu știe dacă a căzut sau dacă a fugit, i-a răspuns Karl.

— Ce rege slăbănog avem, adăugă femeia, nu numai că pășește pe pământ ca un nevolnic, dar mai e și laș.

Atunci Vandrad i-a spus:

— Nu cred că regele e un laș. De data asta a avut ghinion, atâta tot.

Vandrad a așteptat să se spele ultimul pe mâini, apoi și-a șters palmele de partea din mijloc a prosopului. Femeia i-a smuls prosopul din palme, spunându-i:

— Cât de prost crescut poți să fii! Numai un mitocan ar murdări un prosop întreg ca să se șteargă pe mâini!

Fermierul i-a chemat apoi pe toți la masă, iar Vandrad s-a așezat în mijloc. Au mâncat cu toții încet, fără să rostească prea multe cuvinte. Apoi au ieșit cu toții afară. Calul era pregătit, iar băiatul fermierului aștepta răbdător pe calul său să îl conducă pe străin. Cei doi au călărit spre pădure, în timp ce norvegienii s-au întors la barcă și au vâslit spre corabia ducelui Hakon.

Corăbiile daneze au fost urmărite doar scurt timp, pentru că regele Harald a hotărât să se întoarcă și să jefuiască doar corăbiile abandonate. Pe corabia regelui Svein au găsit

multe leșuri, dar nici unul nu părea să fie al regelui. Cu toate acestea, au presupus că regele Svein e mort.

Trupurile norvegienilor morți au fost îngropate pe țărm, iar cei răniți au fost îngrijiți pe corăbii. Apoi norvegienii au dus pe țărm toate leșurile danezilor de pe corăbii, și le-au cerut fermierilor din împrejurimi să îi îngroape. După aceea, regele a împărțit prada de război între oamenii săi.

Au rămas acolo cu toții câteva zile, însă în curând au primit vești că regele Svein a fost văzut în Zealand, că danezii care au scăpat i s-au alăturat regelui Svein, și că un număr mare de fermieri danezi s-au înrolat în armata regelui Svein, astfel că armata daneză era din nou numeroasă, gata pentru încă o înfruntare cu norvegienii regelui Harald.

Vă amintiți că ducele Finn Arnason fusese luat prizonier în bătălie. Într-o zi a fost adus în fața regelui Harald, care în dimineața aceea era într-o dispoziție veselă.

— Așadar, ne întâlnim din nou, i-a spus regele. Ultima dată ne-am văzut în Norvegia. Acum văd că danezii nu te-au ocrotit cum se cuvine, ba te-au și lăsat în urmă, ca să ne împovărăm noi cu un om cu vederea slabă, și să te mai ținem și în viață.

Ducele Finn i-a răspuns:

— Norvegienii au multe lucruri neplăcute de făcut pe lumea asta, dar nici una nu se compară cu povara de a-ți asculta ție poruncile.

— Vrei, sau nu să rămâi în viață? l-a întrebat regele Harald. Ai acum șansa de a ne dovedi că poți să fii loial, cu toate că nu meriți mila mea.

— Nu vreau mila unui câine, i-a răspuns Finn cu obidă.

— Ai vrea ca Magnus[1] să-ți cruțe viața? îl întrebă regele.

[1]) Fiu al regelui Harald și al Thorei, Magnus se înrudește cu Finn; Thora este nepoata acestuia.

— Cum s-ar putea ca viața mea să depindă de un cățelandru?

Regele Harald a râs, amuzat de cuvintele lui Finn, cu atât mai caraghioase, cu cât situația în care se afla ducele era de-a dreptul ridicolă pentru un nobil.

— Ai vrea atunci ca viața să-ți fie cruțată de către nepoata ta, Thora? a continuat regele.

Finn l-a întrebat atunci cu uimire:

— Thora e aici?

— Da, e aici cu mine, i-a răspuns regele Harald.

În acel moment, Finn nu și-a mai putut ascunde ura în spatele cuvintelor insultătoare, ci a lăsat-o să curgă de pe limba-i despicată:

— Nu mă mir că ai luptat cu atâta plăcere, dacă ți-ai adus cu tine javra în călduri.

Spre uimirea tuturor, viața ducelui Finn a fost cruțată. Ba chiar regele Harald l-a ținut în preajma sa pentru o vreme, însă Finn a rămas mereu mohorât, gata să sară oricând la harță cu insulte și cuvinte mușcătoare.

În cele din urmă, regele Harald i-a spus:

— E limpede ca lumina zilei că nu vei ajunge niciodată să te împrietenești cu noi. Ești liber să te întorci la regele Svein.

— Îți accept oferta, i-a răspuns Finn. Cu cât ma vei lăsa să plec mai repede, cu atât mai mare îmi va fi recunoștința.

Regele Harald a cerut ca Finn să fie dus la țărm, unde îl așteptau oamenii din Halland, care l-au primit cu multă bucurie. În ce-i privește pe norvegieni și pe regele Harald, ei au vâslit spre nord, spre Norvegia. S-au oprit mai întâi la Oslo, de unde fiecare războinic care voia să meargă la casa lui a fost liber să plece, însă mulți au ales să rămână în preajma regelui.

Regele Svein a rămas în iarna aceea în Danemarca, bucurându-se de pacea pe care o aducea anotimpul friguros, când rareori se porneau războaie sau bătălii. Mai simțea și că

puterea lui creștea de la o zi la alta, oamenii săi bucurându-se că l-au văzut scăpat cu viață din bătălia cumplită pe care o purtaseră cu norvegienii. Regele nu a uitat însă de fermierul Karl și de femeia lui, așa că a trimis mesageri care să-i aducă la curtea regală. La venirea lor, regele Svein a cerut să-i fie adus în sala tronului Karl, fermierul care l-a tratat cu atâta omenie, întrebându-l dacă îl recunoaște sau dacă i se pare că l-a mai văzut vreodată. Karl i-a răspuns:

— Te recunosc, rege al meu, așa cum te-am recunoscut și atunci când te-ai așezat la masa mea. Domnul să fie lăudat dacă un ajutor atât de mic a fost atât de folositor regelui nostru.

Regele i-a răspuns:

— Îți voi fi recunoscător până la capătul zilelor, însă azi două daruri vreau să-ți ofer drept recompensă: cea mai mare și mai bogată fermă pe care ți-o dorești tu din Zealand a ta să fie, și a doua recompensă va fi să-ți ridic rangul, pentru că tu meriți să fii înnobilat și respectat. Nădăjduiesc că puterile tale vor fi și de acum înainte pe măsura așteptărilor mele.

Karl i-a mulțumit regelui pentru mărinimie, apoi i-a spus:

— Rege al meu, un singur lucru aș mai vrea să-ți cer.

— Care este acela?

— Aș vrea să-mi îngădui să-mi iau femeia cu mine, i-a răspuns Karl.

— Această favoare nu pot să o îngădui, i-a răspuns regele. Îți voi găsi eu o femeie mult mai bună și mai înțeleaptă. În ce o privește pe femeia ta, va putea rămâne la vechea ta fermă din Halland și va putea trăi liniștită acolo din roadele pământului.

Regele și-a respectat făgăduințele. I-a găsit lui Karl atât o fermă bogată, cât și o nevastă la fel de nobilă precum el, și Karl a devenit unul dintre cei mai respectați sfătuitori din preajma regelui. Povestea lui s-a răspândit până departe, ajungând până în munții Norvegiei.

În tot acest timp, regele Harald se afla la reședința sa din Oslo, petrecându-și acolo iarna care a urmat bătăliei de la Nisă. În toamna care a premers acelei ierni, norvegienii au vorbit neîncetat despre acea luptă, pentru că regatul Norvegiei și-a asumat victoria, chiar dacă regele Svein reușise să scape nevătămat. Fiecare dintre războinicii care scăpaseră cu viață avea o poveste de spus, iar numărul celor dispuși să asculte povestea bătăliei era mare.

S-a întâmplat ca odată câțiva războinici norvegieni care luptaseră alături de regele lor să-și spună poveștile la o cană de vin într-o pivniță din apropierea reședinței regale. Vorbeau despre bătălie și despre faima pe care au câștigat-o acolo, fără să poată cădea de acord care dintre confrații lor norvegieni a devenit cel mai faimos în urma bătăliei de la Nisă. În cele din urmă, au hotărât că ducele Hakon a câștigat cea mai multă faimă și a fost cel mai curajos în bătălie. Mai mult decât atât, Hakon a fost și cel mai norocos, dar și cel mai cu folos, pentru că hotărârile pe care el le-a luat au dus la moartea multor danezi și la câștigarea bătăliei.

— Nu încape îndoială, au hotărât ei, că datorită lui Hakon am câștigat bătălia. Victoria este a lui.

S-a întâmplat ca regele Harald să se afle în curtea reședinței regale, unde vorbea cu oamenii săi, și să audă discuțiile din pivniță. S-a apropiat de ușa pivniței și a rostit îngândurat:

— Acum toți oamenii mei vor să se numească Hakon.

*În toamna aceea, ducele Hakon s-a reîntors în Upp*land și a iernat acolo, pe domeniile sale. Era extrem de iubit și de admirat de oamenii locului. Nici în primăvara următoare nu se terminaseră poveștile despre bătălia de la Nisă, Hakon însuși fiind provocat să vorbească din nou despre întâmplări pe care acum și le amintea în detaliu, pentru că avusese timp o toamnă

și o iarnă să se gândească la ele și să le repovestească fără încetare. Într-o zi, pe când oamenii săi vorbeau despre întâmplările prin care au trecut și ajunseseră la momentul în care toți lăudau faptele și vitejia ducelui Hakon, s-a întâmplat ca unii să amintească și alte nume de oșteni viteji. Unul dintre ei a spus:

— E adevărat că au luptat și alții cu mult curaj, însă numai Hakon a avut noroc gârlă. Uneori vitejia nu ajunge atunci când săgeata vine spre tine și poți să mori în fiecare clipă.

Alții i-au explicat norocul prin aceea că danezii erau atât de înfricoșați de el, încât preferau să fugă decât să-i iasă în cale. Altul a spus:

— Norocul i-a fost și mai mare atunci când i-a salvat viața regelui Svein.

Cuvintele i-au amuțit pe toți. Unul s-a dumirit și i-a răspuns:

— Nu-ți dai seama ce prostii vorbești? Cum să-i salveze Hakon, ducele nostru, viața regelui împotriva căruia luptam?

— Știu ce vorbesc, și nu sunt prostii. Unul dintre oamenii care au dus barca pe țărm, salvându-l pe Svein, mi-a povestit despre fapta aceasta.

Și, așa cum se spune, fiecare cuvânt rostit în regat ajunge la urechile regelui, și acest adevăr a ajuns la regele Harald. La auzul acestei vești, Harald a cerut să i se aducă două sute de oameni călare, echipați să plece împreună. Au călărit o noapte și o zi. În drumul lor s-au întâlnit cu fermieri care își duceau la piață făina și malțul. Unul dintre oamenii regelui, pe care îl chema Gamal, s-a apropiat de un fermier pe care îl cunoștea, l-a luat deoparte și i-a spus:

— Te voi plăti cu aur dacă vei porni chiar acum spre ducele Hakon cât de repede poți și pe toate scurtăturile pe care le cunoști, astfel încât să ajungi înaintea noastră și să-i spui că regele Harald vrea să îl ucidă pentru trădare. A aflat că el l-a salvat pe regele Svein în bătălia de la Nisă.

Fermierul a primit și s-a grăbit spre ferma lui Hakon. Era târziu în noapte și, cu toate acestea, ducele încă nu dormea atunci când fermierul i-a bătut în poartă. S-a ridicat iute și, de îndată ce a aflat mesajul, și-a adunat tot ce avea de preț prin casă sau ascuns în pădure, și-a chemat oamenii, și până la sosirea regelui Harald a reușit să fugă. Regele Harald și oamenii săi au rămas pe domeniul ducelui Hakon în noaptea aceea, însă Hakon nu s-a mai întors acasă, ci a călărit spre Suedia, unde a rămas toată vara următoare la curtea regelui Steinkel.

Regele Harald a călătorit apoi spre Trondheim, și de acolo s-a reîntors în Oslo.

Când ducele Hakon a aflat că regele Harald a plecat spre nord, a avut curajul să se întoarcă la domeniul din Uppland, până când oamenii săi i-au spus că regele Harald a pornit din nou spre sud. Ducele a luat hotărârea să călătorească spre răsărit, spre Varmland, și regele Steinkel al Suediei l-a făcut mai-mare peste acest ținut. În iarnă a plecat apoi spre Romerike, însoțit de un număr mare de oameni pe care i-a adunat din Gotaland și Varmland. A strâns apoi taxele care i se cuveneau de la fermierii din Uppland și s-a întors în Gotaland, unde a rămas tot restul iernii. Când regele Harald și-a trimis și el oamenii să adune taxele, fermierii i-au răspuns că au plătit taxele stăpânului lor de drept, ducele Hakon, și că numai lui îi datorează taxe. Regele Harald a rămas în iarna aceea fără banii pe care îi primea de obicei din Uppland.

În aceeași iarnă, atât danezii, cât și norvegienii au fost de acord să încheie un tratat de pace. Regii și-au trimis mesagerii și au hotărât să se întâlnească pe malurile râului Gota. La venirea primăverii, amândoi regii au venit însoțiți de un număr mare de oameni și corăbii. Un poet al cărui nume a rămas necunoscut a cântat această întâlnire în cuvinte alese:

Războinicul rege al danezilor
Și-a aliniat corăbiile frumos împodobite cu scuturi
La nord de Oresund.
Când regele a părăsit portul,
Gurile aurite ale corăbiilor-dragon
Au arat marea în fâșii de spumă,
Și până dincolo de Halland,
Spuma mării a împodobit valurile.

În timpul acesta, regele Harald
Își conducea și el vasele de război spre locul de întâlnire,
Pentru că un rege trebuie să respecte jurămintele;
Regele Svein sculpta apa mării în drumul lui
Spre râul Gota. Prieten al corbilor, regele Svein
Azi nu-i va hrăni. Azi vâslește să încheie pacea.

Harald și Svein s-au întâlnit la granița care le despărțea regatele, așa cum aflăm și din strofa următoare:

Spre sud ai vâslit, mărite Harald,
Pentru că regele Svein te-a chemat aproape de regatul său;
Spre sud vâslește neînfricatul Svein,
Să-l întâlnească pe regele norvegian.
Apele mării îi poartă pe amândoi
Spre pacea pe care și-o doresc.

De îndată ce s-au întâlnit, regii s-au salutat cordial, hotărâți să pună capăt vărsărilor de sânge, însă când au început să cântărească pierderile pe care le-au suferit, atât în urma expedițiilor de jaf, cât și a bătăliei de la Nisă, dorința de răzbunare a încolțit în mintea fiecăruia dintre ei. Urmând exemplul regilor, războinicii danezi și norvegieni au început să se insulte și să promită răzbunare, așa cum spune și poetul în versurile sale:

Oamenii cei curajoși
Au început să-și arunce vorbe grele
Unii altora, provocând furie și întristare,
Iar când cearta a devenit mai mare
Nimeni nu mai voia să încheie pacea.
Până și regii și-au încleștat mâinile pe arme,
Înfruntându-se aspru din priviri.

Furia celor doi regi
Ar fi putut să pună capăt speranțelor de pace,
Însă au fost și războinici cumpătați în ambele tabere,
Care au cântărit momentul cu înțelepciune,
Iar când regii și-au întrebat oamenii
Dacă mai vor să încheie pacea
Lăcomia unora părea să cântărească mai mult
Decât dorința de pace.

Atunci a fost momentul în care oamenii înțelepți s-au auzit mai tare decât cei răzbunători și lacomi, iar tratatul de pace a fost în cele din urmă încheiat. Regii au căzut de acord ca de acum înainte fiecare să recunoască suveranitatea celuilalt. Au mai hotărât să recunoască granițele cele vechi ale regatelor și să nu mai pornească în expediții de jaf pe teritoriul celuilalt. Nici unul din regi nu trebuia, conform tratatului, să plătească vreo compensație celuilalt, conflictul stingându-se acolo, indiferent de daunele pe care le suferiseră în trecut. Tratatul de pace trebuia respectat până la sfârșitul domniei celor doi regi. Atât Harald, cât și Svein au jurat că nu vor încălca legământul. La sfârșit, cei doi au făcut schimb de ostatici. Poetul a cântat bucuria acestei păci, pe care oamenii și-o doreau de mult timp:

Atât Harald, cât și Svein
Au făcut schimb de ostatici,
Cu bucuria regilor care au avut puterea

Să dăruiască pacea.
Aceasta a fost voia Domnului
Și fie ca voia lui cea sfântă și iubitoare
Să învingă răutatea și dorința de răzbunare.
Înțelegerea a fost încheiată în fața mai multor martori.

În vara aceea, regele Harald a rămas la reședința sa din Oslo, însă nu a uitat să-și trimită oamenii să colecteze taxele din Upplandul ducelui Hakon. Fermierii din Uppland au refuzat din nou să plătească taxe regelui, pentru că singurul căruia îi datorau aceste taxe era Hakon, și pe el îl așteptau să vină din Gotaland. Într-adevăr, Hakon strânsese acolo o oaste mare și era pregătit să revină în Norvegia.

Când vara s-a făcut târzie, regele Harald a strâns o oaste ușoară și a vâslit spre sud și s-a oprit la Konungahella[1]. Acolo a căutat bărci ușoare, pe care le-au luat cu ei, și au pornit mai departe spre lacul Vanern[2]. Au vâslit apoi în bărcile iuți spre răsărit, acolo unde știau că ducele Hakon e ascuns împreună cu oamenii săi. Când ducele a auzit că regele Harald se apropie de pământurile lui, a coborât din tabăra pe care și-o ridicase pe o culme de deal. Știa că regele norvegian nu venise pentru o expediție de jaf, ci ca să-l prindă și să-l ucidă. Hakon strânsese o oaste mare, și nu se temea de regele Harald.

Ajuns la mal, regele Harald a cerut să se ancoreze bărcile, lăsând apoi câțiva oameni să le păzească. Aveau cu ei puțini cai, de aceea mulți dintre războinicii săi l-au urmat pe jos. În fața lor era o pădure, apoi o pantă lină plină de arbuști, prin care

[1]) Konungahella a fost o așezare vikingă, azi în Suedia, loc al unor întâlniri importante pentru încheierea tratatelor de pace. [2]) Cel de-al treilea lac ca mărime din Europa, după lacurile Ladoga și Onega. Situat în Suedia, lacul Vanern ascunde un număr mare de corăbii vikinge scufundate în timpul mai multor bătălii.

urmau să treacă pentru a ajunge la tabăra lui Hakon. Când au ajuns la poalele dealului, au văzut locul în care îi aștepta Hakon, însă în fața lor se întindea o mlaștină. Acolo, regele Harald le-a spus oamenilor săi:

— Vom aștepta să vedem prima mișcare a ducelui Hakon. Știu că este un om iute.

Chiar dacă abia lăsaseră vara în urmă, locul acela părea ieșit de mult din toamnă, pentru că aerul era de gheață și fulgi răzleți începuseră să cadă. Norvegienii s-au ascuns sub scuturi, însă cei din Gotaland coborâseră îmbrăcați subțire, și frigul începuse să-i muște.

Ducele Hakon le-a cerut suedezilor să nu se pripească și să aștepte atacul norvegienilor. Ținea în mână flamura care aparținuse cândva regelui Magnus cel Bun, și pânza ei binecuvântată flutura deasupra capului său. Un războinic suedez pe nume Thorvid, care cunoștea legile în Gotaland și care nu de puține ori împărțise dreptatea la adunările oamenilor de acolo, stătea pe un cal priponit de un țăruș, nu departe de terenul mlăștinos care îi despărțea de norvegienii regelui Harald. Deodată s-a ridicat în șa și le-a spus războinicilor care așteptau lângă el începerea bătăliei:

— Dumnezeu mi-e martor că nu mi-e teamă să lupt cu norvegienii. Noi suntem curajoși, numărul nostru este mai mare decât al lor, și nu ne dăm deoparte atunci când trebuie să luptăm. Mai mult, vrem ca Steinkel, regele nostru, să afle că l-am apărat pe ducele acesta norvegian cu credință și curaj. Dacă norvegienii ne atacă primii le vom ține piept, însă dacă ducele Hakon atacă primul, chemându-ne să-l însoțim, vă spun că nu trebuie să trecem mai departe de țărușul care îmi priponește calul. Oricât de convingător ar vrea să fie, dacă ducele Hakon atacă primul, nu vom trece de zidul de pământ care ne înconjoară tabăra.

În foarte scurt timp, norvegienii au început să își lovească scuturile în strigăte de război. Suedezii din Gotaland au

început să strige și ei, lovindu-și scuturile. Speriat de hărmălaia care se iscase, calul lui Thorvid a început să joace din picioare, smucind legătura care îl priponea de țăruș. Țărușul a fost smuls din pământ și aruncat în aer, lovindu-l pe Thorvid în cap.

— Blestem pe capul vostru, norvegieni smintiți, a strigat Thorvid cu obidă, trăgându-și calul în spatele taberei, cât mai departe de urletele oamenilor.

Cu puțin timp înainte ca norvegienii să înceapă să-și lovească scuturile în urlete și insulte, regele Harald le-a spus:

— Chiar dacă ne lovim scuturile și îi provocăm pe suedezii ducelui Hakon, nu vom fi noi cei care vor ataca dintâi.

Norvegienii l-au ascultat și n-au făcut un pas spre tabăra suedezilor.

Când urletele de război erau atât de puternice, încât ducele Hakon nu-și mai putea auzi nici gândurile, și-a înălțat dintr-odată brațul înainte, arătându-le norvegienilor flamura regelui Magnus cel Bun. Ca la un semn, oamenii din Gotaland au făcut un pas în față, iar norvegienii s-au repezit asupra lor dintr-o suflare, căsăpind un număr mare dintre suedezii care îl apărau pe duce. Pentru că se lăsase seara, norvegienii nu i-au urmărit foarte departe pe suedezii care reușiseră să fugă. Au capturat și flamura regelui Magnus, luând cu ei și toate armele suedezilor care zăceau lângă leșurile însângerate. Pe când se întorceau spre lacul Vanern, se întrebau dacă ducele Hakon fusese ucis, pentru că nu îi găsiseră trupul. Trecând prin pădurea întunecată, cu totul necunoscută lor, norvegienii mergeau într-un singur șir, cu facle aprinse care să le arate drumul. Dintr-odată, un bărbat a sărit dintr-un tufiș, aruncând o suliță în pieptul norvegianului care ducea flamura regelui Magnus cel Bun. Străinul a înșfăcat apoi flamura și s-a pierdut în pădure. Regele Harald a spus atunci:

— Ducele Hakon trăiește. Aduceți-mi armura.

Echipat în armură și bine apărat de oamenii săi, regele a ajuns în cele din urmă la bărcuțele care îi așteptau pe malul lacului. Unii norvegieni care luptaseră alături de Hakon în nenumărate bătălii se bucurau în sinea lor că a scăpat cu viață. Așa cum ne spune și poetul Tjodolf în versurile sale:

Războinicii regelui Steinkel
L-au ajutat pe neînfricatul duce Hakon,
Însă războinicii curajoși ai regelui Harald
I-au trimis în regatul zeiței Hell.
Hakon a fugit să-și scape viața,
Părăsit de oamenii care trebuiau să-l apere,
Cu toate că unii norvegienii se bucurau
Că ducele a fugit înainte ca ei să-l omoare.

Norvegienii regelui Harald au vâslit apoi în ambarcațiunile ușoare până la corăbiile lor, unde au înnoptat încercând să se ferească de frig. Când s-au trezit în zori, totul era acoperit de gheață, iar râul era bocnă, încât oamenii se plimbau în jurul corăbiilor, pe apa înghețată, fără nici o teamă. Regele le-a cerut oamenilor să taie un canal prin gheața groasă, astfel încât să-și poată urni corăbiile în josul râului. Magnus, fiul regelui Harald, conducea corabia cea mai apropiată de gurile râului. Când canalul a fost tăiat aproape în întregime, un bărbat voinic s-a alăturat celor care tăiau gheața, lovind ca un apucat. Unul dintre războinici a spus atunci:

— Nu se găsește altul pe lume mai bun decât ucigașul lui Hall Kodran. Uitați-vă la el cum sparge gheața!

În momentul acela, un bărbat pe nume Thormod Eindridason a sărit de pe corabia lui Magnus, s-a repezit la acel bărbat numit „ucigașul lui Hall Kodran" și i-a înfipt toporul în frunte. Se spune că Thormod Eindridason avea doar un an atunci când Hall Kodran din neamul lui fusese ucis, fără ca cineva să știe numele ucigașului, Hall Otryggson, până în acel moment.

Când canalul a fost tăiat în întregime, Magnus și-a scos corabia în larg, îndreptându-se spre vest. Corabia regelui a ieșit ultima prin canal. Pentru că cel ucis, Hall Otryggson, era unul dintre apropiații săi, regele Harald era nespus de furios și voia să-l pedepsească pe ucigaș, însă, pe când corabia a ajuns în port, Magnus a avut grijă să-l facă scăpat în pădure pe omul său care își răzbunase neamul. Magnus s-a oferit să-i plătească o compensație tatălui său, însă regele era atât de furios, încât voia să-și pedepsească atât fiul, cât și pe oamenii de pe corabie. Era cât pe ce ca echipajele să se bată între ele, însă oamenii cumpătați le-au adus împăcarea.

În iarna aceea, regele Harald s-a hotărât să le dea o lecție oamenilor din Uppland care nu voiau să-i plătească lui taxele, așa că a strâns o oaste ușoară și a plecat spre Romerike. Pentru că vremea tratativelor trecuse, regele le-a luat fermele, pe unii fermieri i-a omorât și pe alții i-a ologit. Câțiva și-au scăpat viața fugind în pădurile de prin împrejurimi. Apoi regele a poruncit ca toate casele și acareturile să fie arse împreună cu hambarele cu grâne și alte bucate strânse pentru iernat. Același poet Tjodolf a spus:

Ducele Hakon, supranumit și toporul danezilor,
A lăsat de izbeliște Romerike,
În mâinile regelui Harald,
Care a trecut totul prin foc și spadă.

Flăcările i-au curățat pe fermieri
De păcatul neascultării față de regele lor.

De acolo, regele Harald s-a îndreptat spre Heidmark, provocând aceleași daune. Din Heidmark spre Hadeland[1] și de acolo

[1]) Regiune în Norvegia, la intrarea în fiordul Rand.

spre Ringerike, unde a trecut totul prin foc și spadă. Despre acțiunile răzbunătoare ale regelui, poetul Tjodolf a mai spus:

Flăcările roșii jucau pe acoperișurile de trestie
Ale fermierilor încăpățânați în neascultarea lor;
Astfel își pedepsește regele trădătorii.
Milă implorau cu toții în zadar
La ceasul în care focul era singurul stăpân.

După aceste săptămâni de teroare, fermierii s-au supus voinței regelui, uitându-l pe stăpânul de drept al domeniilor, ducele Hakon.

Dacă ar fi să numărăm acum, vedem că între moartea regelui Magnus cel Bun și bătălia de la Nisă trecuseră cincisprezece ani. Încă doi ani mai trecuseră până la tratatul de pace încheiat între regele Harald și regele Svein. Despre acești ani scaldul Tjodolf a spus:

Timpul a trecut, și înfricoșătorul rege Harald
Și-a făcut din spade pluguri,
Armele și scuturile se odihneau pe malul mării,
Căci în cel de-al treilea an pacea a fost încheiată.

După încheierea acelei păci, regele Harald i-a pedepsit pe fermierii devotați ducelui Hakon vreme de un an și jumătate. Despre aceasta Tjodolf a mai spus:

Nici un poet nu are limba destul de iscusită
Să cânte răzbunarea regelui,
Prăvălită în flăcări peste fermierii din Uppland.
În doar optsprezece luni, regele Harald
Și-a recâștigat renumele de Pârjolitor[1].
Faptele lui vor fi pomenite
Până la sfârșitul veacurilor.

[1]) V. *supra*, n. 3, p. 242.

În tot acest timp, domnea în Anglia regele Eduard Confesorul, supranumit și Eduard cel Bun, nume care i se potrivea întru totul. Mama regelui Eduard era regina Emma, fiica ducelui Richard al Normandiei. Fratele Emmei era nimeni altul decât ducele Robert, tatăl lui William Bastardul, care la acea vreme era duce de Rouen. Despre William Bastardul se știe că a fost cel de-al șaptelea duce de Rouen, descendent din Rollo vikingul, cel care cucerise Rouenul în anul 911. Născut în 1027, William ajunge duce în 1035. Era numit bastardul pentru că mama sa, Herleve, era fiica unui tăbăcar, iar tatăl său, ducele Robert, se îndrăgostise nebunește de ea. Mulți ani i-au trebuit ducelui William Bastardul să-și afirme autoritatea și descendența nobilă, însă în cele din urmă, în 1054, a fost recunoscut ca duce deplin.

Regele Eduard Confesorul era căsătorit cu regina Edith, fiica ducelui Godwin Wulfnothsson. Prin el se înrudea cu Ulf, tatăl regelui Svein Ulfsson al Danemarcei, așadar casa de Godwin era una dintre cele mai puternice dinastii din Anglia. Frații lui Edith (Gyda, în limba daneză) erau ducele Tostig, ducele Morcar, ducele Waltheof, ducele Svein și ducele Harold. Pe Harold îl iubea regele Eduard ca pe lumina ochilor, pentru că, deși își dorise un fiu, nu i se născuse unul, iar pe tronul Angliei ar fi vrut să lase un urmaș de nădejde. Harold fusese adus la curtea regelui și crescut ca fiu al său.

Într-o vară, Harold Godwinsson pornise cu oamenii săi spre Wales, însă corabia lor a fost prinsă de o furtună cumplită și dusă în largul mării. Temându-se pentru viața lor, au cârmit corabia spre coastele Normandiei, acolo unde cerul părea să fie senin. În scurt timp, au ajuns la Rouen și au cerut găzduire ducelui William. Ducele i-a primit cu bucurie, ba chiar i-a invitat să rămână acolo întreaga toamnă, pentru că marea părea cuprinsă neîncetat de febra furtunilor. Odată cu toamna se

prăvăliseră stîhiile peste mare, așa că ducele William a insistat ca Harold și oamenii lui să rămână în Rouen până în primăvară.

În sala tronului ducal, Harold fusese invitat chiar să șadă de-a dreapta ducelui William, iar pe celălalt tron din stânga ducelui stătea soția lui, ducesa Matilda, o femeie de o frumusețe nemaiîntâlnită. Cei trei stăteau timp îndelungat de vorbă, în fața pocalelor de vin, iar în serile lungi de iarnă William pleca mai devreme să se culce, lăsându-i pe Harold și pe frumoasa Matilda să își continue poveștile.

Într-o seară, când Harold și Matilda rămăseseră din nou singuri, Matilda i-a spus:

— Soțul meu, ducele William, m-a întrebat deunăzi despre ce vorbim noi doi când rămânem singuri. Mi-e teamă că începe să îl înfurie.

— Atunci ar trebui să-i spunem despre ce vorbim, îi răspunse Harold.

A doua zi, Harold s-a grăbit să intre în sala audiențelor, unde ducele William și ducesa Matilda își primeau supușii. I-a salutat cordial și le-a spus:

— Cu inima curată aș vrea să cer mâna fiicei voastre, Agata. Despre această cerere am vorbit ore îndelungate cu ducesa Matilda, care mi-a promis că are încredere în mine că voi fi un soț bun pentru Agata.

De îndată ce Harold a făcut această propunere, toți cei de față l-au susținut și l-au încurajat, prezentându-i ducelui William toate avantajele pe care o astfel de căsătorie le-ar aduce pentru ducatul lor. Însă fata era nevârstnică, de aceea au hotărât ca nunta să fie amânată câțiva ani.

În primăvara următoare, corabia lui Harold era gata de plecare. Prietenia lui cu ducele William și ducesa Matilda părea de nezdruncinat. Harold s-a întors la curtea regelui Eduard Confesorul, fără ca vreodată să revină în Normandia pentru a-și lua soția.

După douăzeci și trei de ani de domnie, regele Eduard a murit la Londra, în ziua de 5 ianuarie 1066. A fost îngropat în biserica Sfântului Petru[1], a cărei construcție o poruncise, și care fusese terminată doar cu opt zile înainte de moartea sa, și de atunci înainte a fost cinstit ca un sfânt de către englezi. În Anglia lăsată de regele Eduard, cei mai puternici erau fiii ducelui Godwin. Tostig era în fruntea flotei engleze încă de când puterile regelui începuseră să scadă. Harold, fratele său, fusese toată viața lui în grațiile regelui. Se spune că, pe patul de moarte regele Eduard l-ar fi îmbrățișat pe Harold, șoptindu-i ceva la ureche. Apoi Harold s-a ridicat și a spus:

— Toți cei de față vor putea să dea mărturie că regele m-a numit pe mine urmașul său de drept pe tronul Angliei.

Apoi regele și-a dat duhul sub ochii lor. În aceeași zi, a fost organizat un consiliu în care urma să se hotărască succesorul pe tronul Angliei. La sfârșitul consiliului s-a hotărât că Harold să fie încoronat chiar a doua zi, pentru că Anglia avea nevoie de un rege cât mai curând. Harold a fost încoronat în ziua de 6 ianuarie, și toți nobilii și toate căpeteniile i s-au închinat ca unui rege, însă ducele Tostig, fratele regelui de acum încoronat, a fost revoltat, pretinzând că tronul i se cuvine lui de drept. Harold i-a trimis însă mesaj că nu va lăsa frâiele regatului, de vreme ce a fost deja uns rege, și tot lui i se înmânaseră și cheile trezoreriei. Însă Harold și-a pierdut cu tristețe încrederea în fratele său. Știa că Tostig era un om puternic și că avea legături strânse cu multe familii nobile din Anglia. De aceea, i-a retras toate titlurile și l-a eliberat din funcția de conducător al flotei, Tostig pierzându-și prin aceasta și autoritatea asupra altor duci din regat.

Pentru Tostig această rușine a fost prea grea, de aceea a ales să plece din Anglia spre Frizia, și de acolo în Danemarca, să-l viziteze pe regele Svein, vărul său. Lui i-a cerut ajutorul. Svein

[1]) Azi Westminster Abbey.

l-a invitat să rămână în Danemarca, oferindu-i chiar un domeniu pentru a se așeza și împământeni acolo. Ducele Tostig i-a răspuns:

— Tot ceea ce îmi doresc este să mă întorc în Anglia și, dacă ești pregătit să intri într-o bătălie măreață, te invit să mă însoțești cu armata daneză, așa cum a făcut-o cândva unchiul nostru, regele Canut.

Regele Svein i-a răspuns:

— Mă consider un om mai mic decât regele Canut. Tot ce îmi doresc este să păstrez suveranitatea Danemarcei în fața amenințării norvegienilor. Regele Canut a moștenit Danemarca și a câștigat Anglia. Apoi a dobândit regatul Norvegiei fără să arunce o săgeată. În ce mă privește, prefer să îmi recunosc limitele și slăbiciunile decât să mă compar cu faptele regelui Canut.

— Aveam alte așteptări de la cineva care se află pe tronul Danemarcei. Voi pleca în drumul meu și nădăjduiesc să găsesc omul curajos pregătit să atace Anglia împreună cu mine.

Relația dintre Tostig și regele Svein s-a răcit atunci, și așa a rămas pentru totdeauna.

De acolo, Tostig a plecat spre Norvegia, căutându-l pe regele Harald, care chiar atunci se afla în fiordul Oslo. Când s-au întâlnit, ducele Tostig l-a ispitit și pe el să atace Anglia.

— Nu îmi doresc să atac Anglia și să am o căpetenie engleză în fața ochilor. Nu am încredere în cuvântul englezilor.

— E adevărat. Am auzit și eu că nepotul tău, regele Magnus cel defunct, a trimis cândva mesageri la regele Eduard pentru a-i spune că atât Anglia, cât și Danemarca sunt regatele lui, din moment ce moștenise ambele regate de la Harda Canut, așa cum un vechi tratat o poate dovedi.

Regele Harald i-a răspuns:

— Atunci de ce crezi că nu a putut să reunească regatele Angliei și al Danemarcei, dacă erau ale lui de drept?

— De ce nu stăpânești tu Danemarca acum, l-a întrebat Tostig, așa cum regele Magnus, nepotul tău, stăpânea și Danemarca, și Norvegia?

— Pe danezi i-am liniștit noi, i-a răspuns regele. Ei au puține motive să se laude cu bătăliile pe care le-au purtat cu noi.

— Îți voi spune eu care au fost avantajele regelui Magnus. El a dobândit Danemarca pentru că toate căpeteniile de acolo au vrut să le fie rege. Tu nu ai reușit pentru că nimeni nu a vrut să ajungă supusul tău. În ce-l privește pe regele Magnus, el nu a reușit să dobândească Anglia pentru că toți nobilii englezi îl doreau pe Eduard pe tron. Dar, dacă îți dorești să cucerești Anglia, te asigur că toți nobilii de acolo te vor susține. Toată lumea știe că ești cel mai puternic războinic din Scandinavia. Mi-e greu să înțeleg de ce te lupți de cincisprezece ani să cucerești Danemarca, și totuși te retragi atunci când ți-ar fi atât de ușor să cucerești Anglia.

Regele Harald a început să se gândească la această ocazie de a urca și pe tronul Angliei. A înțeles apoi că era mult adevăr în cuvintele lui Tostig și, în același timp, a descoperit în sufletul său o dorință puternică de a cuceri Anglia.

Ducele și regele au stat mult de vorbă în ziua aceea, și în cele din urmă au hotărât să atace împreună Anglia.

Regele Harald a trimis oșteni de-a lungul și de-a latul Norvegiei, cerându-le să cheme oamenii sub arme. Unii veneau de bunăvoie, alții aveau îndoieli, însă armata s-a strâns îndeajuns de numeroasă ca să atace Anglia. Nobilul Ulf ar fi spus:

Bucuros aș trage spada
Încă o dată pentru regele Harald
Dacă un singur englez ar trebui să lupte
Cu doi norvegieni.
Ne-ar fi ușor să urcăm acum în corăbiile noastre lungi;
În tinerețile mele, lumea era altfel.

Ulf a murit în același an, și se spune că, privindu-i mormântul, regele Harald ar fi spus:

— Aici doarme cel mai devotat războinic pe care un rege și l-ar putea dori.

În primăvară, ducele Tostig a vâslit spre Flandra, de unde și-a adunat oamenii care urmau să lupte alături de el.

În ziua plecării din Trondheim spre Anglia, regele Harald s-a închinat la altarul Sfântului Olaf, a tăiat din părul și unghiile sfântului, apoi a închis sicriul și a aruncat cheia în râul Nid. Din ziua aceea, trupul sfântului n-a mai fost văzut de nimeni. Treizeci și cinci de ani curseseră de la trecerea Sfântului Olaf la cele veșnice, și treizeci și cinci de ani avea atunci când a murit. Apoi regele Harald a vâslit spre sud, cu oamenii lui, să se întâlnească cu marea oaste care îl aștepta deja în insulele Solund[1]. În timp ce se aflau acolo, un om pe nume Gyrdir, îmbarcat chiar pe corabia regelui, a avut un vis. A visat că se afla tot pe corabia regelui, privind spre insula din fața lui, pe care o femeie-căpcăun stătea pe țărm cu un cuțit înfipt într-un ochi și un țăruș înfipt în celălalt. În visul său, Gyrdir putea să vadă întreaga flotă norvegiană și la prova fiecărei corăbii stătea câte o pasăre țipând. Erau corbi și vulturi. Femeia-căpcăun cânta:

Regele mării al Norvegiei
A coborât spre vest
Ca să umple cimitirele Angliei.
Cât sunt de bucuroasă! Iată,
Păsările care le vor mânca ochii
Îi conduc pe drumul fără întoarcere.

[1]) Insulele Solund sunt situate în cel mai vestic punct al regatului Norvegiei.

Păsările știu că în curând vor mânca pe săturate,
Iar eu voi fi acolo să le ajut.

Pe o corabie învecinată corabiei regelui Harald, era un războinic pe nume Thord. Într-o noapte, visă că flota regelui Harald se apropia de linia unui țărm dincolo de care știa, în vis, că se întinde Anglia. Pe țărm era o bătălie grozavă, deasupra cărora flutura pânza flamurilor. Armata care se apăra era condusă de o femeie-căpcăun călare pe un lup, iar lupul ținea un cap de om în gură, și din fălcile animalului curgea sângele gârlă. După ce a rontăit tot capul, lupul a înhățat un alt leș și l-a mâncat, și apoi încă unul, până i-a mâncat pe toți oamenii armatei invadatoare. În tot acest timp, femeia-căpcăun cânta:

Eu sunt căpcăunul cu scutul împurpurat de sânge,
Sunt femeia-trol călare pe lup,
Care îl așteaptă pe Harald cel osândit.
Gura mea lacomă va curăța de carne
Oasele războinicilor norvegieni,
Și brațele mele puternice vor zugrăvi cu sânge
Colții ascuțiți ai lupilor.

Și regelui Harald i s-a arătat un semn în vis. Se făcea că era în Trondheim, unde l-a întâlnit pe fratele său, Sfântul Olaf. Și Olaf i-a vorbit așa:

Regele războinic care am fost în viața mea pământească
A luptat în multe bătălii, câștigând numeroase victorii,
Apoi a murit și s-a sfințit luptând pentru Hristos,
Dar a rămas în țara lui.
Uită-te la viața ta, frate al meu!
Tu nu vezi că moartea te așteaptă
Pentru că vrei să cucerești țară străină

În loc să îți aperi regatul?
Dacă lupii vor ajunge să îți sfâșie
Leșul însângerat, nu e vina Domnului.

Și multe alte vise prevestitoare au visat atunci războinicii regelui Harald.

În Trondheim, regele îl lăsase pe Magnus, fiul său, regent al Norvegiei până la întoarcerea sa acasă. Fata pe care regele o avea cu Thora rămăsese și ea în Trondheim, însă regina Elisif l-a urmat, însoțită de fiicele lor, Maria și Ingigerd.

Cel de-al doilea fiu al regelui, Olaf, și-a însoțit și el tatăl în bătălia pentru cucerirea Angliei.

Când vântul le-a fost prielnic, norvegienii au pornit spre Anglia. Regele s-a oprit în Shetland, însă restul flotei a continuat să vâslească până în insulele Orkney. Regele i-a urmat în scurt timp. În Orkney au strâns o oștire uriașă, condusă de ducii Paul și Erlend, fiii lui Thorfinn cel Puternic[1]. Pe insulele Orkney au rămas regina și cele două fiice pentru a aștepta în siguranță întoarcerea regelui. Norvegienii conduși de Harald au vâslit din Orkney spre Scoția și apoi spre coastele engleze, aruncând ancora într-un loc numit Cleveland, pe care vikingii l-au atacat și jefuit fără să întâlnească vreo rezistență. De acolo, au plecat spre Scarborough și s-au luptat cu locuitorii orașului. Regele a poruncit oamenilor săi să urce pe o stâncă înaltă din afara orașului și să aprindă un foc uriaș. De acolo, au aruncat peste casele orășenilor săgeți și sulițe cu șomoioage de paie aprinse. În scurt timp, orașul a fost cuprins de flăcări și ras de

[1]) Ducatul Shetland și Orkney era supus coroanei Norvegiei, însă în timpul vieții lui Thorfinn cel Puternic și-a lărgit granițele până la insulele Hebride, incluzând coastele de nord și de vest ale Scoției. Erlend și Paul au condus împreună ducatul încă douăzeci de ani după moartea lui Thorfinn.

pe fața pământului. Mulți oameni au fost uciși în ziua aceea. Norvegienii au strâns de acolo odoare și lucruri de preț, pe care oamenii le dădeau de bunăvoie, doar să rămână în viață. Calea lui Harald spre inima Angliei părea deschisă. Nimeni nu i se opunea, nimeni nu încerca să îl oprească. De acolo, norvegienii au călărit de-a lungul coastei, unde au întâlnit un număr mic de ostași englezi, pe care i-au spulberat în câteva scurte înfruntări.

În continuarea expediției sale, regele Harald a pornit spre Humber, a vâslit în susul râului, aruncând ancora la Riccall, la sud de York. În tot acest timp o armată engleză condusă de ducele Morcar și ducele Waltheof îl aștepta în York.

Regele Harald a înaintat apoi spre Ouse, ancorându-și acolo corăbiile, iar armata engleză a părăsit Yorkul, gata să îi înfrunte pe norvegieni. Ducii englezi și-au adus oamenii de-a lungul râului. La vederea lor, Harald și-a ridicat flamura învingătoare, încurajându-și oamenii să atace mai năprasnic ca niciodată. Atacul vikingilor a fost atât de fioros, încât englezii au fost uciși înainte să apuce să ridice spadele. Mulți englezi au încercat să fugă, unii alergând în sus pe râu, alții în jos, însă cei mai mulți au intrat într-o mlaștină, unde norvegienii au ridicat o piramidă uriașă din stârvurile lor. Se spune că trupurile englezilor erau atât de multe în mlaștină, încât norvegienii puteau să calce pe ele fără să atingă noroiul. Printre cei care au fost uciși s-a numărat și ducele Morcar. Scaldul Stein Herdisarson a cântat astfel vitejia norvegienilor:

Tânărul prinț Olaf, fiul regelui Harald,
Lupta neînfricat alături de tatăl său;
Mulți englezi au fost uciși,
Trupurile lor cădeau în apă
Și stratul gros de stârvuri creștea
În jurul ducelui Morcar.

Această strofă face parte dintr-un poem compus spre lauda prințului Olaf[1], fiul regelui Harald, pentru a le spune tuturor cât de viteaz a fost tânărul viking. Bătălia s-a dat într-o miercuri, 20 septembrie 1066, chiar înainte de ziua Sfântului Matei.

În tot acest timp, ducele Tostig a luptat alături de norvegienii regelui Harald. După această victorie, toți englezii din regiunile vecine li s-au supus cu teamă. Regele era pregătit acum să înainteze spre York, însă în drum s-a oprit la Stamford Bridge. Locuitorii de acolo i-au trimis vorbă că nu au de gând să se lupte cu norvegienii. Era o duminică, în ziua de 24 septembrie 1066, când au stabilit o întâlnire în afara orașului. Harald a primit ostatici toți fiii ducilor din oraș, drept zălog că nimeni nu va ridica sabia împotriva norvegienilor. Spre seară, regele s-a întors la corăbii încântat de această victorie ușoară, urmând să revină în oraș a doua zi.

În aceeași seară, regele Harold al Angliei a ajuns în York, însoțit de o armată numeroasă, și a rămas peste noapte acolo. Luni dimineață, pe când regele norvegian Harald mânca pe corabie, a cerut ca trâmbițele să sune debarcarea. Apoi și-a împărțit oamenii, hotărând care îl vor însoți în Stamford Bridge și care vor rămâne lângă corăbii. Printre oamenii care au fost lăsați la corăbii s-au numărat și prințul Olaf, fiul regelui, ducii Paul și Erlend din Orkney, dar și Eystein Orri, un om drag regelui, căruia îi promisese că îi va da mâna fiicei sale, prințesa Maria.

Era o zi caldă și frumoasă, soarele strălucea pe cer, așa că vikingii și-au lăsat armurile la corăbii, coborând pe uscat doar cu spade și coifuri. Unii dintre ei își luaseră și arcurile cu săgeți. Se simțeau ușori fără armură, iar pericolul părea departe.

Însă, în timp ce se apropiau de Stamford Bridge, au văzut un număr mare de oșteni înaintând călări chiar pe drumul pe

[1]) Prințul Olaf este viitorul rege Olaf Kyrre.

care mergeau ei. Un nor de praf ridicat de copitele cailor lăsa să se întrevadă strălucirea coifurilor și armurilor. Regele Harald și-a oprit oamenii, și l-a întrebat pe Tostig cine crede el că ar putea fi acei războinici bine înarmați. Ducele Tostig i-a răspuns că s-ar putea să fie o oaste care caută protecția lor, de vreme ce orașul Stamford Bridge abia se predase. Regele i-a răspuns că trebuie să rămână prevăzători, și să nu le iasă în cale până nu le află intențiile. Vikingii s-au oprit și, pe măsură ce oastea se apropia, lumina soarelui oglindită de armele lor lustruite strălucea ca un câmp de gheață spartă.

Apoi regele Harald a spus:

— Trebuie să ne gândim la un plan, pentru că sunt tot mai sigur că aceasta este o armată dușmană, poate chiar armata engleză a regelui Harold.

— Cel mai bine ar fi să ne întoarcem la corăbii, i-a răspuns ducele Tostig. Acolo avem scuturile și armele grele. Acolo vom avea mai multe avantaje, decât să luptăm acum fără armură și în câmp deschis.

— Planul meu este altul, i-a răspuns regele Harald. Vom trimite trei mesageri pe cei mai iuți cai ai noștri. Ei le vor spune celor de pe corăbii să vină în ajutorul nostru. Englezii vor suferi o nouă înfrângere, pe care nu o vor putea uita.

Regele a cerut să se ridice flamura învingătoare, iar cel căruia i s-a acordat această onoare a fost un viking pe nume Fridrek.

*Norvegienii regelui Harald au format un cerc, aștep-*tând ca oștirea regelui Harold să se apropie. Scuturile erau aliniate în față și deasupra, alcătuind o fortăreață în jurul oamenilor. Regele însuși urma să intre înăuntrul acestei fortărețe împreună cu războinici aleși de el. Și ducele Tostig urma să fie apărat de acest cerc împreună cu oamenii săi. După ce fortăreața de scuturi a fost înălțată, regele Harald a spus:

— Arcașii noștri să rămână lângă noi. Războinicii din rândul din față să înalțe sulițele și să le înfigă în gâtul soldaților englezi atunci când vor ataca, iar cei din al doilea rând să înfigă sulițele în pieptul cailor.

Regele Harold al Angliei se apropia din ce în ce mai mult de vikingii regelui Harald, însoțit de un număr mare de oameni călări și pe jos. Înainte de începerea bătăliei, regele Harald al Norvegiei a vrut să-și încurajeze oamenii călare pe un cal negru și focos, însă calul l-a aruncat la pământ dintr-o smucitură.

— O simplă căzătură poate să anunțe un noroc mare, a spus regele Harald, ridicându-se din țărână.

Atunci regele Harold al Angliei i-a întrebat pe câțiva norvegieni care erau în armata lui:

— Îl recunoașteți pe omul îmbrăcat cu tunică albastră, care poartă un coif strălucitor? A fost trântit de pe cal. Cine e?

— E chiar regele Harald, au răspuns norvegienii.

— Ce bărbat voinic și bine legat! a exclamat atunci regele Harold. Să sperăm că norocul l-a părăsit tocmai în clipa asta.

Din armata regelui englez, douăzeci de călăreți acoperiți de zale s-au apropiat apoi de cercul vikingilor norvegieni.

— Este și ducele Tostig aici? a strigat unul dintre călăreți.

— Să n-ai nici o îndoială, i-a răspuns Tostig din mijlocul cercului viking.

Atunci călărețul englez i-a răspuns:

— Regele Harold, fratele tău, mi-a cerut să-ți spun că îți oferă Northumbria, adică o treime din regat, doar să renunți să te lupți cu el. Salvează-ți viața și vino lângă fratele tău!

— Această ofertă e foarte diferită de toate umilințele la care m-a supus până acum, a răspuns ducele. Dar ce va primi regele Harald dacă nu vom lupta?

— Regele nostru îi oferă regelui norvegian doi coți de pământ să își facă mormânt în pământul Angliei. Dacă este mai lung de atât, va primi mai mult pământ, pentru că nimeni nu vrea să îl vadă neîngropat.

— Dacă acesta este mesajul regelui Harold, a răspuns Tostig, du-te și spune-i că voi rămâne aici, pentru că nu vreau ca renumele meu să rămână acela de laș care l-a părăsit la greu pe regele Harald al Norvegiei.

Atunci călărețul s-a întors însoțit de ceilalți.

— Cine a fost acel călăreț englez? a întrebat regele Harald.

— A fost însuși regele Harold, fratele meu, i-a răspuns Tostig.

— Ar fi trebuit să-mi spui mult mai devreme.

— Da, ar fi trebuit. Însă prefer să fie el ucigașul meu decât să fi fost eu cel care l-a ucis.

Regele Harald le-ar fi spus atunci vikingilor săi:

— Acest Harold e mai degrabă un om mărunt de statură, dar se ține mândru în șa.

Apoi regele Harald a compus această strofă înainte de începutul bătăliei:

Noi înaintăm neînfricați în bătălie,
Fără armură ne apărăm trupurile în fața
Lamelor aurii. Coifurile lor strălucesc,
Însă ale noastre au rămas pe corăbii.

Regele Harald n-a fost însă deplin mulțumit de această strofă, așa că a mai compus una:

Noi înaintăm în luptă fără armură, descoperiți în fața
întunecatelor spade,
Coifurile lor strălucesc, însă ale noastre uitate au rămas pe
corăbii,
Noi nu ne ascundem în spatele scuturilor de frica furtunii
de spade,
Așa ne-a îndemnat curajoasa valkirie Hildr, nobila doamnă
a câmpiei șoimului,
Ea ne-a îndemnat să ținem sus coiful în larma spadelor
Când gheața valkiriei și țestele războinicilor se întâlnesc.

Apoi scaldul Tjodolf a completat strofa compusă de regele său:

Chiar dacă Harald însuși, regele nostru,
Ar fi să cadă, vom muri alături de el.
Fie ca voia Domnului să se împlinească.
Noi știm că lumina soarelui nu va putea să strălucească
Peste un rege mai măreț decât Harald pe tot întinsul lumii,
Iar dacă va fi să cadă, cei doi vulturi tineri ai lui
Îl vor răzbuna.

Și bătălia a început. Cavaleria engleză a atacat, învârtindu-se în jurul fortărețeiei de scuturi a norvegienilor. Vikingii norvegieni aruncau săgeți și sulițe, iar englezii au înțeles repede că nu vor putea ucide nici un norvegian, atâta vreme cât rămâneau înăuntrul fortărețeiei. De aceea s-au retras, pentru a-și pregăti infanteria de atac. Norvegienii au observat că englezii slăbesc atacul, dar s-au înșelat crezând că de teamă s-au oprit. De aceea și-au desfăcut scuturile, hotărâți să atace. Ca la un semn, cavaleria engleză a revenit, aruncând asupra lor o ploaie de sulițe și săgeți. Un mare număr de războinici au căzut de ambele părți. Arnor, poetul ducilor, a compus următoarea strofă:

Regele norvegian nu avea nimic care să-i acopere pieptul
Și cu toate acestea inima nu i-a tremurat,
Războinicii norvegieni priveau sângele picurând
De pe lama spadei regelui Harald,
Și încurajați loveau în stânga și dreapta,
Secerând capetele englezilor.

O săgeată venită din tabăra englezilor s-a înfipt în gâtul regelui Harald, ucigându-l mișelește. Regele a căzut, și odată cu el au căzut toți oamenii care luptaseră în preajma lui. Însă bătălia a continuat, pentru că ducele Tostig ținea sus flamura regelui. Atunci, scaldul Tjodolf, care luptase lângă umărul regelui, a compus următoarele versuri:

Nenorocul ne-a însoțit în bătălie;
Poate că nici nu am avut un motiv să ne aflăm aici.
Atotputernicul Harald, regele nostru iubit,
A căzut. Cu toții suntem blestemați,
Căci regele măreț al Norvegiei
A murit pe pământul englezilor,
Nu în cel al strămoșilor săi.

Înainte de finalul bătăliei, Harold le-a oferit viața fratelui său, Tostig, și norvegienilor rămași în picioare pe câmpul de bătălie, însă norvegienii nu au acceptat, ci s-au năpustit din nou asupra lor în strigăte de luptă. Despre acest moment, Arnor a compus următoarele versuri:

Războinicii regelui Harald au preferat să-i moară alături,
Împărțind aceeași soartă, așa cum au și trăit.
Ce clipă nefastă a fost aceea în care regele a fost ucis
De o săgeată-mpodobită cu aur.

Norvegienii de pe corăbii conduși de Eystein Orri au sosit și ei la locul bătăliei, purtându-și armurile strălucitoare. Eystein

a ridicat flamura regelui Harald, și bătălia a reînceput pentru a treia oară, cu și mai mare avânt. Mulți soldați englezi și-au văzut moartea sub topoarele vikingilor, încurajați de flamura regelui abia căzut. Însă pentru că Eystein și războinicii norvegieni care l-au însoțit alergaseră de la corăbii până la locul bătăliei, erau atât de obosiți, încât luptau cu ultimele puteri. În cele din urmă, și-au aruncat și ei armurile, pentru că îi încetineau, așa că a fost ușor pentru arcașii englezi să îi secere. Se spune că mulți norvegieni au căzut istoviți, fără măcar să fie răniți. Bătălia de la Stamford Bridge s-a încheiat doar la căderea nopții.

De cealaltă parte a mării, la Rouen, William Bastardul auzise și el de moartea regelui Eduard și de încoronarea lui Harold. Se spune că William s-a hotărât să îl atace pe Harold și să pretindă tronul Angliei jignit de faptul că Harold n-a mai revenit niciodată să se căsătorească cu Agata. Ducele William și-a chemat la luptă oamenii din Normandia, care au venit în număr mare îmbarcați pe corăbii. Au vâslit apoi spre Anglia, conduși de William și de fratele său, episcopul Odo. William era un războinic de o statură impresionantă, un om foarte curajos, însă de o cruzime exagerată. Se mai spune că nu își respecta jurămintele. Regele Harold și ducele William s-au întâlnit la Hastings, într-o bătălie pe care regele Harold a pierdut-o, pentru că oamenii săi erau obosiți după bătălia de la Stamford Bridge. Ducele William s-a proclamat rege al Angliei în prima zi de Crăciun a anului 1066.

În tot acest timp, Olaf, fiul regelui Harald, și-a retras oamenii din Anglia. În toamna următoare, erau în Orkney. Acolo a aflat că Maria, fiica regelui Harald, a murit în chip neașteptat chiar în clipa în care Harald murea secerat de săgeată la Stamford Bridge. Iarna aceea au rămas în Orkney, iar în vara următoare au vâslit spre Norvegia, unde Olaf s-a proclamat rege împreună cu fratele său, Magnus.

La un an de la moartea sa, trupul regelui Harald a fost adus în Norvegia și îngropat în biserica cu hramul Fecioarei Maria[1], pe care el însuși o construise.

Regele împlinise cincizeci de ani în 1066. Se spune că fusese un om frumos: înalt, cu părul blond, barba scurtă și mustăți lungi. Una dintre sprâncene era mai înaltă decât cealaltă. Înalt cum era, războinicii săi îl vedeau ușor în bătălii, în timp ce își apuca dușmanii cu brațele lui lungi. Toți cei care au luptat alături de el spun că un alt rege mai măreț nu se mai poate naște.

[1]) Varegul exemplar, ultimul viking, regele Harald al Norvegiei a fost înmormântat ca un monarh creștin și a rămas sute de ani în cavoul regilor din Trondheim. După Reforma din secolul al XVII-lea, biserica a fost dărâmată și osemintele regelui mutate într-o mănăstire catolică, ce va fi, de asemenea, dărâmată în secolul al XIX-lea. Se pare că osemintele regelui Harald se află acum sub o autostradă de lângă Trondheim. În anul 2006, la 1.000 de ani de la moartea sa, autoritățile norvegiene au promis că vor face excavații pentru recuperarea rămășițelor regelui.

5 *Nota editurii*

7 *Prefață la trei saga islandeze*
17 ***Saga despre Gísli, fiul lui Thorbiörn Súr***
Traducere și note de Valeriu Munteanu

101 ***Saga despre Hrafnkell***
Traducere și note de Valeriu Munteanu

139 ***Saga despre Gunnlaugr Limbă de Șarpe***
Traducere și note de Valeriu Munteanu

187 *Prefață*
195 ***Saga lui Erik cel Roșu***
Traducere și note de Flavia Teoc

235 *Prefață*
239 ***Saga regelui Harald, de Snorri Sturluson***
Traducere, note și comentarii de Flavia Teoc

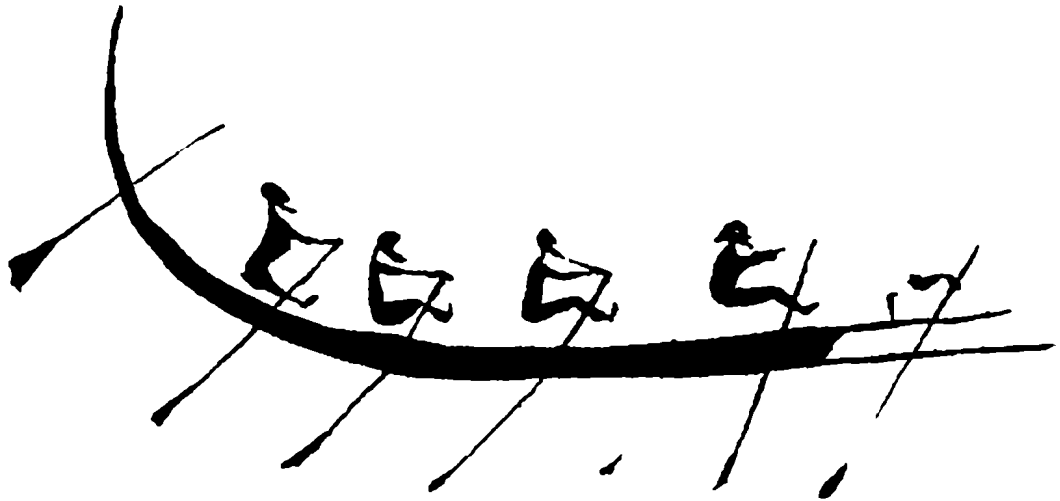

Această ediție a fost îngrijită de Luminița Drăgan și Andreea Niță, împreună cu Radu Gârmacea, care a realizat și concepția grafică. Paginarea a fost făcută de Florina Vasiliu, cu caractere Maiola. Ilustrațiile au fost pictate în guașe de Rareș Ionașcu, care a interpretat desene, motive și compoziții din arta scandinavă veche. Lucrarea s-a dat la tipar la Monitorul Oficial spre a se imprima la două culori pe hârtie de volum tonată de 80 de grame fabricată în Scandinavia, în ziua de 24 aprilie 2024, când s-a întocmit și acest **colofon**

Această ediție a fost îngrijită de Luminița Drăgan și Andreea Niță, împreună cu Radu Gârmacea, care a realizat și concepția grafică. Paginarea a fost făcută de Florina Vasiliu, cu caractere Maiola. Ilustrațiile au fost pictate în guașe de Rareș Ionașcu, care a interpretat desene, motive și compoziții din arta scandinavă veche. Lucrarea s-a dat la tipar la Monitorul Oficial spre a se imprima la două culori pe hârtie de volum tonată de 80 de grame fabricată în Scandinavia, în ziua de 24 aprilie 2024, când s-a întocmit și acest **colofon**